Reuerendiſſimi in chriſto patris ⁊ dñi/dñi Hugonis ⁊c. Cardinalis Poſtilla ſup epiſtolã pauli ad Galathas Incipit. Expoſitio Capi. I.

P Aulus apl's ⁊c. Hec epiſtola diuiditur in duas partes ꝑncipales. In ꝑma parte nitit oſtendere q fides euãgelica ſufficit ad ſalutẽ ſine legalibus. In ſecũda parte inſtruit eos q̃tum ad mores. Prima ergo pars pertinet ad fidẽ ⁊ extẽdit vſq poſt quintũ caplm: ibi: Vos aũt in libertatẽ vocati eſtis ⁊c. Secunda pars ad mores ꝑtinet: durat ab illo loco vſq in finẽ epiſtole. Prima aũt pars ep'le diuidit in quattuor partes. In ꝑma ꝑte veritatẽ euãgelij chriſti quã galathis ꝑdicauerat ꝯfirmat: ⁊ cõmendat ꝑſonã ſuã multis modis: ⁊ hec pars ꝓtendit vſq ad ſecundũ capitulũ. In ſecũda parte cõmendat cauſam ſuã quã intendit. ſ. veritatem euãgelij: et illã cõmendat per hoc q eã cõtra petrum apoſtolũ audacter defendit ⁊ obſtitit ei in facie: ⁊ hec pars ꝓtendit vſq ad illũ locum: Nos natura iudei ⁊ nõ ex gentib9 pctõres ⁊c. j. ij. d. In tertia parte ꝓbat ſufficientiã fidei multis modis. Primo exẽplo ſui ⁊ aliox qui per fidẽ receperãt ſpm̃ſanctũ: ⁊ etiã exemplo abrae. Secundo per auctoritates ꝓpheticas ⁊ per cõſuetudines humanas: ⁊ hec

A pars protendit vſq ad quartũ caplm: ibi Dico aũt quãto tempe ⁊c. In quarta parte ꝓbat idẽ per allegorias ⁊ ſignificãtias veteris teſtamẽti: ⁊ hec pars ꝓtendit vſq: ibi: Vos aũt i libertatẽ ⁊c. et ſic finit ꝑma pars totius epiſtole. Secunda pars epiſtole ſuo loco ſubdiuidit. Et notat q iſtud caplm diuiditur in tres partes. In ꝑma parte in cõmẽdationẽ ꝑſone ſue ꝑmittit auctrem ſuã: ⁊ grãrũactionẽ deo cũ ſalutatione ipſis galathis. In ſecũda parte ponit interꝑtationẽ cum admiratione ⁊ anathemate: ibi: Miror q ſit tam cito ⁊c. In tertia parte ꝓfuſius agit de ſui cõmendatione: et hoc facit ad ꝯfirmandũ euangeliũ qd ꝑdicauerat: ibi: Notũ em̃ vobis facio frẽs euãgeliũ ⁊c. Dicit ergo: a Paul9. i. modic9: ergo magn9: q2 qui ſe humiliat exaltabit: Luc. xviij. c. b Apl's: Hiero9. Eſt apl's per dei vocationẽ: nõ p hominẽ: vt moyſes. Exo. iij. c. Eſaias. vj. c. Itẽ Hieremias. j. b. Vl' p hoiez: vt ioſue: Nũeri. xxvij. d. Tolle ioſue filiũ nũ. Itẽ p hoiem: qñ eligit aliqs ꝓpt fauorẽ vt abimelech. Iudic. ix. a. Itẽ a ſeipſo. Hiere. xxiij. d. Nõ mittebam eos ⁊ ipſi currebãt. d Neq p hoiem: intellige purũ. f Qui ſuſcitauit. Poſſet quis dicere: nõ eſt magnũ ſi es electus a ieſu chriſto: immo q2 ipe tantus eſt qui ſuſcitatus eſt a mortuis. Ro. viij. b. Qui ſuſcitauit ieſum chriſtum a mortuis: viuificabit ⁊ mortalia corpa veſtra. Itẽ. ij. Cor. iiij. d. Qui ſuſcitauit ieſum ⁊ nos cum ieſu ſuſcitabit. Vel ſic: electus/ non ab hominibus neq per hoiem. i. mortalẽ: vt ſonet hõ in fragilitatẽ: et in hoc cõmendat auctrem ſuam: q2 elegit non quãdo adhuc erat mortalis: ſed quando iam reſurrexerat immortalis: ſicut quãdo rex puer eſt: nõ ẽ magnũ ſi aliquis vocet ad eius ſecreta: e Sed p ieſum chriſtũ: iam immortalẽ mandat ſalutẽ eccleſijs galathie.

Moraliter Moralit. c Nõ ab hoib9 neq p hoiem. De multis põt dici illud. j. Reg. xvj. b. Nõ hũc elegit dñs. Et poſtea: Nõ elegit dñs ex iſtis/ dicit de ſeptem filijs iſai: Sic põt dici heu de vniuerſitate fere electox in eccleſijs. Unde ibidẽ dicit: Nũquid iam completi ſunt filij. Et ſequit ibi: Adhuc reſiduus eſt paruulus ⁊ paſcit oues. i. dauid. Unde de poſt fetantes accepit eum: non dicit de primo reges: ⁊ hmõi. j. Reg. x. d. Ecce videte quem elegit dñs: q̃ non ſit ſimilis ei in omni populo: Qd poteſt dici de multis clericis in malo. Sed dicit apl's: Non ab hoibus ⁊c. cuiuſmodi ſunt in quox electione tm̃ terrenox vtilitas attendit: Sicut em̃ filij iſrael. j. Reg. viij. a. petierũt regem tm̃ vt eos ab inimicis defenderet: Sic eliguntur hodie fere omnes vt cõſeruent bona temporalia eccleſiarũ. Item ab hominibus nõ a deo eligitur: qui tm̃ ꝓpter largitatem expenſarũ eligitur: et tales magis eligunt procuratorem q̃ epiſcopum ſiue ꝑlatũ. Dañ. vlt. d. Magnus eſt bel qui tot ⁊ tanta deuorat. Item quandoq homines eligunt aliquẽ vt ab eo habeant veſtimenta ⁊ conſimilia. Unde Eſaie. iij. a. Veſtimentum tibi eſt eſto princeps noſter. Item ab hominibus eligitur: qui ad impugnandam oppoſitam partem capituli eligitur que meliorẽ forte elegit: et ſignificat hoc in electione hieroboã quẽ elegerunt decem tribus ad impugnandũ roboam qui debebat eſſe rex. iij. Reg. xij. e. Quãdoq eligũt remiſſũ vt non conculcent ab eo: et hi potius eligunt ibi ſeruũ q̃ dñm vel prelatum: ſicut fuit electus abimelech ſpurius: Iudic. ix. a. Ab hoibus eligitur qui hac intentione eligit vt ipſi p eum ꝓmoueantur: vel eorum nepotes. Iudic. xvij. b. Impleuit q vnius filiox manũ ⁊ factus eſt ei ſacerdos. g Qui dedit ſemetipſum. j. Pet. j. c. Non corruptibilibus auro vel argento ⁊c. Eph. v. a. Chriſtus dilexit nos ⁊ tradidit ſemetipm pro nobis. Dedit inq in mortẽ. Unde Heb. ij. c. Pro omnibus nobis guſtauit mortem. Itẽ. j. Timoth. ij. b. Dedit in redemptionem ſemetipm. Et. j. ij. d. Qui dilexit me ⁊ tradidit ſemetipm ꝓ me. Titũ. ij. d. Qui dedit ſemetipſũ ꝓ nobis vt nos redimeret ⁊ mundaret ſibi populũ acceptabilẽ ſectatorẽ bonorũ operũ. Similiter pater dedit ipſum filium. Ro. viij. f. Proprio filio ſuo non pepercit ⁊c. h Ut eripet. In quo notatur violentia: quia homo erat irretitus vinculis peccatorum. Pſ. Eripe me de luto vt non infigar: lutũ peccati: quod tenaciſſimum eſt. Gen. xiiij. b. Vallis ſilueſtris habebat puteos bituminis. Unde cant[atur] de martyribus. Hi ſũt quos retinens mũdus ⁊c. i Seculo nequam non qui ſit nequam: ſed quia habet in ſe multas cauſas nequitie. Vel/ Nequam propter tediorum multitudinem. Eph. v. d. Redimentes tempus qm̃ dies mali ſunt. k Scdm volũtatem/ non pro meritis noſtris/ ſed propter ſuã benignitatem. l Cui eſt gloria. j. Timoth. j. d. Soli deo honor ⁊ gloria in ſecula. m In ſecula ſeculox. Tob. xiij. a. In om̃ia ſecula regnum tuum.

Incipit argumentũ in epiſtolã ad Galathas.

G Alathe ſunt greci. Hi verbũ veritatis primũ ab apl'o acceperunt: ſed poſt diſceſſum eius tẽptati ſunt a falſis apl'is: vt in legẽ ⁊ circũciſionẽ verterent. Hos apl's reuocat ad fidẽ veritatis ſcribens eis ab epheſo.

Explicit argumentum.

Incipit ep'la Pauli ad Galathas. Ca. I

a b c d e P Aulus apoſtolus/ nõn ab hominib9 neq p hominẽ: ſed p ieſum
f chriſtũ et deũ patrẽ q ſuſcitãuit eũ a mortuis et q mecum ſunt oẽs fratres: eccleſijs galathie. Grã vob ⁊ pax a deo patre nr̃o ⁊ dño ieſu chriſto:
g q dedit ſemetipm ꝓ pctis no
h ſtris: vt eripet nos de p̃nti ſe
i k culo nequã s̃m volũtatẽ dei
l et patris noſtri/ cui eſt glia in
m ſecula ſeculox. Amẽ. Miror

Expoſitio Glo.

a Paulus ⁊c. Galli em̃. Rex bithynie vocauit gallos in auxiliũ: et poſt victoriã cum eis regnũ diuiſit acquiſitum: hinc habẽt nomen. Miſcuerunt: matrimonio ⁊ cohabitatione. Acuti ingenij tunc maxime non tunc viguit ſtudium apud eos. Iudaiçarent/ tenendo legalia. Temptati. i. decepti. Iacobum/ minorem. Cum euangelio miſcuiſſe. i. cũ euangelicis. Sed nonne miſcuerũt etiam alij apoſtoli. Act. xv. d. Decreuerunt a ſuffocato et ſanguine abſtinere. Solutio: poteſt dici q hec non ſunt legalia: quia ante legem fuerunt inſtitura: vel apoſtoli ad tempus hoc reuocauerunt: vel de alijs ab iſtis intelligendũ eſt. Aliud in iudea facere: hoc dicebant: quia vt dicitur Act. xxj. e. Cum aſcendiſſet hieroſolymam primo monuit eum iacob9 minor: qui erat epiſcopus hieroſolymitan9: vt purificaret ſe cum iudeis/ eo q eſſent irritati cõtra ipſũ:

rati cõtra ipſũ:

tati cõtra ipſum: ⁊ fecit ſic. Et etiã timotheũ circũcidit liſtris
ꝓpter iudeos qui ibi erant Act.xvj.a. Legem venerantibus:
id eſt legem obſeruantibus. O inſenſati galathe. Infra.iij.a.
Ad fidei religionem: id eſt ad cultũ fidei. Chriſti gratia: qui
dedit ſemetipſum. Cõmendans ꝑſonã.ſ.qñ dicit: Nõ ab ho/
minibus neqꝫ per hoiem. Deinde ſcd̃o tertio ⁊ quarto. Legẽ
moyſi.i.obſeruantiam legis moſaicę quantũ ad legalia. Poſt
chriſtũ.i.poſt fidem chriſti publicatam. Officit.i.nocet. Ex h̃
videt̃ relinqui/qm̃ ante paſſionẽ ꝓficiebat ad ſalutẽ obſeruan
tia legaliũ. Ad idem ſup illud Math.xix.c. Si vis perfectus
eſſe ⁊c̃. Glo. Juſticia legis ſuo tp̃e obſeruata non ſolum bona
tempꝛa ſed etiam vitam cõferebat ęternã. Sed contra Eſa.j.d.
Sanguinẽ hircoꝛũ ⁊ ſacrificia veſtra nolui. Glo. vnqꝫ. Itẽ ſu
per illõ Ezech.xx.d. Quia dedi eis pꝛecepta nõ bona ⁊c̃. Ibi
Glo. qꝛ non erat ꝑ ſe bonum nec tñ malũ qd̓ deo offerebatur:
ergo erat indifferẽs: nõ ꝗ̃ meritoriũ. Solõ. ſacrificia.i.actio ſa
crificantiũ/ſi erat ex charitate meritoria erat ante paſſionem.
Ad illud ꝗ̃ Eſa. nolui/intelligendũ eſt ſimpliciter: qꝛ quaſi coa
ctus dedit illa pꝛecepta de legalibus. Unde ſup illud Ezech.
dicit Glo. poſt idolatriam et multiplices legis cerimonias vt
deo poti⁹ q̃ꝫ demonib⁹ offerrẽt. Vñ inſtitutio ſacrificioꝛũ fuit
ex voluntate dñi quaſi coacta: Sed poſtea qui ex charitate ſa
crificabãt merebãtur placebãt actiões. Ad Glo. Ezech. Neqꝫ
bonũ neqꝫ malũ: Ibidẽ innuit̃ ſolutio in Glo. quę eſt: Nõ ſta
tim ſequit̃ ⁊c̃. Dicendũ ergo: qm̃ eſt malũ qd̓ eſt in ſe et ſꝫm ſe
malum: qd̓ dictum ſtatim defoꝛmitatẽ impoꝛtat: vt foꝛnicari.
Item eſt malũ in ſe non ſcd̓m ſe qd̓ nõ defoꝛmitatẽ impoꝛtat:
tñ ſi fiat malum eſt ſemp niſi exerceat̃ ꝑ aliquã circũſtantiam
tale eſt occidere hominem. Siłr eſt bonũ qd̓ eſt bonum in ſe ⁊
ſꝫm ſe vt diligere deum ſup omnia: ⁊ ꝓpter ſe: ⁊ eſt bonũ qd̓ eſt
bonum in ſe tñ: qd̓ non ſtatim exprimit bonitatem: vt ducere
vxoꝛem bonum eſt: nõ tñ ſtatim determinat in ſeipo bonitatẽ:
Sed qñ d̓ ille colit deum: qꝛ ex hoc immediate ſequit̃ q̓ vene
rat̃ deũ ꝓpter ſe/⁊ ꝓpter ſe ſup oĩa. Vñ dicunt q̓ illa Glo.
neqꝫ bonũ ⁊c̃. ſumit̃ bonũ qd̓ ẽ in ſe ⁊ ſꝫm ſe: neqꝫ malũ ſiłr. Et
ideo ſequit̃ q̓ indifferens eẽt offerre illa ſacrificia.

a Paul⁹ ⁊c̃. Saluatoꝛ: tangit̃ in hoc qd̓ d̓r ieſus. Rex: tan/
git in hoc qd̓ d̓r chriſtus. Non ergo ꝯrius eſt deo. Cõtra/iu/
das miſſus fuit a deo/⁊ tñ fuit ei contrarius. Solõ. Li/miſſus
non eſt ꝑticipium ſed nomen.i.nuncius: ⁊ q̃diu fuit etiam: iu/
das nuncius dñi nõ fuit ei cõtrarius. Et Greg⁹. ſuper illud.j.
Joh.vlt̃.d. Qui ex deo eſt nõ peccat q̃diu eſt ex deo. A quo
per filium electus eſt: ꝗ̃ deus pater elegit eum per filium: ⁊ cõ
ſtat q̓ loquit̃ de electione ꝑ p̃deſtinationẽ ꝗ̃ ęterna eſt. Sꝫ ea/
dẽ ratiõe debet concedi q̓ deus pater ſcit: ⁊ ita ſapiens ſapien
tia filij: ꝗ̃ eſt electio ꝑ p̃deſtinationẽ ⁊c̃. Solꝰ. electiõe p̃deſtina
tionis nullũ elegit pater ꝑ filiũ: ſed electione ꝑ iuſtificationem
ꝗ̃ eſt operatiua: ⁊ quicquid opat̃/operat̃ ꝑ filiũ/ꝑ chriſtũ. Ex
parte hominẽ.i.moꝛtalẽ: ꝗ̃ homo moꝛtalis ex parte eſt homo
ſed ſi hoc: ꝗ̃ ſicut homo moꝛtuus nõ eſt homo: ita neqꝫ homo
moꝛtalis: qꝛ moꝛtale diminuit a rõne hominis vt videt̃. So/
lutio: homo moꝛtalis ſimplicit̃ eſt homo: ⁊ tñ eſt homo ex ꝑte
qꝛ moꝛtale aliquid diminutũ de potentia hominis minuendo:
tñ nõ diminuit ſicut moꝛtuus qui aufert modicitatẽ rõnis ho/
minis. Qꝛ aũt moꝛtale aliq̃d diminuat de rõne hoĩs: Aug⁹ in
li. de vera reli. Tãtum moꝛiuntur quantum minus participãt
eſſe: coꝛpus ergo quia mag⁹ ſubiacet moꝛti: ⁊ ideo vicinius eſt
nihilo: quod non eſt niſi qꝛ diminuit: qꝛ maluꝫ non nocet niſi
qꝛ adimit etiam malum pęnę: ⁊ ſic moꝛtale adimit de potentia
viuendi: ⁊ ſic ſumit̃ homo hic rõne moꝛtalitatis ſiue fragilita
tis. Sic Ezech.ij.b. Fili hoĩs ⁊c̃. Greg⁹. ibi: Prophetã filiũ
hoĩs ſepe vocat eũ quid habeat ex carnis fragilitate oſtendit.
Ex omni parte immoꝛtalem. Unde doctrinaliter ſolet dici q̓
chriſtus ante moꝛtem fuit deus ⁊ homo: deus operando mi/
racula: homo patiendo: in paſſione totus homo: qꝛ tunc abſcõ
dita ẽ foꝛtitudo ei⁹. Abacuk.iij.a. poſt reſurrectionem totus
de⁹: Dignius ꝯſtituit: quo ad dignitatẽ ipſius conſtituentis.
Per immoꝛtalẽ chriſtum: propter hoc ĩ bulla dñi papę ẽ ima/
go pauli a dextris: petri caput a ſiniſtris: qꝛ paulus elect⁹ fuit
a chriſto iam immoꝛtali: petrus a deo adhuc moꝛtali. Et itez
quia paulus fuit pꝛedicatoꝛ gentium: qui adhuc manent in de
xtera per lumen fidei: petrus pꝛedicauit iudęis qui ſunt a ſini/
ſtris per excęcationem infidelitatis. Qꝛ aũt per dextram ſigni
ficetur gens: per ſiniſtram iudęi/ꝓfiguratum eſt in cancellatio
ne manuũ iacob: Geñ.xlviij.c. Ideo etiam romę in conſiſto/
rio ſedẽt ſacerdotes a ſiniſtris: leuitę a dextris: quoꝛũ officiũ ẽ
euangelizare ſicut ⁊ pauli. Jam non homo.i.fragilis. Aſcen/
dit. Act.j.c. Mediatoꝛ. Infra.iij.b.j. Timoth.ij.d. et Heb.
ix.d. A mł̃t reph̃ẽdit̃.ij. Coꝛ.ij.b. Sufficit hęc obiurgatio ꝗ̃
fit a plurib⁹. Qui nõ ẽ p̃re minoꝛ. Cõtra Joh.xiiij.d. P̃r ma
ioꝛ me eſt: ꝗ̃ inquantũ homo eſt minoꝛ patre. Item in chriſto
modo duplex ẽ natura: diuina ⁊ hũana: ergo ſicut ſimpliciter
dicit̃ ęqualis patri rõne diuinitatis: ſic debet concedi ſimpli/
citer eſſe minoꝛ patre: quia inquantum eſt homo minoꝛ eſt eo:
⁊ ita erit minoꝛ ⁊ non minoꝛ ſimul ⁊ ſemel: eadẽ rõne qua con/
cedebat̃ ante paſſionem: hic chriſtus eſt moꝛtalis ⁊ immoꝛta/
lis: qd̓ videt̃: ideo nullus ẽ qui dicit moꝛiebat̃ ⁊ nõ moꝛiebat̃.
Soł. credit̃/chriſt⁹ ẽ minoꝛ p̃re ⁊ nõ minoꝛ: hęc duplex eſt: qꝛ
ſi negatio pꝛęcedat verbum illud/eſt: falſa eſt: eo q̓ pꝛiuatur
ſimpliciter immoꝛtalitas: ſed ſi ſequat̃: vt ſit ſenſus: chriſtus
ẽ nõ minoꝛ natura eſt vera: qꝛ nõ pꝛiuat̃ imoꝛtalitas vt in par
te/ſicut ante paſſionem cõcederet̃ hęc: chriſtus eſt moꝛtalis ⁊
immoꝛtalis: ⁊ non hęc/chriſtus non eſt moꝛtalis: qꝛ modo pꝛi
uat̃ potentia moꝛiendi: ſiłr ſi ſequeret̃ vera eſſet. Quia non eſt
alius qui poſſit apire librũ Apoc.v.a. Sed videt̃ q̓ ꝓ nihilo
inductum ſit hoc: dicebat eñ q̓ eriperet nos de pꝛęſenti ſęcu/
lo: qd̓ conſtat nõ eſt aperire librum. Solõ. liber fuit apertus ꝑ
ꝓmiſſionũ ⁊ pꝛędictoꝛum a ꝓphetis impletionem: tunc enim
aperitur prophetia: quando res ipſius impletur per velami/
nis amotionem. Velamen duplex: coꝛdis.i.cęcitatis: ⁊ figura *velamẽ duplex.*
rũ: qd̓ nunqꝫ amoueri poſſẽt: niſi chriſtus veniſſet. De hac er
go cęcitate eripuit nos ⁊ occaſiones nequitiarũ quę ſunt in ſę/
culo/amouit. Non erat alia digna hoſtia. Ad idez Heb.ix.d.
Jõ noui teſtamẽti mediatoꝛ ẽ Ibi Glo. Tantũ eñ fuit pctm̃
noſtrũ vt ſaluari non poſſem⁹ niſi vnigenitus filius ꝓ nobis
moꝛeretur. Ad idẽ in eodẽ.g. Nunc aũt ſemel in conſumma/
tione ſęculoꝛum. Ibi Glo. ad deſtitutionez peccati: vt reat⁹ di
mittat̃: vt vitiũ iam non dominetur in nobis: qd̓ de nulla alia
hoſtia facere poterat. Sed contradicit Aug⁹ ſup Ro.v. Ali⁹
modus fuit deo poſſibilis: ſed nullus noſtrę liberationi conue
nientioꝛ. Solõ. deus potuiſſet alio mõ ſi voluiſſet hominẽ ſal
uaſſe: ſed tamen nulla hoſtia erat digna ad hoc: qꝛ nulli⁹ crea/
turę pꝛecium ęquiualere poſſet ad emendam faciendam: ideo
opoꝛtuit q̓ redemptoꝛ eſſet deus. De ſęculo nequã. Sęculuz
nequã eſt ille mũdus quem deſcribit.j.Joh.ij.c. Omne qd̓ eſt
in mundo ⁊c̃. Ab hoc mundo dicunt̃ exiſſe religioſi ꝓpter tria
oppoſita: continentiã/paupertatem/obedientiã. Inſipientia
⁊c̃. Sed quaſi exemplificat pꝛimo de his trib⁹ q̃ꝫ de alijs. Et
dicendũ qm̃ tribus modis tm̃ peccat homo: per ignoꝛantiam *tribus modis peccat homo*
⁊ hęc eſt inſipientia: vel per fragilitatem quę eſt infirmitas: vł
per certam maliciã: quã appellat hic ſpurcitiam: qꝛ maximuz
eſt peccatũ qd̓ ex certa malicia. Qui eſt ſapientia: contra igno
rantiam. Sanctitas: contra ſpurcitiam. Foꝛtitudo: contra in
firmitatem.j.Coꝛinth.j.d. Fact⁹ eſt nobis ſapientia a deo et
iuſticia ⁊ ſanctificatio ⁊ redemptio. Dies iacob. Geñ.xlvij.b.
Maligno.j.Joh.v.d. Periculoſa.ij.Timoth.iij.a. Pꝛędi
cta bona: q̓ tradidit ſemetipſuꝫ ꝓ nobis ⁊c̃. Ultra chriſtũ. Di
cebant enim pſeudo q̓ chriſtus.i.fides chriſti nõ ſufficeret ad
ſalutem. De lęticia.i.de euangelio qd̓ ꝓmittit: ⁊ eſt via ad lęti
ciam. Exitio/deſtructionem. Fide verum: quantum ad fun/
damẽtũ. Uſu honeſtũ/quantum ad vſum. Fine cõmodũ/quo
ad vtilitatẽ. Qꝛ et ſi angel⁹ ⁊c̃. Sꝫ videt̃ peccare apl̃s: qꝛ ipſe
dicit.j.Timoth.v.d. Sine pꝛęiudicio nihil faciẽs. Glo.i. ſine
pꝛęcedenti examine. Et ad Titũ.iij.c. Hominẽ hereticũ poſt
pꝛimã ⁊ ſecundam coꝛrectionẽ deuita: Ipſe autem nullã cita/
tionem facit: ſꝫ excõmunicat quaſi de abrupto angelũ. Solõ.
Si eſſet certus de aliquo q̓ eſſet hereticus impugnans ⁊ de/
fendẽs hereſim ſuã ſtatim ſine admonitione ⁊ citatione poſſet
excõmunicari.

regnũ tuũ. a ¶ Miroꝛ ꝙ ſic. In principio huiꝰ prime ptis anteq̃ſ ſe cõmendet/ ponit rõnē ſue cõmendatiõis arguēs eos de facilitate: quia tam cito receſſerunt a doctrina eius. Sed videt ꝙ male arguat eos in principio: qꝛ dr̄ Eccĩ. xviij. b. Qui miſericoꝛdiam habet docet ꝛ erudit quaſi paſtoꝛ gregem ſuũ: ergo debet incipere a miſicoꝛdia: nõ a ſeueritate iuſticie. Ad idem Deut. xx. c. Si qñ acceſſeris ad expugnandam ciuitatē offeres ei pꝛimũ pa/
B cem: ꝛ idem eſt pꝛedicare cõtra peccatoꝛē qd expugnare ciuitatē.

a Miroꝛ ꝙ ſic tã cito trãſſerimi
b ni ab eo q̃ vos vocauit ĩ grãtiã
c d e chriſti ĩ aliud euãgeliũ qd nõ ē
f g aliud niſi ſunt aliq̃ q̃ vos cõn/
h turbant: ꝛ volũt ꝯuertere euã/
i gelium chriſti. Sʒ licet nos aut
angelꝰ de celo euangeliçet vo
k bis pꝛeterq̃ qd euangeliçaui/
mus vobis/ anathema ſit. Si
cut pꝛediximus ꝛ nũc iterum
dico: ſi quis vobis euangeli/
l m çauerit pꝛeter id qd accepiſtis

Luc. x. a. In quãcunq̃ domũ ꝛc. Et. j. Reg. xvj. a. Dixerũt viri bethleem ad ſamuelem: Pacificus ne ē ingreſſus tuꝰ: Per ipſum intelligit pꝛdicatoꝛ. iij. Reg. xij. b. redarguit roboam: qꝛ noluit facere cõſiliũ ſenũ dicentiũ ei: Si locutus fueris ad eos vba lenia ꝛc. Hieroꝰ. Uulnera reſecãda priꝰ manu leni tractanda ſunt: ḡ quando quis incipit inſtruere alios/ debet a lenibus inchoare: ſicut dicunt auctoꝛitates iſte. Sol. aplus iã iſtos inſtruxerat ꝛ repulerant doctrinam pꝛius ſuſceptã: ꝛ omnes huiuſmodi ſũt aſpere redarguendi. b Transferimini. Alludit interpꝛetationi huius nominis/ galathe/ qd interpꝛetat tranſlati. Eccs. x. b. Qui transferũt lapides affligunt ĩ eis. c ¶ Qui vos vocauit. Ro. viij. f. Quos pꝛedeſtinauit hos ꝛ vocauit. d ¶ In gratiam. i. in legem fidei que eſt gratia. e ¶ In aliud euangeliũ. i. in legem moſaicam quantũ ad legalia. Aliud. i. contrariũ: Alit ſumit aliud. ij. Coꝛ. xj. a. Si is qui venit alium chꝛiſtum pꝛedicat aut aliud euangelium recte pateremini. i. melioꝛē chꝛiſtum: ꝛ meliꝰ ſiue dignius euangeliũ: Et etiam hoc modo ſumitur aliud. iij. Reg. viij. a. In arca nõ eſt aliud niſi due tabule. i. nihil tãte dignitatis: qd ſic ſcʒ eis derogét. Itē. j. Reg. xxj. a. Quare ſolus ꝛ nullꝰ tecum: id eſt nullus equalis tibi: ſ ſerui tm̄ ꝛ pueri: non pꝛoceres vel milites. f ¶ Qd non eſt aliud: ſi ſpũaliter intelligat/ ſ idē Vñ Ezech. j. d. Apparuit rota vna. Et poſt. Una ſilitudo ipſarum quattuoꝛ: ꝛ aſpectus earum ꝛ opera: quaſi ſit rota in medio rote. i. vetus teſtamentũ in nouo: ꝛ ecõuerſo/ nouũ ē in veteri p ꝑfiguratione: vetus in nouo p expoſitionē. g ¶ Côturbant. i. carnaliter exponendo. Pſ. Turbati ſunt omnes inſi/
Pſ. 75. pientes coꝛde. Infra. v. b. Utinã abſcidant qui vos ꝯturbãt. h ¶ Conuertere: ad legalia/ dicētes nõ ſufficere iſtud ſine obſeruatione legaliũ. Conuertere. i. ſimul vertere: q̃ſi rotã extra rotam: ſed tñ fundamentum firmum dei ſtat habens ſignaculum hoc: cognouit dominus qui ſunt eius. ij. Timoth. ij. c.
Moꝛaliter ¶ Moꝛalit. a ¶ Miroꝛ ꝙ ſic ꝛc. Thēa pꝰ paſcha. b ¶ Trãſferimini: ab eo q̃ vos tam bene inſtruxit in fide: de q̃. j. Ioh. vlt. d. Hec eſt victoꝛia que vicit mũdũ fides nr̄a. Miroꝛ ḡ ꝙ bene armati ꝛ tñ victi eſtis. ij. Reg. j. a. Abiectus eſt clypeus foꝛtiũ ac ſi non eſſet vnctus oleo ad modũ pugilis. Uel / Miroꝛ ꝙ ſic transferimini ꝛc. cũ certi ſitis de adiutoꝛio. Hiere. xx. c. Dominꝰ aũt mecum eſt quaſi bellatoꝛ foꝛtis: Et Eſa. xliij. a. Cũ trãſieris p aquas tecum ero ꝛc. Ita mirandũ eſt: qꝛ ſcimus ꝙ non pmittet dñs violentiam nobis inferri a diabolo Vñ. j. Coꝛ. x. c. Fidelis deus ꝛc. Itē qꝛ ſcimꝰ maximã coꝛonã pmitti victoꝛibus. ij. Timoth. ij. a. Nõ coꝛonabit niſi q̃ legitime certauerit. Itē qꝛ ſcimꝰ maximũ oppꝛobꝛiũ iminere victis. Hiere. xx. c. Non intellexerunt oppꝛobꝛiũ ſempiternum qd non delebitur. Ideo dicit/ miroꝛ: qꝛ ſic cito. q. d. mirabile eſt ꝙ ſic cito. i. tam breui/ quo ad tempus: ꝛ tam modica temptatione ſm naturam transferri. Vñ Pſ. Tanq̃ puluis quē
Pſ. 1. ꝓijcit ventꝰ a facie terre. i. ita defacili ꝛ cito ſicut puluis a vento ꝓijcit. Eſa. xliiij. c. Cecidimus quaſi foliũ vniuerſe iniquitates noſtre quaſi ventus abſtulerũt nos ꝛc. Ideo Heb. xij. b. Nondũ eñ vſq̃ ad ſanguinem reſtitiſtis aduerſus peccatum repugnantes. Item mirabile eſt ꝙ ſolum minis ſine ictu ſe reddunt diabolo. Leuit. xxvj. f. Terrebit eos ſonitu folij volantis. Item mirandum eſt ꝙ leue iugum chꝛiſti pꝛoijciunt ꝛ diſcer/

punt vincula diſcipline: ꝛ iugum ſeruitutis/ iugum belial aſſumũt. Vñ Hiere. v. a. Attriuiſti eos ꝛ renuerũt accipe diſciplinã. Et poſtea. Ibo ḡ ad optimates ꝛc. Propter hec et hmõi dicit in eodem. vj. g. Stupoꝛ ꝛ mirabilia facta ſunt in terra pphete ꝛc. Propter hoc/ i ¶ Sʒ licet: Loquit per ſynereſim.
k ¶ Preterq̃ quod euangeliçauimꝰ ꝛc. preter. i. ꝯ. Sic. Deut. xij. d. Qd pcipio tibi tm̄ hoc facito domino. Item
1. Coꝛ. 14. Deut. iiij. a. Nõ addetis ad verbum qd vobis loquoꝛ ſcʒ nec ꝯtrariũ. Itē Apoc. vlt. d. Si quis appoſuerit ad hec apponet dominus ſup illum plagas ſcriptas in libꝛo iſto. Qꝛ aũt ſic debent exponi: patet p illd Prouerb. xxx. a. Ne addas q̃cq̃ verbis illiꝰ: ꝛ arguaris inueniariſq̃ mendax. l ¶ Preter id qd accepiſtis. i. contrariũ Sil. j. Sēten. diſ. xj. In niceno concilio ē inſtitutũ ꝙ quiſquis aliud q̃ ibi ſcriptum eſt pꝛedicauerit: anathema ſit: ibi aũt factum eſt minus ſymbolum: vbi dr̄ tm̄ ꝙ ſpirituſſanctus pꝛocedit a patre: latini aũt appoſuerunt/ filioq̃: vnde greci dixerunt nos excõmunicatos. Sed ibi dicit/ aliud. i. contrarium. Et nota ꝙ de credēdis non poteſt eſſe pꝛeceptum ad pbationem: ſed de agendis poteſt: qꝛ ad credendũ non ſunt pꝛeparatoꝛia ſicut ad faciendum. Item ſi angelus modo pcipe/ ret alicui occidere filium ſuũ ſicut abꝛae: eſſet ne anathema: Sol. nõ: qꝛ illud nõ eſſet ꝯtrariũ: ſʒ ſupadditum ſacre ſcripture. Illud eñ pceptũ Nõ occides/ intelligitur/ niſi dominꝰ aliter pꝛeceperit. Vl nõ occides/ auctoꝛitate tua. m ¶ Qd accepiſtis: videlicet euangelium quod ſufficit ad ſalutem per ſe.
¶ Anathema ſit.
Expoſitio Glo. excõmunicari. Unde hic excõmunicat aplus cum inſtantia facinoꝛis: ſicut ꝛ dicēdũ cõtra illos de quibꝰ certũ eſt ꝙ ſint heretici. Ad illud ergo ſine pꝛeiudicio ꝛc. loquitur de ſententia ſpiritualit ferēda ĩ perſonã denominatã: ꝛ talis nõ ē ferēda ſine pꝛeiudicio. Theſſalonicenſes. Ibidē. iij. c. Cõpleamus que deſunt fidei veſtre. Addit Geñ. xlj. d. Qꝛ autem ſecũdo vidiſti ad eandem rem pertinens ſomniũ firmitatis iudiciũ ꝛc. Amatoꝛi ꝛc. ſunt ꝛc. Contra: opoꝛtet ꝙ excommunicans ſit maioꝛ. Solo. ipſe auctoꝛitate chꝛiſti excõmunicat q̃ maioꝛ eſt. Magis pſeudõ. Ex eo patʒ apte ꝙ excõmunicauit h aplꝰ: Pluere. i. docere. Nõ de medio mõtiũ: Sũptũ ē d Pſ. De medio
Pſ. 103. petrarꝫ dabũt voces. Itē Interliñ. montiũ. Carnali nebula. Sap. ix. c. Coꝛpꝰ qd coꝛrũpit aggũat aiam. A fõte cõmuni. i. a veritate vel charitate. De ꝓꝓꝛio fluens: mendacium loquens de Ioh. viij. a. Cum mendacium loquit ex pꝛopꝛijs loquitur In paradiſo. Geñ. ij. b. Media aqua. i. pꝛeceptum qd ſic dicitur qꝛ nõ mundiciã ꝛ compēdium afferebat obſeruanti: ſ obſeruantium in immundicia ꝛ diſpendiũ. Media: qꝛ opoꝛtet p obſeruantiam illius tranſire ad deum. Serpens factus: qꝛ in ſerpente apparuit. Et illi appetētes: ḡ adam appetijt. Sed cõtra ſuper illud. j. Timoth. ij. d. Adam vt pꝛioꝛ eſt ſeductus: ſicut dicit Glo. ꝙ adam non appetijt eſſe deus. Solo. Appetentes ſimul ꝛ ſemel ſumit equiuoce appetentes re: ꝛ reputatione eua re: adam reputatiõe: quia eam nõ compeſcuit. Sic Luc. ij. f. Et non cognouerunt parentes eius: beata virgo carens in re ioſeph tm̄ reputatiõe. Sic in eodē. g. Ieſus ꝓficiebat etate ꝛ ſapia/ etate re: ſapiētia reputatiõe. Amiſert qd acceperat: argumētũ p illis q̃ dicũt ꝙ adã habuit gratiã. Hic vidēdũ ꝛc. Hec Glo. ē Nũeri. xxj. a. Hoꝛma. i. anathema ꝛc. Nã deuotare. In malo ſumit deuotare hic ꝛ Eccĩ. v. d. Deuotatio peſſima ſup bilinguē. Tñ aliq̃ñ ſumit ĩ bono. Prouerb. xx. d. Ruina eſt hoĩ deuotare ſctõs ꝛc. Et anathematiçauit. Nũeri. xxj. a. vbi lr̄a noſtra eſt: Et interfecit eũ ſubuerſis vrbibꝰ eiꝰ: ꝛ vocabat nomē illiꝰ loci hoꝛma. i. anathema. Sʒ Iudic. j. d. Vocatũq̃ ē nomē vrbis hoꝛma. i. anathema. Hinc inductũ eſt: in conſuetudine. In penam luendam: quando viderũt ſigna deſtitutionis: deſtinationis antecedētis in hoc punirent. Origo
noſtre tranſla/

g a anathema ſit. Argumentū ꝙ heretici ſtatim facti hereti ci cadūt in canonem late ſententie ab apoſtolo: nec poteſt eos dominus papa abſoluere. Simile Apoc. vlt. d. Si quis appo ſuerit ad hec ꝛc. Et Deut. xij. d. Quod precipio tibi hoc tm̄ facito nec minuas quicq̄ nec addas. Apponit aūt qui contra rium dicit: vel dicta emollit. Vn̄ Eſa. i. f. Caupones tui miſcēt aquā vino ꝛc. S; qd ergo dic. Si āgelus de celo ꝛc. ana thema ſit: ergo ana thematiçat angelum quod videt facere cō tra ſcripturas. Ro. xij. c. Bñdicite ꝛ nolite maledicere. Ad idē Canon. Jude. c. Cū michael archāgelus cū diabolo alterca ret ꝛc. nō eſt auſus inferre iudiciū blaſphemie: ſ; dixit: īperet tibi deus ſathan: ḡ multo minus apoſtolus debuit maledicere vel anathematiçare angelum de celo. Item Eccl. xxj. d. Cum maledicit impius diabolum: maledicit animā ſuam: ergo ſimi liter apoſtolus ꝛ ita peccat. Sol. Contingit maledicere ſine peccato: q̄n fit maledictio amore iuſticie: nō libidine vindicte: ꝛ ſic maledicit petrus Act. v. a. Ananiam ꝛ ſaphirā. Hoc mō precepit dñs Deut. xxvij. b. ꝙ aſcēderēt a dmōtē ad maledicē dum tranſgreſſores legis. Ad illud: Nolite maledicere: ſoluit Glo. ibi dicit. i. ſine admixtione amaritudinis. i. ſine libidi ne vindicte. Ad illud Jude. ſilr ſoluit Glo. ibi: vt malediceret ei quaſi male creature: diabolus enim inq̄tū creatura bon⁹ eſt: vn̄ nō eſt auſus inferre in eū iudiciū blaſphemie. i. falſum crimen imponere vel ipſum cōdemnare. Vn̄ nec apl's blaſphemat hic angelum. Ad illud: Qui maledicit ꝛc. Glo. nō q2 maledictum dicat diabolum: ſed q2 quem maledictum nouit non ceſſat imita ri. Item videtur ꝙ inutiliter anathematiçaret: q2 angelus de celo nunq̄ hoc faceret. Sol. per ſynderēſim intelligendū eſt ſm̄ qḋ exponit de bono angelo: ſicut illud Ro. ix. a. Optabā ego ipſe anathēa eē. i. optare ſi eēt optabile. Silr ſi eēt poſſibi le ꝙ angel⁹ de celo contrariū diceret vel doceret / anathemati çarem eū. Si aūt intelligit de malo angelo: videt ꝙ nō poſſet anathematiçare eū: q2 nō eſt d̄ foro nr̄o. Sol. Aſcedēs ponit p conſequenti: q2 apl's omnes quos excōmunicabat / cōſequē ter tradebat ſathane. Et bene poterat apl's vnum demonem tradere alii demoni ad cruciandū: ſi hoc faceret: qḋ patet per illud Ezech. xxx. f. vbi dr̄ ꝙ p regem babylonis dn̄s conteret brachium regis egypti. Sed nōne ſimiliter poſſet tradere an gelo bono demonem cruciandū: Hoc videt ſup Ps. Immiſ ſiones p angelos malos. Ibi Glo. p bonos angelos punit de mones malos: ſicut ſodomam / Gen̄. xix. Sed contrariū videt di cere Iero⁹ ſup Ezech. xix. e. ſup illḋ: Et plenitudinē ei⁹ i ma nu alienoꝝ ꝛc. Ibi Glo. Non em̄ boni angeli ſed mali ſūt tor tores. Rñdeo: boni puniūt tm̄ malos: ꝛ iō nō dicūt tortores: ſed mali ꝛ bonos homines ꝛ malos torquent quos pmittunt ꝛ ideo dicunt tortores. Item videt ꝙ indiſcrete loquat apl's q2 predicabat futura que ad vtrunq̄ ſe habebant: ꝛ ita oppoſi tum qḋ dicebat poterat accidere: ꝛ ita ſi hoc eſſet: angelus nō eſſet anathematiçandus: ꝛ neſciebat vtrum accideret oppoſi tum: ḡ male anathematiçabat ſimpliciter. Itē poſſibile erat ꝙ dn̄s preciperet legalia obſeruari cum euāgelicis. Solutio. Euangelium pprie eſt de pteritis ꝛ preſentib⁹: lex vero tm̄ de futuris. Ad aliud ꝙ domin⁹ potuit precipere oppoſitum: di cendum eſt ꝙ apoſtol⁹ loquit cum conſtantia euangelij ſui: q̄ conſtante qui oppoſitū euangeliçaret / anathematiçaret eum recte. b Modo em̄ hominibus ꝛc. Incipit ſe cōmen dare: adhuc cōmendat pſonam ſuam multis modis. Primo q2 ſincere predicauit: ꝛ exequit officium ſuū non querendo fa uorem humanū: ꝛ hoc eſt. Modo ꝛc. q. d. nō. Item q2 non eſt doctus ab homine / ſed a deo: ꝛ quia non eſt miſſus ab ho mine ſed a deo: ibi: Non eſt ſcd̄m hominem. Dicit ḡ: mō ꝛc. Quia excōmunicauerat predicantes contrarium ſue do ctrine: poſſet quis dicere: hoc facis vt te magnifices: Non di cit. c Enim. i. quia. Mō. ſ. in cauſa fidei. d Suadeo: id eſt verba ſuaſiōis dico. f Hominibus. i. p hominibus ſc; vt placeam hominibus: vel ad honorem hominum. q. d. non. e An deo. i. ad honorem dei. q. d. dei quero honorem non hominum. i Notū em̄. Poſſet quis dicere: quis hoc dicas bono çelo ꝛ facias tn̄ indiſcrete ꝛ cū pſumptione excogi tas ex te excōmuni cādo angelos ſi ꝛ̄a p dicarēt. Nō dic: ſed a deo dico tm̄: Vn̄ dic

a anathema ſit. Modo ēim ho b minib⁹ ſuadeo ān deo? An q̄ c ro hominib⁹ placere? Si ad d huc hōminib⁹ placerē: chꝛiſti e ſeruus nō eſſem. Notū enim vobis facio fratres euāgeliū qḋ euāgeliçatum eſt a me: q2 k nō ē ſm̄ hoiem. Neq; em̄ ego m ab hoie accepi illḋ neq; didi n ci: ſ; p reuelationē ieſu chꝛiſti.

i Notū em̄ vobis facio fratres euā gelium qḋ euan geliçatū eſt a me: quia nō eſt ſcd̄m hoiem / docentē me vl mittentem: ſ; a deo. Vn̄ poterat dice re illud Eſa. l. b. Domin⁹ dedit mihi linguā eruditā ꝛc. Et ite rum. xli. d. Poſui te quaſi plauſtrum triturans nouem habēs roſtra ſerantia triturabis montes et comminues colles: ani mas ſeparando quaſi grana a paleis tpalium delectationū. Thema in feſto bti pauli: et diſtingue rotas in hoc plauſtro ꝛ hmōi. l Neq; em̄ ego ab hoie accepi illḋ. q. d. aucto ritatē docendi a deo habui: ꝛ nō ipſam ſcientiam: Unde ſub dit. m Neq; didici ab homine: ſed a deo a q̄ etiā miſſus ſum. Act. xxij. e. Vade / q̄m ego ad nationes longe mittam te. Nō inquā / ſm̄ hominē vel ab homine. n Sed per reuela tionem: q̄n raptus fuit vſq; ad tertium celum ꝛ audiuit arca na verba q̄ non licet homini loqui. ij. Cor. xij. a. Moralit. b Modo enim hominibus. i. nō ad honorem hoim: ſed ad honorē dei ꝛ hominū vtilitatē. Vn̄. ij. Corinth. v. c. Siue mente excedimus loquendo de ſecretis dei / deo. i. ad honorem dei: ſiue ſobrij ſumus nobis. i. ſiue predicamus de morib⁹ ad vtilitatem noſtram faciamus: Sic predicator debet predica re ad honorem dei ꝛ hominū vtilitatem: Vel / hominib⁹. i. vt placeā hominib⁹. q. d. nō. Bene poterat dicere illud Iere. xvij. b. Diem hominis nō deſideraui. j. Theſſal. ij. a. Ita loquimur non quaſi hominibus placentes ſ; deo. Ps. Diſſi pauit oſſa eoꝝ qui hominibus placēt. Aug⁹ Qui hominibus propter veritatem placet / iam nō ipſe illis: ſed ipa veritas pla cet. Sed de multis predicatoribus poteſt dici illud Oſee. vij a. Ephraim. i. predicator qui frugem deo facere debet / paſcit ventū. De talibus Job. vj. b. Et in ventū vba profertis. i. vt habeatis ventum fauoris humani. Sed timeant illud Job. j. d. vbi dicit: ꝙ cum filij iob comederent in domo pmogeniti id eſt chꝛiſti: qḋ eſt quando fideles reficiunt in eccleſia p pre dicatores: irruit ventus. i. fauor humanus ꝛ concuſſit quattu or angulos domus. i. conſcientie predicatoris: ꝛ cecidit in pec catum ꝛ mortuus eſt ipſe ꝛ illi quos predicatione ſua reficie bat, pter malum exemplum illius. g Si hominibus pla cerem. i. placere appeterē: h Chꝛiſti ſeruus nō eſſem: quia Matthei. vj. c. Nemo poteſt duobus dominis ſeruire. et Luc. xvj. c. idem. Ideo. iij. Reg. xviij. d. Uſq; quo claudi catis: ꝛ cum baal qui interpretatur deuorator idē inuidus. Et Eſa. xxviij. e. Coangustatum eſt ſtratum ita vt alter decidat ꝛ pallium breue ꝛc. Alia ratio eſt: q2 qui placet mundo diſpli cet deo: ꝛ econuerſo: vnde ſi de mundo fuiſſetis mund⁹ qḋ ſu um erat diligeret. Tertia rō eſt: q2 ſi placere appeteret: eſſet fur. Eſa. xlij. b. Gloriam meam alteri nō dabo: gloriam ſcilicet de bonis operibus. j. Timoth. j. d. Soli deo honor ꝛ gloria. k Non eſt ſcd̄m hominem. Hoc dicit in commen dationem perſone ſue: qui non didicit et predicat vel non eſt miſſus ad predicandum contra tales. Iere. xxiij. d. Non mittebam eos ꝛc. non loquebar ꝛc.

Moraliter

Ps. 52.

Expoſitio Glo.

✠ noſtre trāſlationis: απο Του αναθεμα: ab απο / qḋ eſt a: ꝛ Του / qḋ ē hoc: ꝛ αναθε / qḋ ē ſurſū: ꝛ θεσισ / poſitio. Olim ſc; ante conuerſionē. Quo veniente. i. filio dei. Litteras. Act. ix. a. Ad occidendum ꝛc. ergo non faciebat çelo legis quid eſt ergo qḋ dicit. j. codē. c. Abūdantius exiſtēs ꝛc. Sol. dicēdū ꝙ faciebat pter vtrunq; vt iudeis placeret ꝛ propter çelum le gis: ꝛ ideo peccabat. Sufficere conſcientiam: Et habent p ſe Grego. dicentem ſuper illud Job. xvj. d. Ecce in celo teſtī me

Ps. 77.

a Audiſtis eñi ꝯuerſationē me
b am aliqñ in iudaiſmo qm̃ ſu
c pra modū pſequebar eccleſiā
dei ⁊ expugnabā illā: ⁊ pficie
d bam i iudaiſmo ſupra mltos
coetaneoſ meoſ i genere meo:
e f abūdanti⁹ emulatoꝛ exiſtens
g paternarū mearū traditionū.
h i Cū aūt placuit ei q̄ me ſegre
k gauit ex vtero matris mee: et
m vocauit p gratiā ſuā vt reuela
n ret filium ſuum in me vt euan
o geliçarem illū in gentibus: cō
p tinuo nō acquieui carni ⁊ ſan
guini. Neqꝫ veni hieroſoly
q mā ād anteceſſores meos apo
r ſtolos: ſed abij in arabiam: ⁊
iterū reuerſus ſum damaſcū.

Expoſitio Glo. us: dicit eñi Glo. Qui teſtē in celo habet: ſi ab hominib⁹ repꝛehendat nō curat. Ad idem eſt illud .j. Cor. iiij. a. Mihi p mīnimo eſt vt a vobis iudicer ⁊c̄. Sꝫ ꝯ dicit auctās. Crudelis ē q famā negligit: Et Eccl. xlj. c. Curā habe de bono noīe. Ideo epī inunguntur oleo ⁊ balſamo. Oleo bone cōſciētie: ⁊ balſamo bone redolētie. Hoc patꝫ per Glo. Infirmo: i fide. In idolio .j. Cor. viij. c. Recte credens. Ro. xiiij. c. Scio ⁊ cōfido in domino ieſu ⁊c̄. Aquaꝫ puram. Ezech. xxxiiij. c. Cum aquam mūdiſſimā biberetis: id ē dū bonā ꝯſciētiā haberetis apud voſ: reliquam pedib⁹ veſtris turbaſtis ⁊c̄. qd̄ eſt qñ quis minus diligenter facit ea de quib⁹ bonaꝫ conſcientiā habet corā pximis. Paſcua cōculcas. i. cōuerſationis bone exemplum in qua deberet refici. Sicut ⁊ ego. j. Cor. x. g. Itē ſine offēſiōe. j. Cor. x. g. Prouidemus. Ro. xij. d. ij. Corinth. viij. d. Si trāquilli⁹ audias. Poſſet opponi hic de h. Et ſūma ſolutiōis ē tal' ꝙ inter corrigibiles ſufficit cōſciētia int' incorrigibiles aūt exēplū neceſſariū ē: et appellat incorrigibiles murmuratores ⁊ detractores: qui omnia que audiunt male interpꝛetantur. Qd̄ non vident. i. quaſi non ſciunt aperte iactare. id eſt iactant dicere. Deū laudent: Mat. v. b. Sic luceāt opera veſtra ⁊c̄. Et ſic in aplo. i. in predictis auctoꝛitatib⁹ que videntur cōtrarie. Et item nolite: Matth. vj. a. Ideo ait: Ut videamini ⁊c̄. Per hoc videt ꝙ hypocrite nō peccēt q2 qñqꝫ nō vt videant ab hominib⁹ faciunt bona opera: ſed vt adipiſcant tpalia. Sol. dicendū ꝙ immo: ⁊ hi qui vt videant ab hominibus vt hypocrite peccant: q2 in faciēdo bona opa poſſunt eſſe quattuoꝛ peccata: i diſtoꝛquēdo a bono fine ſicut hypocriſis que appetit fauoꝛem cordis vel lucrum tpale: qñqꝫ etiā inanis gloꝛia fauoꝛē exterioꝛē q̄rit: auaricia aperte tpalia.

quattuor peccata in faciendo bona opera

Ad litteram a Audiſtis eñi ⁊c̄. Oſtendit eis ꝙ non accepit ab homine doctrinā ſuam: q2 quando pſequebat eccleſiā dei cōſtat ꝙ tunc non didicit: neqꝫ poſt conuerſionē: q2 cōuerſus ſtatim incepit p̄dicare. b In iudaiſmo. i. i doctriali ritu iudaiſmi. c Perſeq̄bar. Act. ix. a. Saul⁹ adhuc ſpirās ⁊c̄. Geñ. xlix d. Beniamin lupus rapax ⁊c̄. j. Cor. xv. b. Nō ſum dignus vocari apl's ⁊c̄. d Supra multos coetaneos meos: Non dicit ſupra ſenes ſed ſupra iuuenes: qui in ritu legalium plus poterāt laboꝛare ꝙ̄ ſenes: q2 in offerendis ſacrificijs magnus erat laboꝛ. f Emulatoꝛ. id eſt imitatoꝛ vel amatoꝛ. Phil. iij. b. Scōm legem phariſeus: ſcōm emulationem perſeq̄ns eccl'iaꝫ dei. g Paternaꝝ: quas patres tradiderūt. e Abundantius emulatoꝛ exiſtens paternaꝝ meaꝝ traditionū. Sic eſt de multis in capitulis ⁊ in clauſtris cum deberēt eē emulatores p̄ceptoꝝ dei. Uñ ꝯquerit dñs Hiere. xxxv. c. Preualuerūt ſmones ionadab filij rechab ⁊c̄. ego aūt locut⁹ ſū ad vos ⁊c̄. Et hoc bñ figurat in dedicatiōe eccl'ie: qñ ſcribūt lr'e ⁊ crux in tra: p q̄ ſignificant mādata dei: ⁊ penitētia que dñs pꝛecepit: ſ ſuſcepta ſtatim deletur: ſed cruces que depingunt in pariete: p quas ſignificant traditiones religioſoꝝ permanent. i Segregauit ex vtero. i. fecit me naſci ad

Pſ. 21. lrām. Uñ Pſ. De ventre mr'is mee de⁹ me⁹ es tu: l Et vocauit ad fidem ſuam. m Ut reuelaret filiū ſuū. i. oſtenderet quāte bonitatis ⁊ benignitatis eēt fili⁹ ſuus. n In me id eſt in conuerſione mea. Uel. i. ad hoc vocauit me: vt manifeſtaret qualis ⁊ quantus eſſet filius ſuus: Et hoc nō tm̄ vt intelligerem: ſ vt euangeliçarem ad hoc cōuerſus ſum ⁊ ad hoc reuelauit mihi. o In gentibus. Eſa. lv. b. Ecce teſtē populis dedi eum ducem ac p̄ceptoꝛem gentib⁹. ſ. paulū ⁊ chꝛiſtum. Ro. xj. b. Quādiu gentiū apl's ſum ⁊c̄. p Carni ⁊ ſanguini. i. peccatis vel iudeis q̄ erant de carne mea volētib⁹ ꝙ pſeq̄rer eccl'iaꝫ dei. q Ad anteceſſores meos/ fide. Ul' matrē appellat ſynagogam: vteꝝ ei⁹ doctrinā phariſeoꝝ. r In arabiam: vt adimpleret illud Pſ. Reges arabū ⁊ ſaba dona adducēt. h Cū aūt placuit ei. Hec poſſunt eſſe vba cuiuſlibet p̄dicatoꝛis. k Ex vtero matris mee. i. cōcupiſcentie que concipit filios diaboli. Pſ. Pater meus ⁊ mater mea ⁊c̄. Hiere. xx. d. Maledicta dies i q̄ natus ſum: dies in q̄ peperit me mr̄ mea nō ſit benedicta. Cōcipit in delectatiōe: naſcit in operis perpetratione. Hiere. xv. b. Ue mihi mat' mea/ q̄re ⁊c̄. Uterus ē delectatio Hiere. xx. d. Quare de vulua egreſſus ſū: qd̄ ē quādo cōſenſus peccati ad effectum ducit: Job. iij. b. Quare non in vulua moꝛtuus ſum. Moꝛit in vulua qñ nō ꝯſentit cogitationi ⁊ delectationi peccati. i Segregauit. i. fecit vt ego reſpuerē huiuſmodi delectationes. m Ut reuelaret filiū ſuū. i. daret mihi intellectū de filio ſuo. Eſa. xxviij. c. Quē docebit dominus ſcientia ⁊ quem intelligere faciet auditū: Ablactatos a lacte/ auulſos ab vberib⁹. Unde Eſa. vj. b. purgatus labijs miſſus eſt ad pꝛedicādū: Et tūc ſequit vt nō acquieſcat: p Carni ⁊ ſanguini: q2 .j. Cor. xv. f. Caro ⁊ ſāguis regnū dei nō poſſidebūt. Eccl. xlvij. a. Poſt hec ſurrexit nathan pꝛpheta q̄ſi adeps ſeparatus a carne. Uel/ Acquieui carni ⁊ ſanguini. quaſi pꝛedicatoꝛ nō debet querere delitias quas ſuggerit caro. Uel de p̄latis. Per matrē q̄libet eccleſia in qua eſt ꝯuentus. Per vteꝝ capitulū. Sed accidit ꝙ hec mat' ſimul cōcipit duos in pmotiōe filios: ⁊ tūc implet illud Geñ. xxxv. c. de rachele in partu beniamin: Sꝫ vtinaꝫ poſſet dicere q̄libet pꝛelatus: h Cū aūt placuit ei q̄ ſegregauit: tūc nō fieret p̄liū in vtero eccl'ie: ⁊ natus ſtati eiularet vt puer i partu. Puer eñi eiulat in natiuitate: ſic p̄latus i ſua pmotione pctā ſua ⁊ ſbditoꝝ deploꝛare deberet: ſic Hieremias q̄ dic. Quare ō vulua egreſſus ſum vt viderē laboꝛē ⁊ doloꝛē. m Ut reuelaret filiū ſuū in me. i. in cōuerſione mea q̄ debet eē tā ſancta vt appareat i ea eē imago filij dī: p Nō acq̄eui carni. i. pctis. Uel aliter/ Carni. i. filijs ⁊ nepotib⁹: Sꝫ nūc p̄lati pluribus talibus acquieſcunt: cum tñ legat Leuit. x. a. ꝙ in die pmotionis aaron moꝛtui ſunt filij ei⁹: Tunc enim pꝛelat⁹ deberet fieri melchiſedech: qui fuit prim⁹ ſacerdos ſine patre ⁊ matre ⁊ ſine genealogia.

Expoſitio Glo. a Audiſtis ⁊c̄. Qui plus laboꝛabant ꝙ̄ ſenes/ exteri⁹: ſ de ſenibus. Job. xij. b. In antiquis eſt ſapientia: Ibi Glo. Illa eñi dicta in ſapientie radice ſolidata ſunt que per viuēdi vſum in actū experimento cōualeſcunt. Quas boni patres addiderunt. Sed cōtra videt ꝙ immo mali: q2 Matth. xv. a. Irritū feciſtis mandatū dei pꝛpter traditionē vrām. Sol. quedā erāt bone: quarū imitatoꝛ erat: vel traditiones appellat explanationem legis p pꝛphetas. Proſelytos. i. de gētilitate ad iudaiſmū cōuerſos. Obſeq̄ deo. Joh. xvj. a. Zelū dei. Ro. x. a. Sꝫ nō ſm cōſciam: cū tñ dicat Leuit. ij. d. Quicquid obtuleris ſacrificijs ſale cōdies. Sꝫ quid eſt ꝙ dicit: boni patres addiderūt: videntur feciſſe contra illud Deut. iiij. a. Non addetis ad verbū qd̄ ego loquoꝛ vobis. Sol. ibi addere d2 deeſt aliq̄ q̄ nō pōt extoꝛq̄ri ex nouo teſtamēto vl' veteri: q̄ vo pꝛie exponūt nō addūt ſ magiſ dilatāt. Pꝛeuidit idoneū: q2 ⁊c̄. li/ q2/ nō notat cauſam efficientē: ſ finalē. i. pꝛeuidit ſiue pꝛedeſtinauit eū ad hoc vt bñ ageret. Quāte potētie: q̄ de tā vili vas p̄cioſū fecit. Neqꝫ veni hieroſolymā. Cōtrariū d2 Act. ix. e. Dimiſerūt eū ſbmittētes in ſpoꝛta. Cū aūt veniſſet in hier'lm: tēptabat ſe iūgere diſcipulis: ⁊ ſequit ibidē. Et erat cū illis intrans ⁊ exiens in hier'lm fiducialiter agens in nomie domini. Sol. huius videt Act. xxij. d. Uel eodem. Factū eſt mihi reuertēti in hieruſalem ⁊ oꝛanti in tēplo fieri me in ſtupoꝛe mentis ⁊ videre illum dicentē mihi/ feſtina ⁊ exi velociter de hier'lm: qm̄ nō recipiēt teſtimoniū de me: Dic̄ ḡ apl's ſe nō veniſſe in hier'lm: hoc licet ad lrām

a b Deinde poſt annos tres vē
c ni hieroſolymā vidēre petrū:
 ꝛ manſi apud eum dieb⁹ quin
 decim. Aliū aūt apoſtoloꝝ vi
d di neminē niſi iacobū/ frātrē
 dñi. Que autē ſcribo vobis:
e f ecce cōrā deo/ qꝛ nō mentioꝛ.
g h Deinde veni ī pārtes ſyrie ēt
i cilicie: Eram aūt ignōt⁹ facie
k eccleſijs iudee: q̄ ērāt in chri
 ſto. Tm̄ aūt auditū habebāt:
 qm̄ q̇ pſeq̄bať nos aliqñ/ nūc
 euangelizat fidē quā aliquā
l do expugnabat: ꝛ in me clāri
 ficant deum.

tre ꝛ ſine cognatı̄: vt hř Heb. vij. a. Sꝫ de illis nō pōt cantari illud reſpōſoriū cōfeſſoꝝ: Tu es ſacerdos in eternū ſm ordinē melchiſedech: ſ ſm ordinē aaron: qui poſtq̄ pmotus fuit/ poſtea habuit filios quos multū dilexit. Et in pmotione p̄latoꝝ noſtroꝝ hodie naſcunť eis multi parentes: licet paucos aut nullos habeant. Deuť. xxxiij. a. Qui dixerit patri ſuo ꝛ matri ſue/ neſcio vos: ꝛ fratrib⁹ ſuis ignoro illos: ꝛ neſcierunt filios ſuos: hi cuſtodierūt eloquiū tuū. a Deinde poſt annos tres. Adhuc pſiſtit in cōmendatiōe doctrine ſue. Poſt tres ānos/ a cōuerſione mea. c Uide re petrū. Hinc ortū habet q̄ epiſcopi ꝛ archiepiſcopi pſtrenť de viſitatiōe pape ꝛ oim apłoꝝ: vel p ſingulos annos vel alternos: vel de tertio in tertiū. Hinc autē adiecit conſuetudo illud Deuť. xvj. d. et Eccł. xxxv. a. Nō apparebis añ ɔſpectū dñi vacuus. Sed quid attulit paul⁹? Argentū non habebat: ſed nec petr⁹ recipiebat. Matth. x. a. Nolite poſſidere aurū. d Fratrem. i. cōſobrinū dñi. Moraliter. b Ueni hieroſolymā videre petrū. Scōm lrām inſtruimur de mutua dilectione quā deberent habere pdicatores ꝛ doctores: qꝛ paul⁹ venit videre petrum: qm̄ bona audierat de eius doctrina. Sed non ſic hodie inter noſtros doctores ꝛ pdicatores: immo effuſa eſt cōtentio inter principes: ꝛ ideo errare fecit eos in inuio ꝛ non ī via. Hodie em̄ rixa eſt inter paſtores loth ꝛ paſtores abraā: ſicut dicit Geñ. xiij. b. Ex emulationib⁹ em̄ quas habebat oriūtur cōtrarietates opinionū: ꝛ auditores min⁹ proficiunt. Nec mirū: qꝛ Eccł. xxxiiij. d. Unus edificans ꝛ vnus deſtruens/ quid pdeſt eis niſi labor? Nihil. Sed ad exemplū apłi viſitare ſe deberent mutuo ſapientes noſtri: qꝛ Prouerb. j. a. Audiens ſapiens ſapiētior erit. Eccł. vj. d. In multitudine preſbyterorum prudentiū ſta ꝛc. Et ibidem. Si videris ſenſatum ꝛc. Et qꝛ dicit Tulli⁹: Ars nō tm̄ doctrina ꝛ ſtudio acquiriť/ ſed imitatione: ꝛ ideo bonū eſt viſitare ſapientes: qꝛ in compatiōe illoꝝ poteſt quilibet videre defectuꝫ ſuū. Unde Job. xxxiij. d. Reſpiciet homines ꝛ dicet: peccaui ꝛ vere deliqui ꝛc. e Coram deo. i. deo teſte: quaſi aperte iuro vobis: qꝛ nō mentior. f Deinde veni: Poſtq̄ receſſiſſem a hieroſolymis ꝛ vidi petrū: g Ueni in partes ſyrie. ſ. antiochiā vt predicarem ibi. Act. xiij. d. Inde nauigauerunt antiochiā. h Et cilicie. Ipe apłs fuit cilic⁹ de tarſo. ſ. Uñ Act. xxij. a. Ego ſū vir iudeus natus ꝛc. i Ignot⁹ facie: tm̄ de eius doctrina audierāt: ſ ipm nō viderūt: vñ dicit/ facie/ nō fama. Coł. ij. a. Uolo vos ſcire quātā ſollicitudinē habeā p vob ꝛ p his q̇ ſūt laodicie: ꝛ quicūq nō videñt faciē meā ī carne. k Que erāt in chriſto. i. fidem chriſti receperāt. l Clarificabant. i. magnificabāt. Ał/ Clarificabant in me/ qui ſua gratia me verterat. Eſa. xliij. c. Glorificabāt me beſtie agri. Mat. v. b. Videāt opa veſtra bona/ ꝛ glorificent ꝛc.

Expoſitio Glo. licet ad litterā venerit: quia ſtatim inde exiuit: nec ibidem predicauit: nec ab apoſtolis aliquid didicit. Dicit ergo. Neq ven i hieroſolymā vt diſcerem/ vel vt ibidem morarer: ſed ſtatim iui docere in arabiā. Quia nō opus erat electo a deo. Ad idē ſup illud Malach. ij. b. Labia ſacerdotis cuſtodiūt ſcientiam. Ibi Hiero⁹. Sacerdos ſi requirať de lege doceat/ ꝛ reſiſtentem conuincat: alioquin fruſtra ſe iactat habere dignitatem niſi exerceat operationē. Similiter ſup illud Exo. xxv. b. Quatuor circulos aureos ꝛc. Ibi Greg⁹. Cū ſpūale aliq̄d a paſtore queritur/ ignominioſum eſt ſi tunc incipiat diſcere qñ debet queſtionē enodare. Tamē ɔtrariū videť Numeri. ix. a. Quare fraudamur vt nō valeam⁹ oblationē offerre? Et ſequiť. Quibus rñdit moyſes: ſtate vt cōſulā deū q̄d precipiat. Neſciuit ergo moyſes denodare queſtionē eorum/ licet elect⁹ eſſet a domino. Solō: denodāda eſt queſtio p ſcripturā: ꝛ cōſulere deū nihil aliud intelligiť q̄ conſulere ſcripturā p quam promptus

eſt reſpōdere ad queſtionē. Joh. v. f. Scrutamini ſcripturas. Affectum apoſtolať. i. quaſi diligebat eum in apoſtolatu. Et vt petrus ſciret me fore ſibi coapoſtolum. i. electū coapoſtolū: ḡ iam erat apoſtol⁹/ poſt tres annos a cōuerſiōe. Sed contra: ſup princi. ad Ro. dicit Beda. Tertiodecimo anno poſt paſſionē paulū apoſtolatū gentium recepiſſe: ꝛ eodē anno quo paſſus eſt dñs conuerſus eſt: nō ḡ in anno tertio a cōuerſiōe ſua recepit apoſtolatū. Soł. poſt tres annos ſciuit ipſum electū a dño in apłm: ſed poſt tredecim annos fact⁹ eſt actu apoſtolus qñ miſſus ē: ſm q̄ dixit dñs Act. xiij. a. Segregate mihi paulū ꝛ barnabā. Uñ Glo. nō dicit hic: vt ſciret ſibi coapoſtolū eſſe ſ fore: predicauerat quidē ſtatim poſt ſuam cōuerſionē in damaſco/ ꝛ alibi: ſ nō generaliť p̄dicator inſtitut⁹ vſq ad tertiū decimū ānū ſue cōuerſionis. Niſi iacobū frem dñi. Cōtra. j. ij. b. dicit q̄ vidit iohānem. Soł. modo nō vidit iohannē/ ſꝫ qñ ał's iuit: vt diceť. j. ij. b. Joſeph pať ieſu: Matth. xij. d. Et Luc. viij. c. Ecce pr̄ tu⁹ ꝛc. Item Luc. ij. g. Ecce pater tu⁹ ꝛ ego dolentes ꝛc. Mortuo aūt ioachim cleophas ꝛc. Sed cōtrariū videť ſup Marc. iij. c. ſup illud. Et iacobū alphei. Ibi Beda. Jacobū alphei qui ꝛ frater dñi dr̄: qꝛ maria alphei fuit ſoror matris dñi: quā iohannes mariā cleophe dicit: qꝛ idem alphe⁹ ꝛ cleophas: vel defuncto alpheo poſt natū iacobū cleophe nupſit: ſed idem fuit alphe⁹ ꝛ cleophas. Ad hoc eſt ſolutio: qꝛ in hoc nō ſequiť eccł'ia Bedā/ ſ Ambro. q̇ dicit q̄ cleophas fuit vir matris marie. Filio matre vel pter filiū. Neutra iſtarū rōnū ſufficit: qꝛ hebrei nepotes ex parte patris appellant fratres inuicem. Uñ Hiero⁹ ꝛc. hic dicit cōtra heluidium/ q̇ dixit q̄ beata mater virgo peperit chriſtū: ſ ioſeph poſtea eā cōgnouit ꝛ ex ea filios generauit ꝛ etiā ex alia. Delyramēta: apochryphorū inſanias. Apocryphum. i. extraneum diciť aliquid dupliciter: vel qꝛ auctor ignoratur: vel qꝛ extraneum eſt a veritate: hoc vltimo modo accipitur hic. Et item Deuť. xvij. c. Nō poteris alterius gentis hominē regem facere. De vna familia: Nūeri. xxvj. Quia ab vno pr̄e. Matth. xxiij. a. Unus eſt pater veſter q̇ in celis eſt. Et Malach. ij. b. Numquid nū vn⁹ pater omniū noſtrū ꝛc. Cognatiōis priuilegio. Sꝫ nōne idem p̄uilegiū habebat iacob⁹ maior? Solō: in hoc fuit iſtis quartū priuilegiū cognationis: qꝛ nō ſolū fuerūt cognati dñi ex parte matris: ſed qꝛ nepotes fuerunt patrū chriſti. i. cleophe qui fuit frater ioſeph/ qui fuit pater chriſti putatiuus. Eſt eſt/ nō non: Matth. v. f. Sed videť q̄ peccet apoſtolus iurādo. Ad hoc facit illud Matth. v. f. Dico aūt vobis/ nō iurare omnino: ꝛ ita videť facere ɔtra p̄ceptū dñi. Et ibidem dicit Interliñ. longe facio a periurio dum iurare phibeo. Sꝫ facere cōtra phibitionē domini eſt peccatū. Item ibidem in Glo. Paruulis cōceſſum eſt iurare p deum: quāuis non recte hoc fiat: ſed qꝛ melius eſt deo exhiberi q̄ creaturis: chriſtus xpo iurare omnino phibuit hoc: ſed conſtat q̄ apłus non erat paruulus: ḡ nō erat cōceſſum ei iurare. Item nō q̄ recte fiat/ diciť ibi ꝛ ita peccauit. Soł. iurare ex cauſa nō eſt peccatum. Ad primū dico ꝛc. Dicendū q̄ li/ omnino/ poteſt determinare li/ dico/ ꝛ ſic falſa: qꝛ ſenſus eſt: precipio vt null⁹ iuret. Uel pōt determinare li/ iurare/ dico: nō iurare omnino. i. dico/ nō ex q̄cunq leui cauſa iurare. Uñ Exo. xx. b. Nō accipies nomē dei in uanum. Ad Interliñ. iurare phibeo: dicendū q̄ iurare phibitum eſt: ſicut ꝛ occidere hominē: ꝛ tamen bona circumſtantia addita/ bonū eſt occidere hominē: ꝛ iurare videlicet: quando per iuramentum debet lis terminari: vel qñ videt q̄ meli⁹ ei in predicatione crediť. Ad illud/ q̄ non recte fiat/ intelligiť in ſe et ſm ſe conſideratum/ ſicut occidere: ſed diligere deū ꝛ dare elemoſynam in ſe ꝛ ſm ſe recte fit. A malo eſt. ſ. culpe: peccabant enim in hoc q̄ credere nolebant. Uel a malo pene: quia vix ꝛ cum difficultate credere poterant.

B

Al. ↑ glificabāt

Deide p⁹ ānos q̄ttuordeci. Hoc (Expo. Ca. II
capitulū diuidit in q̄nq̄ ptes. Prima ps de collatiōe
doctrinę cū aplīs. Secūda de circūciſione ⁊ ſeruitute
legis: ibi: Sed neq̄ titus. Tertia de fędere inito inter apo-
ſtolos ⁊ diſtributiōe ꝓuinciarū: ibi/ Ab his aūt que vide-
bāt ⁊c̄. Quarta de
A ſimulatiōe petri ⁊ cō
tradictiōe pauli: ibi:
Cū autē veniſſet
cephas. Quīta de
ſufficientia legis chri
ſti: ⁊ de nō redificā-
diſ legalib⁹: ibi: Nos
ſi q̄rētes iuſtifica
ri ⁊c̄. Dic̄ g̃: a De
inde p⁹ ānos q̄t-
tuordeci. Nō pōt dici poſt p̄dicationē ſyrię ⁊ cilicię: vł poſt
illos tres annos vt habet in Glo. ſed poſt quattuordecim an-
nos a paſſiōe vel ab eius cōuerſione. b Aſcēdi hieroſo-
lymā ſcḋm reuelationē: de qua Act. xxj. c. Uirū cui⁹ ē ҫo
nā hęc ſic alligabunt ⁊c̄. c Cōtuli cum illis: vt q̄ dubita-
bant de ei⁹ prędicatione/ nō dubitarent amplius: Non dicit/
diſputaui. Eccs. vj. d. Uerba ſunt plurima multaq̄ in diſpu-
tando vanitatē habētia. Ex hoc habuit ortū inter ſanctos pa
tres/ vt poſt p̄dicationē ſuam facerent collationē ad iudicādū
vtrum aliquis erraſſet: vel ad hoc vt ſi illi qui dubitarent de
doctrina alicui⁹ eorū/ tūc ſaltem certitudinē haberent ab eo:
Ideo legit. iij. Reg. x. a. ꝙ regina ſaba venit audire ſapientiā
ſalomonis. d Seorſum aūt: q̄ſi cōtuli cū eis euangelium
oſtēdendo/ ꝙ legalia nō erant ſeruanda: ſ ſufficiebat euange-
liū ad ſalutē. Et h̄ oſ̄di/ nō corā oib⁹. e Aūt. i. ſ. Seorſū:
id eſt ſeparatim. Prouerb. xxv. a. Cauſam tuā tracta cū ami-
co tuo ⁊c̄. Eccl̄i. viij. d. Corā extraneo ne facias cōſiliū: neſcis
eīm quid pariat vel paret. Matth. xvij. a. Duxit eos in montē
excelſum ſeorſum. f Qui videbant aliquid eſſe. id ē
alicuius auctoritatis. Non dicit qui erant aliquid. Infra. vj.
a. Si quis ſe exiſtimat aliq̄d eſſe. Act. viij. b. Uir erat quidā
noīe ſimon ⁊c̄. dicens ſe eſſe aliquē magnū. g Ne forte in
uacuū currerē. i. prędicarē. Et appellat p̄dicationē ſuā cur-
Ps. 147. ſum ad inuuēdū ҫelum ſuū. Ps̄. Uelociter currit ſermo eius.
j. Cor. ix. b. Ego autē ſic curro nō quaſi in incertū. Eſa. lx. d.
Qui ſunt iſti q̄ vt nubes volant. Sed noſtris pedib⁹ pōt dici:
q̄ ſūt iſti q̄ vt ſerpētes repūt. ij. Theſſal. iij. a. Fratres orate ꝓ
nob vt ſmo dei currat ⁊ clarificet. h Sed neq̄ tit⁹. q. d.
nō tm̄ reſtiti eis verbo: immo ⁊ facto: i Sed ꝑpter ſub-
introductos. Quidā libri habent/ ſz neq̄ ad horā ceſſi
mus ꝑpter ⁊c̄. alij ſiue neq̄ primo. Sic poſſet aliquis di-
cere: quare ḡ circūcidiſti timotheū? Rn̄deo: q̄ñ queſtio erat d̄
obſeruatione legaliū nō p̄miſi: ne crederet ꝙ obſeruatio lega-
lium eſſet neceſſaria ad ſalutem: ſed poſtea p̄miſi: ne crederēt
legē moſaicā eſſe malā. Propt̄ ſubintroductos frēs: id
eſt ꝑpt̄ eoꝝ calumniā q̄ iponebāt aplo ꝙ erat deſtructor leg̃.
☙ Libertatē no-
Moraliter Moraliter. h Propter ſubintroductos: nō p oſtiū
chriſtū inductos: Joh. x. b. Ego ſū oſtiū. Itē in eodē. a. Qui
nō intrat p oſtium ⁊c̄. Et nota ꝙ illi ſubintrant q̄ per hypocri
ſim beneficia eccleſiaſtica acquirūt. Geñ. xlix. a. In furore ſuo
occiderūt viꝝ/ ⁊ in voluntate ſua ſuffoderūt murū. Et pōt ſic
exponi: q꞉ virū alicui⁹ eccl̄ię ſiue ep̄m ſiue canonicū deſiderat
ābitioſus mori: vt habeat veſicā porci. Et in volūtate. i. in cupi
ditate ſua ſuffoderūt muꝝ. i. parāt ſibi dignitates aditū latēt
⁊ ſb hypocriſi. k Explorare. Geñ. xlij. b. Exploratores eſt̄.
✳ Libertatē nr̄am
Expoſitio a Deide poſt annos quattuordecim ⁊c̄. Poſt p̄di-
Glo. ✳ catiōnē ſyrię. Sed p̄dicauit in ſyria poſt tres annos a cōuer-
ſione ſua: q̄ñ oſ̄dit tres annos/ ⁊ quattuordecim: ḡ decem ⁊ ſe
ptem a nī: ḡ petr⁹ tot annis ſupuixerat: ⁊ parum ſm quoſdā
vel ꝑ ſeptem ſm aliquos fuit in patriarchatu antiochię: ergo
ad minus ſupuixerat a paſſione dn̄i trigintanouē annis. Pro-
pter hoc dicendū ꝙ aſcēdit hieroſolymā poſt quattuordecim
annos a paſſione dn̄i: ⁊ nō a tēpore poſt illos tres vel a prędi-

a D Einde poſt (Ca. II
ānos q̄ttuordecim iterū
b aſcēdi hieroſolymā cū
barnaba aſſūpto ⁊ tito. Aſcē-
c di aūt ſm reuelationē/ ⁊ ɔtuli
cum illis euangeliū qḋ predi
d co in gentib⁹. Seorſum autē
f his q̄ui videbant aliquid eē:
g nē forte inuacuū currerē aut
h cucurriſſem. Sz neq̄ tit⁹ qui
mecū erat cum eſſet gētilis cō
i pulſus eſt circuncidi: ſed pro-
pter ſubītroductos falſos fra
k tres q̄ ſubintroierūt explorare

catione ei⁹ in ſyria: ſ illi tres cōprehēdunt i his q̄ttuordecim.
Cū q̄ſtio: Act. xv. a. Hinc inde. i. a gentib⁹ ⁊ iudęis. Oſ̄dit ſe
nō habuiſſe ſecuritatē euāgelij: ſz nōne erat paul⁹ theodoct⁹: ḡ
habebat ſecuritatē euāgelij. Solō: q̄ntū i ſe erat hēbat ſecuri-
tatē: ſz nō quātū ad alios q̄ ei nō credebāt plene: ſicut Matth.
xj. a. dr̄ iohānnē ba-
ptiſtā dubitaſſe de de-
ſcenſu ad inferos: q꞉
diſcipuli ei⁹ dubita-
bāt: vn̄ dubitabat nō
ſibi ſz diſcipulis. Et
parib⁹: ergo paulus
erat par petro: qḋ ve
rum eſt q̄ntū ad p̄di-
cationē. Pro aſſerti-
one. i. cōfirmatiōe: ḡ
p̄dicatio apl̄i ɔfirmata fuit a petro: ḡ Petr⁹ maior in p̄dicādo.
Quid ē ḡ ꝙ dic̄/ parib⁹: ſ iō nō ſequit ꝙ ſit maior: ſic idē cōfir
mat prędicationē ſuā p auctes dauid: iō nō dicendus ē maior
eo. Scrupul⁹: an̄cedēs ꝓ ɔſeq̄nte: ad ſcrupulos ſequūt dubi-
tatiōes. Poſt xp̄i aſcēſionē: eodē āno. Coguiſſet eū ān̄ūciātē:
ſm morē alioꝝ aplo̾ꝝ. Accedētib⁹ ad fidē. Signis: dat̄. Sic
ipſe veriſſime dixit. ij. Cor. xiij. a. An experimētū ⁊c̄. Luc. x.
b. Qui vos audit me audit. Nō ꝓ his tm̄. Joh. xvij. b. ſ etiā
ꝓ illis qui crediderūt per verbū qḋ p̄dicabat: et. j. c. Pro eis
rogauit q̄ per p̄dicationē aplo̾rum crediderūt: ⁊ per illā oſtē-
ſionē habuit eandem auctem ſic alij apl̄i. Dextras. Infra. b.
Unā doctrinę ſpēm. i. vnā xp̄itatē doctrinę ⁊ identitatē. Ex-
cluſa: vel excuſſa. Leproſi. Luc. xvij. c. Uarias doctrinas. i.
errores: q꞉ ſicut in leproſo quędā ps cutis videt eſſe ſana: alia
corrupta: ſic heretici vera admiſcent falſis ⁊ errorib⁹ ſuis. Et
hoc intelligit de lepra qua mētiunt in eis q̄ ptinent ad fidem
vł ad bonos mores/ erroris. Nō publice coram omnibus: ſed
ipſi aut ſeruabant legalia aut nō: ſi nō/ ⁊ putabant eſſe ſeruan
da ḡ peccabant: q꞉ faciebant cōtra cōſcientiā ſuā: ſi ſeruabāt:
ḡ corā eis debuit facere collationē illam vt innoteſceret eis ea
nō eſſe ſeruanda ⁊ ſic retraheret eos. Solō. putabant ſeruan-
da ⁊ ſeruabant ea nō tn̄ corā eis debuit facere collationē: q꞉ ſi
dixiſſet corā eis apl̄s: non eſſe ſeruanda legalia: ſcandaliҫarēt
cōtra ip̄m apl̄m ⁊ ſuſpecti eſſent eis ipſi apl̄i alij ſi dicerent le
galia nō eſſe ſeruanda: q꞉ crederent iudęi ꝙ paul⁹ ad hoc indu
xiſſet eos: ⁊ iō min⁹ crederēt: ſ poſtea q̄ñq̄ audierūt p auctem
aplo̾rū illa nō eſſe ſeruanda: nō fuerūt ſcandaliҫati: q꞉ neſcie-
rūt ꝙ aplus hoc eis mandaſſet. Fidei ſcandalū: q̄ñ dicerēt le
galia nō eē ſeruāda. Qui nō p̄nt om̄ia cape. Joh. xvj. c. Mul
ta habeo vobis dicere ⁊c̄. Alīq̄ tacuerat dicenda pfectis. Ad
idem Heb. v. d. Omnis q̄ lactis ⁊c̄. qui eīm nō capit xb̄ū qḋ
caro factū eſt: quō capiet in principio erat xb̄ū: Sz cōtra ſup
illud. j. Cor. iij. a. Lac vobis potū dedi nō eſcam: dicit Glo.
Scire igit debet charitas vr̄a ⁊c̄. Sz ibidē ſoluit Glo. dicēs:
Eadē p̄diacret apl̄s: ſpūalib⁹ ⁊ carnalib⁹: quiq̄ ꝓ mō ſuo ac
cipiebāt. Et cū minorib⁹: ḡ idem eſt p̄dicandū qḋ etiā maiori-
bus ⁊ ſubdit. Quid exemplorum tegendū eſt ⁊ vnū alijs ⁊ ali
unde exponēdū: Aliq̄d veri tacere licz: ne nude dicat ⁊ apte.
Pro torrenti eloquio. i. ꝑpter eloquiū diuinū: qḋ currit velo-
citer ſicut torrēs. Un̄ Ps̄. Velocit currit ſermo ei⁹. Nō potu Ps. 147.
it extorq̄ri a me vt circūcideretur: nōne apl̄s circūcidit timo-
theū: Act. xvj. a. quare nō titū ſiſr circūcidi permiſit. Ad hoc
duplex eſt ſolutio. Una rōne tp̄is: alia rōne pſonę: ſicut notat
in Glo. Infra. ij. a. q̄ñ aplus circumcidit timotheum nō erat
mota queſtio adhuc de legalib⁹ omnino abijciendis: ſz paula-
tim ſepelienda erant ⁊ cū honore deducēda: ſ hic vbi erat mo
ta queſtio de legalib⁹ nullaten⁹ voluit cedere/ ne traheret in
cōſuetudinē. Scḋa rō eſt: titus gentilis erat: ⁊ de filijs gentili
um nō erat ſcādalū: q꞉ ep̄la aplo̾rū mandata erat vbi dicebat
nō oportere eos circūcidi: ſed timothe⁹ fuit fili⁹ iudęe: ⁊ ideo
circūcidi potuit: q꞉ nec ep̄la aplo̾ꝝ h̄ vetabat: vt habet Act.
xv. b. Ad legem q꞉ ſi eſſet. ſ. redigeremur in ſeruitutē legis: q꞉
veritas euāgelij p̄dicata erat apud gentes. De facti legalibus
erat ſal⁹: ſe cōmēdat p hoc ꝙ voluit ɔſentire: Qui ſine illa cir
cūciſiōe ⁊c̄. materiali. ſ. ⁊ nō ſpūali eſt ſal⁹ de qua Hiere. iiij. a.
✳ et Deut. x. d.

f a Libertatē nr̃am: que eſt nō eſſe ſb iugo legaliū obſerua/ tionū: Propt̃ hoc inquā/ d Ceſſim⁹ ad horā ſubiectio ni: q̃ꝑmiſit timotheū circūcidi: ⁊ ſeipſum purificauit cū na/ zareis in templo. e Ut veritas. i. ſcirent ꝙ non p̄dicabā oppoſitū legi moyſi. Uel ſm q̇ eſt ibi: neqꝫ/ ſic lege. Tit⁹ non eſt compulſus circūcidi ꝓpter falſos frēs introductos: q̇ ibi erant ⁊ dicerent nō eē credendū aplō: qꝛ aliud faciebat ⁊ aliud p̄dicabat: ſeipm̄ circumcidi permiſiſſet Et iō/ Nō ceſſim⁹ vt veritas. i. vt nō cu rarentis legalia: ⁊ ſic pōt vtrolibet modo legi: cū/ neqꝫ/ ⁊ ſine. Loquit̃ eñ tm̄ hic ō circūciſione titi.

Moralit̃ ✻ a Libertatē nr̃am. ij. Cor. iij. d. Ubi ſpūs domini ibi libertas. Ideo dr̄ nouū teſtamentū lex libertatis: qꝛ eſt lex ſpūs. Jaco. j. d. Qui ꝓſpexerit in lege perfecte libertat̃ ⁊c̃. Perfecte libertatis ſit q̇s cū ſit heres dei/ coheres chriſti. j. Cor. x. g. Ubi quid libertas noſtra iudicat̃ ab alie/ na cōſcientia: b In chriſto ieſu. i. ꝑ chriſtū. Joh. viij. e. Si fili⁹ vos libera/ uit vere liberi eritis. Sꝫ nota ꝙ multi abu tunt̃ libertate chriſti. Infra. v. b. Tm̄ ne libertatē detꝭ in occaſionē carnis. c In ſeruitutē. Ro. viij. c. Nō accepiſtis ſpi ritū ſeruitutis ⁊c̃. e Ut veritas. Ar/ gumentū ꝙ nō eſt verū ſi eſt mixtū Eſa. j. f. Uinū tuū mixtū ē aq̄. i. lege vel phīa vel hereſi. f Quales aliq̄n. i. piſca/ tores. Act. iiij. c. Cōperto ꝙ hoīes ſine litteris eſſent et idiote admirabantur ⁊c̃.

a libertātē noſtraꝫ quā habem⁹
b in chriſtō ieſu: vt nos in ſerui/
tutem redigerent: quib⁹ ✝neqꝫ
d ad horā ceſſim⁹ ſubiectioni vt
e vēritas euangelij permaneat
apud vos. Ab his aūt q̇ vide
f bant̃ eſſe aliq̇d/ q̄uales aliq̄n
g fuerint nihil mea intereſt. Dē
us eñ ꝑſonā hoīs nō accipit.
h Mihi āūt q̇ videbant̃ eſſe ali
quid/ nihil cōtulerūt: ſed ecō/
tra cū vidiſſent: ꝙ creditū eſt
i mihi ēuangeliū p̄putij ſicut
k ⁊ petro circūciſiōis: Qūi eñ
opat⁹ ē petro in apl̃atu circū/
ciſionis/ opat⁹ eſt ⁊ mihi inter
l gētes. Et cū cōgnouiſſēt gra/
m tiam q̄ data eſt mihi: iācob⁹ et
cephas ⁊ iohānes: q̇ videbāt̃
n columne eſſe/ dextras dēde/
runt mihi ⁊ barnabe ſocietatꝭ

dūt. Uñ Eccl. xxix. a. Multi quaſi inuentionē eſtimauerūt fe nus. Et poſtea ſequit̃. In tp̄e redditiōis poſtulabit tempus. Item tradit̃ ſemen terre vt multiplicetur. Sed Hiere. xij. c. Seminauerūt triticū ⁊ meſſuerūt ſpinas. Uñ angeli pñt dice re domino illud Matthei. xiij. d. Domine nonne bonum ſe/ men ſeminaſti in agro tuo: vnde ergo ha/ bet ziȝania: n Opatus ē ⁊ mihi. Ni ſi eñ dñs coopareť p̄dicatiōi/ vana eſſet. Pſ. Niſi dñs edificauerit domum ⁊c̃. j. Cor. iij. b. Dei adiutores ſumus ⁊c̃. Et Joh. xv. a. Sine me nihil poteſtis facere. p Uidebant̃ colūne. Apl̄i eñ fuerūt colūne eccl̃ie. Prouer. ix. a. Sapiētia edi/ ficauit ſibi domū ⁊ excidit colūnas ſeptē. Cant. v. d. Crura illi⁹ colūne marmoree. Sꝫ hodie colūne eccl̃ie ſunt teſtee: q̇ ſi/ gnificatū eſt in ſtatua Dañ. ij. e. Quia pe des ei⁹ ſunt teſtei ⁊ terrei ꝑ amorē terenoꝝ: Ferrei/ ꝑ imāſuetudinē. Ferꝝ eñ inflexi bile: ⁊ ſilr̃ ipi ferrei: qꝛ oēs alios volūt mal leare/ ſicut ferrū omnia metalla domat: ⁊ qꝛ teſtee ſunt/ leui temptatiōe frāgunt̃: ſic illa ſtatua comminuta eſt ꝑuo lapide. l Et cum cognouiſſent dederūt mi/ hi dextras. Ita debēt facere doctores: et maxime quorum intereſt vocare ſcili/ cet aſſociare ſibi alios quibus dedit deus ✻ grām docendi

†Pſ. 126.
Al' nō tħꝫ neqꝫ

B

Deut. 10. d
Ro. 2. b
Eph. 6. b
Col. 3. d
Act. 10. e
Jacobi. 2. b

g Deus eñ ꝑſonā hoīs nō acci/ pit. Act. x. e. Nō eſt ꝑſonarū acceptoꝛ deus. Sap. vj. b. Pu ſillum ⁊ magnū ipſe fecit ⁊c̃. Deut. x. d. Qui ꝑſonā nō accipit nec mūera. h Mihi aūt. Triplicit̃ eñ pōt ꝯtinuari. Prio ꝯtinua ei ꝙ dixit: Quales fuerit nihil itereſt mea. i. nihil pertinet ad me referre q̄les fuerit: qꝛ nihil cōtulerūt mihi q̄leſ cūqꝫ fuerit. Uł ꝯtinua ad h: De⁹ ꝑſonā hoīs nō accipit: qꝛ nihil mihi contulerunt: ſed ſolus deus: et in hoc oſtendit ꝙ nō eſt inferioꝛ illis qui videbantur aliquid eſſe. i. petro ⁊ alijs. ſed cōtra opinionē inſidiantiū mihi vel pōt ibi eſſe aliq̇d: ⁊ nō differt. i Euāgeliū p̄putij ſic̄ ⁊ petro. i. ꝙ p̄dicarē gē/ tib⁹/ ſic̄ petr⁹ iudeis: Et fac interp̄tationē. k Qui eñ opa/ t⁹ ē. i. q̇ dedit ei auctē aplat⁹: ⁊ mihi dedit ſilr̃. m Jacob⁹/ ma ioꝛ. n Dedeſt mihi dextras. i. ꝯſēſeſt ī p̄dicationē meā. ☞ Ut nos in gentes

Moraliter Moraliter. h Nihil mihi cōtulerūt: qꝛ in paulo ⁊ in ceteris aplis adimpletū eſt illud Hiere. xxxj. f. Dabo legem meā in viſcerib⁹ eoꝝ ⁊c̃. Oēs eñ cognoſcent me a minimo vſqꝫ ad maximū. i. a paulo vſqꝫ ad petrū. Et illud Eſa. liiij. c. Ponā omnes terminos tuos in lapides deſiderabiles ⁊ vni/ uerſos filios tuos doctos a dño. i Creditū ē mihi euan geliū p̄putij ſicut ⁊ petro ⁊c̃. q̇ ſignificatū eſt Zach. iiij. d. Due oliue ſup candelabrum: vna a dextris lampadis/ ⁊ vna a ſiniſtris. Sup cādelabꝝ. i. ſup eccl̃iam vel ſup gradū ma giſterij. Matth. v. b. Neq̄ accēdit lucernā ⁊c̃. Sup cādelabꝝ lampas/ chriſt⁹ Eſa. lxij. a. Et ſaluatoꝛ eius vt lampas accēda tur. Petr⁹ a dextris ei⁹ qui p̄dicauit iudeis: paul⁹ a ſiniſtris q̇ p̄dicauit gentib⁹: que erāt a ſiniſtra idolatrie. Idē ſignifica/ tum eſt. iij. Reg. vij. c. vbi dr̄: ꝙ ſalomon columnā dextrā vo cauit noīe iachim: q̇ interp̄tat̃ firmitas. i. petr⁹: ō q̇ Mat. xvj. c. Tu es petrus ⁊ ſup hanc petrā edificabo eccl̃iam meā: id eſt fidei firmitatē ⁊c̃. Alterā vocauit booz: q̇ interp̄tatur in roboꝛe. ſ. cōſtantia in laboꝛib⁹: ꝑ quā paul⁹ qui ait Phil. iiij b. Oīa poſſum in eo q̇ me ꝯfortat. Creditū: duplicit̃: ſicut pecunia credit̃ homini: ⁊ ſicut ſemē credit̃ terre. Sicut pecu/ nia de qua Luce. xix. b. Uocatis autem decem ſeruis ſuis ⁊c̃.
Pſ. 36. Sꝫ Hiere. xv. c. cōquerit̃ dñs: Nec feneraui: nec fenerauit mi hi quiſq̄: Uñ poſſum⁹ dicere de multis illud Pſ. Mutuabit̃ peccatoꝛ ⁊ nō ſoluet: qꝛ alij nō p̄dicant: ⁊ accipiūt ⁊ nihil red

⁊ et Deut. x. d. Circūcidite p̄putiū coꝛ/ diū vr̃oꝝ. Sꝫ ſi ꝓpt̃ ſcādalū circūcidit ti/ motheū: q̄re ſilr̃ dñs papa ꝓpt̃ ſcandalū non poſſet diſpēſare cū aliq̇ vt circūcide/ ret̃. Et dicēdū ꝙ n̄: qꝛ eccl̃ia diuulgauit ꝙ n̄ dꝫ fieri circūciſio: ſꝫ ꝯſtat ꝙ eccl̃ia maioꝛ ē dño pape: q̇ non poſſet q̇ imolat bouē: vñ neqꝫ ꝙ aliq̇s circūcidat̃ p̄cepit Geñ. xvij. b. Nec tanq̄ neccr̃ia: q̄n titū circūcidi nō ꝑmiſit: nec tāq̄ q̄n circūcidit tiotheū. Nec ī p̄putiū. j. v. a. ſi ḡ credēdū n̄ fuit ꝓcedit: q̄ſi facta hac diuiſiōe: aſcēdēdū erat aūt. Nō ꝓpt̃ iſtoſ fec̄: ⁊ ita peccauit. De filijs grecoꝝ. i. gētiliū: Nec ō his. i. de fi lijs iudeoꝝ. Ad cōparationē meā: q̇ fui nobił genere ⁊ edoct⁹ ī le ge ſec⁹ pedeſ gamaliel: ⁊ ō ſecta certioꝛe. ij. Cor. xj. b. Hebrei ſūt ⁊ ego: ſemē abrae ⁊ ego: miſtri xp̄i ſūt ⁊ ego: vt min⁹ ſapiēs dico pl⁹ ego. Phil. iij. a. Si circūciſus ⁊c̃. Et ī eodē. Scōm le gē phariſe⁹ ⁊c̃. Itē Act. xxvj. b. Scōm certiſſimā nr̃e religio nis viri phariſe⁹. Et trāſfiguratiōi ei⁹ int̃fuert̃. Mat. xvij. a. Sꝫ. ñ. dictū ē ꝙ apl̃s q̄n aſcēdit hieroſolymis nō īuenit niſi ia cobū miorē ⁊ petꝝ: ḡ iacob⁹ mioꝛ int̃fuit trāſfigurationi. Idē vꝫ ꝑ Glo. j. Cephas iacob⁹ ⁊ iohes: q̇ erant honoratiores in aplis: qꝛ ī ſecret̃ cū dño fuert̃. Ad idē ſup illō Luc. ix. d. Aſſū/ pſit petꝝ ⁊ iacobū Amb. Qui p̄m⁹ it̃ aplos ſoliū ſacerdotale aſcēdit: ſꝫ iacob⁹ mioꝛ p̄m⁹ fuit ſacerdoſ ⁊ ep̄s: ḡ int̃fuit trāſfigu ratiōi. Sꝫ ꝫ Mat. xvij. a. Aſſūpſit petꝝ ⁊ iacobū ⁊ iohem frēꝫ ei⁹: ſꝫ iohes n̄ fuit frat̃ iacobi minorꝭ ſꝫ maiorꝭ: ḡ reuera iacob⁹ maioꝛ n̄ minoꝛ int̃fuit trāſfiguratiōi. Ad h ꝙ p̄ obijciebat̃/ di/ cēdū ꝙ paul⁹ bis aſcēdit hieroſolymis: ⁊ p̄ma vice n̄ īuenit ni ſi petꝝ ⁊ iacobū minorē: Scd̄a xo ō q̄ loq̇t̃ h Glo. īuenit etiā iacobū maiorē. Uł pōt ītelligi ſm ſecūdā regulā ticonij: ḡ ē de corpe eccl̃ie mixto: ſic̄ illō Pſ. Cū occideret eoſ q̄rebāt eū ⁊c̃. Uñ int̃fuerūt apl̄i ī trāſfiguratiōe. ſ. q̇dā ex ipis n̄ tñ mioꝛ. Et eſt tał mod⁹ loq̄ndi: ſic̄ cū dr̄: mgr̄i faciūt h/ q̄n aliq̇s eoꝝ facit Ad illō: p̄m⁹ aſcēdit ſoliū ſacerdotale: dicendū ꝙ illō intelligit̃ de iacobo maioꝛe: ⁊ appellat̃ ſoliū ſacerdotale regnū celoꝝ: ad q̇ ipe p̄im⁹ int̃ aplos aſcēdit ꝑ martyriū: qꝛ p̄m⁹ ſe obtulit ſa crificio martyrij. Nā ipi n̄ ſt aliq̇d. j. Cor. iij. c. Neqꝫ q̇ plātat neqꝫ q̇ rigat ē aliq̇d ⁊c̃. P̄terea nec ꝓſūt. Cōtra Ro. viij. e. Oīa coopant̃ ī bonū ⁊c̃. Ibi Glo. etiā caſus ipe. Neqꝫ obſer. īmo qꝛ q̇ cecidit ꝑ pctm̄ citi⁹ patit̃ recidiuū: ḡ nō ꝓſunt vel ob/ ſūt ad hoc vt maioꝛ gratia detur: proſunt aūt vt citi⁹ verecun/ det̃ q̇s. Ro. vj. d. Quē fructū habuiſt ⁊c̃. Obſūt xo ad facile ⁊ expedite agere. Et petrus gentib⁹. Uñ habet̃ in Eccleſiaſti/ ca hiſtoꝛia ꝙ fuit rome viginti quattuoꝛ annis: vbi fere omnes

Expoſitio Glo.

Pſ. 77.

 erant gentiles:

¶ a Ut nos in gentes/eſſemꝰ pꝛedicatoꝛes tñ hoc addentes: b Ut pauperũ/qui vendiderant poſſeſſiones ſuas et poſuerāt pꝛecia ad pedes apl'oꝝ. De collectis habet̃.j.Coꝛ'.xvj.a.et ij.Coꝛ'.viij.per totũ:ꝛ ſimiliter in.ix.cap̄.Ro.xv.f. Pꝛobauerunt macedonia ꝛc.

Moꝛalit̃ * gratiam docendi vel pꝛedicandi/vt opus dñi meliꝰ ꝛ fructuoſius fieret a pluribus.

C 8.diſ.c.cōtēpta. Numeri.xj.c.dixit moyſes: Nō poſſum ſolus ſuſtinere omnē hūc pplm qꝛ grauis eſt mihi. Et infra.f. Quis tribuat vt omnis populꝰ pꝛophetet ꝛc. Sed iam potius inuehunt̃ contra alios:ꝛ hoc faciunt ꝓpter inanem gloꝛiā. Qḋ ſignificatũ ē in iohanne:quo pꝛedicante incarceratus eſt ab herode ꝓpter herodiadem:que ſignificat inanē gloꝛiā/quā retinebat ꝓ vxoꝛe: ſed tñ gloꝛia ſolius ē fratr' nr̄i chꝛiſti:qui dicit Matth.vlt.b. Nunciate fratribꝰ meis. Ipſi ſoli debet̃ glia. Eſa.xlij.b. Gloꝛiam meā alteri nō dabo. Uñ dr̄/Glia patri ꝛ filio ꝛc. Homini aũt nō debet̃ glia ab aliquo:qꝛ.j.Coꝛ'.iiij.b. Quid habes qḋ nō accepiſti: b Pauperũ memoꝛes. Act.ix.g. Circumſteterũt illũ omnes vidue flentes ꝛ oſtendētes veſtes q̄s ei faciebat illis doꝛcas:ſed reſuſcitata eſt. Sic multi reſuſcitantur ꝑ oꝛatiōes eoꝝ quibꝰ dant elemoſynas: Ideo Job.xxix.c. Pater eram pauperũ. Et lucia ad valerianũ. Sꝑ de his ſollicita fui:loquebat̃ de pauperibꝰ. c In faciem ei reſtiti. Hodie nō reſiſtit̃ pꝛelatis/nō cardinalibꝰ. Sꝫ ex hoc habet̃ argumentum ꝙ deberet eis reſiſti.j.Timoth.v.d. Peccantem coꝛam omnibꝰ argue:.i/coꝛā omnibꝰ/diaſyrticum eſt. Nō eſt hodie helias in terra:qui vt habet̃.iij.Reg'.xviij.c.obſtitit achab. Uñ dixit: Uiuit deꝰ ante cuiꝰ vultũ ſto:qꝛ hodie apparebo ei. Et de heliſeo dicit̃ Eccl.xlviij.b. In diebꝰ ſuis nō ꝑtimuit pꝛincipem. Sꝫ Oſee.xiij.a. Loquēte ephꝛaim/hoꝛroꝛ inuaſit iſrl'. Eccl.iiij.c. Ne reuerearis ꝓximũ tuũ in caſu ſuo ꝛc. Et in eodem.d. Pꝛo iuſticia agoniçare ꝓ anima tua ꝛc. Petrꝰ hic typũ gerit hypocritarũ q̄ in occulto laute comedũt ꝛ in aperto parce/ad idē inducētes alios. Hoc aũt fecit petrꝰ q̄dā verecũdia ductꝰ. Sꝫ Ezech.iij.b. Ut adamantē ꝛ ſilicem dedi te. Et Hiere.j.d. Dedi te ī colũnā ferreā. d Ita vt ꝛ barnabas: qꝛ/Regis ad exemplũ totꝰ cōponit̃ oꝛbis. Eccl.x.a. Qualis rectoꝛ ꝛc. Sap.xviij.d.de aaron: In veſte poderis quā habebat totꝰ erat oꝛbis terraꝝ/ſupple deſcriptꝰ. e Coꝛā oibus j.Timoth.v.d. Peccantē coꝛā oībꝰ argue. Cōtra Matth.xviij.b. Si peccauerit in te frat̃ tuꝰ argue eũ ꝛc. Solo:.i/coꝛā oibꝰ/ diaſyrticũ eſt. f Cũ iudeꝰ ſis cogis ꝛc. Hoc ē ꝯtra q̄ſdā religioſos q̄ habitũ habēt religiōis:tñ vitā hn̄t ſeculare: ꝛ tñ iſti tales magni ſũt rephenſoꝛes. Uñ pōt dici:tu cũ iudeꝰ ſis ꝛc. Et Matth.xxiij.a. Alligant onera grauia / digito ꝛc.

¶ Nos natura

Expoſitio Glo. erāt gētiles. Et ſilr̃ paulꝰ dicit Ro.xj.b. Ego ſũ gētium apl's: tñ ſepe ꝑdicauit iudeis:ſi cauſa feciſſet.i.ſi cauſa eſſet ad hoc. Et paulus iudeis. Cōtra Act.xxij.d. Feſtina ꝛ exi cito de hieruſalē qm̄ nō recipient teſtimoniũ tuũ:quō ergo ꝑdicaret iudeis: Pꝛeterea ſm̄ hoc videt̃ ꝙ eſſet ſeminifluꝰ q̄ immundus eſt/vt dr̄ Leuit'.xv.a.q̄ indifferent̃ pꝛedicaret omnibꝰ. Sꝫ dicēdũ ꝙ ſi cauſa feciſſet:nō eēt ſeminifluꝰ. Cauſa aũt erat: qm̄ petrꝰ pꝛedicabat gentibꝰ q̄ erant inter iudeos:ꝛ paulꝰ iudeis q̄ erant inter gentes. Petrꝰ/iacobꝰ ꝛ iohannes. Cōtra.s̄.j.d. habitũ eſt ꝙ nō vidit niſi petrũ ꝛ iacobũ. Sed dicendũ ꝙ non ante/ſed ſcḋo aſcēdit.i.decimoquarto anno a cōuerſiōe ſua/ꝛ inuenit iſtos tres. Uel foꝛte reuera nō erat ibi iohānes:tñ per lr̄as ſuas ſiue ꝑ nunciũ conceſſit eis apoſtolatũ gentium. In ſecretis. Luc'.viij.g.in ſuſcitatione puelle. Et Matth.xvij.a. in tranſfiguratione. Colũnā ꝛ firmamentũ.j.Timoth.iij.d.

Ut ſcias quō opoꝛteat te in domo dei cōuerſari:q̄ ē eccl'ia dei viui/colũna ꝛ firmamētũ v̄itat'. Solet poni ꝓ vniuerſo:qꝛ natura tota hois eſt ex ſeptē. Ex q̄ttuoꝛ elemētis q̄ntũ ad coꝛpꝰ: ex tribꝰ viribꝰ q̄ ad aiam: Uł qꝛ totũ tempꝰ inuoluit̃ in ſeptē diebꝰ:ꝛ qꝛ oīa facta ſt̃ in ſeptē diebꝰ. Ab illo.i.a paulo. Ad pedes: Act.iij.g. Qm̄ illi ꝑceperũt.i.rogauerũt. Pꝛeces em̄ amicoꝝ vim hn̄t ꝑceptorũ. Licet h̄ in actibꝰ aplo'ꝝ non legat̃. In actibꝰ nō legit̃ ꝙ paulus reſtiterit petro:ſ ſibi legit̃.xv.a. Quidā deſcendētes de iudea docebāt frēs: qꝛ niſi circũcidami ꝛc. ſ in libꝛo clemētis q̄re de hoc. Itē in eccl'iaſtica hiſtoꝛia libꝛo pꝛimo dr̄:ꝙ aliꝰ fuit ille cephas p̄ſbyter.ſ.q̄dā. Hoc non auderet facere niſi ſciret ſe nō imparē foꝛe. Ex h̄ videt̃ ꝙ ſubditꝰ nō debet redarguere p̄latũ ſuum. Ad qḋ facit illḋ.ij.Reg'.vj.b. vbi dr̄/ꝙ oza ꝑcuſſus eſt eo ꝙ tetigerit arcā ꝑ quā p̄latꝰ ſignificat̃. Solo.ſi manifeſtꝰ ſit exceſſus p̄lati oibꝰ/ſi maioꝛes nō reꝑhendũt eũ/tunc minoꝛes pn̄t eũ rephendere. Uñ.ij.Pet.ij.c. Coꝛrectionē x̄o habuit veſanie ſue ſbiugale mutũ aial. Per balaā/p̄latꝰ:ꝑ aſinā/aliq̄s ſubditus. Petrꝰ cũ gentibꝰ. Cōtra nolebat cũ clemēte ꝛ patre eiꝰ anteq̄ꝫ fuerũt baptiçati:ſic habet̃ in lib.clement'. Solo:qḋ dr̄ hic/Cũ gētibꝰ edebat.i.de cibis gentiliũ/nō cũ ipis gentibꝰ. Uel diſtingue tpa ꝛ cōcoꝛdabit ſcriptura:aliq̄n em̄ vitabat gētes:aliq̄n cũ eis edebat. Act.xj.a. Quare intraſti ad gētes ꝑpuciũ habentes:ꝛ manducaſti cũ illis: Chꝛiſtꝰ etiā edebat cũ publicanis: Matth.ix.b.Luc.v.f. Eq̄ iure chꝛiſtũ ꝛ legē venerabāt̃. Immo nullo iure:qꝛ nō tenebant̃ ad legalia. Uñ legē moyſi mult' mōis impꝛobat nō eſſe tenendā poſt chꝛiſtũ. Silr̃ dicit Gregoꝛ in ꝓlogo ad Ro. Lex nullũ locũ habet poſt chꝛiſtũ. Sol'.equo iure ſm̄ opinionē illoꝝ:vł ius appellat̃: qꝛ ſuat̃ vt ius:ſicut illḋ.j.Reg'.viij.c. Hoc eſt ius reg' ꝛc. filias vr̄as faciet ſibi vnguentarias et focarias ꝛ panificas. Iudeis ſe adiũgebat.i.ritui iudeoꝝ. Sꝫ q̄rit̃ de petro:qꝛ videbat̃ eſſe ꝑplexꝰ: In h̄ em̄ ꝙ non comedit carnes ſuillas ſcādaliçauit gentiles:ſ ſi comediſſet ſcādaliçaſſet iudeos. Solo:ſcādalũ plurimoꝝ ꝑponēdũ eſt ſcādalo paucoꝝ: Uñ rectiꝰ feciſſet ſi comediſſet:qꝛ ibi erāt plures gētiles q̄ꝫ iudei. Pꝛo moꝛe ſuo:qꝛ de facili mouent̃ ad ſcādalũ. Factꝰ ſum iudeis.j.Coꝛ'.ix.c. Simulās cũ infirmis. Sꝫ videt̃ ꝙ bn̄ fecerit:qꝛ vitauit ſcādalũ.j.Coꝛ'.viij.d. Si eſca ſcādaliçat fratrē meũ nō māducabo carnē in eternũ. Itē nōne paulꝰ ſimulauit: Act.xvj.a. q̄n timotheũ circũcidit: Et Act.xxj.d. Uides frat̃ q̄t milia ſt̃ in iudeis q̄ crediderũt ꝛ oēs emulatoꝛes ſt̃ legis: ꝛ ita fac ꝗ qḋ dicimꝰ ꝛc.ꝗ bonũ fuiſſet vitare ſcādalum illoꝝ. Sꝫ nō cũ ſcādalo alioꝝ.ſ.gentiliũ q̄ eũ videbāt mō obſuare q̄ pꝛꝰ anq̄ꝫ venirēt illi frēs nō obſeruabat: ſ paulꝰ ſimulabat legis obſeruationē/vbi tñ erant iudei. Ut barnabas duceret̃.ſ. Cōtra Matth.xviij.a. Qui ſcādaliçauerit vnũ ḋ puſillis iſtꝭ. Ibi Glo. Sꝫ magnꝰ nō pōt moueri: ꝛ ꝯſtat ꝙ barnabas erat magnꝰ. Solo.magnꝰ nō pōt moueri de facili: vel magnꝰ exiſtens magnꝰ:qꝛ ſtatim vt mouet̃ fit ꝑuus. Peribat ꝑ hoc veritas euāgelij:q̄ eſt vt ſola euangelica ſufficiant ad ſalutē. Euangelica aũt v̄itas determinata fuerat. Act.xv.e. Uiſũ ē ſp̄ui ſctō ꝛ nobis ꝛc. Cōtra hanc legē faciebāt q̄ cibos diſcernebāt q̄ſi a lege ꝓhibitos. Huc etiā accedit.i.hinc manifeſtũ ē ꝙ petrꝰ ex magna charitate ꝛ patientia ſuſtinebat pauli obiurgationē. Paſce. Ioh.vlt.d. Poſterioꝛis/vocatiōe.ſ.nō dignitate. Uñ ei debebat paulꝰ reuerentiā vt pꝛꝰ vocato: vt monachꝰ ſuis ꝑoꝛibꝰ vocatiōe. Primꝰ/vocatiōe. Mites: Matth.xj.d. Diſcite a me qꝛ mitis ſum ꝛ humilis coꝛde. Tanto ſanctꝰ:quāto ad imitādũ difficiliꝰ:qꝛ difficiliꝰ ē vt maioꝛ a mioꝛe ſe ꝑmittat coꝛā mult' redargui q̄ꝫ ecōuerſo:ſꝫ difficiliꝰ fuit laurētio pati q̄ꝫ tiburtio:qꝛ

a vt nōs in gentes: ipſi autē in
b circũciſionē tñ /vt pauperuꝫ
memoꝛes eſſemꝰ. Qḋ etiā ſol
licitꝰ fui/hoc ipm facere. Cuꝫ
aũt veniſſet cephas antiochi
c am/i faciē ei reſtiti: qꝛ rephēſi
bilis erat. Priꝰ em̄ q̄ꝫ veni
rēt q̄dam a iacobo/ cum gēti
bus edebat. Cũ aũt veniſſent
ſubtrahebat ꝛ ſegregabat ſe:
timens eos qui ex circũciſiōe
erant: ꝛ ſimulationi eius con
d ſenſerunt ceteri iudei:ita vt ꝛ
barnabas duceret̃ ab eis in il
lā ſimulationē. Sꝫ cũ vidiſſē
ꝙ nō recte ambularent ad ve
e ritatē euāgelij/dixi cephe cō
f ram oibꝰ: Si tu cũ iudeꝰ ſis/
gentiliter viuis ꝛ nō iudaice:
quō gentes cogis iudaiçare:

ſſio tiburtio: quia dum pergeret ſup ardentes prunas / videbatur
ei ꝙ ſup roſas iret. Etiā difficili⁹ fuit ei pati ꝙ̄ beato laurētio:
vt patet ꝑ paſſionis eius verba: ḡ ſancti⁹ fuit ei: ḡ maius ꝑmi/
um debeꝫ ei de martyrio ſuo: ergo quantitas meriti nō attendi
tur penes quantitatē pęnę in martyrio ſed penes quātitatem
charitatis in ſuſtinendo ꝓ deo: Vñ qḋ obijciꝫ ꝙ reſpectu eiuſ
dem pſonę: vł reſpectu diuerſarū alijs parib⁹ intelligiꝫ. Coge
bāt exemplo. Argumentū ꝙ exempla cogunt. Leo papa. Va
lidiora ſunt exempla ꝙ̄ verba. Hiero⁹. Oīa que ꝑlat⁹ agit
vel dicit vocalia debēt eſſe: vt quicq̄d agat / quicq̄d loquatur
doctrina ſit. Ideo Iohēs baptiſta vocat ſe vocem: qꝛ oīs ꝑs
vocis vox eſt: ſic quicquid eſt in doctore debet eſſe doctrina.
De hac reprehēſiōe / petri a paulo facta. Videꝫ diſſentire ꝛc̄.
Ponit diſſenſionē īter hieronymū ꝛ auguſtinū. Hieronym⁹
dicebat ꝙ petr⁹ diſcernendo cibaria nullo mō obſeruauit lega
lia: ſed hoc fecit ex cōdicto qḋ habuit cū paulo. Dixit eñ pau
lo: ego diſcernā cibaria ꝛ tunc reprehendes ꝛc̄. me reprehen/
dis qui ſum caput eccl̄ię / habebis auctoritatem reprehēden/
di illos qui obſeruant legalia. Vñ dicit Hiero⁹: ꝙ nō erant ob
ſeruāda. Aug⁹ aūt diſtinguit tria tpa: Ante paſſionē: ꝛ tūc erāt
obſeruanda: ꝛ poſt paſſionē ſilr: donec manifeſta fuit veritas
euangelij: ſed poſt manifeſtationē nullo mō obſeruari debue/
rūt. Vñ dicit ꝙ paul⁹ vere redarguit petrū. Sed obijciꝫ. Di
cit Hiero⁹ ꝙ petr⁹ ſimulauit ſe obſeruare legalia: ꝛ reuera nō
obſeruauit: et ꝙ paul⁹ non reꝑhēdit eū vere. Aug⁹ aūt dicit:
ꝙ immo vere obſeruauit / ꝛ ꝙ vere eum arguit paul⁹: ꝛ ita di/
cunt oppoſita: ꝛ ita alter eoꝝ dicit verum / alter falſum: qḋ eſt
inconueniens. Pħs. Altercatio eſt de doctrina veritatis: et
alter dicit falſum: ḡ mentiꝫ: ꝛ ita peccat mortaliter in hoc hie/
ronym⁹ vel aug⁹: ꝛ etiā īfidelis videꝫ eē. Sol'. In h̄ nō ſūt cō/
trarij: immo vterq̄ȝ idem dicit qḋ alter dicit. Hiero⁹ / ꝙ obſer/
uatio legaliū tunc erat mortifera: ꝛ hoc ſpem ponentib⁹ in eis:
aug⁹ aūt qm̄ mortua / niſi ex ȩelo aliquo faceret hoc ꝛ eſt con
tradictio tm̄ vocalis inter eos. Eſt eñ duplex ſimulatio: quę/
dam realis: ꝛ hoc mō dicit Aug⁹ ꝙ petrus nō obſeruauit lega
lia ſimulatorie. Et eſt ſimulatio diſpenſatoria / ſm ꝙ medicus
ſimulat ſe obſeruare legalia ne crederetur ab infirmis ꝙ eſſet de
ſtructor legis: ꝛ ita non contradicunt. Aug⁹: Diſpēſatorie: ſi/
cut medicus ſimulat ſe comedere carnes gerens morem ęgro
ti: licet nō ſit ęgrotus. Tantū apl̄m. i. tam auctoriȩabilem et
tanti nominis. Sed vere q̄ſi eis ſubiectū: q̄ꝫtū ad obſeruatio/
nem: licet nō quātū ad intentionē. Ex hoc loco hui⁹ epiſtolę.
Porphiri⁹ / quidā hereticus: q̄ nitebaꝫ quantū poterat vt im
poneret mendaciū ſacrę ſcripturę ꝛ ei⁹ auctoritatib⁹: Illi pe/
tro. Huic paulo. Procacitatis: in hoc ꝙ redarguit maiorē ſu/
um. In cōmune: hoc eñ redundaret in omnes nos: qꝛ menda
ciū in ſacra ſcriptura inueniretꝫ: ex quo maiores noſtri ſibijn/
Ps.106. uicem cōtradicerent. Principes. Pſ. Effuſa eſt contentio ſu
per principes ꝛc̄. Math. xij. b. Omne regnū in ſe diuiſum.
Hic accept⁹ eſt illi: Act. x. f. Qḋ nō eſt ſi legalia ſeruāda tunc
eſſent / nō eſſet deo accept⁹ niſi obſeruans ea tunc ex quo eēnt
ſeruāda. Tanta ſimulatione. i. caute ſe ſubtrahebat a gentib⁹.
Subtractionē. i. ſeparationē a gētib⁹ in diſcernendo cibaria.
Iudęis ſupbia: q̄ dicebāt ſalutem nō eſſe ſine obſeruatione le/
galiū. Gentib⁹ deſperatio: in quā caderent ſi oſtendereꝫ eis ſi
ne legalibus non eſſe ſalus. Quod ipſe fecit: qm̄ circuncidit ti/
motheū: Act'. xvj. a. Et videꝫ ḡ ꝙ nullus pōt reꝑhendere de
vitio in quo eſt infect⁹. Ad illud Ro. ij. a. In quo alterū iudi/
cas teipm̄ cōdemnas. Et Ioh. viij. a. Qui ſine pctō eſt veſtrꝝ
prim⁹ in eam lapidē mittat. Et Math. vij. a. Hypocrita / eij/
ce primū trabē de oculo tuo. Item paul⁹ in petro hoc repre/
hendere nō potuit: qꝛ ipe fecit: nō tm̄ ſequiꝫ ꝙ petr⁹ hoc fecerit
coram gentib⁹ / ſ; neq̄ȝ paul⁹: immo tm̄ coraȝ iudęis circūcidit
timotheū ꝛ ſe purificauit. Sol'. ſi notoriū eſt pctm̄: nō pōt ali/
os reprehendere: de illo notorium autem erat ꝙ petrus diſtin
gerat cibaria: Ad illud paulus in petro ꝛc̄. dici poteſt ꝙ hoc
verū eſt: qꝛ factū pauli poſtea innotuit gentibus: Act. xxv. d.
Petrus auctor hui⁹ decreti: immo iacob⁹ qui ibi dicit: ego iu/
dico eos nō inquietari: ergo petr⁹ dicitꝫ auctor: qꝛ eius aucto/
ritate factum eſt qḋ fecit iacobus: ꝛ qꝛ ipſe perſuaſit primo: qꝛ
nō debebant primo gentib⁹ imponi legalia: ꝛ quia primo lo/
cutus ē in concilio. Poſt viſionem linthei que ſignificat con/
uerſionem gentiū. Act. x. e. Cum enim paul⁹. Ponit cauſam
q̄re factū eſt illud ꝯciliū. Antiochiā. Act. xv. a. Sicut ꝛ nob. i.
ſigno viſibili ſicut ꝛ nobis. Vt vacaret: de q̄ lege habeꝫ Nu/
meri. vj. a. Totondit Act. xxviij. e. Totonderat in cenchris ca
put: habebat eñ votū deuouitq̄ȝ epheſum paul⁹. Reprehen/
dit: qꝛ ſuos ſibi ſubtrahebat: qui erat doctor gentium non re/
cte. Ambulabat ad veritatē euāgelij. Sed dicit Ambro. Pec
catum eſt factum vł dictum vel concupitum contra legem dei:
ergo petrus fecit contra legem dei: ergo peccauit. Preterea
dicit lex: qui occaſionē dāni dat damnū dediſſe videtur: ꝛ dedit
occaſionem damni mortalis: ergo peccauit mortaliter. Con/
tra ſup illḋ Iob. j. a. Offerebat holocauſta per ſingulos. Ibi
Glo. mittendo ſpiritum. ſ. ſanctificauit eos cōdonans quicq̄d
culpę ineſſe potuit: Ergo nunq̄ȝ poſt peccaueꝛt mortaliꝫ. So/
lutio: ſcḋm Hieronymū non peccauit: vñ nec recte ambulauit
ad veritat ē euangelij: quia ex facto eius ſequebaꝫ quoddā qḋ
erat contra euangelium. i. nō ſcḋm euangelium. ſ. ꝙ illi ſpirit⁹
ponebant in legalibus. Vel ſcḋm Aug'. peccauit venialiter et
non mortaliter: quia non omnis actio ex qua quis ſcandaliȩa/
tur mortaliter / eſt peccatum mortale: immo quandoq̄ȝ veniale
ſcandaliȩatur quis mortaliter. Et oppono ad illḋ. Peccatū eſt
dictū vel factū vel concupitū contra legē dei. Cōtra ſumiꝫ lar
ge ad contrarietatem quam facit veniale. In verbis. i. in ſigni
ficatiōe Heb. x. a. Vmbrā eñ habēs futurorum lex nō ipſam
imaginem rerum. Ingredi: ad purificationem in templū ſan/
ctificare: id ē ſimilia te ſanctificare. Gētę ꝑdicatorē. Prędica/
bat enim ſalutem ſine obſeruantia legalium. Ne quiſq̄ȝ tunc
iudęos iudaiȩare ꝓhiberēt: id ē ſcḋm morē iudęoꝝ legalia ſer
uare: Quāuis ꝛc̄. Act. xv. b. nec precipitur: Itaq̄ȝ ſi poſt hoc
dicit ſcḋm Hieronymū. Cōſtringebat: per obiurgationem vt
confiteretur coram gentibus ꝙ non tenebatur obſeruare lega
lia. Pariter ſentire: id ē ſecum. Nouerat eñ paulus qḋ petr⁹
idem ſentiebat. De hac re: id eſt ꝙ gentiles ſine legalium ob/
ſeruatione ſaluarentur / quas gentes cogebat ſuo exemplo: nō
quia petrus peccaret in hoc: Sētiebat eñ quia petrus nō cre
debat legalia eſſe obſeruanda. Timore: ne amitteret iudęos.
Qḋ paulus ſi facit. q. d. quando paulus in ſe legalia impleuit
non coegit gentes iudaiȩare: quia hoc facit ne deſtructor le/
gis crederetur ab ipſis coram quibus hoc fecit: Iam reuelata
fide in parte: quia ſi omnino eſſet reuelata fides ſicut mō: nul/
lo mō eſſent obſeruanda. Amiſerāt tanq̄ȝ vitā hos. ſ. ergo erāt
indifferentia: ꝛ ita nō merebatur q̄s faciēdo illa. Sed nōne ȩe/
lo charitatis in fide legalia in ſe impleuit ne legem malaȝ eſſe
crederēt: ergo tunc meruit: qḋ verum eſt: non tamen vitā offi
cij ſui habebat: quia vita officij legaliū vt circumciſionis erat
purgare a peccato: ſed circumciſio non purgauit timotheum
a peccato niſi ſimulate: quia ſi nullo modo obſeruaretur: vi/
deretur ꝙ lex eſſet mala. Inimicorū: hęreticorum contra apo/
ſtolum. Ad hoc ſunt verba Aug'. qm̄ diſpenſatiua. id eſt qua/
dam diſpenſatione falſitatis. Hoc dicit contra Hieronymū q̄
dicebat petꝝ hoc diſpenſatorie feciſſe. Et non vere / nullo mo
do eſſe mētiendum. Argumentū contra illos qui dicunt ꝙ in
caſu poteſt quis mentiri vt pro vita alicuius ſeruanda. Iob
xiij. a. Nūq̄d indiget deus veſtro mendacio. A ſcriptorib⁹ ſan
ctarum ſcripturarum. Hoc dicit Aug⁹ oppono ei / ergo Hie/
ronym⁹: non eſt mentitus: ꝛ dicis oppoſitum: ergo tu es men/
titus: ergo differentia eſt inter expoſitores ꝛ ſcriptores. Scri
ptores enim dicunꝫ qui ſanctā ſcripturā compoſuerūt ex cha
ritate: et hi nullo modo mentiti ſunt. Sed expoſitores. i. glo/
ſatores: ſupra quaſi de ſuo locuti ſunt: ꝛ ita mentiri potuerūt:
Tamē vtrunq̄ȝ ſuſtinerent qui dicerent ꝙ neuter mentitus eſt
quia vnus dicit ꝙ nō erant mortifera legalia: alius dicit ꝙ im
mo mortifera erāt ſpē ponētib⁹ in eis. Petri itaq̄ȝ et barnabę
ſimulatio merito reprehenſa eſt: ſed nihil reꝑhēdiꝫ niſi pctm̄:
ergo petrus peccauit mortaliter. Sed videꝫ ꝙ illo modo pau
lus peccauerit in reprehēdēdo: quia petrus hoc faciebat ȩelo
fidei / ꝛ ita

B a Nos natura iudei. Ut dictũ eſt: in hac parte hu⁹ epi/ſtole intendit oſtendere ꝙ legalia nõ ſunt neceſſaria ad ſalutẽ: vſq3 huc cõmendauit perſonam ſuam ⁊ cauſam ſuam: modo diffuſius proſequit̃ quod inceperat oñdere. ſ. ꝙ legalia nõ ſũt neceſſaria ad ſalutẽ. Et hec eſt tertia pars prime partis vt di/ctum eſt in principio epiſtole. Oñdit eti/am duplici exemplo: ſui ⁊ apoſtolorum ⁊ abrae primo / et ſecundo ſcripturarũ atte/ſtatiõe. j. iij. a. Sic̃ ſcriptũ eſt: Credidit abraã. Tertio ꝑ cõſuetudinẽ ſiue ꝑ leges hũanas. j. iij. b. Scdm hominẽ dico. Di/cit ergo. a Nos natura: a natiuitate b Iudei: Hoc dicit: q2 quidã veniebãt ad iudaiſmũ et dicebãt ꝓſelyti. ij. Cor. xj. c. Hebrei ſunt ⁊ ego ꝛc. Phil. iij. a. Si quis alius videtur confidere in carne ego magis ꝛc. c Et nõ ex gentibus pec/catores. Contra Ro. iij. c. Omnes pec/cauerũt ⁊ egent glĩa dei. Eph. ij. a. Era/mus natura filij ire: ſic̃ ⁊ ceteri. j. Joh. j. c. Si dixerim⁹ quia peccatũ nõ habem⁹ ꝛc. Sol. habet̃ in Glo. Nõ ex gentib⁹ peccatores. i. nõ ſumus idolatre ſicut gẽtes. Antonomaſice eñi vocabant iudei gẽtiles pctõres. ſ. ꝓpt̃ idolatriã. d Sci/entes aũt ꝙ nõ iuſtificat̃ hõ ꝛc. q̄ſi nos ſum⁹ a natura natiuitate iudei: tñ q2 ſcim⁹ ꝙ null⁹ ꝑ lega/lia iuſtificat̃ dimiſim⁹ ea ⁊ cucurrim⁹ ad fidẽ chriſti vt ꝑ eã iuſti/ficaremur: e Niſi ꝑ fidẽ: Ad idẽ Ro. iij. d. Arbitramur eñi iuſtificari ꝑ fidem. f Ut iuſtificemur ex fide chriſti et ex operib⁹ legis. Sed cõtra Jaco. ij. d. Abraam pater no/ſter / nonne ex operib⁹ legis iuſtificatus eſt? Sol. Reuera nul/lus iuſtificatus fuit ꝑ opa legis: auget̃ tñ iuſticia habita: dici/tur tñ abraam iuſtificatus per opera: q2 per ipſa iuſticia eius eſt annunciata ⁊ manifeſta. g Ex operibus legis non iu/ſtificabitur omnis caro: q2 ex quo nos iudei q̄bus data fuit lex / non poſſumus per legem iuſtificari: multo minus alij: ⁊ ita nullus iuſtificat̃ per legem. Oĩs caro. Eſa. xl. b. Ui/debit oĩs caro ſalutare dei: Uel / Oĩs caro / in malo. i. gentes carnaliter viuẽtes. Uñ. j. Cor. xv. f. Caro ⁊ ſanguis regnum dei poſſidere nõ poſſũt. h Qđ ſi querẽtes / Dico ꝙ nõ po/teram⁹ iuſtificari ꝑ legem: ſ3 ꝑ fidem ieſu chriſti: vnde nec gen/tilis iuſtificari potuit: q2 nec fidem nec legem habebat: Qđ / ꝑ et. Si querentes iuſtificari. id eſt ſi ex hoc ꝙ querim⁹ iu/ſtificari in chriſto. i. ꝑ fidem chriſti. i Inuenti ſum⁹ pec/catores. q2. ſ. legẽ dimiſim⁹. k Nunq̃d chriſtus pec/cati miniſter eſt. q. d. ergo chriſt⁹ qui hoc precipit miniſter peccati: qđ nullo modo verũ eſt: q2 eſt hoſtis peccati: ⁊ hoſtia ꝓ peccato. Unde. ij. Cor. v. d. Eum qui nõ nouerat peccatũ pro nobis peccatũ fecit. i. hoſtiam ꝓ peccato. Ul / Qđ. i. quia Si querentes ꝛc. i. ſi inuenti ſum⁹ peccatores eſſendo ſub lege ⁊ querimus iuſtificari per chriſtũ. Nunquid chriſt⁹ miniſter eſt pcti. i. legis. q. d. miniſter pcti eẽt ſi faceret nos eſſe ſub lege: l Abſit: nõ ẽ ita. Uel ſic. Qđ. i. q2. Si q̃ren/tes iuſtificari. i. ſi q̃rim⁹ iuſtificari. i Inuenti ſumus pctõres / in lege: ⁊ iõ ipam dimiſim⁹. Nũq̃d chriſt⁹ pcti miniſter ẽ. i. leg. q̃ ꝑmiſit nos eẽ ſb lege. q. d. ñ / Uñ ſbdit / abſit.

Moraliter Moralit̃. b Qđ ſi querentes iuſtificari inuenti ſu/mus ⁊ ipſi peccatores. Homo quãtum eſt in ſe peccator eſt: ⁊ ꝙ iuſtificatur a chriſto habet: q2 Act. iiij. c. Neq3 eñi eſt aliud nomen ſub celo in quo ꝛc. Et. j. Cor. xv. c. Sicut ĩ adã oẽs moriunt̃: ita ꝛc. Jõ hõ q̃tũ in ſe eſt: querat ⁊ nõ inueniet turbationem. Uñ Ps. Ad meipſum anima mea turbata eſt:

Ps. 41. ꝓpterea memor ero tui de t̃ra iordanis. Oſee. xiij. c. Perditio tua iſrl̃ tñ ex me auxiliũ tuũ. g Si eñi. Poſſet quis dicere: ita dic̃ corã nob legalia nõ eſſe ſuãda: ſ3 occulte fac̃ ea: Et rñ/det: apl̃us ꝙ nõ. Eñi. i. quia. Si q̃ deſtruxi ꝛc. Moralit̃: ꝯ recidiuãtes ⁊ ꝯ apoſtatas. ij. Petri. ij. d. Canis reuerſus ad ſ3 vomitũ

Expoſitio Glo. fidei / ⁊ ita merebat̃: ğ nõ erat repꝛhendend⁹: Preterea hoc nõ

a Nos natura iudei ⁊ nõ ex ge/
b tibus pctõres. Scientes aũt
c ꝙ non iuſtificat̃ homo ex ope
d
e ribus legis: niſi per fidẽ3 ieſu
chriſti ⁊ nos in chriſto ieſu cre
f dimus vt iuſtificemur ex fide
g chriſti ⁊ nõ ex operibus legl.
Propter qđ ex operibus le/
gis non iuſtificabit̃ omnis ca
h ro. Qđ ſi q̃erentes iuſtificari
i in chriſto inuenti ſumus ⁊ ipſi
k peccatores: nũq̃d chriſt⁹ pcti
l miniſter eſt? abſit. Si eñi que
deſtruxi iterum hec reedifico /
preuaricatorem me cõſtituo.

fecit ex aliqua libidine: ğ cum omne pctm̃ fit ex libidine in hoc nõ peccauit: qđ verum eſt ſm̃ Hiero. a quo correct⁹ eſt ſimu/latorie: immo in hoc fecit ſimulatorie ſm̃ Aug. nõ peccauit venialiter: ⁊ nõ in doctrina religionis: q2 nõ aſſerebat legalia eſſe neceſſaria ad ſalutẽ ſi aſſumeret legalia: ſicut q̄ſq3 aliq̃s ſumit ſibi capã / per hoc non dicit ꝙ aliq̃s mõ non poſſit viuere ſine capa. Ibi Hie/ronym⁹ ita rñdet: verba ſunt mgri. Scri/bis in epl̃a: loquit̃ Aug⁹. Hiero⁹ ꝓ ſta/tu ſpũs ſalu⁹ ẽ. Sed obijcit̃ ꝙ ſm̃ Aug. poterant fieri legalia ex q̃litate ⁊ ita ſpes ſalut̃ poterat poni in eis. Sol. Hiero⁹ intelligit ſpem ponere in illis. i. credere ꝙ ſine eis nõ poſſet eſſe ſalus benefacere: qđ verũ erat ſi ex deuotione facerẽt. Cherin/ti ⁊ ebionis: qui dicebãt legalia eſſe ſeruã/da cum euangelicis ⁊ aliter nõ eſſe ſalutẽ. In ſynagoga ſathane. Apoc. iij. c. S3 h nõ eſt ꝯtra Aug. quia tunc nõ erat euan/gelium manifeſtatum ſicut modo. Peſti/feras: modo omnib⁹ ſunt peſtifere: ſ3 non tãtũ ſm̃ qđ videt̃ ꝑ ea que dicunt̃ hic ſibi plane contradicunt Hiero⁹ ⁊ Aug⁹. Fi/nis: Ro. x. a. Uſq3 ad iohãnẽ Mat. xj. d. ğ poſt iohannẽ non debuerũt obſeruari: ⁊ ita peccauit petr⁹ ⁊ etiam chriſt⁹. Sol. Li / vſq3 / nõ determinat aliqđ tp̃s: ſed totale tp̃s. i. durauerunt in tp̃e q̃n fuerũt. Itẽ hieremias. xxxj. f. Ut nõ in vetuſtate litte/re. Ro. vij. b. Eph. iiij. e. Indifferẽtes ꝛc. Aug⁹. diceret ꝙ im/mo ſũt indifferẽtes ꝙ tñ meritorie ſi ſeruarent̃ ex charitate nõ modo: ſed tũc q̃n petr⁹. Tu dicis bonum: ego aſſero malum: Ecce plana cõtrarietas eorum. Uñ ꝓ nihilo videmur labora/re ad concordandũ. Gratia fidei: q̃ eſt fides. Ualuim⁹ in lege id eſt in intellectu legis ⁊ obſeruatiõe legaliũ / proſelyti. i. ſalie/tes de ſecta ad ſectam. Irridentes: q̃ ſemel rident: Irriſores: qui frequent̃ hoc faciũt. Hoc nomen peccator: q̃ cum iuſte et laudabilit̃ viuant non ſunt ſine peccato. j. Joh. j. d. Si dicis q2 peccatũ nõ habueris ꝛc. Et Eccs. vij. c. Non eſt iuſt⁹ qui non faciat malũ: Sed obijcit̃ de hoc ꝙ dicit. Hoc nomen nõ eſt vſitatum in ſcripturis de illis qui cum iuſte ꝛc. Ex hoc vi/det̃ peccare ſanctus vir ſacerdos: qui in / cõfiteor / dicit: ego re/us ⁊ indign⁹ peccator: ſit enim ꝙ nunq̃ peccauerit mortaliter tunc eñi facit contra illud Job. xiij. a. Non indiget deus vro mendacio. Itẽ ſm̃ hoc videtur apl̃s eſſe mentit⁹. j. Timoth. j. d. Qui vult ſaluos facere peccatores: quorũ prim⁹ ego ſum. Ad hoc ſoluunt quidam dicentes: ꝙ ſacerdos dicit / confiteor ĩ ꝑſona eccl̃ie: S3 ſm̃ h deberet dicere pluraliter / cõfitemur: ſicut dicit in orationib⁹ in ꝑſona eccl̃ie: oremus. Dicendũ er/go ꝙ non in ꝑſona eccl̃ie: ſ3 vice eccl̃ie ſicut et illud: q̃ me de li/mo t̃re formaſti ꝛc. dicit̃ / nõ in ꝑſona mortui: ſ3 vice mortui. Uel hoc dicit vice ꝓpria ⁊ aliorũ: non tñ mentit̃: q2 dicit hoc ti/mens ne habeat latens peccatũ. vnde talia v̄ba non dicuntur aſſertiue ſ3 dubitatie. q. d. timeo ne ſim peccator: ⁊ hoc modo dixit apl̃s: quorũ prim⁹ ego ſum. Uel melius poteſt ſolui: q2 etſi aliquando inueniat̃ ſacerdos non peccator ſed vir ſanct⁹ non tñ eſt vſitatum. Opera ſunt ex gratia. Unde patet ꝙ per opera nõ iuſtificabit̃ quis: ſ3 q̃m augmentat̃ gratia. Ex q̃ im/petrant̃ ꝛc. Sed nõne omnes virtutes ſimul infundunt̃? Ita: ſed hoc dicit: quia fides prima eſt naturaliter: et per motum fidei meret̃ homo merito congrui ceterarũ virtutũ opera. S3 illam. i. fidem chriſti. Quia deſtrui nõ poteſt. Contra / cõſtat q2 nõ deſtruxerat illã ſupbiã niſi in ſe: ſed ſil̃r fidem chriſti i ſe q̃ poterat deſtruere: ergo deſtrui non poteſt: id ẽ nõ debet. Que deſtrui põt. i. debet. Pctõres dũ ei ſubiecti ꝛc. ſub lege. S3 ꝯ ſup. j. c. dixit: Proficiebã ſupra oẽs coetaneos meos ĩ iudai/ſmo: ğ rõne ꝓbari ñ poterat ꝙ eẽt pctõr ĩ lege. Sol. h agebat tiõe h̃uili: et iã erat ſb lege ⁊ poterat ꝓbari pctõr. Uñ ſup illo Ps. Et ĩ lege ei⁹ meditabit̃ ꝛc. Glo. Chriſt⁹ erat in lege: iudei ſb lege: q2 chriſt⁹ q̃ faciebat / faciebat amore: illi aũt h̃uili tiore. Ps. 1. Seruat̃: miſtrat pctm̃ ponẽtib⁹ ſpẽ ĩ ea. Adipleuit. Mat. v. b. Nõ veni

a b Ego eñ ꝑ legē legi mortuꝰ ſū
c d vt deo viuā/chriſto cōfixꝰ ſum
e f cruci. Uiuo aūt iam nō ego: vi
g h uit vo i me chriſtꝰ: Qȝ aūt nūc
i viuo in carnē: in fide viuo filij
k dei: qui dilexit me ⁊ tradidit ſe
l ipm pro me. Nō abijcio grati
am dei. Si eñ ꝑ legē iuſticia:
m ḡ chriſtꝰ grātl mortuꝰ eſt.

… vomitū ⁊c. Et notaꝛ hic duo peccata ſpecialiꝰ/gula ⁊ luxuria. Canis eñ vorax eſt/ſus immunda. Prouerb. xxvj.b. Sicut canis qui reuertitur ad vomitū ſuum ⁊c. Joſue. vj.d. Maledictus qui reedificauerit iericho. Itē multi ſunt qui qđ edificauerunt verbo deſtruunt exemplo: vel quod edificauerunt in publico deſtruunt in conſilijs i occulto. Sed Eccl. xxxiiij.d. Unꝰ edificans ⁊ vnꝰ deſtruēs ⁊c. Iſti poſſunt comparari leoni: q̄ veſtigia ſua impreſſa in terra/cauda delet. Sic ipſi veſtigia boni ſermonis expſſa in terra liberi arbitrij audientiū delent ꝑ malaȝ vitam. Hiere. xviij.b. Mittā eis ordinatores.ſ. ꝑdicatores dicētes/ita facietis: et ſtratores laguncularū ꝑ malū exemplū/⁊ ſternent eā ⁊ vaſa eius exhaurient ⁊ lagunculas eoruȝ collidēt. Sic ꝑdicator aliud dicens aliud faciens pꝛeuaricator eſt. a Ego eñ ꝑ legem.i. ꝑ legis cognitionē: qꝛ ſimpliciter eam intelligo.i. ꝑ legē auctoritatē. Leuit. xxvj.b. Nouis ſuꝑuenientibꝰ vetera ꝓijcietis. b Legi mortuus ſum.i. operibꝰ legalibꝰ ⁊ carnalibus mortuꝰ.i. ſeparatꝰ a lege: mors eñ ſeparatio eſt. Cant. viij.b. Fortis ē vt mors dilectio. c Ut deo viuā. Col. iij.a Mortui eſtis ⁊ vita veſtra ⁊c. ij. Cor. vj.a. Morientes ⁊ ecce viuimꝰ. Per legē legi mortuus ſum.i. ad honorē legis mortuus ſeculo ⁊ mundo/per legem ⁊ intelligentiā legis ſpūalem. Math. xxviij.a. Angelus dñi deſcendit de celo ⁊c. Angelus reuelatio: qua reuelatur nobis cognitio dei clauſa ſub littera legis quaſi ſub lapide: in fulgure iuſticia dei: in cādore veſtimenti eiꝰ miſericordia: ⁊ poſt facti ſunt velut mortui. Eccl. xlviij. b. Mortuū ꝓphetauit corpꝰ eius: qꝛ prior deberet homo mori vt poſtea doceat alios. d Confixus ſum cruci: Cōtra quoſdā qui ad tempus volunt aſcendere crucem penitentię: ſ; nolūt cruci affigi vt intrēt religionē. De quibꝰ Job. xxxix.b. Nūqđ alligabis rhinocerotā ad arādum. Notādū: diabolꝰ dr crucifixus fuiſſe ibi vbi chriſtus moriēdo mortē deſtruxit. Et ad hoc ſignificandū: geminatur crux in eadem cruce.i. in illis in quibus eſt de ligno vere crucis: eſt ibi vna parua ſupra aliaȝ. Quidā ergo crucifiguntur in cruce chriſti.ſ. qui moriuntur in mūdo ꝓpter deum: ⁊ illi ſunt crucifixi chriſto: qui faciunt de neceſſitate virtutem velut latro cū dño. Luc. xxiij.f. qui ait/Memento mei cū veneris in regnū tuū: Quidā ſuſcipiunt pniam ꝓpter delenda peccata. Job. vij.c. Terrebit me ꝑ ſomnia ⁊c. ⁊ ideo ſuſpendiū elegit anima mea.i. ideo faciam pniam. Alij antonomaſice crucifiguntur cū chriſto: q̄ ad honorē dei ⁊ vtilitatem ꝓximi pniaȝ faciūt: licȝ nō ſint cōſcij pcti. Vñ. ij. Cor. iiij.c. Sēꝑ mortificationē ieſu chriſti in corꝑe noſtro circūferētes vt ⁊ vita ieſu manifeſtetur in corpibꝰ nr̄is. Alij aūt crucifiguntur diabolo.ſ. q̄ alia de cauſa q̄ꝫ ꝑ deū faciūt opa pnię: vel intrāt clauſtrū/vł hmōi. Crucifixio aūt diaboli figurata fuit Joſue. viij f. Regem quoqȝ hai ſuſpendit in patibulo ⁊c. Rex hai: interꝑtatur vita vallium vel q̄ſtio vitę: ⁊ ſignificat pctōrē: qui.ſ. ē in valle pcti q̄s diabolꝰ regit. Hūc regē ſuſpendit Joſue.i. chriſtꝰ i paſſiōe ſua. Notādū q̄ ꝙ multi crucifigūtur cū diabolo ſic cum chriſto. Suſpēdūtur cuȝ diabolo q̄ opa pnię faciūt ex inani gl̄ia ſcȝ ꝑ laude. Gen. xl.d. Suſpēdet te in cruce ⁊ lacerabūt volucres carnes tuas. Iſti piſtori videbatur ꝙ ferret tria caniſtra farinę ſuꝑ caput ſuū: ꝑ q̄ ſignificātur tria genera opeꝝ ꝓpter q̄ glorificātur hoies.i. opa miſericordię: iuſticię ⁊ doctrinę: Hec ſuꝑ caput deferunt quę ea ad oſtenſionem faciunt. Unde dicit volucres inanes cogitatiōes circa tꝑalia. Itē qui crucē penitentię aſcendunt ex ambitione humanę dignitatis: ſicut abſalon. ij. Reg. xviij.b. Qui ambiebat principatum ſuſpenſus eſt ī mula pertranſiens. Per mulam ſterilis ꝓcuratio qua quis ꝓcurat vt habeat dignitatē: ſ; quando illa tranſit.i. quando videt ꝙ non prodeſt ſuſpendit ſe id eſt incipit facere opera penitentię vt ſic poſſit exaltari.ſ. aſſociare filijs iſrł. Alij ex hypocriſi ſcȝ vt credātur boni ⁊ ſignificātur ꝑ gabaonitas. Joſuę. ix.a. Qui in veteribꝰ pānis volūtarie ſe offerūt ſiue ſpōtanea i religione ⁊ ſignificātur tales ꝑ latronē chriſtū blaſphemātē Luc. xxiij.f.

Uel qui ꝑ erubeſcentiam faciunt aliquid: ſicut aliquādo cōtingit de illo q̄ ſtatuit ⁊ impoſuit aliquā legem ⁊ ſeruat ne improperetur ei vel vituperetur. Heſter. vij.d. Suſpenſus amā in patibulo qđ parauerat mardocheo: Uel ex curioſitate ſicut Luc. xix. a. Aſcendit zacheus ſuꝑ ficum fatuā id eſt penitentiā indiſcretam: qđ ꝑcipue faciunt nouicij: ⁊ ideo ſtatim dixit ei dñs: Zachee feſtinans deſcende.i. accipe morem aliorū. Vñ Augꝰ in li. de doc. chriſ. Quiſquis aūt rebus pꝛetereūtibꝰ ſtrictiꝰ vtitur q̄ꝫ ſeſe habeant mores eorum cū quibus viuit aut vituperabił aut ſuperſticioſus eſt: quiſquis xo ſic eis vtitur vt mores conſuetudinis bonoꝝ inter quos verſatur excedat aut aliqđ ſignificat: aut flagitioſus eſt in omnibus.i. in talibus nō reꝝ vſus ſ; libido in culpa eſt. Sed quid erit talibꝰ qui crucifigūtur cū diabolo: Rñdeo: ſicut dñs dixit illi qui crucifixꝰ eſt cum eo: hodie mecū eris in paradiſo: ita diabolus poteſt eis dicere: hodie mecū eris in inferno. e Uiuo ego: ſpūaliter. f Jam nō ego: carnalis qui eram: hoc eſt qñ homo nihil ꝓprie voluntatis vel rōnis ſapit. j. Reg. x.b. Mutaberis in viruȝ alteꝝ. Job. xvj.c. Ego ille quondam opulentus repente contritus ſum. g Uiuit in me chriſtus: ſicut bonus pater dr viuere in bono filio q̄ patrem in omnibꝰ imitatur. Eccl. xxx.a. Mortuus ē pater illiꝰ: ⁊ q̄ſi nō ē mortuꝰ ſimilē eñ reliquit ſibi poſt ſe. Uel/Uiuit in me. Eſt enim vita mea in ꝑſenti ꝑ gratiā ⁊ in futuro ꝑ gloriā. Phil. j.c. Mihi viuere chriſtus eſt ⁊ mori lucrū. Ro. xiiij.b. Nemo veſtrū ſibi viuit. h Qȝ aūt nunc viuo. Oſtēdit ꝑ quid viuit in ſolo chriſto: qꝛ ꝑ fidem quę caſtigat intellectum: vt nō credat ſibi ſed deo. Unde. ij. Cor. x.b. In captiuitatem redigentes omnem intellectum. Similiter fides reprimit propriam voluntatem. Vñ Joh. iij.b. Qui credit in deum non pereat.i. nō facit ꝓpriā volūtatē. j. Joh. vlt.a. Hec ē victoria q̄ vicit mūdū/fides nr̄a. i In fide viuo: Abacuk. ij.a. Juſtꝰ ex fide viuit. k Tradidit. Hiere. xxxj.a. In charitate ꝑpetua dilexi te: ideo ⁊c. Eph. v.e. Chriſtꝰ dilexit eccleſiā ⁊c. ſ. j. a. Qui dedit ſemetipſum pro nobis. l Pro me.i. amore meo/ꝑcio mei aut meo. Pro amore eñ hoīs mortuꝰ ē chriſtꝰ. Vñ ꝓprie amor vincit euȝ. Bern. O amoris vis: amore quid violentius ſolus amor triumphat de deo. Joh. xv.b. Maiorē hac dilectionem ⁊c. Item preciū hominis fuit chriſtꝰ quo redemptus eſt a debit. j. Cor. vj.d. Empti eſtis. j. Pet. j.d. Similis vicarius noſter fuit cum vice noſtra mortem ſuſcepit vt eam a nobis tolleret. Ro. viij.f. Qui ꝓprio filio non pepercit ſed ꝓ nobis omnibꝰ tradidit illum. Non poſſunt ergo perire pro quibus pater tradidit filium in mortem: vt viuant ꝓ quibus filius patrem rogat: ne pereant: ꝓ tranſgreſſoribꝰ eñ rogauit vt nō perirent: Eſa. liij.a. Et ideo dicit ꝑ Pš. Quid retribuā dño ⁊c. Pš. 115. m Ergo chriſtus gratis mortuus eſt. Simili mō accipitur gratis in Eſa. lij.a. Gratis venūdati eſtis: id eſt ꝑ nihilo ſine aliquo cōmodo.

Non veni legem ſoluere ſed adimplere. Docens/ſeruandā vt ſine ea non poſſet. Ego: ſolus. Miniſter iuſticię: quia q̄ tranſeunt ad eam iuſtificantur. Prophetam. Deut. xviij.a. Et Hiere. xxxj.d. Et item Oſeę. iij.b. Sedebūt filij iſrael ſine rege ⁊c. Dan. ix.f. vt finem accipit peccatū ⁊ adducatur iuſticia ſempiterna. Carnes confixas. Infra. v.d. Qui chriſti ſunt carnem ſuā crucifixerūt ⁊c. Ro. vj.a. Uetus homo noſter ⁊c. In qua eſt incentiuum vitioꝝ ⁊c. Sed hoc incētiuum eſt fomes: ergo fomes eſt in carne. Contra: ſuper illud Roma. vij.d. Uideo aliam legē. Et in fine. Glo. fomes pcti q̄ eſt ex carne. Propterea ſcđm hoc habuimus incentiuum vitiorū ⁊ ita vitia habent ſibi qualitates ſubtractas. Solo: in carne eſt.i. a carne: vł id eſt ſenſualitatē quę dicitur caro reſpectu ſuperioris partis rationis: et appellatur incentiuum fomitem qui impellit ad malum: retardat a bono ⁊ non eſt aliquis habitus alius. Per hoc fides habet efficaciam. Ex quo videtur ꝙ fides informetur a charitate/quod eſt ꝯtra quandā opinionē. Itē ſi ꝑ hoc ꝙ deꝰ Expoſitio Glo.

dilexit nos

Expoſitio Glo. dilexit nos habet efficaciā fides: conſtat ꝙ dilexit legē diuinā
eſſentia: ⁊ aliqd notat .i. dilectionē: ⁊ li/p notat cām ⁊ nō diui
nę eſſētię ad fidem: qꝛ ſm hoc ſi certus eſſet p hoc ꝙ de⁹ ē: ha
bet fides efficaciā: ⁊ cōſtat ꝙ hic non eſt intellect⁹: ḡ notat cau
ſam dilectionis ad fidem: ḡ dilectio ſiue charitas eſt cauſa fi/
dei ⁊ nec formalis. Solo. hoc dicit ex cō/
ſequenti: qꝛ ad hoc ꝙ dilexit nos /ſequit
A ꝙ ipſe pfecit in nobis fidem: Ad illō qđ
querit: dicendū ꝙ li/dilexit/notat effectū
qui eſt gratia ex qua conſtat ꝙ fides ha/
bet efficaciā. Una res facta .i. vnum opa/
tum. In eodē facto inuenim⁹ iudā. Sol.
patet ꝙ iudas ideo tm̄ reprehendend⁹ eſt
quia h̄ fecit aīo maligno: Ergo ſi crederet
obſequium ſe pręſtare deo/nō peccaſſet: ⁊ ita labimur in here/
ſim catherīatarū: qui dixerunt cain optimū ⁊ iudā: qꝛ reuela/
tum fuit iudę ꝙ p mortem chriſti redimendū eēt gen⁹ hūanū:
⁊ ideo dicunt ꝙ nō peccauerit. Sol. In eodē facto: in eo ꝙ ex
facto relinquit .i. in paſſionē chriſti. Et dicendū ꝙ etſi animo
liberandi genus humanum hoc feciſſet/adhuc peccaſſet: qꝛ di
cit Seneca. Ualde ridiculoſū eſt ꝓpter vitiū alterius perdere
ꝓpriam innocentiā. Inhibitū em̄ erat ne quis occideret inno/
cētē: vñ nō poſſet occidi chriſtus vel tradi/ niſi ex aliq̄ libidine
vt ex modo liberandi genus humanum vel aliquo tali. Bñ di/
cimus charitatem: ex hoc quod fecit deus. Tradidit ſe per di/
lectionem. ¶ Expo. Capi. III.

O Inſenſati galathę ⁊c. Supra oſtendit apl'us nō
eſſe obſeruanda legalia: adhuc oſtendit idem. Diuidi/
tur aūt hoc capitulū in ſeptē partes. In prima parte
increpat eos de obedientia euangelij. In ſecunda arguit eos
de fatuitate p quattuor queſtiōes quas idem ponit: ibi: Hoc
ſolum a vobis volo diſcere. In tertia oſtendit iuſticiaꝫ
ex fide eē: nō ex lege p exemplū abraā q̄ ex lege nō eſt iuſtifica
tus: ibi: Sic ſcptū eſt: Credidit abraam: In q̄rto oſidit
idem per maledictum legis: ibi: Quicunqꝫ enim ex ope
ribus legis ſunt ſub maledicto ſunt ⁊c. In quinta ꝓ
bat idē p hūanā ↄſuetudinē. ibi: Fres ſcđm hoiem dico.
In ſexta agit de cauſa legis ad quid. ſ. data ſit ſiue ad iuſtificā
dum: ibi: Quid igit lex: propter tranſgreſſionem po
ſita eſt ⁊c. In ſeptima parte qꝛ videbat eſſe cōtrarietas ſm
qđ dixerat inter legeꝫ cōpromiſſionē/ determinat ꝙ nō: ⁊ ſub/
dit de vtilitate legis: qm̄ fuit data ad cuſtodiam vt pędagog⁹
Et hec ps incipit: ibi: Lex ḡ aduerſus ꝓmiſſa dei: ab/
ſit. Dicit ergo: a ¶ O inſenſati galathę quis vos faſci
nauit: a faſcino puerorꝫ: qui ad aſpectum inuidorꝫ admiranti
um pulchritudinē ipſorꝫ/incipiunt vomere qđ comederunt: ſi
militer poſtqꝫ ipſi receperāt euangelij veritatem: quidā inui/
di dixerunt eis non ſufficere ad ſalutē euāgeliū: ⁊ ex hoc cępe/
runt vomere cibum euangelij. b ¶ Quis vos faſcinauit
id eſt incantauit. Incantatio em̄ dr̄ faſcinatio: qꝛ ſicut faſcia li
gata ante oculos ꝓhibet rem videri ꝓut eſt: ita p incantatiōes
faciunt errare in iudicio: vt res appareat aliter qꝫ ſit: ideo ap/
pellat iſtos faſcinatos: qꝛ cum eis manifeſta eſſet veritas euā
gelij: nō credebāt. Uñ dic: Quis vos facinauit veritati n̄
obedire .i. ad h̄ vt nō obediatis euangelio: ſ ſic dr̄ Eccs. x. d.
Pecunię obediunt omnia. Uel faſcinatio dr̄ quoddā nocumē
tū ſicut dictū eſt: Quis vos faſcinauit .q.d. euomuiſtis ſpi
ritūſanctū quē receperatis. c ¶ Ante quorꝫ .i. in quorꝫ repu/
tatiōe. d ¶ Chriſt⁹ ieſus. tātū/ꝓſcript⁹/eſt .i. dānat⁹ .q.d.
quis faſcinauit: ita vt reputatis chriſtū damnatū niſi purum
hominē: qꝛ creditis ꝙ alijs ſine fide eius ſit ſalus. e ¶ Et i vo
bis crucifixus .i. in noticia veſtra. Ul' In vobis crucifi
xus .i. p peccata veſtra: ſicut dr̄ Heb. vj. a. Rurſum filiū dei
crucifigētes ⁊c. Moralit. b ¶ Quis vos faſcinauit.
Moraliter Sic pōt dici mult': qui cū bñ incęperūt male faciūt vel finiūt
vitam ſuaꝫ: quis vos faſcinauit .i. incantauit: Rñderi po
teſt/corporalis cōcupiſcentia. Uñ Eſa. xlvij. c. et loquit ironi
ce: Sta cū incantatorib⁹ tuis .i. motib⁹ ↄcupiſcētię: quę nō po
teſt facere qn rō videat: ſꝫ iudiciū ei⁹ puertere poteſt. Sꝫ Eſa.
v. c. dr̄: Uę qui dicitis malū bonū ⁊c. ponentes amarū in dul/

a O Inſenſati ga/ ¶ Ca. III
b lathę quis vos faſcina
uit nō obedire veritati:
c d Añ quorꝫ oclos chriſt⁹ ieſus
e ꝓſcript⁹ eſt ⁊ in vob crucifix⁹.

ce. Uidet em̄ rō ꝙ ſeruire deo bonum eſt ⁊ dulce: tm̄ intantum
eam incantat cōcupiſcentia: ꝙ peruertit iudicium: vel dictat
aliter faciēdum. Uel faſcinator ſm aliam litteralē expoſitionē
detractor dr̄ vl' adulator. Sap. iiij. c. Faſcinatio nugacitatis ob
ſcurat bona. Sicut quędā lotrix magiſtro cuidā nigerrimo di
cebat/ꝙ erat fuſc⁹ ⁊ non niger. Detracto/
res ſunt faſcinatores: qꝛ faciūt vomere bo
num qđ incęperat quis/ſiue qđ habebat
in ꝓpoſito. Amos. j. d. Diſſecuerit pręg/
gnantes galaad: anima impregnat p bo/
num ꝓpoſitū: Luc. xxj. d. Uę pręgnanti
bus ⁊c. c ¶ Ante quorꝫ oculos chri
ſtus ꝓſcript⁹ eſt. Pro dānato habent
chriſtum prębēdari: qui confiſcant bona
eius diuidentes inter ſe patrimoniū eius. Uñ p Ps. Diuiſe/ Ps.
runt ſibi veſtimenta mea. Amos. vj. a. Uę vobis qui opulen/
ti eſtis in ſion ⁊c. vſqꝫ/nihil patiebant ſup cōtritione ioſeph.
Uel/Ante quorꝫ oculos ⁊c. Nobis ē nota paſſio chriſti:
ac ſi coram nobis facta fuiſſet: qꝛ repręſentat nobis in capitu
lis ſimiliter in libris ſacrę ſcripturę rubricatis ſanguie ipſius:
id eſt memoria ipſius. Deut. xxviij. g. Dabit ſibi dñs cor pa/
uidū ⁊ deficientes oculos: ⁊ animā merore cōfectā: Et ſubdit
cauſā: Quia erit vita tua: id ē chriſt⁹ pēdēs añ te. Uel/Pro/
ſcriptus. id eſt exhęredat⁹: nec eſt qui defendat bona ſua q̄
deuaſtāt ab hereticis. Ps. Quis ſtabit mecū aduerſus opan
tes iniq̄tatē. Nā multi ꝓſcribūt eū chriſtū de aīa ſua: Alij eti Ps.
am de aliena: ſicut qui corrūpūt alios mala vita vl' doctrina:
h̄ maxime he/

a ¶ O inſēſati ⁊c. Uerba iraſcētis: ira p zelū: Cōmouet n̄ de Expoſitio
bet hic eſſe ſicut q̄dam habent: ſ cōmonet ſicut patebit infra. Glo.
Nec ſe circūuētos coḡſcūt. Uñ Ps. Ad nihilū redact⁹ ſum ⁊ Ps. 17.
neſciui. Prouer. xxiij. d. Uerberauerūt me ⁊ nō dolui: vulne/
rauerūt me ⁊ nō ſenſi. Oſee. vij. c. Cōederūt alieni robur eius
⁊ ipſe ignrauit. Eſa. xlij. d. Cōbuſſit eū i circūitu ⁊ nō cognouit
et ſuccēdit eū ⁊ nō intellexit. Et dicunt illę faſcinatiōes. Lū ḡ
illud ſit ludificatio: videt ꝙ nihil aliud ſit qꝫ faſcinatio talis: et
ſm hoc Geñ. xix. c. Angeli pcutientes ſodomitas auriſia ma
gicę deceperūt eos: ⁊ ſilr heliſe⁹ eos qui venerant ad capiēdū
eum. iiij. Reg. vj. c. Solo. aliud eſt ludificatio: aliud em̄ auri
ſia: qꝛ in ludificatiōe magica pturbat iudiciū viſus ⁊ credit ꝙ
res quā videt ſit alia qꝫ ſit: in auriſia aūt tm̄ pturbat receptio
viſus. Unde ſi ille q̄ pcuſſus eſt auriſia videret me: nō cogno/
ſceret me intātū vt caderet in errorē: diceret me eē aliū qꝫ ſim:
ſed in ludificatiōe credit de feſtuca ꝙ ſit ſerpens vel huiuſmo
di. Quorundā oculi viſu vrentes. Ad idē ſup illō Luc. x. a.
Mitto vos ſicut oues in medio luporꝫ. Ibi Glo. Lup⁹ ſi ali/
quē prior viderit: vocem illi⁹ quadam vi eripit: ſi homo illum
prior viderit/exagitat. Dicūt aliqui ꝙ hoies quidam habent
viſum ita infectū/ꝙ viſu ſuo pueros qui ſunt maxime paſſibi/
les inficiūt: Ad idem ſup Ps. Qui timent te videbunt me ⁊ lę Ps. 118.
tabunt. Glo. Magna ē virt⁹ in oculis: qđ in naturalib⁹ appa/
ret. Ictarus viſus ꝓdeſt icteric'. Prior videns lupus vocem
aufert: baſiliſcus ſi prior videt/occidit: ſi prius videt/occidit.
Quę ergo virtus in oculis iuſti: qui cum fide videt: qui cū ſit
imago dei ab omnib⁹ honorat: Suis itaqꝫ oculorꝫ radijs vir
tutem quandā vident infundere his: ⁊ bñ pōt eſſe ꝙ ab oculis
aliquid infundat in rem viſam. Sꝫ tunc oportet dicere ꝙ vide
mus extra mittendo: ⁊ ita aliquis viſu ſuo pōt faſcinare aliū.
Sꝫ qđ eſt ꝙ eccleſia dānat hmōi faſcinatiōes: Dicendū ꝙ cō
demnat huiuſmodi cōiurationes q̄ fiūt circa faſcinū: ⁊ qꝛ cō
ſuerūt i cōſuetudine dicere de q̄libet infirmitate: qꝛ faſcinat⁹ ē
Ut huic pctō demones inſultāt. Sꝫ ille morb⁹ aut ē cōtagio
ſus aut nō: ſi ſic/ vt lippo oculorꝫ iam nō eſt pctm̄: qꝛ velit nolit
ille q̄ lipp⁹ ē trāſfundet in illū quē reſpicit. Si nō ē cōtagioſus
cōſtat ꝙ ē corpal' aut ſpūal': ⁊ tūc quō iſeruit ei diabol⁹. Sol.
Morb⁹ ille corpalis eſt: tm̄ hec infectio maiorē vim habet qn̄
mouet ex inuidia inficiēs: ſicut patꝫ in muſtela q̄ flatu ſuo in/
terficit ſerpentes. Sed pcipue qn̄ iraſcit: qꝛ maxime ferer tūc
flat⁹ eius. Demones aūt inſeruiunt adiuuando: ⁊ qñcūqꝫ ↄſū/
mant leſionem quā hō incipit vt ſic totum imponat homini:

qđ accidit

marie heretici: q chriſtū ꝓſcribunt etiā a pſentia ſua. Vn̄ dr
in vita btē marie de niuella ꝙ dn̄s apparuit ei q̄ſi ꝓſcriptus ⁊
dixit ei: Ecce vides / quō a tota pr̄ia albigenſiū ꝓſcripꝰ ſum
et excluſus: Alij ꝓſcribūt deū a ſcptura vel religione ſua vel
ꝑdicatione vel diſputatione ſua. Et nota ꝙ tria expellunt eū
de domo ſua: fumꝰ / ſtillicidium et mala vxor: Et ſumit h̄ de Prouerb. xxvij. c. Alij etiam vt videtur habent eū aut ꝓ banito. i. ꝓſcripto aut ꝓ fere bānito: quia ſi ſuſcipiūt eū: hoc nō eſt niſi in occulto: pauci audent in apto penitere. Itē ſicut clamat contra latronem vel bannitū: ita contra aliquē qui bene facit. Matth. xxvj. e. Exierūt cū gladijs ⁊ fuſtibꝰ: Sed nec vllus audet euȝ iuuare: ſic nec aliquē bannitū. Matth. viij. c. Vulpes. i. demones foueas habēt ⁊c. j. Reg. xxij. b. Non eſt q doleat vicē meā.

a Hoc ſolū a vobis volo diſce
b re: An ex opibꝰ legꝰ ſpm̄ acce
c piſtis: an ex auditu fidei: Sic
d
e ſtulti eſtis / vt cū ſpū ceperitꝭ
f nūc carne cōſūmami. Tantā
g paſſi eſtis ſine cā: ſi tn̄ ſine cā.
h
i

a A vobis volo diſcere. Argumētū ꝙ diſcere debemꝰ etiā ab īfamibꝰ. j. Cor. xiiij. f. Qz ſiqd reuelatū fuerit ſedenti prior taceat. b An ex opibꝰ legis. Ro. iij. c. Ex opibus legis nō iuſtificabit ois caro corā illo. c An ex auditu fidei. Argumentū: ꝙ ex auditu fidei dat ſpūſſanctꝰ. Loquēte petro cecidit ſpūſſanctꝰ ſup oēs q audiebāt ꝟbū. Act. x. g. d Sic. i. intm̄. e Stulti eſtis vt cū ſpiritu. i. ſpūali intelligētia fidei et dilectionis. f Carne. i. carnali intelligētia: vt ſine opibus legis nō ſit ſalꝰ. g Tanta paſſi eſtis: ꝓ fide euangelij. h Sine cauſa. i. vtiliter. i Si tn̄ ſine cauſa. Hoc dicit eis innuens ꝙ ſi vellēt reſipiſcere ab errore ſuo / opa eoꝝ mortificata reuiuiſcerent. j. iiij. b. Timeo autē vos ne forte ſine cā ⁊c. Moraliter. d Sic ſtulti eſtis vt cū ſpū ceperitis. Multi ꝑlati q nec ſpū incipiūt nec ſpū cōſūmāt: et aliqui ſpū incipiūt ⁊ carne cōſūmāt. Iſti ſūt igrati. Dan. ij. e. de ſtatua q hēbat caput aureū et ſemꝑ deſcēdendo deterior: ⁊ pedes habebat luteos. g Tanta paſſi eſtis. Hic pōt dici multis religioſis: q diu fuerūt in auſteritate religiōis. Heb. x. g. Vinctis cōpaſſi eſtꝭ: Sed ꝓ nihilo: qꝛ in fine omnino carnales. Sic ſtulti eſtis. Sed in diſcretione maxime accidit hoc: qō nouimꝰ: q ſpū incipit maximū pudorē cōcipit / tandē in carne ſunt: qꝛ tantū facit in modico tpe ꝙ oportet eū redire ad cibaria alia ⁊ ad multas diſſolutiones. Vn̄ Eſa. xxxiij. b. Concipietis ardorem. i. ꝑmo eritis valde feruentes et indiſcreti: ſed parietis ſtipulā. i. ad inutilia vos cōuertetis. Luc. xiiij. f. Quis ex vobis volēs turrim edificare ⁊c. qꝛ hic hō cepit edificare ⁊ nō potuit cōſūmare. Tales ſūt fatui: qui oēs ſumptus expēdūt in fundamēto. i. totas vires cōſumūt in initio ſue cōuerſiōis. Bern. Nō habet callidus hoſtis efficacius machinamentū ad tollēdam de corde dilectionē: q̄ȝ vt efficere poſſint ꝙ i initio icaute ⁊ nō cū diſcretione ambulet. Talibus ad carnalē vitā reuerſis improperat apl's Heb. x. f. Rememoramini ꝑſtinos dies: in quibus illuminati ⁊c.

Expoſitio Bo. qō accidit ꝓpter infidelitatē hoīs. Faſcinatio nugacitatis. Sap. iiij. c. Faſcinatio nugacitatis ⁊c. Nauſeante. Tāgit ꝙ puer faſcinatꝰ vomit. Euomuerūt: intelligētiā fidei ꝓiecerūt. Et iudeū: qꝛ in eū manū. i. cōſenſuȝ appoſuit: vel quia credere noluit. Oſee. xiij. d. Virga moyſi. i. chriſtus. Exo. vij. b. verſa ē in ſerpentē: q̄n poſitus ē in cruce. Ioh. iij. b. Sicut moyſes ⁊c. Proximi fuderat. Nūeri. xxxv. d. Ignorant: qꝛ q ſcienter etiā a cornu altaris auellebat: ſicut habetur de ioab. iij. Reg. ij. f. Ad ciuitatē. Deut. xix. b. Dānato / ſupbo. Eſa. lj. d. Nūqd tu ꝑcuſſiſti ſupbū. Ineffabile nomē. Exo. xxviij. d. et xxxix. Sed nō neſciebat eiꝰ ſignificatio: quare ergo potiꝰ dicebat ineffabile q̄ȝ aliud. Solutio: ineffabile dicebat ꝓpter myſteriū paſſionis: qō occultū quid erat: Principium vite paſſionis iſte: ⁊ cōiunge ſic: Iſte eſt principiū vite paſſionis. i. paſſiōe. i. ꝑ paſſionem more grecoꝝ qui nō habēt genitiuū: Intellectibꝰ vris. Argumētū: ꝙ ſp an̄ oculos mētis debemꝰ habere paſſionē chriſti. Cant. vlt. a. Pone me vt ſignaculū. Iob. xxxix. d. Pulli aqle lambūt ſāguinē. Quo ꝑcio. j. Cor. vj. d. Empti eſtis ꝑcio magno. i. nō corruptibilibꝰ. Dū ꝑ legē. i. ꝑ legaliū obſuationē. A crucifixoribꝰ pcti quātitate nō differt: q ſi nō credit qs in chriſtū: vel credit paſſionē chriſti nō ſufficere ad ſalutē: vel de ipſo chriſtū exheredat: peccat em̄ ſicut illi qui crucifixerūt eū. Ad idē ſup illud: Dederūt in eſcā meā fel. i. amaritudines reſiſtendo veritati: qō hodie facit contemptor ſedētis in celo: ⁊ grauiꝰ peccat qui contēnit ſedentē i celo q̄ȝ q crucifixerūt in terra. Solutio. a crucifigentibus nō differt. i. multum peccaſtis ſicut illi: vel fit ibi cōparatio quantū ad has circūſtantias: ſedentē in celo: ambulantē in terra: ſicut pilatus id eſt multū peccans eſt ſimilitudo in genere. Ex fide veniunt oia neceſſaria: ergo ex fide venit ſpūſſanctꝰ. Cōtra. Sap. vij. b. Venerūt mihi oia bona parit cū illa. i. cū ſapia q eſt filij: q ſimilit cū ſpūſctō veniunt oia bona ⁊ ita fides ⁊ nō ex fide ſpiritusſanctus: Sol. reuera ex ſpūſctō vel cū eo venit fides. Vn̄ qō hic dr: Ex fide venit ſpūs. i. ſignū viſibile ſpūs qō fiebat tūc tēpis in baptiſmo. A vobis diſcere: Sed nōne ſciebat hꝫ: Solꝰ. i. ita audire ac ſi diſcerem: Simile eſt illud ſup ꝑncipiū Ezech. Diſcurrit in terra: q ſupple angelos docet in celo. Nō ſunt neceſſaria / nobis qui iā habemꝰ grām dei: Biptita ſunt opera legis: quedā moralia: q quedā legalia: ꝓpter qd autem hec diſtinguunt ab illis: dr ab Aug. in. iij. li. de doctri. chriſtiana: Quicqd in ſmōe diuino neq; ad moꝝ honeſtatē: neq; ad fidei veritatē ꝓprie referri poteſt figuratiuū eſſe agnoſcas. Moꝝ honeſtas ad diligendū deū et ꝓximū: fidei veritas ad cognoſcendū deū et ꝓximū ptinet. Patet ergo illud ꝙ qdā poſuerūt in dubitatione / vtrū accipere pullos in nido auis ſit mortale peccatū. Per hoc em̄ patet ꝙ nō intelligat ſpecialit ſeruitꝰ: ergo minores nō merebant illa faciēdo. Seruitus ſola eſt: vt q̄n intendebat facere tm̄ illud qō videbant: ſed ſi ſeruitus eſt ſola: ergo minores nō merebant illa faciēdo: quia non intendebāt facere niſi illud qō videbant. Solutio: maiores intelligebāt explicite vel implicite: minores intelligebāt implicite: videlicet illud qō intelligebāt ibi moyſes et alij intelligētes ſimplicit. Si tpi cōgruāt: modo nō cōgruūt tpi: qꝛ venit veritas ⁊ ceſſauerūt vmbre. Sacramentū nō intellectū: ideo non ſūt exponēda laicis ſacramēta q nō itelligerēt: ⁊ ſic terrerent. Si opꝰ tpi. i. ſi cōuenit tpi: ſicut olim. Tm̄ legit: ſicut mō recitantur: ⁊ nō fiunt. Contēplatio veritatis: in ſolius dei dilectione: ergo charitas eſt virtus contēplatiua: ergo diligendo deū contēplamur ipm. Sed cōtra in fine libri de quātitate aie dicit Augꝰ. ſnia: nō verba. Q̄n videt aia pulchritudinē in pulchro: ingreſſio eſt: q̄n autē videt ipm apud pulchrū: contemplatio eſt: ergo ꝑ ſolā ſapientiā contēplamur deū: Sed ſupra cognitionē fidei ⁊ dilectionē fundat ⁊ radicat ſapia contēplationis: nec ſequit ꝙ dilectio ſit virtus contēplatiua: ſed fundamentū ſapientie contēplatiue. Differunt autē contemplatio: meditatio: cognitio: ſicut dicit beatus Bern. in libro de diligendo. Cōtēplatio eſt libera mentis ꝑſpicacia in ſapie ſpectaculo: cū admiratione ſuſpēſa. Et tangunt hic ſex gradꝰ contēplationis: q ſunt / vagatio / intuitio / admiratio / dilectio / anhelatio. Augꝰ. autē in libro de charitate anime / ponit ſeptem: quos vocat actus: qui ſūt / animatio ſenſus / ars / iocunditas / ingreſſio contemplatio: ſeptimꝰ ſ₉o nō eſt actus vel gradus: ſed magis qes: vt dicit ipſe meditatio eſt ſtudioſa. j. Petri. iiij. c. Chariſſimi nolite peregrinari in feruore ⁊c. Pendet. Matthei. xxij. d. Ordo ē ⁊c. j. Cor. xv. d. Nō prius ſpirituale eſt ſed qō animale. Vicerant. j. Ioh. iiij. d. Perfecta charitas ⁊c. Immo proderit. Argumentum ꝙ opera mortificata reuiuiſcunt ſine cauſa ad vitā eternā. Tribuit ſpm̄ſanctum miniſterio nō auctoritate: Sed miniſterio tribuit: ergo dat ſimplicit ſpiritūſanctū: ſicut Ioh. v. d. ſimpliciter dicit: Omne iudiciū dedit filio: tamē inquantū homo tm̄ miniſterio iudicabit: qꝛ auctoritate iudicabit tota trinitas. Sed contra. xv. de Trinitate. xxvj. capi. Neq; em̄ aliquis diſcipuloꝝ eius dedit ſpiritūſanctū: orabāt

bus illūīnati ⁊c. a Qui ergo tribuit. Oſtēdit ꝙ lex nō ſufficit ad ſalutē: eo ꝙ nō recęperat ſpm̄ſanctū ꝓpter adipletionē legaliū: ſed quia accęperant fidē chriſti. Unde infert ex pręditis. b Ergo q̄ i vobis. i. inter vos. Vel/ in vobis. i. per vos. c Ex opibus. q. d. nō qui operatur in vobis/ ex operibus legis: an ex auditu fidei: q. d. ex fide. Querit̄ quare fidei attribuuntur miracula potius q̄ꝫ charitati/ cū dicat̄. j. Cor̄. xiij. d. Maior horū eſt charitas. Ad hoc aūt qđ hic dī facit illud Heb. xj. a. Fide enoch trāſlatꝰ ē. Et in codē. f. Fide trāſierūt mare rubrū tāq̄ꝫ ꝑ aridā terrā. Itē Matth. xvij. c. Si habueritis fidē ſic granum ſinapis ⁊c. Solutio: ꝑ ſolā fidē operant̄ virtutes ſiue miracula: quia in ea ſola agit hō ꝯtra ſe et ſupra ſe: quia oppoſitū eoꝝ que credit dictat ei rō: et ideo cōgruit vt detur ei poteſtas agendi ſupra naturā/ ſiue ꝯ curſum naturę. In ſpe autē ⁊ charitate ⁊ ſi ſupra ſe agat: quia ibi ꝓcedit ex ſuſceptiōe fidei: nō agit cōtra ſe. Ex hoc em̄ ꝙ credit deū ſupreme largū/ dictat ei rō ꝙ plus eſt ſperandū in eo q̄ꝫ in ſe: et ſimiliter de charitate: ſꝫ fides ſola cōtra rōnē vniuerſalē facit. Unde Berñ. Tria fecit deus miracula: ꝙ deus hō: mater virgo: ꝙ cor humanū fidele. In ṗmo ē cōtrarietas ⁊ repugnātia naturarū: in ſecundo cōtrarietas ꝓprietat̄: in tertio cōtrarietas ⁊ rebellio eiuſdē ad ſe. Itē alia rōne attribuunt̄ fidei miracula: qm̄ iuſtū eſt ꝙ ſicut ꝑ primā inobedientiā amiſit hō creaturarū obedientiam quā ei debebāt: ita ꝑ primā obediētiā recuperet eā: ſed h̄ eſt fides quę ṗma ſubijcit ⁊ facit intellectū obedire deo: ſicut dicit̄ ij. Cor̄. x. b. In captiuitatē redigētes oēm intellectū in obſequiū chriſti. d Sicut ſcriptum eſt: abraam credidit. Hic incipit tertia ꝑs ṗmę partis. In prima cōmendauit ꝑſonā ſuā: vt ſic eius doctrina eſſet autentica vſq̄ꝫ ibi: Nos natura iudęi. In ſecūda ꝓbauit legalia nō eē neceſſaria ad ſalutem exemplo ſui: ⁊ durat vſq̄ꝫ huc. Credidit abraam. Modo in hac tertia ꝑte ꝓbat h̄ auctoritate ſcripturę: Dico ꝙ nō datur ſpūſſanctꝰ ex opibus legis: ſed nec virtutes ſed ex fide: qꝛ ſic ſcriptū eſt Geñ. xv. b. Ro. iiij. a. f Et reputatū eſt ei ad iuſticiā. i. ipſum credere ſufficiēs factū eſt ei iuſtificatio. Vel ſic: Qñ aliquis debet alij frumētū q̄ nō bene reddere cōſueuit: qñ reddit auenā/ reputat̄ quaſi frumentū: ſic reputat̄ voƀ a dō iuſticia: qꝛ nō ē ꝟe iuſticia: ⁊ ſimilit̄ de alijs virtutibꝰ. Eſa. lxiiij. b. Oēs iuſticię nr̄ę q̄ſi pānus menſtruatę ⁊c. g Qui ex fide ſūt. i. q̄ fideles ſūt. h Hi ſūt filij/ ꝑ imitationē fidei eius

Moraliter e Credidit abraā dō ⁊ reputatū ē ei ad iuſticiā. Nō dicit operatus ē. Iō dr̄ Luc̄. vij. g. Remittunt̄ ei pctā multa qm̄ dilexit multū: nō qꝛ opata ſit: Dr̄ etiā Luc̄. j. e. Reſpexit hūilitatē ancillę ſuę: nō dicit elemoſynas: ad innuendū ꝙ plus placēt deo interiora q̄ꝫ exteriora: Exteriora em̄ nō placēt niſi ꝓpter interiora. Unde deus non penſat quantū/ ſed ex quanto affectu: Qđ ſignāt̄: dr̄ Geñ. iiij. a. Reſpexit deꝰ ad abel ⁊ munera eius: ṗus ad ipſum: deinde ad munera: qđ eſt ꝯ quoſdam iudaiçantes: qui nō iudicant niſi ſm̄ opera. Unde ille qui aliq̄ magna facit in cęnobio/ optimus reputat̄: qui autē nil tale facit/ vel nō ꝑ̄dicat/ vel nō legit/ vel nō placitat/ vel ędificat/ ſed in contēplatione eſt/ nil reputat̄ facere. Sed dī Eccī. xxxiiij. c Nō in multitudine ſacrificioꝝ eoꝝ ꝓpitiabit̄ peccatis. Hodie corporalia opa/ nō ſpūalia cōmēdant̄: dicit tñ: Credidit/ nō oparꝰ eſt: ⁊ reputatū ē ei ad iuſticiā. Sꝫ videt̄ ꝙ potius debuit dicere: dilexit ⁊c. qꝛ Augꝰ dicit: Amor ſui ē fūdamētū ciuitatis babylonicę: ⁊ amor dei eſt fundamētū ciuitatis dei. Item nihil eſt peccatū niſi quia eſt ex alia libidine: libido autē ē amor rei tꝑalis vt pecunię vel ſcientię vel famę: vel excellentię/ vel hmōi: ergo ꝑ oppoſitum amor dei debet eſſe principium/ quo hō placeat deo. Rñdeo: in veritate in omni peccato amor eſt principiū: quia Augꝰ. dicit: ꝙ peccatū ē ſpreto incōmutabili bono rei cōmutabili adhęrere. i. adhęrēdo creaturę recedit et ſeꝑatur a deo: et oīs adheſio alicui eſt ꝑ amorem: ſed tamen ille amor eſt qñq̄ꝫ rōnabilis/ qñq̄ꝫ concupiſcibilis/ qñq̄ꝫ iraſcibilis: ſic fit hō de pio impꝰ: ergo dī hō ꝑ ꝯtrariū iuſtificari cum ſpreto omni cōmutabili bono adhęreat incōmutabili ⁊ ſic adhęrēdo deo: ſeꝑatur ab omni creatura. Pręterea autem adheſio aīę cū deo eſt per cognitionē intellectus nō ꝑ amorē: qꝛ iuſta diligere poſſumꝰ/ incognita nequaq̄ꝫ: cognitio autē dei meritoria eſt ſolius fidei: ⁊ ideo ꝑ ſolā fidē ṗmo: ⁊ imediate iuſtificat̄ impꝰ. Ad obiect amor ſui ē fundamētū ⁊c. dicēdū ꝙ forma argumētū nō tenet quia qđ ṗmū/ eſt i cōpoſitiōe. Ultimū eſt in reſolutiōe. Unū nō oportet ꝙ in deſtructiōe pctī: ṗmū ſit amor. g Qui ex fide ſūt/ hi filij ſūt abrahę. Poteſt dici O pat̄ abraā paucos habes filios: cū tamē dicat̄ Eſa. lj. a. Attendite ad abraā patrē veſtrū ⁊c. Sed iſta multiplicatio nō eſt ſtellarū cęli: ſed arenę maris. Multi ſunt enim credētes fide mortua nō viua quę ꝓbat̄ per opera. Gregꝰ ſuper Iob. A me fide diſcrepat q̄ mecū opibꝰ nō cōcordat. Et cōſtat ꝙ pauci cōcordāt opibꝰ abrahę: Si filij abrahę eſtis opa abrahę facite: ſed nō facitis opa eius: ergo nō eſtis filij eius. Nota ꝙ dī tria abraā feciſſe in fide ex q̄bus cōmēdabilis fuit. Heb. xj. b. Fide exiuit de terra ſua neſciēs quo: moratꝰ eſt in terra ꝓmiſſionis tanq̄ꝫ in terra aliena: fide obtulit iſaac deo: Primū iſtoꝝ facit quis cum intrat religionē/ relinquēs ꝓpriā voluntatē. Secundū facit: qñ in religione ſe habet tanq̄ꝫ aduena. ſ. honorans alios et reputans eos vt ciues. Humiliter ſe habent em̄ qui ſe aduenas ſciunt ⁊ ſemꝑ ſe reputāt idigniores. Pſ. Aduena ego ſum. Tertium facit cū totū riſum ⁊ conſolationē tēporalē dimittit pro deo. Iſaac em̄ interꝑ̄tatur riſus: ſed ipſe nō amiſit: imo remāſit ei: qñ em̄ hō putat ſe omnia gaudia amiſiſſe ꝓ deo: tūc maiores conſolationes ⁊ gaudia ſentit: ⁊ plus vſq̄ꝫ in centuplum gaudij ſpūalis in clauſtro q̄ꝫ reliquerit in mūdo: ⁊ ita templū * accepit hic ſpiritūſanctū: orabāt quippe vt veniret ſuꝑ eos quibꝰ manꝰ imponebant: ergo nō dabāt eū miniſterio. Pręterea ſi miniſterio daret ipſum/ cū in datione ſpūſſancti iuſtificetur anima ipſi iuſtificarent animas. Sed contrarium ſuper. j. Cor̄. vbi dicit̄ ꝙ baptiçando interius poteſtatē nulli voluit dare: ergo nec apoſtolus nec chriſtus inquantū homo dedit ſpiritū ſanctū ꝓprie: ergo apoſtolis cooperātibꝰ dabatur ſpūſſanctꝰ: ſed nō operabant̄ dationē. Unde dabant miniſterio ſpiritum/ ſanctū: id eſt dum agebant miniſteriū dabatur nō ab eis/ ſed a deo: id eſt faciebāt miniſteriū in quo dabatur ſpiritusſanctus. Accepi poteſtatē dandi ſpiritū: q̄d hęc eſt: gratia: ergo merito vnius virtutis dantur alię virtutes: ergo hęc poteſtas non eſt virtus gratuita: ſed eſt donū dei: quo eſt ſalus. Ante circūciſionē: Geñ. xv. dictum eſt de hoc: ſed Geñ. xvij. b. pręcepta eſt ei circūciſio. Quorū eſſe eſt ex fide. i. bene eſſe in ſpiritualibus: ſcđm hanc acceptionem probat bonus ꝙ mali homines nō ſunt. Similiter. j. Timo. v. a. Uidua in delitijs viuens mortua. Similiter Eſa. xliiij. b. Plaſte idoli omnes nihil ſūt: Tamen eſſe appellat̄/ qñq̄ꝫ bene eſſe in tempalibꝰ. Et ſcđm hoc pauperes omnes in anguſtia conſtituti dicūtur non eſſe. Unde. j. Cor̄. j. d. Elegit deus ea quę non ſunt. Alio/ adaduerbium eſt. Sub maledicto trāſgreſſionis. Sic ergo nulli merebantur faciendo opera legis: ergo apoſtolus in hac epiſtola: et ad Romanos: Hebręos loq̄t̄ ꝑ̄cipue ꝯtra illos q̄ de lege ꝑ̄ſumebant: ⁊ ponebant ſpem in operibus legis: illi autē qui ex charitate ea faciebāt merebantur in illis. Sed opere impleat: quod nullꝰ poteſt facere: ergo nullus poteſt implere legem: ergo nō debet maledici/ ſi non impleat: ergo quidam ad litteram dixerunt/ ꝙ nemo poteſt implere talem legem ꝓpter multitudinē pręceptoꝝ: et eorundē contrarietatē. Verbi gratia. Pręceptū erat in lege: vt in die ſabbati abſtinerēt ab omni opere ſeruili. Et alibi pręceptū erat ſabbatum. Ioh. vij. c. * Si circūciſionē

a Qui ergo tribuit vobis ſpm̄
b et operatur virtutes in vobis
c ex operibus legis an ex audi-
d tu fidei: Sicut ſcriptum eſt:
e f Credidit abraam deo: et reputatum eſt ei ad iuſticiam.
g Cognoſcite ergo quia qui ex
h fide ſunt/ hi ſunt filij abrahę

Gala. iij. Ro. iiij. Iaco. ij.

Pſ. 38.

Expoſitio Glo.

B nomẽ fidei ei⁹. a Prouidẽs. Lex puidẽtia dixit b/ ſcriptu
ra: Fide purificans corda: Act.xv.b. b Prenũciauit.
Gen.xii.a.xv.b.xvii.a.xxii.c. d In te.i.tue fidei ↄformita
te. Uel/ In te: in ſemine tuo chriſto.ſ. Uel/ In te/ in tui nois
inuocatione. e Oẽs gentes/ non tm̃ iudei. f Qui/
cunq; eñi. Oſtẽ/o
ꝙ fides iuſtificat: oñ
dit ꝙ legalia nõ iuſti
B ficat. g Ex ope/
Gal.ii.a. ribus legis.i. qui
ieis ↄfidunt ꝛ ſpem
ponunt. h Sub
maledicto: de quo
Deut.xxvii.b. i
Scriptũ. Deut.
xxvii.d. k Male
dict⁹ ꝛc̃. Moyſes

a Prouidẽs autem ſcriptura:
quia ex fide iuſtificat gentes:
b deus prenũciauit abrae: qꝛ
c bẽnedicent in tẽ omnẽs gen/
tes. Igitur qui ex fide ſũt be/
nedicẽtur cum fideli abraã.
f Quicũq; eñi ẽx operibus le/
g gis ſunt/ ſub maledicto ſunt:

poſuit: Maledict⁹ q̃ nõ pmãſerit i ſmõib⁹ legi/ hui⁹: nec eos
opere pficit: Deut.xxvii.d. Petr⁹ aſſũpſit autẽ: ſed null⁹ p/
manet in operibus legis: Act.xv.c. Hoc eſt onus ꝛc̃. Pau/
lus autẽ ↄcludit: ergo oẽs ſũt ſub maledictione legis: hoc qd̃
dicit: Quicũq; eñi ex opib⁹ legis ſũt ſub maledicto
ſũt. Et Zach.viii.c. Sicut eratis maledictũ in gentib⁹ dom⁹
iuda ꝛ domus iſrael: ſic ſaluabo vos ꝛ eritis benedictio/ in no/
uo teſtamento.
Seculiter * accipit b ꝛ vitã eternã poſſidebit futuro. c Benedicent
Ps.66. in te/ in chriſto benedicte ſunt oẽs gentes. Ideo Ps. Terra
dedit fructũ ſuũ: id eſt beata virgo chriſtũ. Et ſtatim ſequitur:
Benedicat nos de⁹ ꝛc̃. Ezech.xxxiiii.f. Ponã eos in circũi/
tu collis benedictionẽ: ꝛ deducã imbrem in tẽpore ſuo: ꝛ plu/
uie benedictionis erunt. Gen.xlix.b. Ipſe erit expectatio gen
tium. Et quare expectat: Ad benedicendũ. Eſa.iii.a. Fluent
ad eum oẽs gentes. Aggei.ii.b. Ueniet deſideratus cunctis
gentib⁹. Uel/ Bñdicent in te.i. ad imitationẽ tui. Ro.ix.
b. Nõ oẽs qui ex iſrael iſraelite ſunt ꝛc̃. qui filii ſunt pmiſſio/
nis eſtimant in ſemine.i. imitatores benedicent eterna benedi
ctione. Matth.viii.b. Multi ab oriente ꝛ occidente venient
ꝛc̃. k Maledictus omnis qui non permanſerit
in oibus ꝛc̃. Et nota ꝙ dicit/ vt faciat: per qd̃ patet ꝙ fa/
cere pcepta legis eſt pmanere in ipſa. Et iterũ ꝓo ꝙ dicit/ in
oib⁹/ nõ tm̃ in qbuſdã: Maledict⁹/ etiã quantũ ab omni/
bus ad minus: ad minus qui dicunt horas canonicas qui di/
Ps.118. cunt illum verſum: Maledicti qui declinant a mandatis ꝛc̃. et
Deut.xxvii.d. Maledict⁹ qui nõ pmanet in ſermonibus le/
gis nec eos opere adimpleuerit: ꝛ dicit omnis populus amẽ.
Propter hoc debent hoĩes multi retrahi a peccato. E cõuer/
ſo bñdictio eſt: qui facit ſermones. Dicit Deut.xxviii.a. Si
audieris vocẽ dñi dei tui: vt facias ꝛc̃. faciet te dñs deus tuus
excelſiorem cunctis gentib⁹: venientq; ſup te bñdictiões ille:
Baruch.iiii.a. Hic eſt liber mandatoꝝ dei ꝛ lex/ ꝛ oẽs qui te
Ad literã nent eam puenient ad vitam ꝛc̃. l Quoniã autẽ in le/
ge ꝛc̃. Ex quo modo dictũ eſt: oĩs qui legẽ nõ implet ꝛ nul
lus omnia mandata implet: ergo nullus cõſtitutus ſub lege eſt
qui non ſit maledictus: lex.i. legalia non ſunt ex fide: id eſt fi/
des nõ dictat ꝙ ſint neceſſaria ad ſalutẽ. Ex hoc autẽ ꝛ illo qd̃
dicit Ro.xiiii.d. Quicqd nõ eſt ex fide peccatũ eſt: ſed lex nõ
eſt ex fide vt hic dicit: ergo lex eſt peccatũ. Sed huius ſolutio
eſt: quia hic ſumit fides p fide que eſt virtus ſiue p articulis
fidei: ibi autẽ ad Ro. dicit vel ſumit p conſcientia: qd̃ patet p
litterã q̃ ibi ſequit ꝛ antecedit. Tamẽ poteſt dici ꝙ de eiſdem
intelligat; ꝛ argui contra eos p ſimile: quicqd non eſt ex fide
eſt peccatũ: deus nõ eſt ex fide: ergo eſt peccatũ. m In le
Ps.142. ge nemo iuſtificat. Ps. Non intres in iudiciũ cum ſeruo
tuo domie ꝛc̃. Eſa.xliii.d. Narra ſiquid habes vt iuſtificeris.
Heb.vii.c. Nihil ad perfectũ adduxit lex. n Iuſt⁹ ex fide
viuit. Abacuk.ii.a. Ro.i.f. Heb.x.g. Uiuit enim.i. non di/
cit viuet: ſed viuit.ſ. in pſenti. o Lex autẽ nõ eſt ex fi/
de: ꝛ ideo nullus iuſtificat ex lege: quia Heb.xi.b. Sine fide
impoſſibile eſt placere deo. Argue ſic: lex non eſt ex fide: vita
iuſti eſt ex fide: ergo iuſtus nõ viuit ex lege. p Sed qui

fecerit ea viuet in illis.ſ. nõ occidetur. Eſa.i.c. Si volue
ritis ꝛ audieritis me bona terre comedetis: qd̃ ſi nolueritis et
me ad iracundiã puocaueritis gladi⁹ deuorabit vos. Ezech.
xx.c. In pceptis meis nõ ambulauerit ꝛ iudicia mea nõ cuſto
dierunt vt facerent ea que cum fecerit hõ viuet in eis. Item
Neemie.ix.f. Et nõ
audierũt mãdata: et
i iudiciis tuis pecca/
uerunt: q̃ faciet hõ
et viuet in eis. Hoc
et Prouerb.vii.a.
Serua mãdata ꝛ vi/
ues. Item Leuit.
xviii.a. Cuſtodite le
ges meas atq; iudi/
cia que faciẽs hõ vi/
uet in eis. Contra.

k Scriptũ eſt eñi: Mãledict⁹ Deut.27.d.
omnis qui nõ permanſerit in
omnibus que ſcripta ſunt in
libro legis/ vt faciat ea. Qm̃
l autẽ in lẽge nemo iuſtificatur
m apud deũ/ manifeſtũ ẽ: qꝛ iũ
n ſt⁹ ex fide viuit. Lẽx aũt ñ ẽ ex Abacuk.2.a. Ro.1.f.
o fide: ſʒ q̃ fecẽrit ea viuet i illis. Heb.10.g.

Ezech.xx.d. Dedi eis pcepta nõ bona ꝛ iudicia: in quib⁹ nõ
viuent ſpiritualiter pter carnalem.ſ. obſeruantiam legalium.
Chriſt⁹ nos redemit
Si circũciſionẽ: ꝛ ita patet ↄtrarietas. Alibi dixerũt ꝙ ne Expoſitio
mo poterat ſeruare legẽ quin in aliquo trãſgreſſor fieret. Sed Glo.
contra vtroſq; eſt illud Aug. Male dicunt qui dicunt deum
precepiſſe impoſſibile. Et ideo alii dixerunt melius: dicentes
ꝙ cum dicit/ nullus poteſt facere: negatio nõ negat poſſibili/
tatem ſed facilitatẽ: ſicut ibi: impoſſibile eſt preces multoꝝ nõ
exaudiri: ſicut illud: nõ eſt iuſt⁹ qui faciat bonũ ꝛ nõ peccet.ſ.
vix: ꝛ ſimiliter dicit in gallico: hoc caſtruʒ eſt inexpugnabile.
Non deeſt qui impleat: dicitur ꝙ ſumptũ eſt hoc ab illo loco
Exo.xxiiii.a. Omnia hec verba faciemus. Maledicti q̃ ſub
lege.i. ſub onere legis. Ille iuſtificat apud deũ q̃ eũ gratis
colit: ergo ꝛ qui habet oculum ad tẽporale nõ eſt iuſtus: et ſic
etiã mercẽnarii: qui deo ſeruiunt pter vtrãq; ſtolam non ſunt
iuſti: ꝛ ſm hoc canonici qui ſurgunt ad matutinas pter dena
rios/ peccant. Ad idem facit Aug⁹. in libro de opere mona/
choꝝ: Nolite eſſe ſolliciti ꝛc̃. nõ vt procurent quantũ neceſſi
tatis eſt: ſed nõ vt illa intueantur: et pter iſta faciãt: ergo nõ
poſſũt habere oculũ ad hoc: ergo ꝛc̃. Solutio: bene poteſt ali
quis colere deum pter temporalia ponendo finem ſub fine.
Unde quod dicit hic: non cupiditate appetendi aliquid preter
ipſum: intellige principaliter vel equaliter: cũ deo equaliter
ſicut qui duos fines conſtituit. Et dicitur de canonicis: quo/
niam nõ ſurgũt ad matutinas/ nec pſallunt pter donationes
ſed vadunt ad eccleſiam pter illas. De bonis mercẽnariis di
cendũ ꝙ ſeruiũt deo pter vtrãq; ſtolã ꝛ vlteri⁹ vt habeãt deũ:
vnde vnũ eſt ibi pter alterũ. Iuſtus ex fide viuit: li/ ex fide/
eſt diaſyrticũ: ſic.i. Timoth.v.d. Peccãtes corã omnib⁹ ar/
gue. Uiuit vita eterna.i. habet gratiã qua dignus eſt viuere
vita eterna. Ut pro futuris impleat. Sed quid eſt hoc: multi
eñi in lege pro futuris opera legis implebant: iam nõ erãt ſub
lege: ſed pertinebant ad nouum teſtamentũ. Preſentiſſimum
premiũ. Chriſtus eſt pſens premiũ habenti charitatẽ: magis
preſens poſt mortem in ſtola anime: pſentiſſimũ erit in vtraq;
ſtola. Cupit cõtra deũ: cũ cupiditas illa ſit mortalitas. Lex
nil mandabat credendum: ergo iudei nõ tenebantur credere.
Contra Heb.xi.b. Sine fide impoſſibile eſt placere deo. Sʒ
multi ſeruando mandata legis placuerũt deo: ergo erat in pre
cepto ꝛ in lege. Sed hoc eſt ſoluendũ: ſicut illud: Lex phibet
manũ nõ animũ.i. manũ aperte phibet: ſʒ nõ aperte animũ.
Similiter lex nõ mandat aperte credendum: ſic Heb.vii.a.
Melchiſedech fuit ſine patre ꝛ ſine matre: id eſt non oſtende/
batur expreſſe ꝙ habuiſſet patrem vel matrem. Illuminato.
Ioh.ix.f. Nota Glo. ibi: vbi dicit Aug⁹. Sʒ qꝛ in talẽ incide
rit reatũ: ſupple ſi adhuc pmanet in eo actiue. Actiue ꝛ paſſi/
ue: immo paſſiue. Semper ergo actiue dicit quãtũ ad hoc ꝙ
ſumitur p maledictione: quia actionibus malũ meremur ma/
ledici maledictione pene. Dicendum ergo actiue ſm culpam:
quia culpa eſt cauſa pene paſſiue ſm penã: quia pena infert
pter culpam. Maledictũ.i. malo culpe addictum. Unde q̃ſi
exponet ſubdens: nec dicit maledictus: quia perſone accidit:

 ſed dicit maledictũ

a Chriſt⁹ aũt nos redemit. Incepit oſtẽdere ꝑ auctoritatẽ Abacuk/ ꝙ lex nõ ſufficit ſiue nõ eſt neceſſaria ad ſalutẽ: adhuc idem oſtendit auctoritate moyſi ꝙ lex nõ liberat a maledicto legis nec iuſtificat: deus ṽo per fidem vocauit et nos iuſtificat: ergo fides chriſti neceſſaria ẽ ad ſalutẽ: ⁊ ita ex fide ẽ bñdictio. b Aũt/ ꝓ ſed/ Chriſt⁹ redemit nos. Eſa. xliij. a Noli timere q̃ redimet te ⁊c. Oſee. xiij. d. De morte redimã eos. c De maledicto/ trãſgreſſionis. Chriſtus dico/

Deut. 21. d.

a Chriſt⁹ aũt nos redemit de
b maledicto leg̃: fãct⁹ ꝓ nobis
c maledictũ: quiã ſcriptum eſt.
d
e
f Maledictus omnis qui pen
g det in ligno: vt in gẽntibus
benedictio abrahe fieret in
chriſto ieſu: vt pollicitationẽ
ſpiritus accipiamus ꝑ fidez.

d Fact⁹ ꝓ nobis maledictum: maledictiõe pene/ ⁊ etiã culpe ſm reputationẽ iudeoꝝ: Et dicit in neutro genere: vt ſit ibi emphaſis. i. maior expreſſio. Simile. ij. Cor. v. d. Eum q̃ non nouerat peccatũ ꝓ nobis peccatum fecit. Ro. viij. a. de peccato damnauit peccatũ. Magna eſt ingratitudo hominis chriſtiani qui nõ vult maledictũ pati ꝓ chriſto: cũ chriſtus ꝓ eo nõ ſolũ ſuſtinere: ſed etiã fieri voluit maledictum. ij. Reg. xiij. d. Sicut angelus dñi ſic eſt dñs meus rex: vt nec benedictione nec maledictione moueaṫ. Hiere. xv. c. Oẽs maledicunt mihi: dicit dñs. e Quia ſcriptũ ẽ. Deut. xxj. d. f Maledict⁹ oĩs q̃ pendet in ligno: ſed chriſt⁹ ꝓ nobis pepẽdit in ligno: ergo maledictus fuit ꝓ nobis. Et etiã ꝓpter h/ g Vt in gẽtib⁹ abrahe fieret bñdictio: et hoc etiã/ vt pollicitationem ſpiritus accipiamus per fidẽ. i. vt per fidẽ acciperem⁹ ſpiritũ ſanctũ. Per fidẽ: nunc dicit ꝑ opera. Pollicitationẽ. ij. Cor. j. d. Dedit pignus ſpũs. ij. Paral. vj. a. Dñs pollicitus eſt vt habitaret in caligine. i. in humilibus ⁊ obſcuris: nũc in glorioſis: ⁊ claris. ij. Pet. iij. b. Non tardat de⁹ ꝓmiſſionẽ ſuã ⁊c. f Maledictus omnis qui pendet in ligno. i. in cruce penitentie vel religionis: nõ debet talis contriſtari ſi maledicitur: vtens exẽplo chriſti: de quo Luc. xxiij. e. Stabat autẽ populus expectãs vel deridebãt eũ principes. Et poſt ſequiṫ. Unus autẽ ex latronibus qui pendebat cũ eo blaſphemabat eũ: ⁊ tamẽ nihil reſpondit. Similiter ſi religioſus blaſphemaṫ ab eis qui cũ eo pendent in ligno. i. a religioſis et a principibus/ nõ debet cõtriſtari: ſed potius credere ꝙ

Ps. 9. cũ chriſto ſuſpenſus ſit in ligno crucis: quia Ps. dicit. Laudatur peccator in deſiderijs anime ſue ⁊c. Unde timere debet ne ſit iniquus quẽ homines benedicunt. Si ergo es in cruce penitentie ⁊ religionis: noli ab hominib⁹ expectare bñdictionẽ: quia Eſa. iij. c. Popule me⁹ qui te beatũ dicũt ipſi te decipiunt. Deberet etiã dicere religioſus bñdicẽti ſibi: Amice tu facis cõtra legem: ſi autẽ maledicaṫ/ debet dicere cum rebecca: Gen. xxvij. b. In me ſit fili mi iſta maledictio: qđ ſi faceret pollicitationẽ vite reciperet. Unde Matth. v. a. Beati eritis cũ maledixerint vobis homines ⁊c.

Expoſitio Glo. ſed dicit maledictũ: quia nec ꝓprium eſt. Qui ſuſpenſus fuerit in veſpera deponaṫ. Sed ex quo preceptũ ẽ h: ad quid ergo rogauerũt iudei pilatum Joh. xix. g. vt nõ remanerent corpora in cruce. Solutio: nõ erat preceptũ vt eadem die qua ſuſpẽdebanṫ deponerenṫ: ſ ꝙ nõ remanerẽt ĩ die q̃ morerẽṫ: q̃ quicq nõ moriebãṫ in die ſuſpẽſiõis: ſic patet ĩ beato Andrea.

Deut. 21. d. Uñ ibi in Deut. dr̃: qñ peccauit hõ qđ morte plectãdũ ẽ ⁊c. nõ remanebit cadauer ei⁹ in ligno/ ſed eadẽ die ſepeliẽṫ: nõ eſt aũt cadauer donec mortu⁹ ſit. Unde patet ꝙ de eodẽ die intelligendũ eſt quo mortu⁹ eſt. Poteſt ergo dici ꝙ rogauerũt pilatum vt frangerenṫ crura eoꝝ: ſicut dicıṫ in iohãne: quia poſſent viuere vſq; in diem ſabbati: ⁊ hoc fecerũt vt citius morerentur ante ſabbatum: ſed dñs noſter iam erat mortuus/ ideo crura eius nõ fregerunt. Uel dicendũ ꝙ rogauerunt eũ: quia iuſticia et poteſtas iam deuoluta erat ad pilatum: ita ⁊ depenſio. Unde Joh. xviij. f. Nõ licet nobis interficere quẽq;: Cõſtat ꝙ nõ eſt verum ſm legem: ſed dicebant quia iam nõ habebanṫ interficiendi auctoritatẽ. Ut tũc deponaṫ ⁊ ſepeliatur. Scđm hoc videtur ꝙ lex chriſtianoꝝ ſit crudelior/ q̃ ſuſpenſos nõ precipit deponere quãdo mortui ſunt: ſed punire deponentes. Solutio: hoc fiebat vt dicit Glo. quia tunc erat macula generis ſuſpẽſio: ſ mõ vt ĩ plurib⁹ neſciṫ de q̃ genere: ⁊ nõ ſuſpẽdunṫ ꝓpṫ maculã generis: ſ vt terreãṫ alij dimittũṫ ſuſpẽſi. Maledictũ. i. mala actio eſt oĩe peccatũ ſiue ipm qđ fit vt ſequaṫ ſupplicium: ſiue ipſũ ſupplicium qđ et vocatur peccatum: q̃ ex pctõ fit. Scđm hoc patet ꝙ facile eſt illud intelligere: qđ ſupra habitum eſt ad Romanos: Peccatum eſt pena peccati ex quo ſupplicũ dicitur peccatũ: ſiue reatus ſupplicij. i. penã ſuſcepit. i. factum: ſed nõ eſt meritũ facti. Uñ ꝑ Ps. Cõcidiſti ſaccũ meũ. Ut inde ſolueret reatũ/ ⁊ finiret ſuppliciũ. Propṫ h dicit Hiero⁹: Uno die ĩtegro ⁊ duab⁹ noctib⁹ iacuit ĩ ſepulchro: vt vna die reſurrectiõis deſtrueret duplices tenebras noſtre mortalitatis. ſ. culpam ⁊ penam. Ut de peccato damnaret pctm̃ in carne. Dicitur caro chriſti peccatum a peccato in carne de iudeo/ ſicut diabol⁹ dicıṫ homo ab homine deuicto. Unde Matth. xiij. d. Inimic⁹ homo h fecit: Et ſicut aphrican⁹ ab aphrica deuicta. Uel dicıṫ peccatũ quia fuit hoſtia pro peccato: Ita em̃ hoſtie appellabanṫ: ſm qđ dicıṫ Oſee. iiij. b. Peccata populi mei comedẽt. Uel dicıṫ peccatũ: quia habuit ſimilitudinẽ carnis peccati vt dicıṫ Ro. viij. a. et. ij. Cor. v. d. Et dicere debuit/ ꝓpter terrorẽ incutiendum ⁊ admirationẽ ex cõtractu ꝑmoꝝ parẽtũ. Quia ṽo illa mors nõ erat falſa: ſed ex illa ꝓpagine deſcẽderat q̃ venerat de maledicto: cũ diceret: Morte moriemini: oĩno ꝑuenit ad ipſum vera mors vt ad nos ꝑueniret vera vita: ⁊ ad ipſum ꝑuenit mortis maledictio: vt ad nos ꝑueniret vite benedictio. Nemo exhorreſceret. Sed nõne mors quedã bonum eſt cum ſit a deo et creatura dei: cũ ergo aliquis poſſet exhorrere: nõ mors dicıṫ maledicta: Sol. nemo exhorreſceret/ ſed h nõ eẽt ex eo ꝙ ipſa eſſet a deo: ſed q̃ ipſa ex maledictione venit. Cuius mortalitas ex peccato. Ex hoc videṫ ꝙ habuit neceſſitatẽ moriendi cõtractã: ⁊ ita originale habuit. Sol. moriendo habuit voluntarie aſſumptã neceſſitatẽ q̃ ſolet eẽ ex peccato: vel dicıṫ eius mortalitas exemplũ ex peccato: quia mortem non aſſũpſiſſet: niſi peccatũ ꝑceſſiſſet ꝑ ſerpentẽ. Numeri. xxj. c.

Ps. Mors dñi pendebat ex ligno. i. pendenda ſignificabaṫ. Maior inuidia. i. contumelia cõtra chriſtũ: vel contra moyſen. Et ſunt verba Aug. contra fauſtinũ hereticũ: qui dicebat moyſen ſiue deũ loquentẽ ꝑ moyſen eſſe contrariũ chriſto: eo q̃ eũ malediceret. Et ſoluit ꝙ in hebreis codicibus antiquis nõ eſt a deo vel deo: ſed dicit poſt paſſionẽ eſſe additũ ab aliq̃ vt nos infamaret: qui credimus illum eſſe deũ qui a deo maledictus eſt. Odit deus pctm̃ et mortẽ noſtrã. Expone vnũ ꝑ alterũ. i. pctm̃ ex quo mors. Et ſic ſumiṫ mors Sap. j. d. vbi dr̃: Deus mortẽ nõ fecit. Uel odire mortẽ dicıṫ: ſicut Gen. vj. b. Penitet me feciſſe hoiez. Unde odit mortẽ: vel facit ac ſi eã odiret: q̃ eã deſtruxit. Qđ de⁹ odit. i. penã ꝓ pctõ. Preuidit moyſes hereticos futuros. ſ. manicheos dicẽtes chriſtũ nõ ſuſtinuiſſe mortẽ. Uolẽs ab hoc maledicto. i. a ṽa morte. Qui⁹ in iuſticia. i. ĩ diuinitate ſua. Ex illo. i. ex natura ipſi⁹. ſ. hois. Qđ mortẽ comitaṫ. Immo mors ẽ illud maledictũ. Sol. mors ẽ ſeparatio aie a corpore: quã ſeparationẽ ſequiṫ maxima pena: quã vocat maledictũ. Si ex bñdictione venit optare debes ⁊c. Sed pena iob ex bñdictiõe veniebat: q̃ erat ad augmentũ corone: ergo debebat optare ſemꝑ eſſe in pena ſua: ſic chriſtus nõ debebat optare liberationẽ ſuã: qđ cõſtat: q̃ ex bñdictione erat pena eius: aut nulla alia ex benedictione. Preterea: ſi quia ex bñdictione ẽ ſemꝑ debem⁹ optare in illa eſſe: ergo cũ fides ſit ex bñdictiõe: q̃ ex gr̃a debem⁹ ſemꝑ optare eẽ in fide ⁊ nunq̃ in ſpecie. Solo: hec verba inducunṫ ad improbandũ errorẽ fauſtini qui dicebat chriſtũ nõ fuiſſe maledictum: qđ oſtẽdit: quia oĩs pena aut venit ex benedictione aut ex maledictione: ⁊ ita pena chriſti: ſi ex bñdictione optandum eſſet ſemꝑ in illa eſſe: qđ falſum eſt. Unde reſtat ꝙ venit ex maledictione: quod verum eſt etiã in chriſto. Uñ pena eius venit ex maledictione. Uñ dicit

a dã. Uñ dicit

adã. Unde dicit Hiero⁹ ſup Hiere. Quicq̄d mali patimur
pctã noſtra meruerūt. Dicit ergo b̄ Aug⁹ hoc opponēdo qḋ
obijcit de pena iob: ꝙ non fuit ex maledictione pͥmi paren/
tis: ſed etiã maledictione ipſius: quia ad minus habuit cor/
porale. Ad illud de fide: dicendū ꝙ in fide ſunt tm̄ duo. ſ. cog/
nitio: ⁊ qḋ in parte ē
ſiue ſpeculum ⁊ eni/
gma: quod eſt a defe
ctu noſtro/ nō a bene
dictione: ſed quantū
ad cognitionē eſt ex
bñdictione: ⁊ illã de/
bemus ſemꝑ optare

a Frãtres ſm hōminem dico: b c tamē hoīs cōfirmātū teſtamē d e tum nēmo ſpernit aut ſupor/ f dinat. Abrahe dicte ſunt prō/ g h miſſiones ⁊ ſemini eius. Nōn i k dic/ ⁊ ſeminib⁹ qſi in multis/ l m ſed qſi i vno: ⁊ ſemini tuo q̄ ē n o chriſt⁹. Hōc ãt dicō teſtamētū

Item primus expo
ſuit vitã ſuã pro fra/
tre ſuo loth dum du
cerec captiu⁹: Gen.
xiiij.b. Et participes
huius promiſſionis
ſunt qui ſe exponunt
pro populo dei qui

Col.iij. Que non ſub maledictione/ trãſgreſſionis. In arrã dicit etiã
dari in pignus. ij. Cor.j.d. De⁹ q dedit nobis pign⁹ ſpũs.
Arra eſt pars precij: i arra eſt maior iocūditas q̄ in pignore:
maior ſecuritas dī gra ſpũſſancti: arra qñ dat nobis iocundi/
tatē: pignus qñ facit nobis ſecuritatē de vita eterna.

Ad litterã a Fratres ſm hominē dico/ ꝑ cōſuetudinē humanã: ꝙ
lex nō iuſtificat: ſed fides chriſti: ⁊ hoc ē: Frēs dico. i. ꝓbo
hoc idē. b Scḋm hominē. i. ſm humanã cōſuetudinē.
Tñ pōt cōiūgi ad ꝓcedēs: ſic: Licet h̄ ꝓbauerim exēplo mei
et abrahe: c Tñ dico. i. ꝓbo idē/ ſm hoiez. Uel ad conſe/
quens: d Confirmatū teſtamētū: hoīs qui fragilis
eſt ⁊ infirmus: ⁊ ideo vix pōt facere qḋ firmū ſit. e Ne/
mo ſpernit/ illud: ergo ſimiliter nec teſtamentū in ꝓmiſſio/
ne ꝯfirmatū: Moralit. Tñ hoīs cōfirmatū teſtamētū
Moraliter nemo ſpernit: ergo multo forti⁹ teſtamētū dei nemo debet
ſpernere. Teſtamētū dei ē ſacra ſcp̄tura: quã ſpernūt eã dimit
tendo ꝑ alijs ſcientijs. Uñ dicit Eccl. xj. c. Sta in teſtamēto
tuo. Et. xxiij. d. Nihil eſt dulcius q̄ reſpicere ⁊c. Uel teſtamē
tum dei eſt ſanguis chriſti. Luc. xxij. b. Hic eſt calix noui te/
ſtamenti in meo ſanguine. Heb. ix. e. Teſtamentū in mortu/
is cōfirmatū eſt ⁊c. Zach. ix. e. Tu ꝙ̄ꝯ in ſanguine teſtamen/
ti tui eduxiſti vinctos de lacu: in quo nō erat aqua. Per ſan/
guinē chriſti: quã reliqt nobis in teſtamētū/ ſignificat pena ⁊
miſeria: quã multi ſpernūt ⁊ ſupordināt vt eã fugiant ꝓut pñt.
Heb. x. c. Irritã quis faciēs legē moyſi ſine vlla miſeratione
duob⁹ vel trib⁹ teſtib⁹ morit: quãto magis ⁊c. Uel teſtamētū
dñi ē pax: de q Joh. xiiij. d. Pacē relinq vobis ⁊c. Hanc ſper
nūt ⁊ ſupordināt mouētes diſcordias: ſed op⁹ eēt vt attende/
rent: q2 magnū pctm̄ eſt teſtamētū mortui deſtruere. De ta/
libus dī. Heb. viij. c. Nō ꝑmāſerūt in teſtamēto meo et ego
Ps.67. neglexi eos dic dñs: Et ſumit de Hiere. xxxj. e. Ps. Diſſipa
gentes q bella volunt. f Abrahe dicte ſunt ꝓmiſſio/
nes. Incepit oſtēdere ꝑ cōſuetudinē humanã ꝙ lex nō eſt ne/
ceſſaria ad ſalutem/ ſiue ꝙ nō iuſtificat: ⁊ tale teſtamentum fa/
ctum ab homine/ ⁊ cōfirmatū firmū ē et ſtabile: ergo ſimiliter
teſtamētū ſiue ꝓmiſſio facta a deo ⁊ cōfirmata firma eſt et ſta
bilis: q nō ē mutata ꝑ aliqd: ⁊ ita lex nō fecit eã irritã: ſꝫ ſi lex
nō iuſtificaret: ſola irrita facta eēt ꝓmiſſio: q2 ꝑ fidē illi⁹ teſta/
menti ſiue ꝓmiſſionis nō fuiſſent iuſtificati illi qui fuerūt ante
legē: ⁊ ita teſtamentū ſiue ꝓmiſſio facta abrahe eſſet per legem
euacuata: qḋ eſt incōueniēs in teſtamēto hoīs: ergo ⁊ in teſta/
mento facto a deo: ⁊ ita patet ꝙ lex non iuſtificat. Dicit ergo/
Abrahe. Cōtinua ſic: Dico ꝙ in teſtamēto hoīs null⁹ ſupor/
dinat: q nec in teſtamēto dei: ſed priuſq̄ꝫ hoc concludat inter/
ponit determinãs cui factū eſt a deo teſtamētū ſiue ꝓmiſſio:
qm̄ abrahe dicte ſunt. Gen. xij. a. In te bñdicent omnes
cognationes terre. Gen. xv. b. Suſpice celū ⁊c. Item. xvij. b.
Semini tuo dabo terram hanc. Item. xxij. c. Benedicam ti/
bi ⁊c. g Promiſſiones/ de vita eterna ⁊ dicit plura/
liter: quia pluries eſt a deo ꝓmiſſa. h Et ſemini eius:
chriſto/ ꝑ quē data ē ꝓmiſſio ſiue bñdictio. i Nō dicit
⁊ ſeminib⁹ qſi in multis: ſicut diceret ſi de multꝭ intelligi
vellet: ſed dicit/ k Et ſemini tuo quaſi in vno: ſicut
vult intelligi de vno. l Qui eſt chriſt⁹. Hoc apponit
Moraliter apoſtolus qſi exponens. Moralit. f Abrahe dicte
ſunt ꝓmiſſiones. Luc. j. g. Abrahã ⁊ ſemini ei⁹ daturū ſe
nobis. Sed qre dicit ꝙ abrahe poti⁹ q̄ alijs: Solutio/ ad innuē

dum imitatores abrahe participes fore hui⁹ ꝓmiſſionis: Ipſe
eñ ꝑmus patriã ſuã dereliquit ꝓpter deū. Gen. xij. a. Et qui
hoc faciunt participes huius ꝓmiſſionis erunt. Uel primus
ceſſit a proprio iure fratri ſuo loth. Gen. xiij. b. Fratres ſu/
mus: ecce vniuerſa terra corã te ⁊c. tñ ei debebat tota terra.

C

ducitur captiuus a diabolo. Itē ꝑmus repudiauit munera:
Gen. xiiij. d. qñ dicebat ei rex ſodomor. Da mihi aīas: cete/
ra ⁊c. rñdit: A filo ſubtegminis ⁊c. Itē ꝑm⁹ recipit hoſpites:
Gen. xviij. a. Itē ꝑm⁹ orauit ꝓ iīmicꝭ. ſ. Gen. xx. b. vbi dic dñs
ꝓ eo abimelech. Nūc q redde viro vxorē ſuã q2 ꝓpheta ē ⁊ ora
bat ꝓ te. Et ꝯſtat ꝙ de⁹ verax ē: q orauit ꝓ eo. Itē ꝑm⁹ veriſſi
mū ſignū obediētie dño obtulit: qñ voluit imolare filiū ſuū:
Gen. xxij. b. Ad innuendū q ꝙ imitatores abrahe in his ꝑui/
legijs extūc participes fiāt ꝓmiſſiōis ⁊ eterne hereditatꝭ: dictū
eſt: Abrahe dicte ſūt ⁊c. ⁊ h̄ vt ſuſcipiãt. h Et ſemi ei⁹/
nō acq̄ſitiue: ſed poti⁹ effectiue vt a quo et ꝑ quē ipleri de/
beat ꝓmiſſio: Unde ſubdit/ i Qui ē chriſtus. Eſa. vj.
Semē ſctm̄ erit qḋ ſteterit i ea. i. in iudea. Oēs eñ ceciderūt
ad minus ꝑ originale pctm̄. Et dī ſemen: q2 iacitur in terra ⁊
morit ⁊ fructū facit. Joh. xij. d. Niſi granū frumēti ⁊c. Et ſi/
cut ſemen facit terrã fructificare: ſic chriſtus nos. Uñ Eſa. j. c
Niſi dñs reliqſſet vobis ſemen ⁊c. m Hoc autē. Huc/
Ad litteram uſq̄ꝫ durauit interpoſitio: vñ redit ad ꝓpoſitū dicēs. n Aūt.
i. ſed: o Dico teſtamentum: ꝓmiſſionis abrahe factū.
Et ꝯfirmatū a deo

Moraliter o Dico autē teſtamentū. q. d. lex nō facit irritum euan/
geliū ergo multo fortius/ nec illa que minora ſunt q̄ lex. Sed
pōt dici modo quibuſdã religioſis ꝙ olim dixit dñs hypocri
tis phariſeis. Matth. xv. a. Irritū feciſtis mandatū dei ꝓpt
traditiones veſtras ⁊c. Hoc autē poteſt dici legiſtis: de qui/
bus dr̄. j. Machab. j. b. Dedit illis ꝑtātē vt facerent iuſticiã
gētiū et edificauerūt gymnaſiū in hieroſolymis ſm leges na/
tionum fecerūt ſibi preputia ⁊ receſſerūt a teſtamento ſancto.
Hoc fecit antiochus. i. ſilentiū paupertatis: vadunt eñ ad le/
ges et decreta vt nō ſint pauperes: vel ad minus vt defendãt
ſua: Sꝫ vtinã nō rapiãt aliena: Hec ē iuſticia gētiū. Ex hoc
* autē accidit ꝙ

Expoſitio Glo. a Fratres ſm hominē dico: Ut aliter diſponat: ergo
ſi moriens fecit teſtamentum ꝓcipitationis dari: alicui malo:
nullus ipſo mortuo alij debet dare q̄ bono: qḋ verū ē. Quod
ſi ſolum ſubderet: videlicet hoc qḋ poſtea ſequit: Hoc autem
dico teſtimoniū cōfirmatū: Quaſi ſicut teſtamentū hoīs eſt
firmum. Nota ꝙ hoc totum eſt parentheſis vſq̄ꝫ ad illum lo/
cum. Hoc autē dico. Propter hoc ponit ibi hec vox: hoc aūt
dico teſtamētū ꝯfirmatū. Frequēter eterna beatitudo ꝓmiſſa
eſt: Sub velatione eñ terre ꝓmiſſionis ꝓmiſſa eſt abrahe vita
eterna. Gen. xv. b. Et iterum. Gen. xxij. c. vbi dicit ei: Multi
plicabo tibi ſemen tuū ſicut ſtellas celi. i. illi qui ex te erūt: ha/
bebūt vitam eternã: quã ⁊ angeli. Ideo cantat eccleſia illud:
Quã olim abrahe ꝓmiſiſti et ſemini eius. Dicit eñ apoſtol⁹:
quaſi diceret: hoc addit apoſtolus: quia hec addita ſiue expo
ſitio non eſt in ſemine tuo qui eſt chriſtus. Per iuramenta. i.
ſub iureiurãdo. Unde Heb. vij. d. Ut per duas res immobi
les quibus impoſſibile eſt deū mentiri fortiſſimū ſolatium ha
bemus. i. per iuramentū et ſponſionē ſi per eam vt neceſſariã
benedictionē conſequendã. Et fruſtra ipſū ſemen venit. Hoc
eſt illud. s. ij. d. Si per legē iuſticia: ergo chriſtus gratꝭ mor/
tuus eſt. Heb. viij. b. Si illud. ſ. vetus teſtamentū ꝑus culpa
vacaſſet. i. vacare feciſſet: nō vtiq̄ꝫ ſecundi locus inquireret: et
ita neq̄ꝫ locus ſecundi teſtatoris. Sed ꝙ futura ⁊c. Sic expo/
ne: Sed lex ſignificat ꝙ ꝓmiſſio futura eſt ⁊ quãdo futura: q2
vtrūq̄ꝫ determinatur in lege: et impletio ꝓmiſſionis et tpis.

 Gen. xlix. Nō

G a Cōfirmatū a deo: ꝑ iuramēta. Dico: id eſt affirmo: Quia/ c Lex nō facit irritū: q2 nō iuſtificat: qḋ ſi face/ret/faceret irritū. d Ad euacuandā ꝓmiſſionē: de iuſtificatione ꝑ fidē ꝓmiſſiōis: Lex/ dico: b Que poſt q̄drigētos ⁊ trigita ānos facta ē/a ꝓmiſſiōe. Exod. xij. f. Habitatio filioꝝ iſrael qua manſerunt in egypto fuit q̄dringentoꝝ triginta ānorū: quibus expletis eadē die egreſſus eſt oīs exercitus. Dico/ ad euacuandam ꝓmiſſionē: qḋ eſſet ſi tm̄ lex iuſtificaret. e Nam ſi ex lege hereditas. i. iuſtificatio quā ſequit̄ hereditas. f Iam nō ex ꝓmiſſione: ſed ex lege tm̄. Idē. Rom. iiij. c. Non em̄ per legem ꝓmiſſio abrae ⁊ ſemini eius: vt heres eſſet mundi ſed ꝑ iuſticiā fidei ⁊c̄. h Donauit de⁹/ hereditatē. g Per repromiſſionē. i. ꝑ fidē chriſti ſepe repromiſſi. i Quid igit̄ lex. i. ad q̄d fuit neceſſaria: Et rn̄det: k Propt̄ trāſgreſſionē ⁊c̄. Donec ⁊c̄. Ergo tp̄alis eſt lex: ideo etiā cerimonias habebat. i. tēpales obſeruātias a certos: qḋ ē tēpus: l Semē/ chriſt⁹/ cui ꝓmiſerat. i. ꝑ quē ꝓmiſſiones reddere debuerat. De ipo em̄ ꝓmiſerat ꝙ ꝑ eū bn̄dicerētur oēs gētes. Ipſā dico/ m Ordinata. i. ordīabilit̄ data Ro. xiij. a. Que a deo ſūt/ ordinata ſūt. n Per angelos/ miſterio angeloꝝ. i. moyſi et alioꝝ ꝓphetarū. o In manu mediatoris. i. poteſtate mediantis chriſti: qui faceret eam ceſſare quando vellet.

b a confirmātū a deo que poſt q̄dringentos ⁊ triginta annos c facta eſt lex nō irritū facit ad d e euacuandā ꝓmiſſionē. Nam f ſi ex lege hereditas/ iā3 nō ex promiſſione. Abrae autem ꝑ g h repromiſſionem donāuit de/ i k us: Quid igitur lex? Propt̄ tranſgreſſionem poſita eſt do l m necveniret ſemē cui ꝓmiſerat n o ordiatā ꝑ āgelōs i mānu me/

Moraliter * 1. Mach. 1. b. autē accidit ꝙ in hieroſolymis. i. in eccleſia dei edificauerunt gymnaſiū. i. ꝑplexitates ⁊ lites: ⁊ dicit̄ a gymnos qḋ eſt nud⁹ quia ad litterā denudat hoīes: et fecerūt ſibi ꝑputia. i. immunde vixerūt. Et in eodē. g. dicit̄: Libros legis cōbuſſerūt igni: id eſt cupiditati: quia tales accedūt ad theologiā vt auctoritates inde extorquentes: ꝑ illas cōfirmēt leges ſuas ſuſtinendo eas. Seq̄t̄. Et apud quecūꝫ iueniebāt̄ libri teſtamēti dn̄i: ⁊ quicūꝫ ſeruabat legem dn̄i/ ſm̄ edictū reḡ trucidabant̄: qḋ fit in capitulis de ſimplicibus ⁊ humilibus ⁊ theologis. Sed vtinā facerent curialiter ſicut galathe: qui licet pugnā habeant: ſaltem ſacerdotē librū deferentē nō tangunt. d Ad euacuandā ꝓmiſſionem. Nota ꝙ lex non euacuat promiſſionē: ſed econuerſo ꝓmiſſio legem.

Ad litteram Unde. ij. Cor̄. iij. b. Si em̄ qḋ euacuatū ꝑ gloriam eſt: multo magis qḋ manet in gloria eſt. Promiſſio autem. i. ſalus ꝓmiſſa per fidē euacuari nō poteſt: niſi hoc euacuauerit ipſam fidē. Unde Eccl̄i. ij. b. Qui timetis dn̄m credite illi ⁊ nō euacuabit̄ merces veſtra. i. promiſſa. e Nam ſi ex lege hereditas: qḋ tamen fit

Moraliter in eccleſia dei hodie: cum tamen cōtradicat dn̄s Gen̄. xxj. b. Non erit heres filius ancille cū filio libere: leges debent ancillari ſacre ſcripture: ⁊ filij legū filij ancillarū. Munera. S3 hodie vendicauerūt ſibi ſerui hereditatē dn̄i. S3 tamē Prouer. xxx. c. Per tria mouet̄ terra. i. eccleſia: ⁊ quartū ſuſtinere non poteſt: cū ancilla fuerit heres dn̄e ſue. k Propter tranſgreſſionem/ cognoſcendā. Ro. iij. c. Per legem em̄ cognitio peccati. Propter trāſgreſſionem/ cohibēdā. Eccl̄i. vj: d. Alligatura illius alligatura ſanitat̄. Propter trāſgreſſionem/ augēdā. Ro. v. d. Lex ſubintrauit vt ſupabūdaret delictū. Similiter leges humane date ſūt populo ꝓpter deū: ſed multiplicate ſūt tranſgreſſiones per eas. S3 q̄uis lex moſaica eſſet a deo: exufflata eſt: ſimiliter exufflari deberēt leges decretaliū ⁊c̄. ad minus q̄ ad malū vſum: quia ſemē ꝑdicationis venit. Sed ecōuerſo multiplicate ſunt. Eſa. j. e. Quomō facta ē meretrix ciuitas fidelis plena iudicij. Eſa. v. b. Expectaui vt faceret iudiciū/ ⁊ ecce iniquitas in peruerſe iudicādo: iuſticia/ ⁊ ecce clamor a populo. Eſa. viij. b. Pro eo ꝙ abiecit ꝑp̄s iſte aquas ſiloe. i. doctrinas chriſti. Siloe interp̄tatur ꝓmiſſio: q̄ fluunt cū ſilentio: ⁊ aſſumpſit raſin ⁊ filium romelie: Raſin pictura varietatis: romelia laborantes: he ſūt alie ſcientie: ꝓ eo iquā adducet dn̄s ſuper eos aquas fluminis fortes ⁊ multas. Hiere. ij. c. Dereliquerūt fontē aq̄ viue ⁊c̄. Et i eodē. v. Quid tibi vis. Hiere. xj. c. Oliuā vberē pulchrā fructiferā ⁊c̄. Ad vocē ⁊c̄. Oliua erat eccl̄ia an̄ hmōi lites: ſ3 ad vocē ⁊c̄. i. deſtructa eſt tota eccleſia ⁊ facta eſt negociatrix.

Gen̄. xlix. b. Nō auferet̄ ſceptrū ḋ iuda ⁊c̄. Uel lex quātū ad figuratiua ſignificauit. i. figurauit id qḋ nob exhibitū eſt ꝑ ꝓmiſſionē: Oīa em̄ cōtingebāt illis in figura q̄ nob in re ſūt exhibita. Poſt q̄dringētos ⁊ trigita ānos a ꝓmiſſione abrae: nō dicit a natiuitate iſaac. Cui⁹ rō pōt haberi ab Aug̃. ſup illud Exo. xij. f. Habitatio filioꝝ iſrael i egypto q̄dringēti ⁊ triginta āni. Et ꝓbat Aug⁹ ꝙ fluxerūt viginti quinꝫ anni a ꝓmiſſione vſꝫ ad natiuitatē iſaac: vſꝫ ad dationē leg̃ fluxerūt trecenti q̄nꝫ āni: et ita a ꝓmiſſione vſꝫ ad dationē leg̃ q̄drigēti et triginta anni. Hec eſt ergo ratio ꝙ per legem eſt benedictio: quia data eſt poſt multū tempus a promiſſione facta abrae: vt dicit Glo. Sed eadē ratione poteſt ꝓbari: ꝙ non benedictio a ſemine: quia ſemen illud fuit etiā ampliori tēpore poſt ꝓmiſſionē q̄ꝫ datio legis. Solutio: ſemen illud ſemꝑ fuit: ſed nō fuit per ſemen ſicut chriſtus ſemper fuit caput eccleſie: ⁊ ꝙ fuerūt mēbra capitis illius/ nō per nature conformitatē: licet per fidē vnionis duarū naturarū. Similiter anteq̄ꝫ chriſtus eſſet ſemen/ ꝑ fidē illius data eſt benedictio. Qui iam valeret. i. validus eſſet fruſtrat̄ fallit̄. Qḋ in parte eſt. i. in particulari/ videlicet abraam idē faceret. Uoluntate. i. amore cauerent a tranſgreſſione. Propter tranſgreſſionem/ multiplicandā ſc3: ⁊ ſm̄ hoc ſumitur antecedens pro conſequenti: ex multitudine em̄ tranſgreſſionū conſecutū eſt ꝙ accelerarēt ad medicū. Quos faceret trāſgredi occaſionaliter. Qui ſibi. i. ſuis viribus. Non deeſt qui impleat: Exo. xxiij. d. alia littera: Quattuor legis/ videlicet: q2 fuit iudicibus in pedagogū: ſupbis/ in frenū: duris/ in flagellum: perfectis/ in ſignū. Ut ſtaret. i. eſſet i ſtatu ſuo. Legem. i. legalia. Per moyſē ⁊ alios miſtros. Un̄ Malach. ij. b. ḋ ſacerdotib⁹ dicitur: Angelus dn̄i exercituū eſt. Et. j. Cor̄. xj. b. mulieri precipitur vt velet caput ſuum propter angelos. Miniſterio angelorum. Unde Heb. ij. a. Si autem qui per angelos dictus eſt ſermo factus eſt firmus ⁊c̄. Act̄. vij. g. Qui accepiſtis legem in diſpoſitione angelorum. Ideo in eodem .e. Hunc moyſen deus principem ⁊ redemptorē miſit cū manu angeli qui apparuit illi in rubo. Et parū poſt ſubdit: Hic eſt q̄ fuit in eccleſia in ſolitudine cum angelo ⁊c̄. Sed ſi erat angelus ille qui locutus eſt ei in rubo: quomodo ergo dixit moyſi: Ego ſum qui ſū. Exo. iij. d. Sol̄. Deus loquebat̄ per angelum: et angel⁹ in ꝑſona dn̄i. Unde. ij. Cor̄. xiij. a. An experimentū eius queritis qui in me loquit̄ chriſtus? In quib⁹ angelis erat vtiꝫ pater et filius ⁊ ſp̄ūſſanctus ⁊c̄. Poſtille ponunt exempla de nouo teſtamēto. Sed male: quia de angelis in veteri teſtamento poni deberēt exēpla: qḋ facit Auguſtin⁹ in ſecundo libro de trinitate. xj. capi. Cum ꝓo tres viri ſūt/ loquitur de angelis tribus qui apparuerunt abrae: ne quiſꝫ in eis vel forma vel etate vel poteſtate maior ceteris/ dic⁹ ē cur non accipimus viſibiliter inſinuatam per creaturam viſibilem trinitatis equalitatem: atꝫ in tribus perſonis vnam eandemꝫ ſubſtantiam. Item filius aut ſp̄ūſſanctus apparuerūt quando duo angeli apparuerūt loth. Unde Auguſtin⁹ in codē xij. Miſſos enim ſe dixerunt ꝙ de filio ſp̄ūſancto dicimus: nam et patrem miſſum: nuſꝫ ſcripturarū nobis occurrit ſcꝫ. Pater aūt ⁊ fili⁹ ſimul apparuerunt ſine ſp̄ūſſancto. Pat̄ dn̄s et filius accipiens regnum ſempiternum: et ſunt ambo in conſpectu ꝓphetantis viſibili ſpecie. Pater autē ſolus apparuit ade poſt peccatū: quando dixit: adam vbi es. Unde Auguſtinus in eodem libro. x. capi. Uerūtamen ſi ſole voces ⁊ ſonitus fiebant: quibus quedam ſenſibilis preſentia dei primis illis hominib⁹ prebetur: cur perſonam dei patris non intelligam neſcio: Sic tota trinitas apparuit in rubo. Exo. iij. d. quādo dixit. Ego ſum qui ſum. Et de hoc habet̄ auctoritas in ſecūdo libro de trinitate.

Expoſitio Glo.

a Mediatoꝛ autē vnus nō eſt. Oſtēdit ꝙ lex nō eua/
cuauit ꝓmiſſionem: non tamen fuit inutiliter data: ⁊ ꝙ poſita
fuit i manu mediatoꝛis: hic determinat quis ſit mediatoꝛ. Et
nota ꝙ mediatoꝛ ad minus eſt inter duos: et ꝙ triplex erat di
ſcoꝛdia ante aduentū huiꝰ mediatoꝛis: Hominis et dei: homi
nis ⁊ angeli: homi
nis et hominis. Hāc tri
plicem diſcoꝛdiā ve/
nit chꝛiſtus tollere:
quia venit reconcilia

a b diatoꝛis. Mediatoꝛ aūt vnꝰ c d e f nōn eſt: deus aūtē vnus ēſt.

re hominē cum deo: ⁊ ex hoc dicitur mediatoꝛ. Hominē cum
angelo: ⁊ ſic pacificus dicit. Hominē cū homine. i. duos po/
pulos inuicem: ⁊ ſic dicit lapis angularis. Sed tamē apoſto/
lus hic ſumit largius hoc nomen mediatoꝛ. Unde Glo. tripli
citer exponit: ſed redeunt illi tres modi ad iſtos: cōtinua ḡ ſic:
Dico. In manu mediatoꝛis. b Aūt: ꝓ ſed / Mediatoꝛ.
i. recōciliatoꝛ: c Nō eſt vnꝰ: nō tm̄ vnū recōciliat populū.
e Aūt / ꝓ ſed / d Deꝰ / ipſe chꝛiſtꝰ ē: f Unꝰ. i. ſufficiēs ad
recōciliādū vtrūq populū: et ſic eſt mediatoꝛ duoꝝ ad deū.
Uel ſic. Nō eſt mediatoꝛ. i. reconciliatoꝛ vnius populi ad
aliū: ⁊ ſic mediatoꝛ eſt. i. vnꝰ lapis angularis. d Deus
autē vnus eſt / chꝛiſtus: licet reconciliet duos populos. Et
hoc dicit apoſtolus contra quoſdā hereticos dicentes: quia
ex quo pater nō eſt mediatoꝛ: ⁊ chꝛiſtus eſt mediatoꝛ: ergo ipſe
eſt alius deus ꝙ̄ pater: ⁊ ſm̄ has duas expoſitiones li vnius
eſt maſculini generis. Tertio modo exponit et tunc eſt neutri
generis. Nota ḡ ꝙ dn̄s voluit concludere dialectico ſyllogiſ/
mo in pꝛima figura: in qua ſyllogiſmꝰ habet tres terminos: q̄
cōcludit maioꝛē extremitatē de minoꝛi per mediū. Cōpoſuit
ergo ſyllogiſmū i quo deitas fuit maioꝛ extremitas: humani/
tas minoꝛ: mediū hoc cōiunge ꝫ chꝛiſtus / et cōcluſit: ergo hō
deus eſt in chꝛiſto: ꝓpter hoc / mediatoꝛ. i. chꝛiſtus non eſt
vnius nature: ſed tamē ipſe eſt vnus / cōiungēs duas naturas
in vnam perſonā. Et nota ꝙ duplex eſt mediatio / ſubſtātialis
et accidētalis. Subſtantialis quantū ad duas naturas: ⁊ ſm̄
hoc eſt mediatoꝛ

Moꝛaliter — Moꝛalit. a Mediatoꝛ aūt vnꝰ nō ē. Diſcoꝛdia erat
inter nos et deū patrē: et factꝰ eſt mediatoꝛ filꝰ eius: in q̄ ip/
ſe pater totam poſuit cauſam ratū habens quicquid faceret.
Joh. v. d. Omne iudicium dedit filio. Sed dicit apoſtolus:
mediatoꝛ nō eſt vnus: quaſi diceret opoꝛtet ꝙ vtraq pꝛs
ratum habeat qd̄ faciet. d Deus autē vnus eſt: qui
ratum habet: ſed homo reſilit a cōpꝛomiſſione: et ideo nō ha/
bemꝰ pacē cū deo. Deut. v. a. Ego ſequeſter fui: dicit nobis
* ipſe mediatoꝛ nr̄

Expoſitio — libꝛo de trinitate. Et valet illa auctoꝛitas q̄n diſputat: vtrū
eſſentia poſſit demonſtrari filius ſolus apparuit. Eſaie. vj. a.
quando dicit: Uidi dominū ſedentē ⁊c̄. Et exponit Hieroꝰ.
in Apocal. de filio tm̄. Ubi autē ſpūſſanctus apparuit in vete
ri teſtamēto neſcio. Et nota ꝙ in illis angelis nō fuit deus ali/
ter ꝙ̄ in aliis creaturis: ſed apparuit deus ad aliquid pꝛedicen
dum vel ſignificandū. Magno vtiq conſilio ⁊c̄. Hic ħ ꝓpter
quid: ſtatim poſt creationē mundi nō fuit data lex: et pꝛopter
quid nō fuit datum euangelium cum lege. Arrogaret / ex arro
gantia diceret ſuum liberū arbitriū ſufficere ad virtutem et ſa
lutem. Que peccati moꝛbū detexit nō cōſumpſit. Ro. viij. c.
Contra: nōne peccatū dimittebatur per circūciſionē. Reſpō/
deo: et ſi per circumciſionē: nō tamen per legem: quia et ante
legem fuit circumciſio. Uel licet in circumciſione dimittebat
peccatum: tamen nō dicit circumciſio cōſumpſiſſe peccatum:
eo ꝙ adhuc remanebāt obnoxij pene in limbo. Matth. iij. d.
Ego a te debeo baptiçari. Glo. a peccato oꝛiginali mundari:
id eſt a pena cui obnoxius ſum pꝛo peccato oꝛiginali. Et ita
patet ꝙ circūciſio nō conſumpſerat oꝛiginale iohannis. Sed
cum paruuli non circūciſi ſimilit deſcēderēt ad limbū ſicut et
circumciſi nec eſſent obnoxij pene ſenſibili ꝓ aliquo actua/
li in quo excellebant non circūciſos circumciſi: Reſpōdeo: in
hoc ꝙ licet circumciſi nō viderent deū: tamen habebāt ſpem
maturā liberationis: quā nō habebāt illi ſimiliter poſtq cir/
cumciſi erant ſtatim parati erant ad euolandum ſi redemptoꝛ

adeſſet qd̄ nō erat de illis. Aucta eſt infirmitas. Roma. vij. b.
Accepta occaſione pctm̄ ꝑ mādatū opabat in me omnē ꝯcu/
piſcentiam. In foꝛma fui: Phil. ij. a. Hic ſamaritanus: Lu/
ce. x. c. ibi dicit: ꝙ eadem via deſcendit: quia aſſumpſit eandē
humanā naturā in ſpecie cū noſtra vt eſſet viatoꝛ. Immiſeri/
coꝛditer: id eſt nō exi
bendo miſericoꝛdiā.
Lex neminē ad per/
fectū duxit. Heb. vij
c. qꝛ ſacramenta vete
ris legis non conferebant gratiā que perficit hominem. Nec
eſt obiectio de circumciſione: quia nō fuit ſacramentum vete/
ris legis. Hic eſt heliſeus. i. qui ſignificatur per heliſeū. iiij.
Reg. iiij. f. Et contraxit ſe. Hoc eſt contra iudeos littere ad/
herentes. Ad quid enim nō fecit: nonne citius calefacta fuiſſet
caro pueri ad bonū ignem. Hic eſt angelus. i. ſignificatur per
angelum. Joh. v. a. Piſcina illa iudaicus populus: habens
quinq poꝛticus. i. quinq libꝛos moyſi: ⁊ tūc mota eſt aqua:
quando deſcēdit angelus: id eſt chꝛiſtus. Unde Matth. ij. a.
Audiens hoc herodes turbatus eſt et oīs hieroſolyma cum
illo. Dum mediū ſilentiū. Sap. xviij. c. Nota tria ſilentia op
poſita tribus clamoꝛibus. Pꝛimus clamoꝛ fuit laus angelo/
rum in pꝛimo ſtatu. Job. xxxviij. a. Ubi eras cum me lau/
darent aſtra matutina. Hic clamoꝛ ſolutus fuit per caſum ſe/
quentē. Unde ille caſus dicit pꝛimū ſilentiū. Apoc. viij. a.
Factū eſt ſilentiū in celo quaſi media hoꝛa. Et Apocal. xij. b.
Dum michael pꝛeliaret ⁊c̄. Secūdus clamoꝛ dicit iuſtoꝝ: in
hac vita clamantiū: ſm̄ qd̄ dicit Pſ. Uoce mea ad dn̄m cla/ Pſ. 5.
maui. Et iterū. De ꝓfundis clamaui. Clamoꝛ ille quandoq Pſ. 141. Pſ. 129.
interrumpit per ſuggeſtionē diaboli / facientis peccare: ⁊ hoc
eſt mediū ſilentiū. Tertiꝰ erit in laude dei in patria. Pſ. In Pſ. 83.
ſecula ſeculoꝝ laudabunt te. Eſa. iiij. c. Leuabūt vocem ſuam
atq laudabunt cū gloꝛiatus fuerit dn̄s in eis: hic nunq inter/
rumpetur: tamen quaſi oppoſitū ſilentiū erit damnatoꝝū: de
quo. j. Reg. ij. b. Impij i tenebꝛis cōticeſcēt. In medio ergo
ſilentio ſermo venit: quādo deus miſit filiū ſuum: Tamē hoc
in Glo. aliter exponitur: quia pꝛimū ſilentiū dicit ignoꝛantia
peccati ante legem: ſecundū in lege pꝛo deſperatione ſalutis:
tertium in gloꝛia ꝓ adoptione ſalutis. Pꝛimū ſilentium fuit
raptum in datione legis: ſecundū in aduentu chꝛiſti: tertium
nō ſoluit. Joh. xvj. e. In illo die nō rogabitis me quicq. An
gelꝰ magni ꝯſilij: Eſa. ix. b. ſm̄ Septuaginta. De ꝯſenſu pa/
tris. Hoc dicit quia exinaniuit. i. foꝛmā ſerui accepit: ſm̄ quā
nō aſcendebat: ⁊ ſic intelligendū eſt de aliis. Et veniens locu/
tus eſt pacē. Pſ. Audiā quid loquat in me dn̄s deus qm̄ ⁊c̄. Pſ. 84.
Matth. xj. a. Uenite ad me oēs qui laboꝛatis ⁊c̄. Sed cōtra.
Matth. x. a. Nolite arbitrari ꝙ venerim mittere pacem: ergo
venit amouere pacē carnalis delectationis: ſed venit dare pa
cem pectoꝛis in ꝓ̄ſenti: pacē eternitatis i futuro. Joh. xiiij. d.
Pacē meā do vobis: pacē meā relinq vobis. Quaſi magnis
clamoꝛibꝰ ⁊c̄. Hoc ſignificāt in antiphone vocales aduētu.
Qui ḡ nūc eā reducit / vt vos q̄ a galathe. Pctis / actualibꝰ.
Delictis. i. omiſſiōibꝰ. Ut recrearemur: vt nō dic finē ſꝫ actū.
Nō vt reficeret: ſed reficere ⁊ recreare non eſt niſi dare gratiā
vel iuſtificare: ergo chꝛiſtꝰ inquātū hō dat grām et iuſtificat.
Solutio: inquātū hō reficit nos miniſterio: inquātū deus au/
ctoꝛitate: ⁊ etiā tota trinitas. Un̄ in illa collecta: Fideliū deus
oīm cōditoꝛ ⁊ redēptoꝛ ⁊c̄. ſi intelligat redēptoꝛ miniſterio / di
rigit ſermo ad filiū: et debet dici i fine: q̄ viuis et regnas. Si
aūt intelligat de redēptoꝛe ꝑ auctē / dirigit ſermo ad patrē: et
tūc dici debet / ꝑ dn̄m ⁊c̄. Nō adiūgatis ei: quia ipſe ſolꝰ ſuffi/
cit ad ſalutē. Aliud. i. legalia mūdoꝝ. Et famulatū. Hoc dicit
ad gentiles q̄ plures deos colebāt ⁊ etiā diuerſa elementa: vt
dicit Sap. xiij. a. Aut ignē aut ſpm̄ aut citatū aerē ⁊c̄. j. iiij. b.
Quō cōuertimini iterū ad infirma ⁊ egena elemēta. In ritus
legis: quātū ad iudeos. Sꝫ ſm̄ iſtos. ſ. galathas: ⁊ eſt verioꝛ
lr̄a. Uel ſm̄ iſtud. i. ſm̄ hāc expoſitionē: vel ſm̄ hoc ꝙ crede/
bāt iſti galathe. i. ꝙ opoꝛtebat oēs obſeruare legalia: ⁊ cōſtat
ꝙ tunc nō eſſet niſi vnus ꝓ̄ls chꝛiſto. Mediatoꝛ non pr̄: vel
ſpūſſanctus. Immo videt ꝙ ſpūſſanctꝰ debuit eſſe mediatoꝛ:

¶. hoc eſt mediatoꝛ inter deū ⁊ hominē. Accidētalis: quia deus eſt fęlix ⁊ iuſtus: homo miſer ⁊ iniuſtus: ⁊ factus eſt chꝛiſtus q̄ miſer fuit et fęlix. Vñ Pſ̄. Simul in vnū diues ⁊ paup: Me/ Pſ̄.48.
diatoꝛ ergo fuit vt nos reconciliaret deo patri: et ante ipſum nullus potuit. Unde Job.ix.d. Non eſt qui vtrūq₃ valeat ar guere et ponere manū ſuā i ambob⁹: Ibi ergo optat mediatoꝛem venturū qui veni ens ⁊ hominē argueret ne delinqueret ip ſum pacificando deo/ obſtitit ne feriret: etiā manū poſuit in ambobus: quia ⁊ ho/ mini exemplū agendi tribuit: et deo in ſe opera quibus placa/ retur oſtendit. Job.xxxiij.c. Si fuerit angelus ꝓ eo loquens vn⁹ ex ſimilibus vt annunciet hominis ęquitatē miſerebitur eius. Iſte angel⁹ chꝛiſtus fuit. Similiter beata virgo duplici/ ter fuit mediatrix: quoniā pura mater fęcūda eſt/ ſed imunda: virgo aūt pura ſterilis/ ſed mūda: beata ꝟgo fęcūda ⁊ mūda: vnde optimā partem elegit. Itē oīs hō alius a chꝛiſto ⁊ ab ipſa/ habet fomitē et habuit: chꝛiſt⁹ aūt nec habet nec habuit: beata virgo poſt conceptionē ſaluatoꝛis in nullo habuit: etiā ſi ante aliquo modo habuit.

a Lex ğ aduerſus pꝛomiſſa dī:

Moꝛaliter ✱ ipſe mediatoꝛ noſter: qui ſalua iuſticia declinat in quaſ poteſt in partem noſtrā quaſi contra patrem. ſ. quia dicit Eſa.vij.c. Uocabitur nomen eius emanuel. i. nobiſcū deus. Eph.ij.c. Ipſe eſt pax noſtra qui fecit vtraq₃ vnū. Similiter in cōfeſſio ne ponit ⁊ cōpꝛomittit in ſacerdotē: conſtituens eū mediatoꝛē ⁊ ratum habens qd̄ faciet. Unde Matth.xvj.c. Q̄ꝺcunq₃ li/ gaueris ⁊c̄. quicquid ſolueritis ⁊c̄. q.d. quicq̄d dederitis ei q̄ confitetur: ſiue quicquid dederitis mihi de querela: ratum ha beo: ſed reſilimus a cōpꝛomiſſo: ſicut Exo.xix.b. et .xxiiij.a. dixerunt iudei cōfitentes: Quicquid p̄ceperit nobis domin⁹
Pſ̄.77. faciemus. Sed dicit Pſ̄. Irritū fecerunt pactū quēadmodū patres eoꝝ cōuerſi ſūt in arcū prauū. Propterea cōqueritur mediatoꝛ. Eſa.xlix.a. Et ego dixi: inuanū laboꝛaui ſine cauſa et vane foꝛtitudinē meā conſumpſi: ergo iudiciū meū cum do mino: amodo nō ero pꝛo parte veſtra/ ſed pꝛo parte domini. Eſa.xliij.d. Uerūtamē ſeruire me feciſti in peccatis tuis: pꝛę buiſti mihi laboꝛem in iniquitatibus tuis. q.d. licet parum ti/ bi pꝛofuerit: tñ multum laboꝛaui in cauſa tua ⁊c̄. a ¶Lex
Ad litteram ergo aduerſus ꝓmiſſa dei: Pꝛobauit per ſimilitudinē ſumptā a teſtamento hominis in teſtamēto dei ꝙ lex nō eſt ne ceſſaria ad ſalutem: quia ex ꝓmiſſione tm̄ iuſti erant ante legē ⁊ adhuc mō iuſtificātur. Ex hoc ğ infert. Lex ergo aduer ſus pꝛomiſſa dei: quod eſſet ſi eſſet neceſſaria ad ſalutem.
¶ Si eñ data eſſet

Moꝛaliter ¶Moꝛaliter. a ¶Lex ergo aduerſus ꝓmiſſa dei: Nō: ſed tamen nota ꝙ lex diuina occaſio eſt multis ꝙ ꝓmiſ/ ſio dei in eis nō implet: quia ex ea inflātur et fiunt ambitioſi:
Pſ̄.70. Ideo Pſ̄. Quoniam non cognoui litteraturam introibo in potentias dñi. q.d. ſi cognoſcerem nō intrarem. Unde Pſ̄.
Pſ̄.31. In diluuio aquarū multarū ⁊c̄. Ideo Sap.j.a. In ſimplici/
✱ tate coꝛdis quęrite

Expoſitio quia ipſe mediata perſona et amoꝛ patris et filij et nexus vtri
Glo. ⁊ uſq₃. Solō: nō erat diſcoꝛdia in patrem et filium/ vnde nō po tuit vel debuit eſſe mediatoꝛ. i. reconciliatoꝛ inter eos. Uel ali ter: ſi eſſet mediatoꝛ/ ſm naturā medij haberet aliquid cōmu/ ne cum vtroq₃: et aliquid qd̄ neuter: ſed hoc vltimū non po/ teſt ibi eſſe. De⁹ eñ naturę nomē eſt et poteſtatis: Cōtra In pꝛimo libꝛo de trinitate. De⁹ eſt naturę nomē: et dñs eſt nomē poteſtat̄. Itē Johānes damaſcen⁹: Qui ē/ pꝛimū nomē dei: ſecūdū ꝟo theos: pꝛimū q̄dē ipſius eſſentię eſt nomē: ſecūdū ꝟo theos ſcꝫ nomē eſt opationis: ergo theos nō eſt nomen na turę. Itē Damaſcen⁹: Opoꝛtet aūt ſignacula quę de deo di/ cuntur nō ſubſtātias figuraꝝ ęſtimare: ſed q̄d nō eſt oſtēdere aut habitudinē quandā ad aliquid eoꝝ a q̄bus diſtinguatur aut aliquid eoꝝ q̄ ſequunt naturā vel opationē: ergo nullum nomē dī deſignat q̄d eſt ſubſtātię: ergo nullū nomē dei eſt na/ turę nomē. Solutio: ad pꝛmū. Deus ē nomē naturę q̄ntū ad ſi gnificationē: nomē ptātis q̄ntū ad interp̄tationē. Ad hoc ꝙ dicit Damaſcen⁹. Qui ē ⁊c̄. Rñdeo ꝙ ipſe loquit ꝺ hoc noīe de⁹ tm̄ rōne interp̄tatiōis ꝓut dī ad fouere vel timere. Ad ali

ud dicendū ꝙ etſi nullū nomē dei ſignificet: q̄d eſt ſm ſubſtan tiā: tñ ſignificat ſbām: quia ſignificare q̄d eſt ſm ſbām eſt ſig/ nificare ꝓpter q̄d eſt ſignificare qꝛ eſt. Indiuiduā manere: er/ go diuina natura eſt indiuidua: ſed rōnalis ſba: ğ eſt perſona. Rñdeo dupliciter dī indiuiduū. Uno mō. i. valde diuiſū: et ſic cadit in diſtinctione pſonę. Alio modo indiuiduum: id eſt non diuiſum: ⁊ ſic diui/ na eſſētia ē indiuidua. Vñ nō ſequit ꝙ ſit pſona. Nā incārnatū de⁹ non mediatoꝛ: h̄ ğ nomē de⁹ mediatoꝛ dī de chꝛiſto ſm qd̄ ē hō: ğ p̄dicat q̄d creatū. Cōtra: fili⁹ ē icarnat⁹: qꝛ de⁹ ē ⁊ hō: ğ eo mō dī mediatoꝛ: ſꝫ incarnat⁹ ſignificat diuinā eēntiā: ğ ⁊ h̄ nomē mediatoꝛ ſm h̄ ſignificat q̄d increatū. Ad idē videt qd̄ dicit Aug⁹. in p̄ lib. de trinitate. Scd̄m formā dei dixit: Ego ſū ꝟitas: ſm formā ſerui: Ego ſū via. Sꝫ eadē rōne ğ ē via eſt ⁊ mediatoꝛ: ğ mediatoꝛ ſignificat q̄d creatū. Et ꝙ ſm id ſit mediatoꝛ ⁊ via patet ꝑ illud qd̄ dič i libꝛo p̄ de trinitate. Ego ſū via. Hoc eſt ꝑ me venit ad me: Ego ſū ꝟitas. i. ꝑ me peruenitur ad me: ego ſum vita. i. ꝑ me manet in me: ergo eſt via inquantū ꝑ eū ꝑuenit ad eū: et ſm hoc idē eſt mediatoꝛ: quia dicit hic Glo. mediatoꝛ vt eſſet nobis via: qua venire/ mus ad deū: Solō: incarnat⁹ ſignificat diuinā eſſentiā: ⁊ con notat eſſe hominē: mediatoꝛ autē econuerſo ſignificat eſſe ho minē: ⁊ connotat illud de quo dī eſſe deū. Qꝛ autē incarnatus ſignificet diuinā eſſentiā/ patet qꝛ ſumit ab opatione: et opat tota trinitas ſm eſſentiā: verū qꝛ incarnatū idē eſt ꝙ deo vni/ tū. Unio autē ſignificat diuinā eſſentiā. Hoc autē nomē medi atoꝛ ſič dictū ē pꝛincipalit ſignificat q̄d creatū: ſecūdario ꝟo in/ creatū: ſimiliter ⁊ hoc nomē via: ſed differūt rōne: qꝛ h̄ nomē mediatoꝛ illā ſignificat vnionē ſiue vnitatē vt vnitā. Et nos infra illū. Immo ipſe ē infra oīa non depꝛeſſus vt dicit Aug⁹. Rñdeo: nos ſum⁹ infra q̄ ad oꝛdinē dignitatis: ipſe infra q̄ ad oꝛdinē fundamēti nos ſuſtinēs. Multa interiacēt ſpacia. Cō/ tra: nōne deus vbiq₃. Hiere.xxiij.e. Cęlū ⁊ terrā ego impleo. Solutio. Spacia. i. multę diſſimilitudines: quia nos ſumus pctōꝛes coꝛruptibiles ⁊ infirmi: in ipm̄ aūt nihil hoꝝ cadit. Ut eſſet nob̄ via. Aug⁹. i lib. de doctri. chꝛiſtia. Chꝛiſt⁹ ſe viā voluit p̄bere veniētib⁹ ad pꝛincipiū viarū: voluit carnē aſſu/ mere. Iuxta illud: Dñs creauit me ab initio viarum ſuarum: Pꝛouer.8.c.
ſcꝫ vt inde inciperēt q̄ ad deū volūt venire. Vñ Aug⁹ in origi nali ſup Joh. Accede ad eū ſm qd̄ eſt: ⁊ ꝑ eū ſm qd̄ fact⁹ eſt. Accedit hō ad deū. i. de⁹ accedit ad hoīeſ/ hypallage ē ſic ibi: noctēq₃ reduxit ſol. i. nox reduxit ſolē. Uel accedit hō ad deū. i. hūanitas ad diuinitatē. Ille autē acceſſus fuit ꝑ aſſociatio/ nē: ⁊ tūc ſic intelligendū qd̄ ſequit. Et fit vna pſona. i. ille q̄ ꝑ duas naturas fit vna pſona. Nō fit ſemideus: Cōtra quoſdā hęreticos q̄ dixerūt: ꝙ ſicut i chꝛiſto erāt duę naturę: ita duę pſonę. Tot⁹ de⁹ ⁊c̄. ſicut tot⁹ in ſepulchꝛo: ſic tot⁹ i inferno: et vn⁹ cū deo pře. Sed q̄rit quis vn⁹: ğ pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūſſanct⁹ ſunt aliq̄s. Ad idē in ꝓlogo Matth. oñdēs ſe vnū eſſe cū patre q̄ vn⁹ eſt. Sed dicendū ꝙ hęc dictio vn⁹ ſumit adiectiue: ⁊ ſubin telligit deus: vel ſubſtantiue ⁊ ſumit nomē pſonale ꝓ nomine eēntiali: vn⁹. i. vnū. Et ē ſimile .ij. Coꝛ.iij.d. Nos ꝟo oēs re uelata facie gloꝛiā dī ſpeculātes ⁊c̄. Ibi Glo. In ipſū q̄ ē ima go eadē cū pře: Eadē adiectiue. i. eadē res: vel ſumit ꝓ noīe eēntiali. In naturali ęq̄litate pꝛius manet. i. ita ꝙ nō aſſumeret formaꝫ ſerui: Phil.ij.a. Lex aduerſus ꝓmiſſa ſuppl: nam ex ꝓmiſſionib⁹ fit iuſtificatio. Sed confirmat eā: qd̄ ſignifica/ tū ē Exo.xxv.b. vbi dī qd̄ vn⁹ cherubin reſpiciebat aliū. Et Exo.xxvij.b. Ezech.j.c. vbi dicit ꝙ duę pēnę iūgebant. Et Exo.xxvij.b. Baſis ſb colūna.ij. Pet.ij.d. Habem⁹ firmioꝛē ꝓpheticū ſer monē ⁊c̄. Qꝛ ſi idē vita ⁊c̄. vtrūq₃. ſ. vita ⁊ iuſticia ſit ex fide. ſ. eodē. Et Abacuk.ij.a. Iuſt⁹ ex fide viuit: Uel de iuſticia dī Ro.iij.d. Iuſticia dei ē ꝑ fidē ieſu. Nō ſolū opinione: Hoc dič ꝯ illos ꝺ q̄b⁹ Ro.x.a. Ignoꝛātes dī iuſticiā ⁊c̄. Cōdēnat. Deut̄.xxvij.d. Maledict⁹ q̄ nō ꝑmanet i ſmōib⁹ leg̃ hui⁹. Quia manēs ē. Vñ Job.xix.c. Quis mihi det vt ſcribant ſer mones mei vt maneāt. ſ. Sed tñ eſt ſcꝛiptura q̄ſi lr̄alis itellect⁹. ij. Coꝛ̄.iij.b. Lr̄a occidit. Clauſit: occaſionalit qꝛ nimium in uetitū ⁊c̄. Ideo oſtendit oēs hoīes eſſe cōcluſos. Solutio
⁊ Matth.xl̄.d. Data ē

a Si em̄ data eſſet lex q̄ poſſet viuificare.i. iuſtifi/ care: ergo ꝓmiſſio nō ſufficeret ad iuſtificationē: ſed conſtat q̄ ante legē ſufficiebat: ꝗ lex euacuauit ꝓmiſſionē dei. Sed cū hoc nō ſit verū: patet ꝙ lex nō iuſtificat. Sed quia poſſet ꝗ̄m hoc q̄s q̄rere: Ad qd ergo data fuit: Rn̄det: b Sed con/ cluſit ſcriptura.i. lex. c Oia ſub pctō.i. oñdit eſſe cō cluſa. d Ut pro miſſio daret: non redderet.i. dare oſtē deretur. e Ex fi/ de ieſu chriſti.i. vt oñderet ꝙ nullus poſſet ſaluari ſine fi/ de ieſu chriſti. Ro. v.a. Acceſſum habe mus ꝑ fidē in gratiā iſtā / credētib⁹: nō vi cat opantib⁹. Secun da rō eſt ꝙ lex cuſto/ diebat hoīem retra/ hebatq̄ a pctō per cōminationes pena/ rū q̄s infligebat trāſ greſſorib⁹: Et hoc ē qd ſequitur: f Pri⁹

a Abſit. Si ēm data eſſet lex q̄ poſſet viuificare / vere ex lege
b eſſet iuſticia. Sēd concluſit
c ſcriptura ōmnia ſub peccato:
d e vt ꝓmiſſiō ēx fide ieſu chriſti
f daretur credentibus. Priuſ autē ꝙ̄ veniret fides / ſub lege
g cuſtodiebamur: cōcluſi in eā
h fidē q̄ reuelanda erat. Itaq̄ lex pedagogus noſter fuit in
i chriſtō vt ex fide iuſtificemur.
k At vbi venit fides: iām nō ſu mus ſub pedagogo. Oēs enī
l m filij dēi eſtis ꝑ fidē in chriſtō ieſu. Quicūq̄ enī i chriſto ba
n ptiʒati eſtis / chriſtū induiſtis.

aūt ꝙ̄ veniret fides. Sʒ nōne eadē fuit fides veterū q̄ mo dernoꝝ: q̄re ꝗ dicit: Priuſq̄ veniret ⁊c̄.i. Ioh.ij.b. Non mādatū nouū ſcribo vobis: ſed mādatū vet⁹. Solō: tūc venit q̄n innotuit ꝑ explanationē. g Cuſtodiebamur / ducēdi ſcʒ in eam fidem ⁊c̄.

Moraliter * tate cordis querite illū: nō in multa ſciētia. Sequit. a Si em̄ data eēt lex q̄ poſſet viuificare: ſed nō viuificat: qa j.Cor.viij.a. Sciētia inflat. Sed.j.Cor.xv.e. Stulte nō vi uificat̄ niſi ꝑus moriat̄. Sed diuina lex facit quoſdā ꝑus viue re ſeculo occaſionalit̄: ſʒ ſi mortui eſſēt ſeculo / ſtatim viuifica/ rent deo. b Scriptura cōcluſit oīa ſub pctō: et hoc ſyllogiſtice: q2 ꝓpoſuit in lege p̄cepta ⁊ ꝓhibitiōes q̄s q̄dāmō affirmatiue aſſumpſit in geſtis ⁊ factis iudicū ⁊ regū cōcluſit in ſcripturis ꝓphetarū. Ūn̄ Ezech.vij.f. Fac cōcluſionē q̄m t'ra plena iudicio ē ſāguinū. Iob.xvj.c. Cōcluſit me de⁹ apō iniquū. Uel cōcludit oīa ſub peccato ſcriptura: vt itelligat̄ de ſcripturis ſupadditis: ſicut ſūt p̄cipue cōſtitutiōes religioſoꝝ. Ūn̄ pñt clauſtrales dicere illud Threñ.iij.b. Cōcluſit vias meas lapidib⁹ q̄dris: q̄n dicūt firmit̄ ſtatuim⁹ h̄ in ꝟtute ſpūſ/ ſancti. Sed Eſa.xlij.b. Dedi te in fœd⁹ ꝑpl'i vt educeres de cō/ cluſione vinctū. Et ideo tales cōſtitutiones videnť eſſe ꝯ filiū dei viui. Eſa.lxj.a. Ut p̄dicarē captiuis indulgentiā: ⁊ clauſis

Ad literam aperitionē. b Itaq̄ lex pedagog⁹. Oſtēdit hic iterū ꝑ ſimilitudinē humane cōſuetudinis ꝙ legalia euacuanda ſunt. Sic eſt q̄n puer q̄ eſt ſub pedagogo venit ad adultā etatē: re/ pellit̄ pedagogus. Similit̄ q2 in aduētu ſaluatoris erat plebs iudaica iā in adulta etate quo ad cognitionē pctī: exufflari de/ buit pedago g⁹.i. lex ſub cui⁹ iugo angebat̄. i In chriſto

Moraliter ꝓmittēdo / p̄dicādo / oñdēdo. Moralit̄. k Lex pedago gus: oñdit q̄d facere debeam⁹: ⁊ cōminādo penas ⁊ corrigē/

Pſ.118. do. De pmo Pſ. Lucerna pedib⁹ meis verbū tuū.ij. Pet.j. d. Habem⁹ firmiorē ꝓpheticum ſermonem ⁊c̄. De alio. Pſ.

Pſ.118. In q̄ corrigit adoleſcētior viā ſuā. Similit̄ etſi lex ē pedago/ g⁹: ꝗ doctores ⁊ theologi ſūt pedagogi. Sʒ.j.Cor.iiij.c. Nā ſi decē milia pedagogoꝝ hēatis in chriſto: ſʒ nō m'ltos p̄res: q̄s ſcʒ poſſitis imitari opib⁹. k Iā nō ſum⁹ ſub pedago go.i. ſub coactione ſeruitutis veteris: ſ; in nouitate vite po/ ſiti.ij.Cor.v.d. Si q̄ in chriſto noua creatura. l Filij dei. Ioh.j.b. Dedit eis p̄tātē filios dī fieri ⁊c̄. m In chriſto baptiʒati.i. in ꝯſtitutione chriſti. n Chriſtū induiſtis .i. cōuerſationē eius aſſumpſiſtis: ⁊ ſic eſtis ei cōformes. Uel chriſtū induiſtis.i. chriſtū vīa bona ꝯuerſatiōe ornaſtis ſi cut veſtimēto. Eſa.xlix.e. Oib⁹ his velut ornamēto veſtieris.

Pedago g⁹:
- Puerſ tm̄ cōſtituit̄: ſic lex data ē iudeis q̄ erāt pueri. Ūn̄ Oſee.xj.a. Puer iſrl' ⁊ dilexi eū.
- Ducit ad ſcholas puerū: ſic lex mittit ad ſa/ cerdotem ꝓpter inſtructionē. Deut.xvij.b. Surge ⁊ aſcende ad locum ⁊c̄.
- Docet: ſic lex docet p̄cepta. Deut.vj.a. Do/ minus deus veſter vnus eſt.
- Exercet. Deutſ.xiij.a. Temptat vos domi/ nus de⁹ veſter vt palā fiat vtrū diligatis eū ⁊c̄.
- Cuſtodit: ſic lex data ē in cuſtodiā. Ūn̄ dī hic. Priuſq̄ veniret fides ſb̄ lege cuſtodiebamur.
- Accuſat cū peccat: ſic lex arguit trāſgreſſores ⁊ nō dī aduerſarius hoīs. Matth.v.d. Eſto cōſentiēs aduerſario tuo cito dū es in via.

Verſus. Dux / docet / accuſat / tēptat / cuſtos / pedagog⁹. Mo/ ralit̄. r Quicūq̄ baptiʒati eſtis chriſtū induiſtis. Moraliter Qd̄ fieri pt̄ q̄drupl'r vt ſpeculū imaginē: vt lana colorē: vt exē platū exēplar: vt ferrū ignē: Qr xp̄m iduam⁹: hī Apoc.xxj.a Uidi ciuitatē ⁊ Mat.vlt.d. Data ē mihi oīs ptās.i. oñſa ē eē dāda. Ro. iij.c. Per legē cognitio pctī. Ro.xj.d. Cōcludit de⁹ oīa ſub i/ credulitate ⁊c̄. Ro.iij.b. Scp̄tū ē: q2 nō ē iuſt⁹ nō ē itelligēs aut req̄rens deum. Mādati trāſgreſſione: qd̄ nobis inflictū eſt nō niſi a deo: ꝗ vitiū ē a deo. Preterea quid eſt qd̄ dicit: Qui negat egritudinē ſuā ſupfluum iudicat ſaluatorē. Scd̄m h̄ videt̄ ꝙ iob peccauit dicēs.xvij.a. Nō peccaui: ⁊ ī amaritu dinibus morat̄ oculus me⁹. Ecce negauit egritudinem. Et in eodē.xiij.c. Scio ꝙ iuſt⁹ inueniar: ergo iob aduentum ſalua/ toris iudicat ſupfluū. Solutio. Ad pmū dicēdū: ꝙ vitiū q̄nq̄ dicitur reatus ſiue peccatum: ſic non infligitur nobis a deo: q̄nq̄ īfirmitas carnis q̄ſi q̄dā pigritia: ſic appellat̄ h̄. Ad aliō dicēdū ꝙ iob ñ negauit ſuā infirmitatē: Ūn̄ dicit Iob.vij.d. Quare ñ aufers iniq̄tatē meā. Qd̄ alibi dic̄. Nō peccaui.i. nō merui tātā penā. Ad illud iuſt⁹ iueniar: h̄ intelligit̄ q̄ntū ad pe nas t'pales. Uitio prudētie carnis. Sʒ Ro.viij.d. Prudētia carnis mors ē. Ideo dicēdū ꝙ h̄ appellat prudētiā carnis car/ nalē itelligētiā legis. Nullū meritū: q2 null⁹ meruerat. In er/ gaſtulis. Hec ſūt loca ī q̄b⁹ laborāt īcarcerati: ab erge qd̄ ē la bor ⁊ ſtar⁹ laborātiū ſiue loc⁹ ī q̄ ſtāt laborātes. Ubi m'lta apta ſunt. Ūn̄ Prouer.xxvij.d. Apta ſūt prata ⁊ apparuerūt herbe virētes.ij.Cor.iij.d. Nos āt reuelata facie ⁊c̄. q2 Apoc.v.c. Agn⁹ occiſus q̄ ſoluit ſeptē ſigcula libri. Ūn̄ nota ꝙ euāgeliū p̄eminet legi ī trib⁹: In figuraꝝ reuelatiōe ſeu reſeratiōe: ⁊ ꝓ pter h̄ audit̄ diſcoopto capite: Uel ī ꝓmiſſoꝝ dignitate: ⁊ ꝓpt̄ h̄ audit̄ ſb̄ ſilētio: ſic̄ q̄n aliq̄d nobile ꝓmittit̄ hoī: ſilet attēte au diēs: Uel p̄eminet ī ꝓmiſſoꝝ magnitudie: ⁊ iō ꝓminat̄ alta voce: lex āt depſſa: q2 ꝓmittit t'palia. Lectiōes em̄ veterſ teſtamēti finiūt̄ depſſa voce. Occulta fuit fides ī āntiq̄s. Sʒ ꝯ dic̄ auctori tas ꝙ abraā fuit pma via credēdi: qd̄ ꝯſtat: nō dī q2 pus credi/ dit: ſ; vt videt̄ q2 pus credidit. Ūn̄ illō Ro.v.d. Per vni⁹ obedi entiā m'lti ꝯſtituti ſūt iuſti. Ibi Glo. Ne puteſ āntiq̄s iuſtos ī ſo/ lo ꝟbo dī.i. ſoli⁹ ꝟbi fide ſine fide īcarnatiōis libari: ſine q̄ nec antiq̄ nec moderni liberari potuerūt: ꝗ nec ꝯ neceſſitate antiq̄ apte crediderūt īcarnationē: ꝗ abraā ⁊ moyſes apte crediderūt: ſʒ ñ ꝓpt̄ h̄ dī abraā pma via credēdi: ſed pm⁹ apte fidē p̄dicauit. Ūn̄ ei dī Geñ.xv.b. Eduxi te de hur chal.⁊c̄. Ad illud: ſine q̄ nec antiq̄ ⁊c̄. ⁊ ſine q̄ īplicita vl' exlicita. Que fides donū dei ē: ſic ⁊ gr̄a. Sʒ ꝯ: gr̄a vt dī h̄: videt̄ ꝙ ipa p̄cedat fidē: ⁊ ita fides ñ ē pma gr̄a. Propt̄ h̄ dixerūt q̄dā ꝙ de⁹ dabat q̄ndā grāʒ q̄ oēſ ꝟtutes īformabat: ſʒ ſic ñ dicim⁹ ibi: fides ē pma ꝟtutū. Ūn̄ qd̄ h̄ dī ſic itelligēdū ē: ſic̄ fides ē donū dei: ita ⁊ gr̄a: fides em̄ dī gr̄a: ⁊ dī donū dī: q2 ḡtis dat̄. Uel dic: q2 fides accipit̄ ꝓ motu fidei: gr̄a aūt notat ipm habitū fidei ī q̄ em̄ vnū pus erat fides a ſe vel ab alio añq̄ veniret a dō gr̄a.i. ipa fides q̄ ḡtis dat̄. Tñ vt dictū ē alio mō q̄dā itelligūt h̄ ꝯ gr̄a q̄dā q̄ p̄cedit fidē ⁊ om nē ꝟtutē. Prona ī vitia: De Geñ.ix.d. vbi dī. Senſ⁹ em̄ ⁊ cogi/ tatio hūani cordis ⁊c̄. Pedago g⁹: pedos ꝯ puer: gogos ductio: ꝙ pueros agat: ⁊ ſic dī ab actu pueroꝝ. Et ſil'r ſynagoga: a ſy/ na ⁊ goge qd̄ ē ductio. Ūn̄ ſynagoga ē m'ltitudo ducta a mōte ſina. Et future fidei. Sed nonne bonū eſſet vt ⁊ nos ſub illo

Expoſitio Glo.

Vidi ciuitatē ſanctā hierl'm deſcēdētē de cęlo a deo paratam ornatā ſicut ſpōſā viro ſuo. Et.xxi.a. Mulier amicta ſole. Sʒ quidā induunt chriſtū ſicut ſpeculū imaginē/ita ꝙ nihil mutatur in ſpeculo etſi corp⁹ oppoſitū amoueat/ſtatim delet imago in ſpeculo: Sic quidā molles in ſuſtinēdo ⁊ incōſtantes in ſe/ſtatim ad prędicationē chriſtū induūt: ſed cito exuunt: cū tñ dicat Apocal.iij.c. Tene qḋ habes. Alij induūt eum ſicut lana colorē qñ tingit ipſa lana: ⁊ hoc cōpetit ſatis ei qḋ dicit hic: Quicūꝗ baptiçati eſtis i chriſto: chriſtū induiſtis. Baptiſm⁹ eñ iterptat tinctio. Eſa.j.c. Quaſi lana alba erūt. In lana nihil ē repire qḋ nō eſt tinctū colore: ſic eſt de illis qui chriſtū imitant in factis ⁊ dictis: ⁊ generaliter in omnibus. Et dr̄ ꝙ pannus tinctus in lana nō amittit colorem ſuum: ⁊ quantūcunꝗ conterat: ſed q̄ tinctus eſt in filo cito amittit. Tincti in lana ſūt qui in iuuentute benefacere incępe rūt. Uñ Prouerb.xxij.a. Adoleſcēs iuxta viā ſuā ⁊c̄. Et ideo dicit Threñ.iij.c. Bonū ē viro cū portauerit ⁊c̄. Talis ſaltē ex verecūdia peccare nō auderet. Illi q̄ in filo: q̄ in virili ętate vel in ſenectute incipiūt. Alij induūt chriſtū: ſicut exēplatū exēplar: q̄ habet eū quaſi librū apertū coram oculis ſuis: ſicut fuit in cruce rubricatus. Job xxxj.d. Librū ſcribat ipſe qui iudicat ⁊c̄. Sed multi ſunt ſicut mali ſcriptores: qui bene vident ſcriptū exemplar ⁊ bonū: ⁊ tñ male ſcribunt ⁊ falſo ⁊ multa omittunt: ſed bonus ſcriptor illud qḋ falſe ſcripſit radit ⁊ verū reponit: Si reperim⁹ ꝙ eſuriuit chriſtus/omittim⁹: ſed ꝙ potator vini dictus ſit/bene ſcribimus. Videm⁹ etiā ſcriptū/ qm̄ fleuit ſupra ciuitatē: ſed hoc omittimus nō cōpatientes ꝓximis: ſed veniat quilibet ⁊ corrigat librū ſuū ad illud verū exemplar/⁊ videbit omiſſa ⁊ falſo ſcripta. Item quidā induunt chriſtū/vt ferrū induit ignē: ⁊ vere: qr̄ Deut.iiij.d. De⁹ nr̄ ignis cōſumēs eſt. Nos autē ferrū aut ferrei ſum⁹: Ad ignem enim emollit ferrū ⁊ tñ tunſionibus nō frangitur/ ſed dilatat: ⁊ nos ſi malleis verboꝝ iniquoꝝ ⁊ ꝟboꝝ raritate dilataremur: chriſtū ſic ferrū ignē iduerem⁹. Sic pōt cognoſcere quilibet ſi ieſū chriſtū ſic iduerit. Sed ſi cor tuū ſepatur a ꝓximo tuo per odiū vel per irā: ſcias te eſſe ferrū frigidū: ferrū.ſ. aquilonis qḋ non poteſt cōiungi. Unde Hiere.xv.c. Nūqd fęderabit ferrum ferro ab aquilone ⁊ ęs: q.d.nō. Itē poteſt dici ꝙ boni induunt chriſtū/ſicut aer veſtitur luce ⁊ radio ſolis. Unde dicit Apocal.xij.a. Mulier amicta ſole.i. ſic chriſto induta ſit vt ex ſole. Pro his ⁊ alijs modis dr̄ Roma.xiij.d. Induimini dñm noſtrū ieſum chriſtum.

a Non eſt iudę⁹. Textus eſt vt dicūt quidā ⁊c̄. Hoc ē cōtra acceptatores ꝑſonarū. Simile Col.iij.b. Ubi nō ē maſculus ⁊ fęmina: gentilis ⁊ iudęus: circūciſio ⁊ ꝓputiū: barbarus ⁊ ſcytha: ſed oīa in oībus chriſtus. Et eſt h̄ ꝯ̄ acceptātes ꝑſonas ꝓpter pecuniā aut conditionē: qḋ fit in clauſtris vel eccleſijs/in q̄bus nō recipiūt niſi nobiles ⁊ potētes in canonicos. Sed ſecurius eſt dicere litteraʒ apoſtoli. Unde Ro.x.c. Nō eſt diſcretio iudęi ⁊ gręci. Deut.xviij.b. Si exierit leuites de vna vrbiū tuaꝝ ⁊c̄. partem eandē ciborū accipiet quā ⁊ cęteri: bona.ſ. clauſtri ſiue alterius eccleſię cōmuniter ⁊ indifferenter particeps ſit ſic alij: licet ſit aduena. Qḋ autē ex perſonis alienis debeant inſtitui canonici dūmodo boni ſint/ſignificatur iij. Reg.v.d. Pręparauerūt ligna ⁊ lapides ad domū ędificandam: quę aſportata fuerunt de monte libani qui erāt hirā regis. Et iterum.iij. Reg.x.b. Claſſis hirā attulit ex ophir. ligna tina multa nimis: ⁊ erant imputribilia: ⁊ gēmas precioſas/⁊ vineam balſami: Et dicunt hebręi ꝙ conſtat precioſior erat q̄ erant in terra ꝓmiſſionis: nec ſalomon recuſauit accipe eo ꝙ eſſet de terra longinqua. b Nō eſt ſeru⁹. Job.iij.c. Paruus ⁊ magnus ibi ſunt ſeruus ⁊ liber. Eſa.xxiiij.a. Sicut ſeru⁹ ſic ⁊ dñs ei⁹ ⁊c̄. Ita debet eſſe in clauſtris. c Nō eſt maſculus neꝗ fęmina. Contra monachos qui indignant eo ꝙ mulieres eoꝝ habitū aſſūpſerūt/ dicētes: nūꝗ̄ valet religio mulierū. Sʒ dñs voluit naſci de muliere. Et nota pri-

a Nō ē̊ſt iudęus neꝗ gręcus:
b nō ē̊ſt ſeruus neꝗ liber: nō ē
c maſculus neꝗ fęmina. Oēs
d eni vos vnū ē̊ſtis in chriſto ie
e ſu. Si aūt vos chriſti: ꝗ̊ ſēmē
abrahę eſtis ſm ꝓmiſſionē heredes.

Caplm. IIII

f D Icō autē: Quanto tem
g pōre heres paruulus eſt

uilegiū mulieꝝ: qr̄ pura mulier ē ſup choros āgeloꝝ: ſ nō purū hō. d Unū eſti i chriſto indifferētes. Ro.xij.b. Multi vnuʒ corpus ſumus in chriſto. e Semen abrahę.i. filij ꝓmiſſiōis: q̄ ſola dei ꝓmiſſione.i. gratia generant. Ro.ix.b. Non enim oēs qui ex iſrael iſraelitę ſunt: neꝗ qui ſemen ſunt abrahę oēs ſunt filij: ſed in iſaac vocabit tibi ſemē.i. qui nō filij carnis: hi dei filij/ ſed qui filij ſunt ꝓmiſſionis eſtimantur in ſemine: ꝓmiſſionis eñ verbū hoc ē Gen. xviij.b. Scdm̄ hoc tempus veniā et erit ſarę filius.

ꝓ pędagogo eſſem⁹: nō quia ꝑ hoc potius timore: vel ꝑ amore deo ſeruirem⁹: ⁊ hoc ē qḋ dicit Glo. Hoc bonū habem⁹ ꝙ non ſumus ſub pędagogo in hac vita. Unum et idem cū deo: quia per fidem adheremus deo: ⁊ qui adhęret deo vnus ſpiritus eſt.j. Cor.vj.d. et Johis.xvij.b. Rogo pater vt ſint vnū: ſicut ⁊ nos vnū ſumus. Ad ſimilitudinē. Roma.vj.a. Quicunꝗ baptiçati ⁊c̄. Et induite. Ro.xiij.d. Et illud primū/quantū ad ſuſcipientes ſacramenta et non rem: hoc alterum/quantum ad ſuſcipientes rem. Apocal.xij.a. Mulier amicta ſole. Propter nihil horum aliquis dignior. Contra. Roma.iij.a. de iudeis. Multum quidem per omnem modum. Uel Roma.j.b. Judęo primū ⁊ gręco. Solutio: quantū ad ſtatū legis: multi iudęi ⁊ digniores fuerunt q̄ gentiles: ſed quantum ad ſtatum gratię non.

Capi. IIII.

D Ico autē: quanto tēpore ⁊c̄. Hoc caplm diuiditur in quatuor partes. In p̄ma parte adducit quādā ſimilitudinē/ ad oſtēdendū ꝙ lex debet ceſſare: et hoc ꝑ cōſuetudinē humanā. Lex eñ ſub ſeruitute p̄mebat: ⁊ ſctōs illius temporis premebat ſicut paruuli filij p̄munt q̄diu ſūt paruuli: ſed iā acceſſit gratis plenitudo cū chriſto.i. hereditas libere credit filijs. In ſecūda parte increpat eos ſub admiratione de hoc ꝙ cōuerſi a ſtatu peccati ad fidē chriſti/iterū conuertebāt ſe ad auguria ⁊ cęteros ritus gentiliū: ibi. Sed tūc quidē ignorantes deū ⁊c̄. In tertia parte ad obſeruationē cōuerſus cōmendat eos ſm premiū fidei/ et ſuā charitatem in eis commendat: ibi: Fratres obſecro vos ⁊c̄. In quarta parte auertit eos a legis littera docens legem allegorice intelligendam: ibi: Dicite mihi qui ſub lege vultis eſſe: legem non legiſtis ⁊c̄. Nota ꝙ hęc epiſtola mittitur ad chriſtū: et legitur in ſeptimana natalis: qui fuit paruulus. Eſa.ix.b. Paruulus natus eſt nobis: qui fuit ſub tutela ioſeph qui duxit eum in ęgyptum: Matth.ij.c. Seruitio eſt peccator: quia tunc venit plenitudo gratis filioꝝ vt iam liberarētur a ſeruitute legalium. f Dico autem quanto tempore heres paruul⁹ eſt: quaſi diceret/ adhuc adduco hanc ſimilitudinem ad oſtendendum ꝙ lex debet ceſſare. Et eſt talis ratio: q̄diu puer non habet annos diſcretionis eſt ſub eis qui eum defendūt: regunt cauſas eius/ et eſt ſubditus quaſi ſeruus. Poſtq̄ aūt venit ad temp⁹ pfinitū a patre

Moralit. g Quāto tpe heres paruul⁹ ē nihil differt. Qui ꝗ̊ ducit ſiue pauptate ⁊ affectiōe ſentiat ſe paruulū ī fide et charitate ⁊ fuit ei vt paruulo. Ecci.xxxiij.c. Panis diſciplina et opus ſeruo. Et in eodē. Panis ſeruo maliuolo tortura ⁊ compedes ⁊c̄. Per q̄ttuor aūt pōt quis ſe cognoſcere paruulum eſſe ſpūaliter. Unū eſt quādo plus diligit minora * q̄ maiora:

f Dico autē quāto tēpore ⁊c̄. Prefinitū temp⁹ emancipationis. Curatorum idem quod tutores: vel ſumitur pro pędagogo. Alioquin iure exhęredatur. Hic ponit alioquin abuſiue: quia quando recte ſumitur reſpicit antecedēs ſuum cum negatione: ſicut patet Judic.xvj.b. dixerunt philiſtei dalide: Trade eū nobis: alioquin interficiemus te et domum tuam.i. niſi tradideris eū. Sed hic reſpicit qḋ ſequit ſub negatione. Unde ſenſus eſt: ſi nō ſit iuſtū quod exercet habet libertatem ſui et ſuorum: iure exhęredatur: id eſt iure ſuo priuat: quia libertas

ſ a patre ſuo: in quo debet emancipari: iam ceſſant ab eo tuto/res ⁊ actores. Et ſimiliter iudei fuerunt quaſi paruuli uſq; ad aduentum dñi ſub lege: ergo in aduentu debuit ceſſare lex. Nec ratio hereditatis cui debet hereditas. a ¶ Nihil dif/fert a ſeruo: quia ꝑcipitur ei vt ſeruo. b ¶ Sed ſub tu/toribus ⁊ actori/bus. Hic eſt argu/mentū ꝙ lex tutabat ⁊ agebat uſq; ad ꝑfi/nitū tēpus a patre. Tūc erat cōſuetudo ꝙ dicebat pater: vo/lo ꝙ filius meus uſq; ad illud tēpus ſit ſub cuſtodia et porte/ſtate illius: ſed modo non ſic fit: quia determinatū eſt ſm di/uerſas regiones quantū debeat eſſe puer ſub cuſtodia anteq̄ ſit dñs hereditat' ſue. Nihil differt/a ſeruo ſm qḋ exponit de chriſto Matth. xx. d. Filius hoīs non venit miniſtrari ſed miniſtrare. j. Cor'. ix. b. Cum eſſem liber ex omnibus omniū ſeruum me feci. d ¶ Prefinitū. Daniel'. xij. c. Clauſi ſunt ſignatiq; ſermones uſq; ad tēpus ꝑfinitū. e ¶ Ita ⁊ nos/ iudei. Adaptat ſimilitudinē. f ¶ Sub elemētis. Duplicit intelligit hoc/ ſm qḋ elemēta dicunt littere/ aut terra ⁊ aer ⁊c. Dicit ergo: Sub elementis eramus. i. ſub cerimonialib⁹ ꝑceptis in quib⁹ fuit initiatus populus iudeoꝝ: ſicut puer pri/mo in litteris: Uel elemēta appellat q̄ſi hyleamēta. i. materia/lia. Dicit ḡ ſm hoc: Eram⁹ ſub elemētis. i. obſeruabam⁹ dies et lunationes ſm quod determinabantur ab elemētis ab incurſu planetarum.

Aualiter ✱ Ps. 128. q̄ maiora: vt puer magis diligit pomū q̄ hereditatē ſuā: ſic qui magis ſollicitus eſt de tpalibus q̄ de ſpūalibus. Ps. De quo nō impleuit manū ſuā q̄ metet ⁊c. colliget ad ponendū in horreo celi. Secūdū ē qñ ludis ē incircūſpect⁹. Zach. viij. a. Platee ciuitatis implebunt ludentibus. Baruch. iij. b. Qui in auibus celi ludunt. Tertiū eſt qñ tm̄ ꝑſentia cogitamus cū tamē dicat Prouerb. iiij. d. Palpebre tue precedant greſſus tuos ad futura q̄ ſunt ante nos. Apocal'. iiij. c. Animalia erāt plena oculis ante et retro. Quartū ſignū eſt qñ varijs et con/trarijs voluptatibus afficimur. Prouerb. xiij. a. Uult et non vult piger. Qui ergo ſic eſt paruulus/ nō miretur ſi dñs tenet eū vt ſeruū: q2 nihil differt a ſeruo. Sꝫ ꝯtra. j. Cor'. xiij. d. Cū aūt fact⁹ ſū vir euacuaui q̄ erāt paruuli. d ¶ Uſq; ad ꝑfini/tū tēp⁹. Ro. viij. d. Ipſa creatura liberabit ⁊c. Videt etiā ec/cleſia redigi ad ſtatū ſeruitutis. Quia/ b ¶ Sub tutorib⁹/ ꝑncipib⁹ terre: c ¶ Et actorib⁹. i. litigatorib⁹. f ¶ Sub elemētis. Elemēta ſūt eleuamēta. ſ. honores ⁊ dignitates. Vel Elemēta. i. lre: hic ē timor ſuilis q̄ ducit q̄diu ē puul⁹ ſ qñ fact⁹ ē vir ſpūalit: tūc ſic dr̄. j. Joh. iiij. d. Perfecta chari/tas foras mittit

Expoſitio Glo. ✠ quia libertas iure ei debita aufertur. Circa meritū. i. quantū ad meritū. Nec libertatē habuiſſe cauſa pcti: vt dicit Joh. viij. d. Qui facit peccatū ſeruus eſt peccati. Terrena ꝓmitte/bat. Ex hoc videt ꝙ poterāt facere ita opera pro terrenis po/nendo in eis vltimū finē: ex q̄ lex talia ꝓmittebat opantib⁹ ſm legem: qḋ concedūt quidā: ſed modo nō eſt ita inter nos: quia nobis dicit domin⁹ Matth. vj. d. Primū querite regnū dei. Modo eñ ex cōdigno nō poteſt quis mereri temporalia: q̄a in tempore gratie qḋ eſt nunc/ facta eſt charitas aquila que nō volat ad muſcas. Lunares dies. i. initiales cuiuſlibet mē/ſis q̄ erant eis ſolēnes: ſicut habet Numeri. xxviij. b. In ca/lendis autē ⁊c. Sed nos eodē modo obſeruamus lunares: vt paſcha ⁊ penthecoſte que ſm lunam dinoſcimus. Unde Au/guſtinus in libro de diffinitione eccleſiaſticoꝝ dogmatū. Pa/ſcha. i. dominice reſurrectionis ſolennitas/ante tranſgreſſum vernalis equinoctij. et. xv. lune initiū nō poſſūt celebrari. Vñ prima dñica poſt viceſimā lunam vernalis equinoctij ſemp celebrat paſcha noſtrū. Sed dicendū ꝙ in hoc eſt differētia inter nos et iudeos: q2 ipſi obſuabāt alioquotā mēſis/vel ꝓ/mā mēſis/vel q̄ntādecimā/ vl' ſeptimādecimā mēſis/nos aūt nō ſic: ſed ꝓpter h nō eſt ſolutū. Ad obiectionē ḡ dicendū eſt ꝙ in hoc eſt differentia: q2 ipſi ſeruabāt ſub elementis. i. pro

a Nihil differt a ſeruo cū ſit do/
b minus omniū: ſed ſub tutori/
c d bus ⁊ actoribus uſq; ad pre/
e finitū tempus a patre: Ita et
f nos cū eſſemus paruuli ſub
elemētis mūdi eram⁹ ſeruiētes.

tranſitorijs: terrena eñ tranſitoria ſunt: ſicut et mundus: ita Glo. exponit: nos autē ſub elementis: quia in eis aliquid ſpiri/tuale intelligimus: ⁊ hoc modo obſeruam⁹ imaginē intelligē/tes ibi ſignatū: vt beatā virginē. Et hmōi. Pagani ſuiūt ele/mentis/ vt dicit Glo. colunt eñ ſolem ⁊ lunā ⁊c. quia ꝓhibe/tur Deut'. iiij. c. Ne forte eleuatis oculis in celū videas ſolem et lunā ⁊c. Job. xxxj. c. Si vidi ſolem cum fulgeret ⁊c. Et nota ꝙ chaldei adorabāt ignē. i. vulcanū. Geñ. xv. b. Ego dñs deus tuus qui eduxi te de hur chaldeoꝝ. Itē itali adorabāt iunonē. i. aerē vel iouem i. diē. Itē maritimi neptunū. Agricole trā matrē oīm adora/bāt. Sub pedagogo/informāte eū. Actore/cauſas eius agen/te. Tutore/defendente eum ⁊ res ſuas. Paruuli cognitione/ quantū ad intellectū. Et viribus reſiſtendi peccatis/ quantū ad effectū. Cant'. vlt'. c. Soror noſtra paruula ē. Luc'. vlt'. g. Sedete in ciuitate donec induamini virtute ex alto: hoc q̄tū ad effectū. Item dicit ibidē: Et aperuit illis ſenſum vt intelli/gerent ſcripturas: hoc dicit quantū ad intellectū. Et ꝓmiſſio/nibus tēporaliū. Ex hoc videt ꝙ ſicut ē quidā timor ſeruilis quo ceſſatur a malo timore pene: ita ſit quidā amor ſeruilis/ quo ſit bonū amore tpalis boni: et ſi hoc: ergo ſicut timor eſt donū ſpūſſancti: ſic iſte amor eſt donū ſpūſſancti. Rñdeo: tal' amor nō eſt ſeruilis: ſed mercēnarius: et nō eſt donū ſpūſſan/cti: ſed cupiditas q̄ eſt pctm̄. A deo inſtituti: et nō tñ erant in pctis: ſꝫ erāt a deo ꝑdeſtinati. Chriſt⁹ multos ab inferno libe/rauit. Zach. ix. c. Tu autē in ſanguine teſtamēti ⁊c. Et Act'. ij. d. Solutis dolorib⁹ inferni. Et obijcit: quia loquimur de illis quib⁹ lex fuit pedagog⁹: qui/ vt ꝯſtat/ ſeruiliter ſeruiebāt: ergo videt ꝙ tales meruerūt liberari. Rñdeo: timor iſte in q̄/buſdaꝫ introduxit charitatem/ vt ſeta inducit filum: et de illis intelligēdum eſt. Dū ꝑ ſacrificia et expiationes deū eis pla/cauit: ergo legalia iuſtificabant. Idē ſup illud Nūeri. xxiij. a. Edifica mihi ſeptē aras. Ibi Origeñ. Eſt forte ſecretior rō ſacrificandi deo ꝓpter deſtructionē ſacrificioꝝ: q̄ demonibus imolabant: vt q2 ꝑ illa vulnerabant aīe ꝑ illa ſanent: ſicut cō/firmāt q̄ medicine peritiā gerunt: ſerpētina eñ venena depelli cōſueuerūt ꝑ ſerpētina medicamina. Hec ſerpētina: et ita pa/tet ꝑ illa opa iuſtificabant. Itē Daniel'. iij. d. In ſpū humili/tatis et ī animo cōtrito ſuſcipiamur ſic in holocauſto arietū ⁊ tauroꝝ pinguiū: ergo holocauſta non iuſtificarent niſi eſſent petita vt ſuſciperent in holocauſta ⁊c. Sꝫ contra Ezech. xx. d. Dedi eis ꝑcepta nō bona in q̄b⁹ nō viuāt. Sed in eis viuebāt corporaliter: nō ergo viuebāt ꝑ ea ſpūali vita: Sol'. nō iuſti/cabāt. Vñ ibi dicit Hiero⁹. ꝑcepta nō bona. i. poſt idolatriā ⁊ blaſphemias dedit multiplices cerimonias: vt deo potius q̄ demonib⁹ hoſtias offerrēt: et in cōparatione ſacrilegij leuius fieret: qḋ ꝑ ſe bonū nō erat: Ergo offerre illa non erat bonū: ḡ nō iuſtificabant. Ad idē ſup predictū verbū Numeri. xxiij. a. dicit Origeñ. Lex dei de ſacrificijs precipit: et ritū ſacrifi/candi tradidit iſraeli. Forte q̄ritur cur hec cū demonib⁹ di/cata videant: ⁊ nō deo offerri iubebant: Et erit cita reſpōſio: quia ſicut libellū repudij dari nō dei voluntatis fuit: qui qḋ coniunxerat noluit ſeparari: ſed moyſes ꝓpter duritiā iudeorū ſcribi fecit: ita et de hoc videri pōt: deus eñ nō mādu cat car/nes tauroꝝ ⁊c. Sꝫ cōſtat ꝙ dare libellū repudij nō erat mor/tale: ergo et facere illa opera legalia. Rñdeo/ ſuſtinendo magi/ſtrum qui dicit ꝙ nec opa opantia: nec opa opata iuſtificabāt: dicendū eſt: placauit. i. placatum eſſe oſtendit. Ad illud: ſicut in animo contrito ⁊c. i. appareat ꝙ tu es placatus per hoc qḋ conterimur: ſicut apparebat in holocauſto ⁊c. Dicunt eñ iu/dei ꝙ tunc per quedā ſigna oſtēdebatur ꝙ dñs placatus erat eis: Quidā dicūt ꝙ ſumm⁹ ſacerdos tenebat filū coccineū: qḋ ſi poſt ſacrificia fiebat albū tūc oronib⁹ eoꝝ erat placat⁹ dñs. Alij ꝙ poſt ſacrificia apparebat q̄ddā ſignū in lapidib⁹ onychi/nis qui erāt in rōnali. Ad Glo. denūciādū eñ ꝑ hoc ſanant. i. ſanata oñdunt: Uel ſic: morbus depellit. i. idolatria. Et ſimi/liter ab iſta

24. q. 5. c. ꝗdā.
✠. ebionite.

¶ tas foras mittit timorem a ¶At vbi venit plenitudo tpis.i.quaſi adulta etas: Et exponit pluribꝰ modis. Pzimo modo.i.poſtq̃ impletũ eſt tẽpus p̃finitũ: de quo ſupza eodez Et eſt ſimile Luc.j.e. Heliſabet impletũ eſt tempus parien/di. Et in eodẽ.ij.c. Poſtq̃ impleti ſũt dies purgatiõis marie Uel.i.poſtq̃ venit tẽpꝰ plenitudinis. Si/cut enim autumnus dicitur tempus ple/nitudinis: quia in eo/

a/b At vbi venit plẽitũdo tpis mi c ſit deꝰ filiũ ſuũ factũ ex mliere

dem colliguntur que in hyme ſeminata fuerunt: et in vere ger/minauerant ⁊ pullulauerãt: ⁊ in eſtate maturauerãt. Simili/ter que ſeminata fuerũt tẽpoze patriarcharũ pullulauerũt ſub lege: maturauerũt ſub ꝓphetis: collecta ſunt in aduentu ſalua/tozis: Et ſic eſt tẽpꝰ plenitudinis Eſa.xlix.c. Tempoze acce/pto exaudiui te. Et dicit idez.ij.Cor.vj.a. Et ſubditur etiam ibi: Ecce nũc tẽpus acceptabile: ecce nũc dies ſalutis ⁊c̃. Uel

Aliter At vbi venit plenitudo tempozis.i.tempus adimple/tionis: quia omnia alia tẽpoza fuerũt vacua habentia figuras ſine rebus: ſed hoc tẽpus res habuit. Job.vij.a. Habui men ſes vacuos. Et Hiere.iiij.f. Aſpexi terrã ⁊ ecce vacua erat: et nihil. Job.xxvj.a. Qui extendit aquilonẽ ſup vacuum. Et no ta ꝙ triplex eſt impletio facta in hoc tẽpoze: Uentris/ mẽtis/ ⁊ legis. De pͥma Matth.j.d. Ecce in vtero habebit. De ſecũ da: Act.ij.a. Repleti ſunt omnes ſpirituſancto. De tertia: Matth.v.b. Non veni legem ſoluere ſed adimplere. Uel ſic. At vbi venit plenitudo tẽpozis.i.plenitudo ſiue abun dantia tẽpozalitatis. Unde Bern. Nimirũ plenitudo ⁊ abun dantia tempozaliũ: ergo tunc aduenit eternitas quãdo tempo ralitas p̃ualebat. c ¶Factũ ex muliere: nõ dicit natuz: licet quidã ſic voluerũt cozrigere. Sed dicit factũ ad innuen/dum ꝙ aliquo mõ cõceptꝰ eſt de muliere: ergo factũ eſt ibi ſm q̃d: ⁊ ſimplicit. Factũ ſub lege ⁊c̃. Heb.ij.d. Debuit per oĩa fratribꝰ ſimilari ⁊c̃. Ibidẽ.c. Et q̃ ſanctificat ex vno oẽs:

Mozaliter propter quã cãm nõ cõfundit frẽs vocare eos. Mozaliter.

Aduẽtus dñi dicitur plenitudo tpis b ¶Plenitudo tẽpozis. Aduẽtus dñi dicit plenitudo tẽ/pozis ꝓpter octo rõnes. Propter abũdãtiã pacis ⁊ terrenozũ vel terre naſcentiũ: que tũc fuerunt ad litterã. Ps. Orietur in

Ps.71. diebus eius iuſticia ⁊ abundantia pacis. Johel.ij.f. Imple/buntur aree frumento ⁊ tozcularia vino. Ideo forte ianuarius in quo natus eſt dñs deſcribit ſedens ad ignẽ et comedens in abundantia. Item ꝓpter chariſmatũ ſuperfluentẽ largitionẽ. Ezech.xxxiiij.f. Pluuie benedictiõis erunt. Uel ꝓpter figura rum adimpletionẽ. Matth.v.b. Non veni ſoluere legem ſed adimplere. Item ꝓpter ꝓmiſſozum redditionẽ. Daniel.ix.g. Cõfirmabit autẽ pactũ multis hebdomadas vna. Uel ꝓpter tẽpozis conſummationẽ.j.Cor.x.c. Nos ſumus in quos fi/nes ſeculoꝝ deuenerũt. Itẽ ꝓpter miſericozdie effluentiã quia tẽpus noui teſtamenti eſt tẽpus miſericozdie: ante tẽpus fuit iuſticie. Unde in aduentu cantat: Miſericozdia dñi plena eſt

Ps.32. terra. Item ꝓpter omniũ creaturarũ completionẽ. Eph.j.b. Propoſuit in eo in diſpenſationẽ plenitudinis tẽpoꝝ inſtaura re oĩa q̃ in chziſto q̃ in terra ⁊ que in celo ſũt. Uel ꝓpter p̃mij

Ps.67. ſolutionem. Ps. Aſcendiſti in altũ ⁊c̃. dediſti dona hoibꝰ ⁊c̃.

¶ Qm̃ autem

Expoſitio Glo. liter ab iſta ſanabantur. Suſtinendo ꝙ opa opantia iuſtifica/bant: dicendũ eſt ꝙ Origen. cõparans legalia libello repudij

Ar. †dominus loquit quãtũ ad cauſã datiõis cerimonialiũ: ꝙ †moyſes quo/dammodo coactus fuit dare illa: ſicut libellum repudij: ſed in hoc differunt quia illa poterant fieri ex charitate: ſed libel/lus repudij nõ poterat dari ex charitate. Similiter intelligẽ/dum eſt illud: Ezech. in Glo. Miſit deus filium.i.viſibilem fecit hoibus: ergo mittere eſt facere viſibilẽ illũ: ſed factus eſt viſibilis inquãtũ hõ: ergo miſſus ẽ inquantũ hõ. Ad illud ha bet poſtea. Cui ſimile eſt illud qd iohãnes ait.vij.g. Simile eſt in hoc ꝙ ſicut deus pr̃ miſit filiũ ſuũ.i. ab eterno diſpoſuit tẽpus in quo naſceret: ita ⁊ hozam diſpoſuit in qua pateret. Nondũ venit hoza: nõ fatalis: ſed p̃ſcita eſt. Hoza eius vel noſtra niſi voluntas eius: id eſt pzeſcita ſm voluntatẽ eius. Act.j.a. Non ẽ veſtrũ ſcire tempoza vel momenta ⁊c̃. Series

pzeconũ.i.patriarcharũ et ꝓphetarũ: patriarche fuerunt di ctis. Semp tenendus: amoze ⁊ fide. Eum qui erat increatus factum dicit. Hic aperte eſt qui nõ concedit ꝙ ſit factus vel creatura. Sed concedit ꝙ ſit factꝰ de muliere. Unde Dam. Illud de ꝓpzia poteſtate: hac natura ſit creatoz creatura. Sz modo cõcedunt ꝙ ẽ factus: nõ tamẽ mo/uẽte natura ⁊ infactꝰ ſicut mortalis ⁊ etiã immoztalis. Dicit enĩ Augꝰ ꝙ quicq̃d dicit de pͥmo homine: dicit de filio dei ⁊ ecõuerſo. Unde concedit ꝙ eſt creatoz ⁊ creatus: factus ⁊ infa ctus. Et illud verũ eſt: ptãte ⁊c̃.i. diuina eſſentia nõ videt mo/uente ad hoc ꝙ fieret: ſicut creatoz creatura. Eo ipſum miſſuz filiũ quo factus eſt ex muliere: ſ factus eſt ex muliere inquan/tum hõ ⁊ deſcendit inquantuz homo: qd falſũ eſt. Nã q̃d eſt aliud naſci filio ⁊c̃. Nota ꝙ ẽ duplex natiuitas: q̃dã in vtero: q̃dã ex vtero. In vtero qñ ꝯcipit: et ſic ſumit hic: Ex vtero qñ pͥmo ꝓcedit in lucẽ. Sed de hoc ꝙ p̃ceſſit: querit: videtur ꝙ in hoc ſit miſſus nõ inquãtũ deꝰ. Ad qd facit qd ſupza ha/bitũ eſt: deus miſit filiũ ſuũ.i. viſibilem fecit hominibꝰ. Sed eadẽ rõne videt ꝙ inquãtũ hõ ſit incarnatus: quia incarnari nõ ẽ niſi in carnẽ mitti: et ita cũ ſit miſſus inq̃tũ hõ/eſt incar/natus. Ex quo ſequit ꝙ incarnatus ſiue incarnari non ſignifi/cat diuinã eſſentiã: ſed aliqd accidens creatũ: qd ptinet ad hu manã naturã: quia diuina eſſẽtia nõ dr̃ de hoĩe inquãtũ ẽ hõ. Itẽ hic dicit: Quid aliud eſt naſci filio q̃ accipe formã ſerui in ꝟginis vtero.q.d. nõ ẽ aliud: ſed accipe formã ſerui eſt incar nari: ġ cũ q̃libet naſcat ĩ vtero: q̃libet hõ põt dici incarnatus: Preterea videt ꝙ incarnatꝰ nõ ſit inq̃tũ hõ: q2 diuina eſſen/tia ẽ incarnata: ſz nihil creatũ dr̃ de diuina eſſentia: ġ incarna/tus nõ ſignificat creatũ: ġ nõ eſt incarnatꝰ inq̃tũ hõ. Item ſu p aliud Joh.iij.b. Nemo aſcẽdit ĩ celũ niſi q̃ de celo deſcẽdit filius hoĩs ⁊c̃. Ibi Glo. Aſcẽdit ſm qd hõ: deſcendit ſm qd deꝰ: ſz deſcẽdere ⁊ mitti idẽ eſt: ġ miſſus ẽ ſm qd deꝰ nõ ſm qd homo. Solutio: miſſus eſt in carnẽ etiã filius dei: ⁊ tamẽ inq̃tũ hõ factꝰ viſibil. Qd aũt dicit Glo. miſit.i. viſibilẽ fecit nõ dicit ꝙ idẽ ſit mitti ⁊ viſibilẽ fieri. Sed ad innuẽdũ ꝙ ad h̃ miſſus ẽ vt eſſet viſibil. Silr illud: eo miſſum ⁊c̃. hoc dicit ad innuẽdũ ꝙ miſſus ẽ ad h̃ vt fieret hõ. Ad aliũ dicẽdũ: ꝙ naſci in vtero ſiue factꝰ in vtero: ſignificat creatũ q̃d ſimplr: ſed in/carnatꝰ ſignificat diuinã eſſentiã ⁊ cõnotat eſſe hoĩem. Et ꝙ dicit naſci ĩ vtero: nihil aliud ẽ q̃ accipere formã ſerui: nõ dicit q2 velit ꝙ idẽ ſit natiuitas ⁊ aſſumptio: ſz ad innuendũ q̃ ideo aſſumpſit vt naſceret de virgine: vel dicit ꝙ cum in fieri ſint duo termini: vnꝰ a q̃ ⁊ alꝰ ad quẽ. Dicẽdũ ꝙ ille terminꝰ factꝰ q̃nq; ſignificat rõne termini a q̃: q̃nq; rõne termini ad quem. Uñ cũ dr̃ aq̃ vinũ factũ: li/factũ/ cõparatũ ad aq̃/ ſignificat in cõparatione illius a q̃ ⁊ copulat aliq̃d qd fuit in aq̃: cõparatũ ad vinũ ſignificat in cõparatione ad quẽ: ⁊ copulat aliq̃d qd ẽ in vino. Silr cũ dr̃: filꝰ dei factꝰ ẽ hõ: li/ factꝰ/ rõne termini a q̃/ ſignificat diuinã eſſentiã: ſ incarnari et mitti rõne t̃mini ad quẽ/ ſignificat q̃d creatũ. Paſſionẽ tñ ⁊c̃. Ex hoc videt ꝙ nõ poſſit ſuſtineri opinio q̃ dicit: ꝙ nõ oĩs actio eſt a deo: q2 cuz ab actione ꝓpzie infert paſſio: ſi actio inde fuit vt crucifigeret chziſtus nõ fuit a deo vt dicit hec opinio: ergo nec paſſio illa/ta ab eo fuit a deo: et ſic falſa eſt hec Glo. Ego a patre exiui: Joh.xvj.f. Sed contra. Joh.viij.d. Qui me miſit nõ relin/quit me ſolũ. Quid eſt ergo/ a patre exiui: Sol. ponit antece dẽs p cõſequẽti. Ad exire enĩ cõſequẽs ẽ apparere: vñ: Exiui: id eſt hominibꝰ apparui. In mũdo erat.i. in celo empyreo ſpi rituali modo erat. Mundꝰ p ipm factus ẽ.i. vniuerſitas crea/turarũ. Mũdꝰ eũ nõ cognouit.i. amatozes mũdi: Et ſic ſumi tur ibi mũdus tripliciter. Quo venit ⁊ ſi in hũc mũdũ miſſus eſt: q2 a pr̃e exiuit ⁊ venit. Propheta. Hiere.xxiij.e. Ubi po/tuit eẽ ſine ꝟbo ſuo.q.d. nũq̃: ġ vbicũq; eſt pr̃ eſt ⁊ filꝰ: ſz pr̃ vbicũq; ẽ: ġ ⁊ filꝰ. Pertingit a fine vſq; ad finẽ. Sap.viij.a. Eſt duplex finis: maloꝝ pena eterna: ⁊ finis bonoꝝ.i. vita eter na. Pertingit autez a fine maloꝝ vſq; ad finem bonoꝝ: quia illos punit citra meritum: ⁊ illos remunerat vltra cõdignum: et iſta diſponit

a Quoniā autē eſtis filij dei rc̄. Supra dictum eſt q̄
chriſtus venit vt nos redimeret a ſeruitute/ ⁊ libertati filiorū
dei nos donaret. Hic probat nos eſſe filios/ ſiue iudeos ſiue
gentiles indifferēter: per hoc q̄ ipſe dedit nobis ſpm̄ filij qui
hoc teſtificat in cordib⁹ noſtris clamare / abba pr̄. Et ſic pro/
bat q̄ ſimus filij: q̄a
pater dat nobis ſpm̄
filij ſui: quē nō daret
niſi vt eſſemus filij:
⁊ ipſe filius eundem
ſpm̄ dat: ⁊ ipſe ſpiri/
tuſſanctus adueniēs
hoc idem clamat: ſic ergo teſtimonio trinitatis ſecuri ſumus.
De filiatione. j. Joh. v. b. Tres ſunt q̄ dant teſtimoniū in cę/
lo. i. in aīa iuſti: q̄ eſt ſedes dei. Eſa. vlt̄. a. Celū mihi ſedes ē.
Ergo cōſtrue. b Miſit de⁹ /pat̄/ ſpm̄ filij ſui ī corda
nr̄a clamātē abba pater. Vel p̄ hoc inquā ꝓbat̄ q̄ eſtis
filij dei. Ro. viij. c. Ipſe eīn ſpūs teſtimoniū reddit ſpiritui
nr̄o rc̄. In eodē. viij. c. Nō eīn accepiſtis ſpm̄ ſeruitut̄ rc̄. Et
dic/ c Clamātē: q̄z fac̄ nos clamare. d Abba pr̄. Duo
dicit/ ba q̄ idē ſignificāt. Sz rō dī in Glo. vt ſcʒ hebręū ad iu
deos: grecū ad gentiles ꝑtineat. Scd̄m illā Glo. videt̄ q̄ pr̄
ſit grecū. Et in

factū ſub lege: vt eos qui ſub
lege erāt redimeret vt adopti
onem filiorum reciperemus.

et iſta diſponit oīa ſuauiter: Vel duo ſunt fines creature cor/
poralis et ſpūalis. In epiſtola ad Ro. viij. a. de miſſione filij
dei. Miſit deus filiū ſuū in ſimilitudinē carnis pctī: De miſ/
ſiōe ſpūſſcti: In eodē. c. vbi dicit̄: Nō eīn accepiſtis ſpm̄ ſer/
uitutis. Si tñ ſobrie. i. in moderato ītellectu. Cōprehendēdū
mentibus: quia duplicem tangit hic diuiſionem: in mētem et
carnem. Exinaniuit. Phil. ij. a. Qm̄ inhabitabo in illis: Le/
uit. xxvj. g. Ponam tabernaculuʒ meū in medio rc̄. Ezech.
xxxvij. g. Dabo rc̄. Et Hiere. xxxj. f. Solent aūt oſtendere
minorē patre eſſe filiū rc̄. Ex hoc patet q̄ fili⁹ dei nō eſt miſ/
ſus inquantū homo: q̄z inquantū hō minor eſt deo patre: ⁊ ſe
ipſo: ergo fili⁹ dei mittit̄ dupliciter / viſibiliter / ⁊ inuiſibiliter.
Viſibiliter miſſus eſt tribus modis: vt q̄n apparebat in ſubie/
cta creatura ante incarnationē. Et ideo Aug⁹. in primo libro
de trinitate: et in libro quarto querit: quare pater non ſimi/
liter miſſus eſt cū et ipſe apparuit in ſubiecta creatura. Item
miſſus fuit viſibiliter in carnē. Et tertio modo ad prędicādū.
Unde Eſa. lxj. a. Spūs dn̄i ſup̄ me eo q̄ vnxerit me ad euan
gelizandum rc̄. Et. xlviij. c. Et nūc dn̄s miſit me ⁊ ſpūs ei⁹.
Inuiſibiliter q̄n mittitur in corda fideliū. Sed obijcit̄ iterū:
Si eſt minor inquātū miſſus: videt̄ q̄ poſſit cōcedi q̄ miſſus
ſit a ſe: et a ſpūſancto. Ad qd̄ facit text⁹ et Glo. ſup̄ Eſa. xlviij.
c. Et nūc dn̄s miſit me ⁊ ſpūs eius. Interliñ. i. incarnari cōſti
tuit. Sʒ cōſtat q̄ incarnat⁹ eſt a ſe ⁊ a ſpūſancto: ḡ miſſus eſt
a ſe ⁊ a ſpūſctō. Sed ꝯtra: dicit Aug⁹ q̄ pater non eſt miſſus
nō habet ſubactorē ab aliquo: vnde patet q̄ mitti ſubactorem
dicit in eo qui mittit̄ reſpectu ei⁹ qui mittit: ſed filius nō ha/
bet ſubactorē reſpectu ſui vel ſpūſſancti: ergo nō mittitur a ſe
nec a ſpūſancto: Qd̄ verū eſt: ſʒ inq̄tū hō mittit̄ a ſe ⁊ a ſpū/
ſancto. Ad aliud miſit. i. incarnari conſtituit: dicendū q̄ filius
dei ſe in carnē et ſpirituſſanctus miſit eū in carnē: quia mitte/
re ſignificat ſubactorē effectus cōuocati in hoc q̄ dico incar/
nari vel in carnem. Sed ſi diceret̄ miſſus a ſe vel a ſpūſancto
cū nullus effectus hic connotetur oportet ſubauctorē vocati
ſui ad ſe ſiue ad ſpm̄ſanctuʒ: quoꝝ vtrūq̄ falſum eſt. Conſtat
autem eo nō eſſe ita rc̄. Cōtra. Aug⁹ in libro. ij. de trinitate.
Uſq̄ adeo paruū factū: eo itaq̄ factum quo miſſū. Si ergo
maior mittit minorē / fatemur ⁊ nos factū minorē: ⁊ intantū
minorē/ inquantū factuʒ inquantū miſſum: ergo minorē quia
miſſus. Rn̄det idē Aug⁹. in eodē. Sed aliter mittit̄ vt ſit cū
hoīe: aliter ſapia. ſ. miſſa eſt vt ipſa ſit hō. Vel aliter dic. Nō
minorē eſſe inquantū deus quia miſſus ē vt ſit hō. Eſa. lxj. a.
et. xlviij. c. Ecce v̄go cōcipiet: Eſa. vij. c. et Matth. j. c. Mu/
lierē p̄ fęmina. Vñ hic ſignificat ſexū nō fractionē. Similit̄
Joh. ij. a. Quid mihi ⁊ tibi mulier. Et Joh. xx. e. Mulier ec
ce filius tuus. Sed fit impſonale eſt: vt fieret qd̄ nō erat. i. tal̄
naturę cui⁹ nō erat: vt hoc qd̄ dico qd̄ nō erat ſit ex parte ap
poſiti. i. factus hō qd̄ dico: vt nō credat̄ q̄ fact⁹ ſit ꝑſona. Fa/

ctum ergo dicit rc̄. potius dicit factū q̄ natū: vt vocet ſingu/
larē modū cōceptionis: q̄z a virgine ſola ſumpſit naturā vt fie
ret hō. Sap. vij. a. In ventre matris meę figurat⁹ ſum caro
decē menſiū tp̄e rc̄. Factuʒ ſub lege: ḡ chriſtus fuit ſub lege.
Sed ꝯtra ſuper illud Ps̄. Et in lege dn̄i volūtas eius: dicit
Glo. Aliud ē eē in le/ Ps̄. i.
ge: aliud eſt eſſe ſub
lege: qui ē in lege ſc̄m
legē agit volūtarie:
q̄ autē ſub lege eſt q̄ Ar. ꝯ noſtra
eſt ſc̄m legem agit ne Marci. 14. d.
ceſſitatis timore: ille Ro. 8. c.

a Quoniā autem eſtis filij dei:
b miſit deus ſpm̄ filij ſui in cor/
c d da tua clamāte/ abba pater.

liber: iſte v̄o ſeruus: ſed chriſtus nō egit ſc̄m legē neceſſitatis
timore nec fuit ſeru⁹: ſʒ liber: ergo nō fuit ſub lege. Ad idē. j.
Timo. j. b. Juſto nō ē lex poſita. Ad idē. j. Cor̄. ij. d. Spūa
lis hęc oīa dijudicat ⁊ a nemine iudicat̄: ſed chriſtus maxime
fuit ſpūalis: ḡ nō fuit ſub iudicio legis. Itē ſi non adimpleſſet
legē nō fuiſſet trāſgreſſor legis: ergo nō fuit ſub lege. Item q̄
nō fuit ſub lege: Aug⁹. ſup̄ Ps̄. xxxj. Unde erāt hoīes ſub le
ge nō implendo legem: qui eīn legē implet nō eſt ſub lege: ſed
cū lege rc̄. Contra. Leuit̄. j. b. vbi dr̄ q̄ ſacerdos offerens p̄
pctō ſuo. Interliñ. Ibi dicit Aug⁹. Chriſtus dī electus q̄a
legi ſubiectus: ergo eſt duplex ſubiectio neceſſaria: ſic nō fuit
ſubiectus: ⁊ voluntaria/ ſic fuit ſubiectus ſignū habēs. i. circū/
ciſionē quę fuit in eo ſignū: quia ipſe debebat amouere pecca
ta. In quo impleta ē circūciſio: ⁊ ideo rc̄. i. res circūciſionis:
⁊ ita eſt abolitio pctī: Ergo debuit ceſſare iſta circūciſio ante
aduentū: Sʒ cōtra: nō impleta fuit res circūciſionis: q̄z circū/
ciſio tollebat peccatū. Preterea quō fuit impleta in chriſto
res circūciſionis. ſ. tollere culpā cū chriſtus in ſe culpā nō ha/
buerit. Solutio: duę ſunt res circūciſionis: vna ē abolitio pec
cati: ⁊ hęc fuit ante incarnationē/ ſed cōpleta ē in incarnatione
chriſti q̄ culpā in ſe nō habuit/ ſed ab alijs abſtulit. Unde can/
tatur in natiuitate eius: Craſtina die tollet̄ iniquitas terrę.
Alia res ē diſpoſitio oīs corruptionis ⁊ indecentię corporis:
⁊ illa impleta ē in reſurrectione chriſti quantū ad cauſam gene
raliter ⁊ q̄tū ad effectū ī q̄buſdā: ⁊ ita cū vtraq̄ res ꝑfecta ſit
ī chriſto: merito tūc circūciſio q̄ erat ſignū hui⁹ ceſſare debet.
Vel fides hic pōt dici īpletio circūciſiōis quā habuit abraā
de ſemine ſibi ꝓmiſſo: ⁊ de v̄bo incarnādo q̄n circūciſus ē: et
hoc vult ſequēs Glo. Ro. iiij. b. Signū accepit circumciſio/
nis ſignaculū iuſticię fidei rc̄. Hec aūt fides īpleta ē ī v̄bo dei
incarnato: ⁊ iō circūciſio debet ceſſare. Credidit. Geñ. xxij. d.
Hoſtia. Luc̄. ij. d. Qui eis. i. ſub eis: vt ex illa morte. ſ. Credi
a diabolo a ꝑditiōe/ a pctīs. Hęc tria a q̄b⁹ nos redemit ꝯcur/
rūt in pctō. Diabol⁹ eīn ē p̄ncipiū pctī ſuggerēdo: poſtea ꝓ/
greſſus in ope malo: tertio eſt finis mali redēpti: ergo ſumus
a diabolo rc̄. i. a violentia diaboli ⁊ a culpa ⁊ a pęna p̄ chriſtū
vt adoptionē recipem⁹: ē duplex adoptio: Grē: de q̄ Ro. viij.
c. Accepiſt̄ ſpm̄ adoptiōis filioꝝ dei. Et ē adoptio glię. In
eodē. e. Nos īgemiſcētes adoptionē filoꝝ dei expectātes rc̄.
Ubi frēs nō hʒ. vbi. i. in qua natura. i. in diuina: ſc̄m quā ꝓle
ē vnigenit⁹ ⁊ p̄mogenit⁹ in multis fratrib⁹ fieret. Ro. viij. f. ḡ
nos chriſto ſum⁹ frēs: ḡ filij eiuſdē mr̄is: qd̄ falſū ē: vel eiuſdē
pr̄is: qd̄ iterū falſuʒ ē niſi ęquoce. Itē aut ē frat̄ nr̄ ſc̄m q̄ de⁹:
⁊ ſic eſſem⁹ filij naturales: aut ſc̄m q̄ hō: qd̄ ſi ē cū nos ſim⁹ fi
lij adoptionis: ḡ ⁊ ipſe. Solutio: frēs ſum⁹ eiuſdē mr̄is filij. i.
eccleſię: ipſe eīn inquātū hō caput ē eccleſię ⁊ mēbrū ad aliū:
nō ſeq̄t̄ q̄ ipſe ſit fili⁹ p̄ adoptionē: ſed ē fili⁹ p̄ grām ſicut ⁊ nos
etiā ſpūſſcti: ⁊ ſuſʒpſi⁹ inq̄tū ē de⁹. Or ſit fili⁹ ſpūſſctī/ hʒ ſup̄
illō Eſa. xj. a. Spūs dn̄i hic ē fili⁹ me⁹: nō ē autē adoptiu⁹: q̄z
adoptio īportat q̄ aliq̄n nō fuit fili⁹: de h̄ ē magna q̄ſtio. De
v̄ba ſua. i. de ſe eiuſdem v̄bę. Ex creatura ſum⁹ quā nō genuit
ſʒ fecit. Cōtra Jaco. j. c. Genuit nos v̄bo veritatis. Solutio:
genuit nos generatiōe grē volūtaria. Vñ Jaco. j. c. dī: ſi ge
neratū volūtarie genuit nos rc̄. Dedit eis ptātē rc̄. Joh. j. b.
i. dignitatē vel grām q̄ poſſūt fieri filij glię. Qd̄ ꝓbat effect⁹:
īmo cauſa nō videt̄: q̄z ſpūs datus cauſa ē q̄ ſim⁹ filij dei. So
lutio: verū eſt q̄ ſpūs datus facit nos filios: nec Glo. vult di/
cere q̄ miſſio ſpūſſancti ſit effect⁹ filiationis: ſed q̄ ſit effect⁹
dei in nobis: q̄z deus hoc facit in nobis: q̄z ipſe mittit ſpiritū/
ſanctū: ⁊ p̄ hoc

☞ ſit grecū. Et in Marco. xiiij. d. vbi dicitur: Abba pater / oīa poſſibilia ſunt tibi ⁊c̄. Ibi dicit Glo. hebraice et grece: q2 nō eſt diſtinctio iudei ⁊ greci. Sup illud Ro. viij. c. Abba pater: dicit Glo. Abba hebraice latine pat̄ dicit: Ergo grecū dicit qđ exortū eſt a greco qđ eſt pater: alij autē ꝙ directe grecum eſt: q2 in nominatiuo

Ro. 8. c. c. πατηρ / habet apđ grecos: ⁊ i vocatiuo pater: et nihil impedit ꝙ ſit et grecum ⁊ latinū. Similiter de hoc nomine abba queritur: qđ ſm Remigium ſyrū eſt: ſcđm autē Glo. ſup Roma. ⁊ hic hebreū. Sed Haimo ſoluit h̄: q dicit ꝙ ſyrū eſt nō hebreū

a Itaqꝫ iā nō eſt ſeru⁹ / ſed fili⁹.
b
c
d Qꝫ ſi fili⁹ ⁊ heres ꝑ deū. Sed
e nūc qdē ignorantes deū his
f q natura nō ſūt dij ſeruiebāt.

a ¶ Itaqꝫ iā nō eſt ſeru⁹. Ex quo clamamus ꝑ ſpiritūſanctū: abba pater: ergo filij ſumus et nō ſerui: ⁊ hoc eſt qđ dicit. Iam non eſt aliquis qui ſpiritū filij receperit. b ¶ Seru⁹ / timore ſeruiēs. c ¶ Sed filius. Ioh. xv. b. Iam non dicam vos ſeruos ſed amicos. j. Cor. vij. d. Qui in dn̄o vocatus eſt ſeruus / libert⁹ eſt dn̄i. Similiter qui liber vocatus / eſt ſeruus eſt chriſti: ꝓcio empti eſtis nolite fieri ſerui hominū. d ¶ Qꝫ ſi fili⁹ ⁊ heres per deū: Non em̄ deceret filiū tanti regis eſſe ſine hereditate patris. Ro. viij. c. Heredes quidē dei / coheredes autē chriſti. e ¶ Sed tūc quidē ignorantes deū. Probauit eos filios fuiſſe per ſpm̄ſanctū. ſ. quē ⁊ receperant: Hic increpat eos de hoc ꝙ tam ingrati beneficijs dei: qui olim eos in tenebris ignorantie poſitos vocauit: modo cū iam deū cognouerunt iterū reuertunt ad vomitū: ⁊ ideo non excuſabiles

Ro. 1. c. ſunt: quia cū cognouiſſent deū nō ſicut deū glorificauerunt: ⁊ hoc eſt qđ dicit. Tunc quidē ignorantes deū: in ſtatu infidelitatis. f ¶ Seruiebatis his q natura nō ſunt dij. Incōgrue loquit: ſed exponit. i. quib⁹ nō cōuenit natura deitatis: que tm̄ vna eſt in tribus ꝑſonis: ſed hoc facit ad maiorem expreſſionem. Ignorātes. Sap. x. b. Non tm̄ in hoc lapſi ſūt vt ignorātes bona: ſꝫ vt inſipiētie ſue relinqrēt hoib⁹ memoriam. Seruiebatis / ſuꝑſticioſe: ſicut iudei ſub lege.

☞ Nūc aūt cum cognoſ/

Expoſitio Glo. ❧ ſanctū: et per hoc facit nos ſentire ꝙ ſim⁹ filij eius: Qui ſpūs ꝓbat: per experientiā. Qđ nunqꝫ ꝓſumeremus. Qđ loquitur de bona ꝓſumptione intelligit hic. Unde. j. Cor. xij. a. Nemo pōt dicere dn̄s ieſus niſi in ſpūſancto. In pluribus locis ſcriptura ſeruat: ſicut Ro. viij. c. Marci. xiiij. d. Abba pater omnia poſſibilia ſunt tibi. Math. j. d. Uocabitur nomen eius emanuel: qđ interꝑtatur nobiſcū de⁹. Ioh. j. f. Inuenimus meſſiam: qđ interꝑtatū eſt chriſt⁹. Intētionis magnitudō. Uñ Exo. xiiij. d. Quid clamas ad me. Daniel. xiij. e. Exclamauit ſuſanna. Qui efficit vt clamem⁹. ſ. ſpūſſanctus: Sed ſimiliter efficit vt comedamus: ergo qn̄ comedimus: poſſum⁹ dicere ſpūſſanctus comedit: Sol. illa verba tm̄ dicunt de ſpiritu ſancto ſub hoc tropo / ad quoꝝ actus exercēdos infundit nobis habitū vel gratiā ſpecialē: ⁊ ideo cū nihil infundat in potentia currendi vel comedendi: ſed ipſa tm̄ faciat / talia non dicuntur de eo: ſed dicit: deus locutus eſt in primo homine: vel orat in eo quādo gratiā loquendi habet vel orandi. Utrū ⁊ a filio ꝓcedat ſpūſſanct⁹: hoc dicit cōtingere eos qui occaſionē illius verbi Ioh. xv. d. Mittā vobis ſpiritū veritatis qui a patre procedit / deciderunt ex ratione ꝙ ſpirituſſanctus mittitur a filio: ſed nō procedit ab eo qđ tamē idem eſt. Et multa ſunt alia teſtimonia. Unde quidā libri habent hic notulā que a multis teſtimonijs ſcripte ſunt. Notula. Aug⁹. in libro. iiij.

Luc. 24. g. de trinitate. Chriſt⁹ dicens: quē ego mittā vobis a patre. Et

Ioh. 14. d. alibi. Quē mittet pater in nomine meo: nō dicēs a me: oſtēdit ꝙ totius diuinitatis: vel ſi melius dicit deitatis principium pater eſt. Qui in trinitate ſpūſſanctus. Nota ꝙ hec appellatio ſpūſſanctus qñqꝫ ponit orationaliter: ⁊ tunc eſt nomē eſſentiale: ⁊ dicit de tribus ꝑſonis: ſicut dicit de monacho qui in corpore eſt niger: quoniā eſt albus monachus: quādoqꝫ ponitur dictionaliter: ⁊ imponit a proceſſione: ⁊ tunc ſignificat tertiā perſonā in trinitate: nec ob aliud. ſ. qꝫ ob hoc: quia vtrūqꝫ eſt ſpūs: et ideo cōmuni nomine vocatur ꝓprie: id eſt appropriate. Spūs eſt de⁹: Ioh. iiij. d. Quod ergo cōmunit. i. illa appellatione vocantur que communis eſt ſingulis. Ioh. iiij. Oportuit: id eſt oportunū fuit illi appropriare qui ⁊c̄. Sed eadem rōne hoc nomen deus debet dici appropriare. Sed non eſt ſimile: quia etſi deus cōmune ſit eoꝝ: nō oſtendit vi vocis: ſed appoſitio ſpūſſanct⁹ oſtendit: Quid em̄ aliud ſignificauit ⁊c̄. Ioh. xx. e. Glo. dicit idem. Inſufflatio ſignificauit ſpm̄ſcm̄ nō ſolius patris eſſe ſpm̄ ſed ⁊ ſuum. Et nota ꝙ hec vera: ſpūs ꝓcedit ab homine. Uel ponit alia rō: quare nō inſufflauerit: videlicet ad innuēdū ꝙ ille erat idem q inſufflauerat ade ſpm̄ vite. De muliere. Luc. viij. f. Marci. v. c. Ego ſenſi. Sed nōne hoc ante ſciebat. Solutio: ibi ego ſenſi ꝙ aliquis accepit aliqđ beneficiū a ſpū qui ꝓcedit a me. Ex hoc voluīt dicere: ꝙ etiā quilibet ſctūs vir ſpirat ſpm̄ſcm̄. Sed hoc nihil: q2 nec etiā inquātū hō virtus de illo exibat: Luc. vj. c. Sedete in ciuitate: Luc. vlt. g. Ipſius eſt. i. filij. Ioh. vij. b. Mea doctria nō eſt mea. i. a me: ſed a patre. Uel em̄ doctrina quā habeo miſterio nō eſt mea ꝓncipaliter ſm ꝙ hō ſū. Uel mea doctrina. i. q mea eſt ſm ꝙ de⁹ ſū: nō eſt mea principalit ſm ꝙ hō: vel nō eſt a me: q2 illā nō habeo ab alio qꝫ a patre. Et de ipſo ꝓcedere. Cōtra dicit Ioh. damaſcen⁹: Spm̄ſcm̄ ex filio nō dicimus: ſpm̄ autē filij dicimus. Rñdeo in hoc errāt greci: ⁊ ipſe cū grecus eſſet: timore ſeruiēs: quia. ij. Cor. iij. d. Ubi ſpūs ibi libertas. Per deū. i. ꝑ opa. i. ꝑ operationē bonā quā habem⁹ ex miſericordia. Eſa. xxvi. c. Omnia opa opat⁹ es in nobis dn̄e. Ita erat aliq excuſatio. j. Timothei. j. c. Quia ignorās feci. Nō ſunt dij natura ſui: ſumitur ab hoc nomie deus in ꝓpria ſignificatione: Sed di pluraliter cū illa ſignificatione non habeat ꝑ ale ad maiorē exꝑſſionem. T. ide dicendū ꝙ hec ē incōgrua q natura nō ſunt dij: ſed hec eſt cōgrua qbus nō cōuenit natura deitatis. Alibi. j. Teſſal. j. d. Qui ſm eſſentiā de⁹ ē. i. qui hꝫ eſſentiā diuinā. Heretici arriani. Sed creatū vel creaturā ſupple tm̄ dicēte Aplo Ro. j. c. Demū ſi hominē indutus. Cōſuetudo erat quarūdā regionū ꝙ adorabāt regē indutū regalib⁹ veſtimētis: ⁊ ſi indumentum nō adorabāt. Sed deitati vnitā. Hic querit vtrū humanitas chriſti ſit adorāda latria vel dulia: ſi dulia: q eodē mō ⁊ qlibet alia creatura: ꝓpter hoc videt ꝙ adoratiōe latrie ſit adorāda: qđ dicit Ioh. damaſcen⁹. Un⁹ igit eſt chriſt⁹ / ꝑfect⁹ deus ꝑfectus hō quē adoram⁹ cū pr̄e ⁊ ſpūſctō vna adoratione: cum incontaminata ei⁹ carne: ſed cōſtat ꝙ patrē ⁊ ſpm̄ſcm̄ adoramus latria: q ⁊ carnē ei⁹. Et in eodē capitulo: Timeo tangere carbonē ꝓpter ignē ligno copulatū. Et dicit ꝙ eodē mō adorat humanitatē ꝓpter vnionē cū deitate: ſ eodēꝫ mō ꝓpter idem timeo tangere carbonē ⁊ ignē: ergo adoratione eadem adorat humanitas ⁊ deitas: et ita latria. Sed cōtra Ioh. vi. g. Caro nihil prodeſt. Item caro chriſti eſt pura creatura. Sed dicit Glo. ſuper illud Exo. xx. a. Non coles ea neqꝫ adorabis: ſol⁹ eſt deus adorandus. Item dicit Auguſtin⁹ in libro de vera religiōe: Sūt quidā q dixerūt ꝙ caro chriſti adorāda erat latria. Ad verbū damaſceni dicendū ꝙ ſic intelligendū. i. adoramus filium incarnatū vna adoratione cum patre ⁊ ſpiritu ſancto: ⁊ ſic adoratur eius humanitas per accidens latria: quia adoratur ille in quo eſt. Sicut video ſophoronici filium per accidens: non quia cadat viſus meus ſup accidens: Et ꝙ ita ſit patet per Iohannē damaſcenum dicentē. Adoratur enim in vno verbi ſponſus: id eſt ſm quod perſona adoratur chriſti que eſt eius hypoſtaſis ⁊c̄. Non enim vt ſm carnē adoramus: ſed vnitā deitati: et ita vnam perſonam et vnam hypoſtaſim verbi dei duab⁹ ipſius retractis naturis. Et poſtea dicit illud verbum timeo tangere ignem ⁊c̄. Similit de exemplo: dicendū ꝙ ꝓprie timeo tangere ignē: carbonem per accidēs. Et nota ꝙ eſt duplex dulia: qdā ſimplex q poteſt ꝓberi cuilibet homini: ⁊ quedā que dicit hyperdulia. i. honor ſuper honorē: et hac adoranda eſt tm̄ caro chriſti et crux: et hec adoratio nihil ē aliud cū exhibet carni chriſti qꝫ ꝓfeſſio: ꝙ ꝑ paſſionē carnis ſue nos redemit. Crucis aūt adoratio ē ꝓfeſſio ꝙ in ipſa operatus eſt ſalutem noſtram: et ideo tm̄ hec duo adoram⁹ hyꝑdulia.

❧

ꝭ a Nūc autē cū cognoueritis deū. In hoc grauiꝰ pec
catis ꝙ̄ qn̄ non cognoſcebatis eū. c Immo cogniti
eſtis a deo.q.d. ꝙ cognoſcitis deū: ipſe facit nō habemꝰ a
nobis ꝙ ipſū cognoſcamꝰ. Eſt argumētū contra illos qui di
cant ꝙ ſcientia dei nō cōnotat aliquē effectū in rebus: immo

a Nūc aūt cū cognoueritꝭ deū: b imō cogniti eſtꝭ a deo: c d quō cōuertimini iterū ad e infirma et egena elementa/ quibus denuo ſeruire vultis? f Diēs obſeruatꝭ g ⁊ mēſes h ⁊ tpā ⁊ ānos:

ſicut verbū diligēdi
deū de deo ſignificat
diuinā eſſentiā: ⁊ cō
notat in nob effectū
dilectionis: in ver
bū cognoſcēdi ſigni
ficat diuinā eſſentiā
et cōnotat ꝙ deus efficit in nobis cognitionē. d Quomō
cōuertimini ⁊c.q.d.inexcuſabiles eſtis.ij.Pet.ij.d. Me
lius erat illis non cognoſcere viā iuſticię ⁊c. Et poſtea: Canis
reuerſꝰ ad vomitū ⁊c. Eccl.xix.c. Melior ē hō q̄ minuit ſapia
⁊ deficiēs i timore dn̄i.i.q̄ nec noſcit nec timet deū ꝙ̄ q̄ abun
dat ſēſu ⁊ trāſgredit legē: e Ad infirma ⁊ egena elemē
ta.i. ad cultū et ritū gentiliū: quarū aliqui colebāt aerem: alij
ignē: alij diē: alij mare/ vt dictū eſt eodē.a. Sub elemētis ⁊c.
De hoc dī Sap.xiij.a. Aut ignē aut ſpm̄ aut citatū aerē ⁊c.
Vel elemēta vocat lr̄as legis. Iudei eīm fuerūt ſicut paruuli:
q̄ nō addiſcūt niſi legere lr̄as ſine ſenſu et intellectu. Heb.v.c.
Cū deberetis magiſtri eſſe ꝓpter tp̄s ſed rurſus indigetis ⁊c.
Moraliter. Nota ꝙ duo dicit: b Cū cognoueri
tis deū/ immo cogniti ⁊c. In hoc ꝓbat amor cū ſibi īui
cem nō latent amici: mutua eīm reuelatio ſecretorū maxime fa
cit ⁊ tenet amorē: Deus reuelat tibi ſecreta ſua: vt iā cognitꝰ
ſit a te: caue ne abſcōdas ei tua ſecreta. Chriſti ſūt viſcera mi
ſericordię in quibꝰ nos viſitās oīa aperiunt nobis q̄ oſtendit.
Vn̄ ⁊ i cruce voluit latꝰ aperiri/ vt nullū lateat ſecretū cordis.
Bern. Cogitabas cogitationes pacis ⁊ ego neſciebā: at cla
uus penetrans: clauis reſerans factus eſt mihi: vt pateāt mi
hi miſericordię tuę. Vel nota ꝙ dn̄s multa reuelauit nobis q̄
nō alijs multis qui ignorant eū.ſ. quid credendū: q̄d agendū:
q̄d fugiendū: q̄d ſperandū: q̄d timendū: ⁊ vt breuiter dicatur:
ipſe ꝓmittit Exo.xxxiij.d. Ego oſtendā tibi omne bonum
Ioh.xv.b. Iam nō dicā vos ſeruos ſed amicos: quia oīa ⁊c.
Similiter hō debet deo ſecreta ſua reuelare ⁊ familiariter ad
uocare eū in domū ſuā: id eſt in cōſcientiā ⁊ defectus ſuos de
bet ei dicere in cōfeſſione oris aut laudis cū gratiarū actione.
Ps.36. Pſ. Reuela dn̄o viā tuā ⁊c. Prouer.xxv.b. Cām tuā cū ami
co tracta ⁊c. d Quō cōuertimini iterū ⁊c. Iſtud pōt di
ci magnis theologis: qꝛ mirū eſt cū cognouerūt deū ⁊ ſcriptu
ram quō ſe cōuertunt ita omnino ad elemēta.i. ad eleuamēta
honorū ⁊ dignitatū. Dicit ergo: Quō ꝯuertimini .i. ſimul: et
omino mēte ⁊ corpe cōuertimini ad honores et ꝓbēdas. Bern.
Vndiqꝫ circuit ſedulꝰ explorator: blandit: ſequit/ obſequit/ ſi
mulat ⁊ diſſimulat miſeriā ſibi ſuffragia iudicat: nō erubeſcūt
manibꝰ ⁊ pedibꝰ repbēſi: quō tādē ſe ingerere queāt i primo
niū crucifixi. Hoc ē ꝙ dic ꝯuertimini. f Dies obſuatꝭ
⁊ mēſes: ſeptimū diē: ſeptimā mēſē: g Et tpā/ octauū an
nū: h Et annos: annū iubileū. Vel ſm̄ q̄d loqt̄ ꝯ ꝯuer
ſos de gētibꝰ. Dies/ fatū: i diebꝰ ponētes ꝙ tali die/ tali mēſe/
tali tempore

Moraliter f Dies obſeruatis: Contra illos q̄ volunt naturalibus
rationibus inniti ⁊ metiri futura q̄ ſubiacēt libero arbitrio: vt
erit diſceptatio int̄ ꝓncipes. Nota tn̄ ꝙ ſm̄ diſpoſitionē cor
porū ſuperiorū pōt attendi colera ⁊ hmōi: ſed non cogunt hoc:
quia adhuc manet ſemꝑ hoī libertas arbitrij. Sed obijcias il
lud Greg. dicētis: ꝙ in aere videbant̄ quędā acies currentes
imminente perſecutione campanię: Dicendum ꝙ deus illas
mittebat non ad cauendum ſed magis ad terrendum: vt ſic
* reſipiſcerēt a pec

Expoſitio Glo. adoramus hyꝑdulia. Immo cogniti.i. a deo eſtis approba
ti: ſicut dicit aliquis: ego cognoſco regē: ⁊ reſpōdet alius: imo
bene ipſe cognoſcit te: q̄d maiꝰ eſt. Suo munere: cognitores
nos fecit ⁊ ſic amatores. Unde.j.Ioh.iiij.b. In hoc eſt chari
tas: non qꝛ prius dilexerimꝰ eū: ſed qꝛ ipſe prior dilexit nos.

Simile eīm eſt ei quod dicit: immo cogniti eſtis a deo: quia ꝑ
hoc notatur quędā excellentia: ſuper illud Ro.xj.d. Ex ipſo
et per ipſum ⁊c. Ibi Auguſtinꝰ. Trinitas vna quędā ſumma
res eſt cōmuniſqꝫ omnibꝰ fruētibꝰ ea/ ſi tamē res dici debeat:
et rerū omniū cauſa: ſi tamen ⁊ cauſa. Nō eīm nomē q̄d tantę
excellentię facile ꝯue
niat/ iueniri poteſt ni
ſi q̄d melius dicitur:
trinitas hęc vnꝰ deꝰ.
Hoc dicit quia in h̄
nomine res/ nulla ad
ditur excellentia: ſed
in hoc nomine cauſa notatur: in hoc autē nomine deus excellē
tiſſima notat̄ excellentia: et ideo de iſta ſumma trinitate quo
quo modō dicit̄. Cognoſcit nos deus ⁊c.i. cognitionē ſui no
bis pręſtat: ergo cognitio dei connotat effectū in cognitis:
q̄ cognoſcunt aliquid in eis. Ad hoc ſoluunt quidā ꝙ verbum
cognoſcēdi quādoqꝫ ſumit̄ ꝓ ſimplici cognitione: ⁊ tūc nihil
cōnotat: quādoqꝫ ſumitur ꝓ cognitiōe approbationis: ⁊ tunc
aliq̄d cōnotat. Vel poteſt dici ꝙ ſemꝑ cōnotat effectū/ non q̄
ſit: ſed qui poteſt eſſe: cognitio eīm eſt in aſſimilatione cogniti
ad ipſum: et in illa aſſimilatione lucis ęternę cognoſcit vnum
quēqꝫ: et in mala actione inquātū actio/ eſt veſtigiū trinitatis.
Scdm aūt illos q̄ dicūt ꝙ mala actio nō eſt a deo: tūc quādo
deus dicit̄ cognoſcere mala: effectus ille connotat̄ in oppoſito
quo cognoſcit̄ ipſum malū: vel in hoc bono cui ineſt malum.
Verbū corrigere maluit.ſ. vt h̄ ſibi ⁊c.q.d. hic poſſet ſequi ꝙ
aſcriberēt ſibi cognitionē: ⁊ ideo maluit corrigere ꝙ̄ ſic ſine
re: ne alijs occaſio ſibi cognitionē dei aſcribendi eſſet. Non ꝑ
fecte iuſtificat. Heb.vij.c. Lex neminē ⁊c. Quia ꝙ̄tū iuuat:
nō per ſe: ſed reſpectu gratię: ergo eo modo/ modo egenū eſt
ſicut ⁊ lex. Solutio: iuuat nō ꝑ ſe/ ſꝫ reſpectu gratię.i. nō quā
tum ad illos qui ꝑtinebant ad legē/ ſolūmō timore implētes
legē: ſed quantū ad eos q̄ ꝑtinebāt ad gratiā euangelij. Pene
par ſeruituti idolorum. Contra: lex in ſe bona erat: idolatria
nunqꝫ fuit nec eſt bona: ⁊ lex fuit in p̄cepto: idolatria in ꝓhibi
tione: Sol. verū eſt ꝙ nō fuit par peccatuꝫ: et ideo dicit pene.
Non diſtat modo lex ⁊c. Hoc falſum eſt et contrariū videt̄ ei
ꝙ dicit pene par: ergo nō diſtat in genere quia vtrūqꝫ pecca
tum infidelitatis ē mortale: ſed diſtāt in quātitate: quia idola
tria maiꝰ eſt pctm̄: Qn̄ azyma. Exo.xij.c. Poſt azyma cōpu
tāt. Nota ꝙ nunqꝫ a p̄ma die azymorū quę erat magnū feſtū
paſchę: ſed a die ſequēte ſabbatū paſchę cōputabāt: ⁊ ita ſēꝑ
a die ſequēti. Vn̄ in paſſiōe chriſti: cū paſcha eorū fuerit q̄nta
feria: ⁊ dies primus azymorū fuit ſexta feria cū dies penteco
ſtes fuit dn̄ica: q̄d nō eēt ſm̄ legē: ſi cōputatio fieret a die azy
morū. Vn̄ Leuit.xxiij.c. Numerabitis ab altera die ſabbatū
quo obtuliſtis manipulos p̄mitiarū ſeptē hebdomadas ple
nas vſqꝫ ad alterā diē expletiōis hebdomadę ſeptimę.i. q̄nq̄
ginta dies: et tūc offeretis ſacrificiū nouū dn̄o. Sed dicet ali
q̄s: iudęi qui ſciūt legē cōputāt a die paſchę: Dicimꝰ ꝙ errāt:
ſicut patet ꝑ textum: Ab altera die ſabbati ⁊c.i. poſt ſabbatū:
Unde Interlin̄. dicit ſuꝑ illud.i. die dn̄ica: hęc eſt altera dies
ſabbati in qua reſurrectio. Itē ſuꝑ illud: Diē expletionis ⁊c.
dicit Glo. marginal̄. hęc dies dn̄ica eſt in qua pentecoſtes
feſtiuitatē celebramus quā iudęi: nec ſm̄ litterā nec ſm̄ ſpm̄
celebrant: quia nec dies ſm̄ legē numerāt. Clangorē tubarū:
hoc eſt feſtū q̄d faciunt ꝓ liberatione iſaac: et clangūt in tubis
de cornu arietis: quia aries fuit ꝓ eo poſitus ⁊ imolatus. Et
ieiuniū: tunc rogant ꝓ peccatis totius anni in ſignū recōcilia
tionis ꝓ vitulo conflatili et aqua ſe expiabant: et tunc cineres
fiebāt quibꝰ populus expiabat̄ per totū annū. et de hoc dicit̄
Numeri.xix. Scenophegiam: de qua Numeri.xxiij.a. et
xix. Primum nō quia eſſet ſolennitas: ſed ꝓpter paſcha quod
in illo erat. Et ſeptimum mēſem totus ſolennis erat. Zach.
viij.d. Ieiunium quarti: et ieiunium quinti: et ieiunium ſepti
mi: et ieiunium decimi erit domui iudę in gaudium et in lęti
ciam: et in ſolennitates ⁊c. Diem feſtum. Exod.xxiij.b. De
quinquageſimo: In quo omia debita remittebātur: In ſepti
mo anno nō co

☞ tali tpe incipe debetis opera. Et iō / a Timeo ne forte
&c. j. Theſſal. iij. b. Amplius non ſuſtinens niſi ad cogno/
ſcendum fidem veſtram &c.
reſipiſcerent a peccatis ſuis ⁊ agerent penitentiā b Eſto
Moraliter * te ſic ego: nō redeatis ad hoc. c Quia ⁊ ego / fui / ſic
vos / vultis eſſe. Et cōſtat ꝙ nō dimiſi ſi
ne rōne. Vel / Eſtote ſicut ego quia
Al. ꝉ vos ego ſicut vos: fui hō correctus de er/
rore: vnde ⁊ vos ſimilr̄ poterit᷑ corrige/
re. Vel poſſunt eſſe verba p̄lati ad ſubdi/
tos qui temptant̄. Eccī. v. c. Eſto firmus
in via dn̄i ⁊ in veritate. j. Cor᷑. vij. b. Vo
lo oēs hoīes eē ſic meipm̄. Act. xxvj. g.
Opto apud deū ⁊ in modico &c.
Expoſitio mo anno non colebant agros: ſed que
Glo. ✠ ſponte naſcebant̄ comedebāt: nec repete
bant debita: in iubileo aūt etiā omnia re/
mittebant̄. Jubile⁹. Leuit. xxv. b. Septi
mū annū ſeptime decadis. Hoc pōt intel
ligi incluſiue. Septim⁹ iſte ann⁹ includit̄
ī ſeptiā decade: tūc celebrauerūt iubileū:
ſexageſimooctauo anno ſi excluſiue. i. ſi
excludat̄ ille ſeptim⁹ ann⁹ a ſeptima decade: ⁊ hoc ē ſeptē an/
norum poſt ſeptimā decadē: tunc. lxxvij. āno celebrauerūt iu/
bileū. De hoc in introitu preſſor̄ ⁊ in fine impreſſo. i. xxxix. ⁊
ca. xxx. ſup titulū. Ps̄. eiuſdē legitur. Indulta eſt. Ps̄. lxiij
ſup titulū. Dario eis data. ſ. Unde. i. de qua babilonia. Re/
dierūt: plene ⁊ in multitudine reuerſi. Et chaldeis. Hoc dicit
q̄ʒ aruſpices maxīe erāt chaldei. Ad ſupſticioſas obſeruatio
nes. Nota ꝙ quedā eſt obſeruātia opis que pendet ex q̄litate
aeris: vt q̄ tpe ſeminandū ſit: hec nō eſt ſupſticioſa. Et ē que/
dam q̄ pendet ab eis que ſubiacēt libero arbitrio: hec ſuperſti
cioſa eſt et mala: Egena p̄o eo ꝙ &c. Sed eadē ratiōe oīa de/
bent dici egena: btā virgo ⁊ caro chriſti p̄cioſa. Soł: hoc di/
cit ꝓpter galathas qui elemēta credebāt eſſe deos. Vn̄ cū de⁹
nullo egeat ⁊ ipſa deo egeāt: patet ꝙ nō ſunt dij. Hec autē in/
digentia eſt catena aurea: qua tenent̄ ineſſe omia quam phi
ꝓpoſuerūt. Tali luna. Hoc intelligit̄ de illis que ſubiacēt libe
ro arbitrio Adeo graue: ſimilr̄ quis putaret eſſe pctm̄ mor/
tale / nō ſubleuare aſinū ꝓximi: niſi eſſet p̄ceptum Exo. xxiij.
a. Et mulierē nō eſſe velatā niſi eſſet p̄ceptū. j. Cor᷑. xj. a. Si
milr̄ dicūt d̄ fornicatiōe. Spūali dijudicatione. j. Cor᷑. xj. d.
Spūalis autē oīa iudicat ⁊ ipſe a nemine iudicat̄ d Fra
Ad litteram tres obſecro. Obiurgauerat eos: ſed ad modū ſamaritani
Luc᷑. x. f. poſt vinū infudit oleū: poſt aſperā correctionē le/
nē admonitionē. Nō facit ſic illi de quib⁹ Eſa. j. f. Vinū tuū
mixtum eſt aqua: ſed ſingula queq̄ locum teneant ſortita de/
cēter. Nūeri. vij. Duces poſt acetabula offerebant phialas.
Et nota ꝙ dic᷑ / frēs: nō dic᷑ ſb̄diti vel ſui: obſecro / nō ipero.
iij. Reg᷑. xix. b. Nō in turbine dn̄s. Philemonē. b. Multā fi
duciā habēs in chriſto ieſu iperādi tibi qd̄ ad rem ꝑtinet ꝓpter
charitatē magis obſecro &c. Prouer. xv. a. Lingua placabil̄
lignū vite: que aūt imoderata eſt cōteret ſpm̄. Prelati modo
nō iſto modo ꝓcedūt: ſed in pompa ⁊ crudelitate dominant̄.
Ezech. xxxiiij. a. Cū auſteritate impabat᷑: ⁊ cū potētia. Dic
ḡ: e Obſecro: vt faciat᷑ qd̄ hortor. i. ſitis ſic ego. f Ni
hil me leſiſtis: Quidā pſeudo dicebāt eis: paul⁹ odit vos: ⁊
ita digne nos arguit. Rn̄det ꝙ nō: dicēt / Nihil me leſiſtis:
quō ḡ dure agerem cōtra vos: Et ꝓbat ꝙ nō leſerūt eū: imo
honeſte receperūt: ⁊ etiam qn̄ erat in tribulationib⁹: ⁊ hoc eſt:
g Scitis autē: q̄ſi nō me leſiſtis: ſed poti⁹ honorifice me
recepiſt᷑: cū cām ſpernēdi habuiſt᷑: ⁊ hoc eſt qd̄ ait: h Per
infirmitatē carnis. i. qn̄ tribulationem ſuſtinerem in carne
infirma. i Et nō ſpreuiſtis tēptationē vr̄am. i. tribu
lationē quā ſuſtinui. k In carne mea: p quā apparet qua
les eſtis: et ſic in ipa tēptatio veſtra. Diabol⁹ eīn quātū tribu
labat et viliſicari faciebat apoſtolū / vt h̄ vidētes q̄ crediderāt /
miniſterio ei⁹ reſipiſcerēt a fide: l Sicut angelū / ita mi
hi creditis ſicut angel⁹ dei eſſem: et / m Sicut chriſtū:

a Timeo ꝉ ne forte ſine cauſa
b laborauerim tn̄ vobis. Eſtō/
c te ſicut ego: quiā et ego ſicut
d vos. Fratrēs obſēcro vos:
f nihil mē leſiſtis. Scitis aūtē
h quia pēr infirmitatem carnis
euangeliçaui vobis iam pri/
i dem: ⁊ tēmptationē veſtrā in
k cārne mea nō ſpreuiſtis neq̄
l reſpuiſt᷑: ſʒ ſicūt āgelū dei ex/
m cepiſt᷑ me ſicūt chriſtū ieſum.

qd̄ plus eſt. Ubi ē ḡ beatitudo vr̄a. Maxia erat nob̄ be/
atitudo ſup hoc ꝙ me ita tribulatum receperatis. Ergo &c.
Moralit᷑. h Per i firmitatē carnis euāgeliçaui vo
bis. i. dū eēm in magna tribulatiōe et afflictiōe corpis. In q̄ Moraliter
maxīe poſſum⁹ erubeſcere. Scti antiq⁹ / licet trucidarētur /
p̄dicabāt nomē dn̄i: ſʒ modo honorāt in
predicatione / et tn̄ nolūt predicare: Act.
iiij. d. Prohibitum fuit apoſtolis / ne ipi
loquerent̄ in noīe ieſu chriſti: Ipſi rn̄de/
rūt: nō poſſum⁹ nō eloqui &c. i Tē
ptationē veſtrā in carne. Tēptatio
eīn predicatoris et p̄lati: tēptatio eſt ip/
ſi⁹ ſb̄diti. Zach. xiij. d. Percute paſtorē
&c. Luce. xxij. c. Simō / ecce diabol⁹ ex/
petiuit vos &c. Hoc dixit / qn̄ ibat ad paſ
ſionē. q. d. paſſio mea erit vobis magna
temptatio. Temptationē. Tēptatio
eſt homini carnali tribulatio et paupta s
alterius: q̄ʒ nō facile etiā creditur paupe
ri in veritate. Eccj. xiij. d. Diues com/
motus firmat̄ ab amicis. Et nota ꝙ di/
cit / In carne mea. Tribulationē eīn q̄
eis erat temptatio / ſuſtinebat apoſtolus exterius in carne ſua.
Coł. j. d. Adimpleo ea &c. Sed hoc modicum erat reſpectu
eius ꝙ interius ipſos diligebat. Unde. ij. Cor᷑. xj. f. Preter
ea que extrinſecus ſunt inſtantia mea quotidiana ſollicitu/
do oim eccleſiarū. Sed nota ꝙ hic dicit̄ / Non ſpreuiſtis.
Multi autem videntes prelator̄ peccata ſunt ſicut cham.
Geñ. ix. d. Qui videns verenda patris ſui dixit alijs fratrib⁹
ſuis / Sed ꝓpter hoc maledict⁹ eſt. Eccī. iij. b. Si defecerit ſen
ſu veniā da ⁊ ne ſpernas eū in tua virtute: dicit̄ de patre car/
nali: qd̄ intelligendū eſt ſimilr̄ ſpūali. l Sed ſicut an/
gelum dei. i. honorifice. Heb. vlt᷑. a. Hoſpitalitatis nolite
obliuiſci: per hanc eīn &c. Et iterū ſicut angelus debet recipi
p̄dicator: vt dictis eius firmiter adhereat ſicut dictis angeli.
Ps̄. Qui facit angelos ſuos ſpūs. i. ſpūales: et miniſtros ſu/ Ps̄. ciij
os ignē vrentē. i. facit ꝙ alios arguant de peccatis ſuis ⁊ accē
dant ad amorē: Qui nō receperint nuncios ſuos indignanter
fert dn̄s: Judith. j. d. Indignat⁹ fuit nabuchodonoſor: q̄ re/
miſerūt nūcios ſuos vacuos ⁊ ſine honore. Vacuos quia nō
iplēt ope q̄ p̄dicāt: ſine honore qn̄ ꝯtumelijs eos afficiūt: vel
nō recipiūt ī hoſpitio. Nota ꝙ ipſi p̄lati et p̄dicatores ſi vel/
lēt recipi ſic angeli / deberēt ſe habere ſic angeli: vt cēnt parui
ſūptus: ſed magne vtilitatis: Angeli aūt nō comedūt. Talis
archidiaconus fuit beatus ſtephanus. Act᷑. vj. d. Viderūt fa
ciem eius quaſi faciē angeli. Item patientes in iniurijs: ⁊ hu
miles in laudibus hūanis. ij. Reg᷑. xiiij. d. Sicut angel⁹ dn̄i
ita eſt dn̄s me⁹ rex / vt nec benedictiōe / nec maledictiōe moue
atur. Item innocētes in vita ꝓpria. iiij. Reg᷑. xix. e. Tu es in
oculis meis ſicut angeli dei. Itē cōpatiētes in alienā miſeriā.
Eſa. xxxiij. b. Angeli pacꝭ amare flebūt: Et ſubdit cauſā. Diſ
ſipate ſūt vie / ceſſauit trāſiēs &c. Itē agiles ad decurrēdum
in auxiliū animarū. Eſa. xviij. a. Ite angeli veloces &c. m
Sicut ieſum chriſtū &c. Mat. x. d. Qui vos recipit me
* recipit &c.
d Fratres obſecro &c. Nō penes vos inimicitiarū no Expoſitio
ſtrarū eſt cauſa. Cōtra ipſi erāt hoſtes domini: ergo et pauli. Glo.
Item Deut᷑. xxij. a. Abominat̄ domin⁹ deus qui facit hec:
ergo et homo tales debet abominari / ſi eſt ver⁹ amicus dei:
quia vera amicitia eſt / idē velle et idē nolle. Solutio odio
habebat vicium non naturam: ſicut et dicitur Sap. xj. d. Ni/
hil odiſti eorum que feciſti: et ibi ſubdit in Glo. et textu: Et
aduerſabit̄ omni iniq̄tate. Si nō ſpernitis me / tanquā vilē:
licet qd̄ vile eſt. Si eīn ſperni ſolebat: Vel vtilem: id eſt non
ſpernitis me reputantes me eſſe vobis inutilē: Quia tribula/
tione videtur q̄les. ſ. quia ſtabiles eſtis. Tanquā vtilem: ideo
non ſpreuiſtis: quia vtilē non dubitaſtis. Alij habent et me/
lius tanquā inutilē. Sicut angelū: id eſt nunciū: Qui in apo/
ſtolo loquitur. ij. Cor᷑. vlt᷑. a. An experimentum &c. Nō ideo
✠ tamen parcit

a Ubi ē beatitudo veſtra. Hoc
* recepit me recipit ꝛc. eum receperant appellat eorum beati/
ꝙ honorificet iocunde beatitudinis. Prouerb. xliij. c. Qui
tudinem: id eſt cauſam b Quia ſi fieri potuiſſet. Mo
miſeretur pauperis beat⁹ erit. ... honorē: ibi: Sicut angelū
ta duo in receptiōe predicatoris: Hono... cui nos debemus cōformari. Phil. ij. a. Formam ſerui acci/
piens ꝛc. Forma ſerui eſt conuerſatio humiliū. Charitas eni
chriſti eſt forma noſtre charitatis: Sicut dicitur Matth. v. g
Diligite inimicos veſtros ꝛ benefacite his qui oderunt vos:
et orate pro perſequentib⁹ ꝛ calūniantib⁹ vos: vt ſitis filij pa

dei: Impēſam bene
ficio: Hic. Unde. j
Timoth. v. c. Qui
bene preſunt preſby
teri duplici honore
digni habeant. Sed
multi ſunt de genere
ſacerdotis illius: de
quo Amos. vij. c.
Qui vides gradere
fuge in terram iuda:
et comede ibi panē ꝛ
prophetabis ibi ꝛc.

a Ubi ē̄ſt ergo btitudo veſtra?
Teſtimoniū eni perhibeo vo
b bis: qꝛ ſi fierī potuiſſet oculos
c veſtros eruiſſetis ꝛ dediſſetis
d mihi. Ergo inimic⁹ vob fact⁹
e ſum vérū dicēs vobis? Emu/
f
g lantur vos non bene: ſed ē x/
h cludere vos volunt vt illos
i emulemini. Bonū aūt emu/
k lamini in bono ſemp: et non
l tm̄ cum p̄ſens ſum apud vos
m Filioli mei quos iterū partu/
n rio donec formetur chriſtus i
o
p vobis. Uellem autem eſſe
q apud vos modo ꝛ mutare vo
cem meā: quoniā ꝯfundor in

tris veſtri qui in ce/
lis eſt: qui ſolem ſuū
oriri facit ſuper bo/
nos ꝛ malos. q. d.
omnes diligit: ſic et
vos. Propter hec
duo. ſ. ꝓpter confor/
mitatē duplicē cha/
ritatis. ſ. interius/ et
operationis exteri/
us ſignanter dicitur
Cant. viij. b. Pone
me vt ſignaculum ſu

Sic quidam dicunt ſacerdotibus predicatorib⁹: Ite ad do/
mum religioſorum. Moraliter. c Oculos veſtros/ bo/
nus prelatus non petit eruitionem oculorum: id eſt excecatio
nem: Sed hoc querit diabolus. j. Reg. xj. a. In hoc feriam
vobiſcum fedus ꝛc. Numeri. xvj. c. An oculos nr̄os vis erue
re: Hoc faciunt quādoqꝫ prelati: eruūt eis oculos: id eſt qd̄ ſi
bi prouiderunt pauperes ſubditi ad victum ꝛ veſtitum: hoc
ipſi rapiunt ꝛ ſuperflue expendunt: et ſic oculos eis eruunt.
d Ergo inimic⁹ factus ſum vobis/ verum dicens. Un
de Terentius. Obſequiū amicos: veritas odiū parit. Amos
v. c. Odio habuerunt corripientem in porta ꝛc. Sed tn̄ pro/
pter odium tale non eſt deſiſtendū a filij correctiōe. Prouer.
xix. c. Erudi filium tuū ne deſperes. Prouerb. xxvij. a. Me/
lior ē manifeſta correctio ꝙ̄ amor abſcōdit⁹: meliora ſūt vul/
nera diligētis ꝛc. e Uerū dicens vobis. Hoc nō amāt.
Eſa. xxx. c. Loqmini nobis placentia ꝛc. Prouerb. xxvj. d.
Lingua fallax non amat veritatem ꝛc. Eſa. lix. c. Corruit in
platea veritas ꝛc. non potuit inuenire hoſpitium. Ita eſt ho/
die ꝙ ipſa non poteſt ingredi: et ideo fit ī obliuione. f Emu
lant vos nō bene: id ē diligūt vos nō ad ꝑfectū premiū:
ſ; ad queſtū ꝓpriū: Amici ſūt fortune: nō q̄rūt fructū ſ; datū.
g Excludere/ a fide ad legē vel a dilectiōe mea. h Ut il
los emulemini: id ē imitemini: ꝙ̄qꝫ dicat Prouer. xxiij. b.
Nō emulet cor tuū peccatores. Uel Prouer. iij. d. Ne emu
leris virū iniuſtū. Uel Prouer. xxiiij. a. Ne emuleris viros
malos. i Bonū autem emulamini. i. diligite bonū ho
minem. k In bono/ opere. q. d. quia bonus eſt diligite.
Uel: Bonū opus emulamini. i. diligite vel ſeqmini.
In bono. j. Cor. xij. d. Emulamini chariſmata meliora. j.
Theſſal. vlt. d. Omnia probate qd̄ bonum eſt tenete. Sic
facit apis melliflua que colligit flores. Sed quidā ſunt muſce
canine vel ſcabrones: qui flores/ id eſt bonos mores aliorū re
linquūt ꝛ ſtercoribus inſidēt. j. Cor. xiiij. a. Emulamini ſpi
ritualia. l Et non tm̄ cum preſens. Hoc dicit qꝛ qui/
dam in preſentia p̄dicatoris honeſte habent ſe: ſicut famuli
praui coram dn̄is ſuis. Sed dicitur contra eos Eph. vlt. a.
Non ad oculum ſeruientes q̄ſi hoibus placentes: ſed vt ſerui
chriſti. m Quos iterum parturio/ cū labore ꝛ dolore.
Cu⁹ ratio dicitur Eſa. xxxvij. a. Uenerūt filij vſqꝫ ad partū
ꝛc. Eſa. xlv. a. Ue q̄ dicunt patri q̄d generas ꝛc. Ideo Iob.
xvj. c. Comparat dn̄s ſuos mulieri parienti. Iob. xxxix. Nū
quid parturientes ceruas obſeruaſti? Per ceruam que maxi/
me odit venenū: ꝛ ſerpentem extrahit a cauernis/ ſignificatur
Pſal. cxviij. predicator dicens: Iniquitatē odio habui: et extrahit diabo
lum de cordibus peccatorum. Item cerua duplicem dolorē ha/
bet in partu. ſ. naturalem: et quia timet ne lupus fetum ſuū ra
piat: ꝛ ideo ī via publica parit: Sic predicator dolet pro de/
fectu ſuo: timens ne poſſit parere peccatorē: id eſt deducere
extra ventrem diaboli ad lucem gratie: etſi eduxerit/ timet ne
diabolus rapiat eum per recidiuū. n Formetur/ per bo/
nam vitam. o Chriſtus. i. ſimilitudo chriſti. Eſa. xliij. c.
Populū iſtum formaui mihi. Conuerſatio eni chriſti ē forma

per cor tuū: vt ſignaculū ſuper brachium tuū: vt. ſ. a me reci/
pias formam diligendi ꝛ operandi. p Uellem ꝛc. Uox
predicatoris et preſentia corporal. Iob. xxix. b. Uidebāt me
iuuenes ꝛ abſcondebantur ꝛc. Dicitur Thren. vlt. c. de per/
uerſis: Facies ſenū nō erubuerūt. q Et mutare vocē me
am: ſicut gallina ꝛ ſicut nutrix. Similiter debet p̄dicator ſm̄
capacitatē auditorum predicare ꝛ mutare ſe. r Quoniam
confundor. Sed quō confundit in eis: quia peccata eorū
non minuebāt meritum apoſtoli. Sed dicendū ꝙ ſicut filius
ſapiens eſt gloria patris: ita filius ſtultus eſt indecentia ei: qꝛ
videtur negligens fuiſſe in erudiendo. Et ex hac indecētia ge
neratur confuſio ei. Ecc. xxij. a. Confuſio patris de filio in/
diſciplinato.

tm̄ parcit. Argumētū ꝙ p̄lati nō debent parcere ſubditis
propter beneficia ab eis accepta. Non querit ſua. Phil. ij. c. Expoſitio
Omnes querunt que ſua ſunt. j. Cor. xiij. b. Charitas non Glo.
q̄rit q̄ ſua ſt. Lac ꝛ lanā. Ezech. xxxiiij. a. Lac comedebatꝭ: ꝛ
lanis operiebamini: gregē āt meū nō paſcebatꝭ. Ioh. xxj. d. Pa
ſce oues meas: tāqꝫ meas nō tāqꝫ tuas. Qd̄ iter oia chari⁹ ē.
Unde illud: Cuſtodi nos dn̄e vt pupillā oculi. ſ. ſicut chariſſi/ Pſ. 16.
mos tuos. Zach. ij. c. Qui tangit vos tangit pupillam oculi
mei. ſ. ad vtilitatem mee p̄dicationis. Argumentū ꝙ qui ver⁹
chriſtianus eſt/ req̄ſitus a prelato pro vtilitate eccleſie debet
facere quicquid poteſt. Non poteſt fieri. Ratio dicitur: non
pōt fieri: qd̄ nō pōt fieri de iure: Sic ꝛ iob. Utinam ꝛc. Iob.
vj. c. Suſpendiū elegit anima mea: alia littera eſt. Dominus
ad loth: Gen̄. xix. c. Non poſſum vel non potero: alia littera.
Non poterat per iuſticiā. Cōtra: idem ē potentia dei et iuſti
cia: ergo quicq̄d poteſt deus per potentiā: pōt per iuſticiā: et
nihil poteſt niſi iuſte: ergo quicq̄d pōt per potētiam poteſt p
iuſticiā. Sol. Nemo ſe argui vult. Cōtra. Prouerb. xxviij. d.
Qui corripit hoiem inueniet grām apud eū poſtea ꝛc. Pro/
uerb. xxix. a. Uiro qui corripientē ſe ꝛc. Rn̄dit: Nemo/ deſa/
cili. Uult/ cum corripit. i. habet pro bono: licet poſtea. Nec ē
contrariū illud. Prouerb. Quia ponit ibi poſtea. Propter h̄
diligite ꝛc. Ergo mali non ſunt diligēdi: ergo hoc intelligitur
de dilectione inducēte imitationē. Uel mali inquātū mali non
ſunt diligēdi. Pſ. Iniq̄s odio habui. Cōcipiētes fidē. i. cre/ Pſ. 118.
dere incipiētes. Senſum fidei. i. bonū opus q̄ vegetat fides:
quia dr̄ Iaco. ij. d. Fides ſine opib⁹ mortua eſt. Et h̄ dicit:
qꝛ fide tangim⁹ deum ꝛ guſtam⁹ eius dulcedinē. Perſpicua
fiunt non per ſcientiā: ſed per modū experiētie. Et h̄ eſt gra/
uius dictū. i. expreſſi⁹. Sicut i Pſ. Cor mūdū crea ī me de⁹. Pſ. 50.
q. d. totū erat adulteratū. Terribili⁹ inſonat: quia per h̄ oſtē
dit: ꝙ nihil oīno remāſerat eis de fide chriſti ſine forma. Que
nolo ſcribere. Argumētū ꝙ mal⁹ pctm̄ eſſet ſcribere pctm̄ ꝙ̄
dicere: vel in ſcripto redigere per modū inducēdū in illud ꝙ̄
ipſuz opere iplere. Ut cum hieremia: nō profuit ꝛc. Hiere. xv
c. Scdm̄ Septuaginta. vbi nos habem⁹ Non feneraui neqꝫ
fenerauit mihi quiſqꝫ. Prouerb. xix. c. Fenerat dn̄o ꝛc. Pro
uerb. xxviij. d. Qui dat pauperi nō indigebit. Quid mirum:
fecit dn̄m debitorē ſuū qui ſemper poteſt reddere. Id ē mira
biliter natus eſt.

ꝯ ſciplinato. a Dicite mihi/ Oſtendit eis ꝙ fatui ſunt in obſeruatiōe legaliū: querēs ab eis an intelligāt legē: an nō: ſi intelligūt: ſed ipſa docet ſe nō eſſe obſeruāda: ergo male obſeruātis: ſi nō intelligāt: ḡ fatui eſtis qui qđ nō intelligitis quō debet fieri vultis facere. Dicit ḡ: b Qui ſub lege/ ſeruitis. ij. Cor. xj. d. Suſtinetis enī ſi qs vos i ſeruitutē redigit. c Legē ñ legiſtis: Act. vij. f. Putas ne intelligis ḡ legis: d Scriptū eſt/ in Gen. Hec ſūt accepta ſūmatim de Gen. Et ē h argumētum: ꝙ argumētū nō ſumitur ſemꝑ ex v̄bis hiſtorie: ſed ſummatim. e Ancilla agar: libera ſara. f Scdm carnē/ nō ꝑ miraculū ſ ſm legē nature. g De libera. Gen. xxj. a. Uel ꝑ repromiſſionem. Gen. xxviij. c. i. ꝑ miraculū ſiue per fidē promiſſiōis iterate. h Per allegoriā: q2 ſignificāt ḡ fiūt in eccleſia. i Hec enim ſunt. i. he due mulieres. Et ſumit hec accidētia ſua ab antecedenti Teſtamēta: quorum vnum. ſ. vetus habuit filios ſeruiētes timore: et ita q̄ſi de ācilla: vnū. i. nouū ex amore q̄ſi de libera. Iſtud aplūs nō dixiſſet ſicut dicit Greg⁹. qs auderet dicere: Sz qs crederet ſpinas vocari diuitias niſi dñs ſic expoſuiſſet. Mat. xiij. c. Siľr Hiere. xiij. a. de lūbari. Propter h. j. Cor. x. a. Petra erat chriſt⁹. k Unū qdē/ fuit datū. l In monte ſina i ſeruitutē/ quātū ad timorē pene. Exo. xx. c. Ut ꝓbaret vos ⁊c̄. m Generās/ filios ſeruientes timore peſſimo: lex eſt ſicut pater operū ſeruiliū: et opera ſūt q̄ſi filij: vnde ⁊ marit⁹ dr̄. Roma. vij. a. Lex i hoīe dñat quāto tp̄e viuit: nam q2 ſub viro ē mulier ⁊c̄. Hui⁹ mariti ſemen fuerūt mine ⁊ v̄bera. Hiere. xxxj. e. Seminabo domū iſrael: ⁊ domū iuda ſemīe hoīm ⁊ ſemīe iumētoꝝ. n Que vel qđ ſm Glo. ſ. teſtamētū eſt. o Agar. i. ſignatū eſt ꝑ agar. Et ſumit li/ que aūcedētia ſua a ꝯſequētibꝰ vľ a ſignato/ per p Sina/ qđ interp̄tat humile mādatū ad innuēdū ꝙ iudei ꝑmerent p̄cepti legis ⁊ humiliarent ꝑ penas inflictas ſm legem ḡ data fuit ibi vet⁹ teſtamētū. ſ. q In arabia/ minore. Duplex ē arabia. ſ. regio ḡ ē vltra iordanē. Et dicit minor: q2 vna occurrit ſtati trāſito iordane: et de hac h. Alia valde remota ē: et ē ꝓpe libyā. De q̄ Lucan⁹. Ignoti nob arabes veniſtis i vrbē: Umbras mirati nemoꝝ qđ rite miſtras. Et dicitur ꝙ ibi ſūt antipodes. Sed Aug⁹ in li. de ciui. dei. probat ꝙ nihil ē ponere antipodes. r Cōiūct⁹. i. ꝯſimil ei. s Que nūc eſt hieruſalē. i. ſynagoge iudeoꝝ terrena diligēti. i. veteris teſtamēti ſimilis eſt populo iudaico: q2 illi de veteri teſtamēto ſeruiebāt ꝑ terrenis: ſicut modo videt. Unde ſubdit: Et ſeruit cum filijs ſuis. Uel/ r Qui ꝯiūct⁹ ē. Ad lrām/ terra iſta in q̄ eſt mons ſina ꝯtermina eſt terre hieroſolymitane. Et iō dr̄ mons ad lrām ꝯiūct⁹ ei que nūc eſt hieruſalē. Et dic haimo. Sina mōs ē tāte latitudīs ꝙ multas diuidit regiōes ⁊ philiſti moab ⁊c̄. Cui⁹ extremitas ꝯtinuata ē terre ꝓmiſſiōis: ſicut montes qb⁹ cingitur italia t Illa aūt q̄ ſurſū eſt. i. eccleſia militās. v Que ſurſū eſt/ ꝑ ſpem et noꝝ. x Libera ē: q2 ē filia triūphātis eccleſie: de q̄ ꝯſtat ꝙ libera ē. ij. Cor. iij. d. Ubi ſpūs dñi/ ibi libertas. Ioh. viij. e. Si fili⁹ vos liberauerit. Et part⁹ ſequit ventrē: ergo eccleſia militās libera ē: ḡ et cadē rōne nos liberi ſum⁹. Quia ſeqt: y Que eſt mater noſtra. Hoc etiam exponit de triumphāte eccleſia: que reuera ſurſum ē. i. i celo empyreo. Et ſic ꝓbauit ꝑ auctoritatē ꝙ filij noui teſtamēti nō debēt redire ad vetus teſtamētū vt faciāt opa legis: q2 filij noui teſtamēti ſūt liberi: illi aūt ſerui. Sed q2 poſſet qs dubitare: vtrū ꝑ ſarā intelligat nouū teſtamētū ſiue eccleſia nr̄a ḡ libera ē: oſtēdit per auctoritatē eſaie: quia ipſa eſt libera. z Scriptum eſt/ Eſa. liiij. a. Lauda ſteril ḡ nō paris decanta laudē ⁊c̄. Septuaginta

ꝯ Letare ſterilis ⁊c̄.

Gen. 21.

B

Al. ꝯminiculū

a vobis. Dicitē mihi qui ſub le
b gevultis eſſe: Legē nō legiſtis:
c Scriptū ē ei: quoniā abraam duos filios habuit: vnum
d
e de āncilla: ⁊ vnum de libera.
f Sed q̄ de ancilla ſm cārnem
g nat⁹: eſt: qui aūt de liberā ꝑ re
h promiſſionē. Que ſunt pēr al
i legoriam dicta. Hec ēni ſunt
k duo teſtamēta. Unū quidem
l in mōnte ſina in ſeruitutē ge
m n nerāns quē ē āgar: Sinā eni
o p mons eſt in ārabia q̄ ꝯiūct⁹
q r eſt ei: quē nūc eſt hieruſalem
s t et ſeruit cum filijs ſuis. Illā
v autem/ quē ſurſum eſt hieru
x y ſalem liberā eſt quē eſt ma
z ter noſtra: ſcriptūm eſt enim.

Moraliter t Illa aūt q̄ ſurſū eſt hieruſalē/ vt dictū eſt. Illud exponit de triūphāte ⁊ de militāte eccleſia. Nota ḡ h quattuor: In h qđ dicit: ſurſū/ notat altitudo. In h qđ dic hieruſalem: pacis multitudo: In h qđ dic/ libera: libertas: in hoc qđ dicit/ mr̄/ charitas. Hec ꝑfecte ſūt i triūphāte. Triumphās ḡ eccľia ſurſum ē. i. i celo empyreo. Et iterum: quia corda eoꝝ ḡ in ea ſūt eleuant perfectione. Exo. xxv. d. dicitur moyſi ꝙ faciat tabernaculū. i. militātē eccleſiā ad ſimilitudinē oſtēſi ſibi i monte. i. eccleſie triūphātis. Iō ꝑ militātē eccleſiā dicit in miſſa: Surſū corda. Surſum eni eſſe debem⁹ i ꝯtēplatiōe. Col. iij. a. Que ſurſū ſūt ſapite. Itē ꝯuerſatiōe. Phil. iij. d. Cōuerſatio nr̄a i celis ē. Itē deſiderij feruore. Iob. vij. c. Suſpēdiū elegit aīa mea. Sz ſignū eſt ꝙ nō ſūt eleuata corda nr̄a: ſ depſſa ſi anguſtias patimur ⁊ p̄ſſuras. Iuxta illud/ Ioh. xvj. g. In me pacē: in mūdo p̄ſſurā habebitis. Cui⁹ cauſa ē: q2 corpa glorificata non ſe

* premūt: ſed hic

✗ bilit nat⁹ ē. Sz quō ñ ꝯcept⁹ ē virili ſemīe ⁊ tp̄e determinato ſm naturā ꝓdijt ad lucē: So. Mirabilit nat⁹ fuit i vtero: ſ ſara ſterilis erat: ſ ex vtero nat⁹ ē ſm naturā. Uñ ſup illō Mat. iij. b. Potēs ē de⁹ de lapidib⁹ iſtis ⁊c̄. Glo. In cui⁹ rei p̄ſagiū de⁹ de ſara nobiſ genuit filiū. De alia vxore. ſ. cetbura Gen. xxv. a. Et dicūt hebrei ꝙ iſta fuit agar: q2 agar interpretatur copulata: q2 eā ſibi copulauit poſt mortē ſare ne videret ſeruire libidini: et nouis nuptijs laſciuire ſi aliā duxiſſet: ſed ſi ipſa ꝯcubina: quō ḡ poſt mortē ſare duxit in vxorē aut enim erat ei⁹ vxor: aliter peccaſſet mortalit cognoſcēdo eā. Sz dicitur duci i vxorē: q2 cū viuēte ſara vt ancilla teneret poſt mortē ei⁹ donata ē e. li. qua ſara eſt. Non ſm vim carnis: q2 illa generatio ſignificauit generationē fidei dei ḡ facta ē ope ſpiritus ſcti: licet data fuerit beate v̄gini potētia generādi manēte v̄ginitate: qui ꝓmiſit Gen. xviij. b. ꝙ generaret filiū: licet illa ſterilis eſſet: ⁊ ipſe ſenex. Qđ indebitū hoib⁹. i. i h ꝙ fili⁹ nat⁹ ē. De talib⁹ ſignificatū ē ꝙ dñs gratis dat grām fidelib⁹. Allegoria ei ⁊c̄. Aleos ei alienū: gogos q̄ſi ducēs i aliū ſenſū: Differt eni hiſtoria/ allegoria/ tropologia/ anagoge. Hiſtoria docet qđ factū: tropolia/ qđ faciendū. allegoria/ qđ intelligēdū: anagogia/ qđ appetendū. Abba eni pat ⁊c̄. i. interpretat cauſa euphonie: vñ dr̄ abraam quaſi ababam: q2 multoꝝ gētiū pater. Genuit de⁹ ſibi filios. Sed illi qs generauit i veteri teſtamēto timore pene ſeruiebāt ⁊ peccabāt mortalit: ḡ de⁹ patores generauit ⁊ ſūt filij ei⁹. Sol. Hic ſumit nomen filioꝝ dei large: ſicut chriſtian⁹ dr̄ etiā qui habet fidē informē. Q2 timore pene: Sz timor pene ē donū dei: ḡ ſimiliter amor tp̄aliū. Sol. Timor pene q2 pena credita ē donū dei ⁊ amor bonoꝝ q̄ nō vidēt ſ credūt: ſiľr donū dei: ſ nō amor tp̄aliū bonoꝝ q̄ videt. Scilicet iudei. ij. Pet. ij. d. Serui pcti. Ioh. viij. d. Generās hoīes i ſeruitutē ꝑ cōem legē. Sicut illō Roma. iiij. c. Lex irā opat. Et Roma. v. d. Lex ſubintrauit ⁊c̄. In ſara. i. i aīo humilitate. i. viliſicatiōe. ſ. Deut. xxj. c. Si aūt ñ ſederit i aīo tuo dimittas eā liberā ⁊c̄. q2 hūiliaſti eā. i. viliſicaſti ꝓſelytū. Mat. xxiij. b. Ut faciatis vnū ꝓſelytū. Timore pene: inquātū filij tm̄: qui amore ſeruiebāt ꝑtinebāt ad nouū. Que ſurſum. Col. iij. a. Cañ. viij. b. Que ē iſta ⁊c̄. Nec virtute miramini ſicut ſara: ſicut in actib⁹ aplōꝝ. Quaſi nullos genuit: qđ dic ꝓpt iob q̄ fuit de gētib⁹: et quidā alij/ ſ valde pauci. Que etiā nō parturit: parturientē conari ad partū: qñ aīa ꝯcupiſcit deſiderare. Nō dilectiōe: p̄deſtinatiōis. Iuxta illō Ioh. j. g. Dū eras ſb ficu. ſ. i lūbis ade noui teſtamēti. i. p̄deſtinaui. j. Ioh. iiij. d. Ipſe ꝑor dilexit nos. Que habet virū. i. legitimū. Uñ Roma. vij. a. Lex i hoīe dñat quāto tp̄e viuit. Et ibi eā cōparat viro dicēs.

✗ parat viro dicēs.

a Letare sterilis que nō paris: erūpe ꝛ clama que nō partu-
b ris: qꝛ multi filij deserte magis
c ꝙ̄ eiꝰ q̄ habet virū. Nos aūt

a Letare sterilis ꝛc̄. Sterilis/ecclesia de gentibꝰ quondā letare: hoc ē de ꝓcreatiōe liberoꝝ. b Multi filij deserte/
Esa. xlix. c. Adhuc dicēt ī auribꝰ tuis filij sterilitatꝭ tue:
angustꝰ est mihi locꝰ fac spaciū mihi vt habitē: ꝛ dices ꝛc̄.
c Eius que habet virum/legem sub cuius iugo ꝑme-
bat. In Esa. habe-
bat. Septuaginta
Esa.54. habet.
* premit: sed hic cor-
pus tm̄ ꝛ totū locū
occupat: Et ideo qꝛ
quilibet vult possidere totum: ideo coꝛ terrenū ꝑmitꝭ: et ī coꝛ-
dibꝰ terrenis est pressura: sed in triūphante ecclesia nō est sic:
qꝛ coꝛ nō pōt totū deū capere nec vellet: qꝛ ibi est q̄ aliꝰ capet:
et sciat qḋ non sufficeret ad capiendū totū. Et ideo. j. Corī. ij.
b. dicitꝭ: Qḋ oculus non vidit ꝛc̄. nec in coꝛ hoīs ꝛc̄. Ideo nō
potest ibi esse pressura. Et h̄ patet per illud Augꝰ in. ij. lib. de
doc. chri. Eternū aūt ardentiꝰ diligitꝭ: adeptū ꝙ̄ desideratū:
nulli enī desideranti ꝯceditꝭ plus de eo estimare ꝙ̄ habet: ne
et vilescat cū minꝰ inuenerit: sed quantūcūqꝫ estimare potue-
rit veniens plus ꝑueniens inuenturꝰ est: non tm̄ potest ibi ꝑs-
sura eē: licet hic sic: qꝛ mō non magis gaudeo de re quā possi-
deo cum alio: imo minꝰ ꝙ̄ cū eandem possideo solus: sed ibi
q̄nto possiditꝭ cum pluribꝰ: tanto maioꝛi gaudio possidetur.
Et de h̄ ponit Augꝰ in vno loco tale exemplū: sicut qn̄ qs lu-
dit siue spectaculū cum pluribꝰ aspicit: tanto magis gaudet:
ꝙ̄ si solus aspiceret: multo magis gauderet. Qḋ aūt nō sit ibi
pressura: significatū ē Judic. xviij. c. Dixerūt filij dan missi
ad exploꝛādū ꝛc̄. Dan iudicium. Filij dan sunt bone cogita-
tiones que mittuntꝭ ad exploꝛandā terrā paradisi: et redeūtes
dicūt: surgite ascendamꝰ ad eos: vidimꝰ ꝛc̄. Ascendamꝰ ergo
ad eam cogitatiōibꝰ q̄si funibꝰ. Sed ecōtra dicit Augꝰ. Faci-
le hoīes timent qḋ non opoꝛtet: amāt qḋ non decet: dolēt va-
Ps.56. ne gaudētqꝫ vaniꝰ. Item in eo qḋ dicit/ hierusalē: significatꝭ
ibi esse multitudo pacis. Vn̄ Ps̄. Delectabitꝭ in multitudine
pacis. Pacis triplicis: In seipso: Et in ꝓximo: in deo: ꝛ in ec-
clesia militāte habent boni nō multitudinē pacis sed reliq̄as:
sed pctōꝛes nihil oīno habēt de illa pace. Esa. xlviij. d. et. lvij.
Ps.118. d. Non ē pax impijs dicit dn̄s: Sed ī pt̄ia pax multa diligē-
tibus legem tuam. Hic aūt cū seipso potest habere treugas n̄
pacem. Quia. j. v. c. Caro ꝯcupiscit aduersus spiritum ꝛ ecō-
uerso. Et Roma. vij. d. Video aliam legem in membꝛis meis
repugnantem legi mentis mee. Ideo Hiere. l. d. Vox belli in
terra. s. coꝛpis nostri: sed in eterna btītudīe adimplebitꝭ illud:
Ps.83. Coꝛ meū ꝛ caro mea exultauerūt ī deū viuū. Itē ī coꝛꝑe nr̄o
nō habemꝰ nisi inq̄etationē guerrā ꝛ defectū. Sicut qn̄ mr̄ vi-
det filios suos indigere cibo ꝛ non potest eis subuenire: sic est
de coꝛꝑe respectu q̄nqꝫ sensus. Eccs. j. b. Nō satiatꝭ oculꝰ vi-
Ps.16. su nec auris auditu ꝛc̄. Sꝫ ibi satiaboꝛ cum apparuerit gloꝛia
Joh.14.d. tua. Modo autem dicitꝭ a dn̄o bonis: Pacem relinquo vo-
Ps.20. bis: pacem meā do vobis. Ps̄. In reliquijs tuis ꝑꝑarabis
vultū eoꝝ. Item libera est mater illa nr̄a. Et erit ibi mltiplex
libertas. Primo a dn̄o: quia etiā chꝛistus nescit ibi esse dn̄s:
sed sponsus et amicus. Joh. xv. b. Jam non dicam vos ser-
uos sed amicos. Itē liberi erūt a seruitute oīm creaturarū q̄-
rū amoꝛ seruitus magna est. Vn̄ Augꝰ de vera religiōe. Quē
delectat ergo libertas/ ab amoꝛe mutabiliū rerum libere se ab-
stinebit. Item: ibi erit libertas a delicto: tunc enim erit annꝰ
iubileus perpetuus in quo oīa dimittebantꝭ: vt habetꝭ Leuit.
xxv. c. Itē ibi erit libertas a periculo: qḋ est multiplex. Pri-
mum est exilij ꝑegrinatio. Heb. xj. b. Confitētes quia pere-
grini sūt ꝛ hospites super terrā. Aliud ē carceris inclusio. Ro-
Ps.14. ma. vij. d. Quis me liberabit de coꝛꝑe mortꝭ huiꝰ. Ps̄. Educ
de carcere animā meā. Tertiū est hostium impugnatio. j. Pe-
tri. vlt. c. Aduersariꝰ vr̄ diabolꝰ circuit q̄rēs ꝛc̄. Quartū ē sta-
tus icertitudo. Eccs. ix. a. Nescit hō vtrū dignꝰ sit amoꝛe vl'
odio. Nescit iterum: vtrum lapsus sit ī peccatum. Roma. xj.
c. Noli altum sapere sed time. Item: quia ipsa est mater no-
stra: ibi erit perfecta charitas: quia omnes voluntates erunt
ibi infoꝛmes: Qḋ significatum est Ezech. j. b. qn̄ vidit gloꝛiā
dei: aīalia ꝛ rote erāt oīa similia: Hic aūt saltē vnā stillā cha-
ritatis habeamꝰ: vt non sit inter nos dissensio siue discoꝛdia.
a Letare sterilis/ecclesia de gentibꝰ. j. Reg. ij. a. Donec
sterilis peperit plurimos ꝛc̄. Vel aliter. Deus pater duas ha-
bebat filias: copiam ꝛ paupertatē: quas nuptui tradere vole-
bat: Copiam libētis-
sime acceperunt cle-
rici et religiosi: sed
paupertatē/licet eēt
ꝓmogenita: qꝛ cum
oībus nata/nullꝰ vo-
lebat ducere: et ideo sterilis erat. Sed modo dicit ei dn̄s: Le-
tare sterilis ꝛc̄. Est etiā duplex sterilitas. s. carnis. Sap. iij. c
Felix sterilis ꝛ incoinq̄nata que nesciuit thoꝝ in delicto: habe-
bit fructū in respectiōe aīarū sanctarū. i. cū dn̄s respiciet ocu-
lo misericoꝛdie aīas sanctas ad remunerādum. Luc. xxiij. d.
Beate steriles ꝛc̄. Item sterilitas spiritus. Deut. vij. c. Non
erit apud te sterilis vtriusqꝫ sexus: tam in iumentis ꝛc̄.
d Nos autem fratres: ad similitudinem eius seruien- Ad litteram
tes deo cum leticia ꝛ amoꝛe: sic ipse in leticia ꝓmissus fuit.
Scōm isaac
parat viro dicens: Nam que sub viro ē mulier ꝛc̄. In de- Expositio
serto. i. in subtilitate. Libellū repudij. i. legē: qꝛ sic ī libello re- Glo.
pudij describebantꝭ cause dimittendi vxoꝛem: sicut habetur
Deut. xxv. a. Ita ī lege peccata: ꝓptꝭ que dicit dn̄s/ vt ha-
betꝭ Esa. l. a. Quis ē h̄ liber repudij ꝛc̄. In idoli oꝛnamentū.
Osee. ij. b. Argentū multiplicaui eis ꝛ auꝝ que fecerūt baal.
Ezech. xvj. c. Sumēs de vestimentis meis fecisti tibi excelsa
vl' idola. alia lr̄a. Cingulo putrescēte. Tāgit illud Hiere. xiij.
a. Tolle lūbare ꝛ pone ī euphꝛate ꝛ cōputruit ibi. Per hiere-
miā/chꝛistus: per lumbare/iudaicus pp̄s: qui ī ꝓmo/fide ꝛ di-
lectiōe adhesit deo: sed postea ductꝰ in captiuitatē trans eu-
phꝛatē cōputruit in idolatria: Etsi nō legatꝭ qꝛ aliud lumbare
cinxerit Hieremias: tn̄ ꝓbabile ē qꝛ aliō assūpsit sibi: et ꝑ illō si-
gnificata ē eccl̄ia: de gētibꝰ adherēs deo dilecta. Et itē Esa.
lxvj. c. vbi nos habemꝰ. Nūq̄d parturiret ī vna die: aut parie-
tur gens simul: qm̄ ꝛc̄. Ad antiquā sarā. Hoc dic̄ ad differētiā
noue ecclesie q̄ ꝑ sarā significatꝭ. Adhuc ꝑegrinatꝭ. ij. Corī. v.
b. Dū sumꝰ in h̄ coꝛꝑe ꝑegrinamur a dn̄o. Sed ex h̄ h̄ non est
ecclesia triūphās quō hic parit. Et iterū: quō ꝑegrinatꝭ cū iā
trāslata sit. Sol. Peregrinatꝭ in filijs suis: qꝛ vna ꝛ eadē eccle-
sia ē triūphās cū militāte: parit autē per doctrinā illoꝝ q̄ ibi
sūt: ꝑ quā ꝯuersi sūt multi ꝛ ꝯuertūtꝭ ꝑ oꝛōnes eoꝝ q̄bꝰ grām
adepti sumꝰ ꝑ imitationē vite illoꝝ ꝛ ꝑ auxiliū angeloꝝ q̄ nob
dati sūt ī misteriū. Et qḋ plꝰ est: ibi est caput nr̄m q̄ illuc nos
trahit post se: Et est sacerdos interpellās pro nobis iugiter:
Heb. vij. d. accedēs ꝑ semetipsū ꝛc̄. Celū sedes. Esa. vlt. a.
Ibi erūt cū ea. Joh. xvj. d. Nec doloꝛes patitꝭ. Hoc ad diffe-
rentiā vilitatꝭ q̄ cū doloꝛe parturit. Sine passiōe lesiua: quia
Luc. xv. b. Gaudiū est angelis dei ꝛc̄. Et ꝯstat qꝛ gaudiū pas-
sio ē: sed mulcebꝛis nō lesiua. Que carnalitꝭ generat. i. timoꝛe
seruili: nō qꝛ tūc seruilis sit f̄m carnē: sed qꝛ illi q̄ ꝑ timoꝛē ge-
nerantꝭ seruiūt carnalitꝭ ꝛ carnalitꝭ viuūt. Sed ꝑ solā fidē sp̄ua-
litꝭ: Immo ꝑ speciē: qꝛ loquitꝭ de triūphāte eccl̄ia. Sol. Hic
ꝑ fidē: ibi ꝑ speciē: Loquitꝭ enī hic de generatiōe grē. Alter de
libera nō f̄m naturā: supple tm̄: qꝛ deꝰ ei potētiā ꝯcipiēdi mi-
raculose ꝯcessit. Sꝫ ꝑ repꝛomissionē. i. ꝑ grām frequentꝭ repꝛo-
missā. Sic affecte. i. senio ꝯfecte. Nihil vere felicitatꝭ merebatꝭ
quātū erat ex se nō ꝑ generationē solā: sicut cecꝰ illumiatꝰ nō
videt tm̄ ꝑ naturā. Impata. Gen̄. xvij. b. Vetustate culpe. Fi-
lios q̄ de libera. Seruos: q̄ de iure belli acq̄rebātꝭ. Vernaculos
q̄ in domo nascebantꝭ de seruis. Empticios: ꝓcio emptos. Ju-
bet. Gen̄. xvij. b. Istam grām ꝑ quā fit specialis circumcisio.
Oīa resonare nouitatē. Ideo ī vigilia pasche ꝛ pētecoste nō
recapitulantꝭ lectiōes: ad inuēdū qꝛ nihil remāsit de vetustate:
ꝫ oīa innouata sūt ī alijs: vt in ieiunijs intitulantꝭ: ad inuendū
qꝛ ieiunamꝰ ꝓptꝭ vetustatē culpe. Obūbꝛatꝭ: ꝑ ꝯfigurationem.
Reuelatꝭ: ꝑ expositionē. Nō ex tristicia. ij. Corī. ix. b. Scōm
spiritū natꝰ erat: qꝛ potētia ꝯcipiēdi data fuit sare ꝑ miraculū
a spūsctō. Vn̄ miraculose fuit ī vtero: vel ꝑ sp̄m sctm̄ natꝰ: id ē

fuit scificatꝰ in

a Scdm iſaac. Roma.ix.b. Nō eī oēs q ex iſrl'hi ſūt iſrae
litę: neqꝫ ſemē ſūt abrae ꝛc.i.ñ q filij circūciſiōis hi filij: ſ q fi
lij ſunt pmiſſionis eſtimanꝰ in ſemine. Itē Roma.ij.d. Nō
eni q in manifeſto iudęus ē ꝛc. b Sꝫ quō tūc is ꝛc. Im
mo ludebat cum eo: vt dicit Geñ.xxj.b. cum dixit ad abraā:
Eijce ancillā ꝛ filium eius. Sol. Luteas
imagines cogebat eū adorare: vel in ludē
23.q.4.c.q ſm carnem. do eū opprimebat. Et ideo ludū talē vo
cat hic apoſtolus perſecutionē. Prouer.
x.d. Quaſi p riſū ſtultꝰ opaꝰ ſcelus. Pro
uerb.xxvj.c. Sicut noxius eſt ꝛc. et dicit
ludēs feci.ij. Reg.ij.c. Surgāt pueri et
Ro.9.b. ludāt ꝛc. Ita nunc pſequunꝰ mali bonos:
Geñ.21.a Vñ.j.Theſſal.ij.c. Qui occiderūt ieſū
22.q.2.c.nō oīſ et.c.currat. et pphetas ꝛ noſ pſecuti ſūt ꝛc. Sicut eni
religioſi qdā qñ volūt diu ſeruare bladū
dimittūt granū cum palea: et ſic plus du
rat vt impingaꝰ: ſic dimittit dñs bonos
tanqꝫ grana ſua in paleis.i.malis qui eos
pmendo impingāt. Vñ Augꝰ in li.de ve
A ra religiōe. Nec çiçania nec paleas grana
Actſ.15.a phorreſcūt. Sed qd dicit ſcriptura ſarā
dixiſſe/ Geñ.xxj.a. Eijce ācillā et filiū
eiꝰ. Moraliter. Ancillę filij/ſūt oēs q
ſunt in mortali: Ipſi ſūt quaſi filij baſtardi dei: et ideo nō ha
bebunt hereditatē: ſed quędam mobilia dat eis pater eorum:
Qui ſolem ſuū facit oriri ſuper bonos ꝛ malos. Geñ.xxv.d.
Moraliter Matth.25.d. Dedit abraam cūcta quę poſſiderat iſaac: filijs autem ꝯcubi
narū largitus eſt munera: quia malis dat bona ſaltē huiꝰ tem
poris. Hiere.xlviij.b. Date florem moab: quia florens egre
dietur. Moab tñ non legitimꝰ fuit. Hi ſūt mali quibus dñs
dat florem: id eſt tempalem pſperitatē: ſed florens egrediēꝰ:
quia peccator ī flore pſperitatis exiſtens ſubito morietur: et
mors eius dicitꝰ egreſſus a paterna hereditate. Vñ hic dicitꝰ:
c Eijce ancillā ꝛ filiū eiꝰ ꝛc. Apocſ.vltſ.c. Foris canes
ꝛc. d Nō ei heres erit ꝛc. Judicſ.xj.a. Eiecerūt iepte
dicentes: Heres in domo pris nr̄i eſſe nō poteris: qꝛ de adul
tera matre natus es. Heb.xij.c. Si extra diſciplinā eſtis fac
ti: cuius participes facti ſunt omes: ḡ adulteri et non filij eſtꝰ:
ergo diſciplina eſt quaſi vxor ſpūſſancti. Sap.j.b. Spiritꝰ ei
ſctūs diſciplinę effugiet fictū. e Cū filio meo. Eccj.xiij.b.
Quid cōmunicabit cacabꝰ ad ollam.ij.Corſ.vj.d. Quis au
tem ꝯſenſus templo dei cū idolis. f Qua libertate chri
ſtꝰ nos liberauit.i.hāc libertatē nobis dedit: Et bene potu
it dare: qꝛ ipſe eſt heres ad quem pertinet emācipare ſeruos.
Mat.xxj.d. Hic eſt heres. Eſa.xlv.a. Chriſto meo cyro.i.
heredi. Ideo Ro.viij.c. Si filij ꝛc.
Expoſitio Glo. fuit ſanctificatꝰ in vtero. Deſiderātes vitam ęternam. Sed ſi
deſiderant vitam ęternā/ꝛ h vt pręmiū: quō ergo gratis: Sꝫ
dicendū q ſeruire gratis eſt facere oīa pter ipſum: et ſancti vi
ri deſiderant vitam ęternā propter ipſum deū per h q patiūꝰ
ꝛc. Heb.xij.b. Flagellat aūt oēm filiū ꝛc. Tob.xij.c. Quia ac
ceptꝰ eras deo ꝛc. Sed non ē curādū: qꝛ nō diu durabit tribu
latio. Unde ſubdit: Eijce ancillam ꝛc. Vidit pueros ſimul lu
dentes ꝛc. Geñ.xxj.a. Hebręi dicunt q hiſmael faciebat lute
as imagines ꝛ cogebat iſaac ad idem. Et videns hoc ſara: p
uidit cultū idolatrię: et ideo noluit ſuſtinere: ꝛ hanc coactionē
appellat apl's perſecutionē. Vel forte ad litterā: in ludēdo pcu
tiebat iſaac qō dure ſuſtinēt mulieres filijs ſuis. Moraliꝰ.
Moraliter Diabolꝰ ſuggerēdo/ mūdꝰ iuitādo/caro ppagādo: qſi cogūt
ſpiritū falſas imagines adorare: qō eſt idolatria ſpūalis. Nā
omnis imago ſiue ab extrinſeco recępta: vt imago albi in ec
cleſijs vel picta vel impreſſa vel ſculpta vel fuſa ſpūaliꝰ in vo
bis reptur: recepta quidem in viſu/picta in imaginatiōe: im
preſſa in dilatione contra conſenſum: ſculpta in conſenſu: fuſa
in opus. Itē nota in ſtatu innocētię ꝛ gratię habuit adam re
ctā imaginē quę apparet in oculo plano ī ſtatu culpę trāſuerſā
quātū ad ſenſualitatē. Unde Hiere.xij.b. Nunqd auis diſco
lor hereditas mea. Unicolores ſūt aperte boni vel aperte ma
li: vbi colores ſunt boni abſconditi intus habentes rectitudi

a ſm iſaāc pmiſſiōis filij ſumꝰ.
b Sēd quō tūc is qui ſm carnē
natꝰ fuerat pſequebaꝰ eū qui
ſm ſpm̄: ita ꝛ nūc. Sed qd di
c cit ſcriptura: Eijcē ancillā ꝛ fi
d liū eiꝰ: Nō ēni heres erit filiꝰ
e ancillę: cū filiō liberę. Itaqꝫ
fratres non ſumꝰ ancillę filij:
f ſed liberę: qūa libertate chri
ſtus nos liberauit.

Capitulū V.

g S Tatē: et nōlite iterum
h iugo ſeruitutiſ ꝯtineri.

nem: extra ſo ſm opinionē malorꝝ ꝯtrouerſiam. Deſpiciūꝰ
eni ab eis qui infami gradiunꝰ via: vt dicitꝰ Prouerb.xiiij.a.
Hypocritę ſūt bicoloreſ.ij.Timoth.iij.a. Habētes qdē ſpēz
pietatis ꝟtutē ſo interiꝰ abnegātes. Luſus maiorſ. Eccj.xiij.
a. Pondꝰ ſup ſe tollit ꝛc. id ē lex.i. legalia. A grā pilo: qꝛ illa
legalia non habēt gratiā. Heretici ꝛ filij
eorꝝ: itellige p imitationē: qꝛ nati ab eis ſi
nō imitanꝰ eos in hereſibꝰ non pter hoc
ſunt eiecti a grā dei. Et p h ſoluitꝰ illa ꝯtie
tas. Exo.xx.a. Viſitās iniqtates patrū i
filios. Et Deuꝰ.xxiiij.c. Nō occidētꝰ filij
p pribꝰ: qꝛ illō vltimū itelligitꝰ de filijs nō
p imitationē ſed ſm naturā: aliud de illis
filijs q imitanꝰ pctā parentū ſuorꝝ. Qui
terrenā fęlicitatē: ergo oēs fere plati peri
nent ad eū. Sed hoc intelligēdū de prima
ci acqſitiōe tpaliū: qñ non ponūt finē ſub
fine: Vel terrena fęlicitas appellaꝰ h feli
citas peccantiū: de qbus Job.xxj.b. Du
cūt in bonis dies ſuos ꝛc. Illi dcorſū vo
lūt trahere.i. volunt facere vñ trahantur
ſurſum: quia nullus p ſe loquēdo vult tra
hi ad ifernū. Conanꝰ pēnas euellere.i.co
naꝰ alioſ facere cadere i pctm̄. vt ſic amit
tāt pēnas ꝯtutū. Miſtri: vt moyſes ꝛ aarō ꝛ alij. Cū area cę
perit vētilari. Matth.iij.c. Eſa.xxvj.b. Alia lra. Tollaꝰ ipi
ne videat glīā dei. Apocſ.vltſ.c. Forſ canes ꝛ venefici ꝛc. Et
i eodē.xxj.b. Hereticſ ꝛ fornicatoribꝰ ps illorꝝ erit i ſtagno ar
dēti. Qꝛ patimur ꝛc. Vñ.ij.Timoth.iij.c. Oēs q pie volūt vi
uere ꝛc. Ecōuerſo ō reprob. In labore hoim ñ ſūtꝰ. Pctōꝝ Pſ.72.
remiſſio: fidei p dilectiōez opanꝰſ iuſtificatio. Gal.v.b. Sꝫ
h videꝰ q aliud ſit remiſſio peccati ꝛ iuſtificatio. Et ppterea
videtur ſm ordinem hic poſitum q remiſſio pręcedit iuſti
ficationem. Sol. Juſtificatio dicitur hic approbatio vſ augmē
tum iuſticię. Sic ſumitur Jaco.ij.d. Abraam ex operibus iu
ſtificatꝰ ē. Et in eodem. Nōne raab meretrix ex operibus iu
ſtificata eſt: Vel nō eſt vis in ordine. Et notatur duplex effe
ctus gratię infuſę.

Expoſi. Capi.V.

STate ꝛc. Hic incipit moralis inſtructio apoſtoli ad
informationem galatharum: Cuiꝰ duę ſunt partes:
ſicut ſunt duę partes iuſticię.ſ. declinare a malo ꝛ fa
cere bonū: Primo docet eos declinare a malo: ſecundo do
cet eos facere bonū. Sed quia tripliciter iclinaꝰ homo ad ma
lum.ſ. per ſuggeſtionē hominis/per ſuggeſtionē demonis/p
ſuggeſtionem carnis: ideo tripliciter docet eos declinare a
malo. Primo a malo qō facit ſuggeſtione hominis: ibi: Ec
ce ego paulus. Secūdo a malo qō fit ſuggeſtione demo
nis: ibi: Perſuaſio eni hęc. Tertio a malo qō fit ſuggeſtio
ne carnis: ibi: Dico aūt in chriſto ſpū ambulate. De
mum ponitur inſtructio ad bonum faciendum: ibi: Fru
ctus autem ſpiritus. Et ita illud capitulū diuiditur in du
as partes. In prima docet declinare a malo. Et hoc tripli
citer/vt dictum eſt. In ſecunda docet facere bonū: oſtendens
duodecim eſſe bona quę ſunt facienda. Dicit ergo: g Sta
te ḡ. Continuatio. Agar generat in ſeruitutem: Chriſtus au
tem in libertatem vos genuit. Vos ergo/ſtate: id eſt perma
nete in ea vocatione in qua vocati eſtis. Vel/ State: id eſt
erecti permanete vt liberi non incurremini ſub vinculo legis
vt ſerui.j.Corſ.x.c. Qui ſe exiſtimat ſtare videat ne cadat.
h Et nolite iterum iugo ſeruitutis ꝯtineri. Nota q
iugum ſeruitutis eſt multiplex. Eſt eni ſeruitus oppreſſiōis ꝛ
ſeruitꝰ corruptiōis. Seruitꝰ oppreſſiōis ē lex: de q dicitꝰ Act.
xv.c. Quid tēptatis deū iponere iugū. Seruitus aūt corrup
tionis duplex eſt: Expoſitio Glo.

a State ꝛc. Conſuetudinis humanę.ḡ.iij.a. Fixo pede:
id eſt affectu. Ad eoſdem: id eſt ad conſimiles Non eſt liuor
intellige in genere: quia vtrumqꝫ peccatum eſt infidelitatis.
Actſ.xvj.a. In qua. Pręnūciande ꝛc. quia in figura illius ꝛ
quouſqꝫ ad manifeſtationē euangelij tm̄ aboleri: ſed dicit ad
differētiam/moralium qui nunqꝫ deleta ſunt. Sacrilegia: id eſt
ritus idolorꝝ.

tionis duplex eſt. Eſt enī corruptio pœnę ⁊ miſerię. De pᵐᵃ
uocat Roma. viij. d. Ipſa creatura liberabit a ſeruitute corru
ptionis. De ſcunda. ij. Cor. vj. c. Nolite iugum ducere cum
infidelibꝰ. Iſtud iugum triplex vel ex parte vel ex toto quan
tum ad quoſdā computruit in aduentu chriſti. Eſa. x. f. Com
putreſcet iugū a fa
cie olei. i. a pñſentia
chriſti: qui dr̄ oleū.
Cāt. j. a. Oleū effu
ſū drꝰ: q miſcdia dn̄i
plena ē terra. Bern.
Oꝑ vtile h oleū q̄ ſa
lubre: Si vtile ñ eēt:
nō mihi effūderet. Si ſalubre nō eēt: nō me iungeret. Impo
ſuit aūt nob nouū iugū. ſ. onꝰ leue charitatſ. Mat. xj. d. Veni
te ad me oēs q laboratſ ⁊ onerati eſtis, ſb iugo. ſ. veteri: ⁊ ego
reficiā vos. Tollite iugū meū ſup vos ⁊c. Gal. vj. a. Alter al
terꝰ onera portate. a ¶ Ecce ego paulꝰ: q habeo auctori
tatē et expientiā. ij. Corſ. xiij. a. An experimētū ⁊c. Siue, ego q
ſtante ſū auctoritatis: b ¶ Dico qm̄ ſi circūcidamini, ſpē
ponēdo in circūciſione poſt paſſionē vl' manifeſtationē euan
gelij: q, d ¶ Chriſtꝰ nihil vobis pderit: Quid mirum:
Chriſtꝰ venit dare cęlorꝫ regnū nō vendere: h q nitit opibꝰ le
gis: ⁊ mercator ē ſupbus ⁊ videtur ſibi diues: nō ē autē iuſtū
elemoſynam quę pmiſſa eſt paupibꝰ dare diuitibus: chriſtus
pmiſit regnū cęlorum paupibꝰ Matth. v. a. Beati paupe
res: non dicit emptores: qd patet in ſimone mago: Actſ. viij.
c. Dicit ergo: Chriſtꝰ nihil vobis pderit. i. nullus ē vo
bis pfectus q chriſtꝰ venit ⁊ mortuus ē. s. ij. d. Ergo chri
ſtus gratis mortuus ē. e ¶ Teſtificor aūt rurſū, Li, rur
ſū pōt eſſe determinatio de, ſi, circūcidami: non q galathę
alias circūciſi fuiſſent: ſed aſſumere legalia erat ſimile idola
trię in qua pus fuerāt. i. erat infidelitas eis quibus manifeſta
erat veritas euāgelij: ſicut ⁊ idolatria. f ¶ Debitor, opinio
ne ſua. Roma. xiij. c. Ei q exiſtimat quid cōmune eſſe: illi cō
mune eſt. g ¶ Euacuati eſtis, a chriſto. i. a gratia chriſti q
prius fuiſtis pleni. h ¶ Qui. i. q. i ¶ In lege iuſtifica
mini. i. iuſtificari creditis per legalia: quia, k ¶ A gratia,
prius habita vel aucta eſſet quam habetis ex gratia vobis
data. q. d. iam nō eſtis digni vita ęterna: ſed indigni. ¶ Mora
liter. c ¶ Si circūcidamini chriſtꝰ, vobis nihil pro
derit. Sꝫ h verū ē de circūciſiōe: eadē rōe et de q̄libet alio le
gali: h legale erat qd p genꝰ ⁊ cognationē tradit ſacerdotiū.
Illis ergo qbꝰ eſt ſic traditū ſacerdotiū chriſtꝰ nihil pderit.
Tales confundit moyſes q non filio vel nepoti: ſed ioſue qui
erat de alia tribu tradidit pncipatū. Ioſue de tribu ephraim
moyſes de tribu leui: Numeri. xiij. a. Sꝫ dicet qs: Nōne tra
didit aaron fratri ſuo: Ita: ſed ad pceptū dn̄i fecit h: ſed non
pręcepit tibi dn̄s h. Qr vero per cognationē tradit ſacerdoti
um cōqueritur eccleſia. Threñ. iij. b. Poſuit me q̄ſi ſignum ad
ſagittā: vt qui ppinquior eſt epo ſm genꝰ lucretur epatum.
Itē multiplicatio vxorꝫ fuit legale: vel ad minꝰ cū lege erat:
ergo ſi habes ſimul pbendas plures vel eccleſias: chriſtus ni
hil tibi pderit. Propterea Deut. xvij. d. dr̄ de rege: Nō ha
bebit plurimas vxores quę alliciāt animā eius: ergo q nobi
lis es: ideo plures nō potes hr̄e. Sed dices non alliciūt ani
mam meā. Vtinā: ⁊ tn̄ ſi verū ē qd dicis, aduerte q legale eſt
h. Sed dices. Litteratꝰ ſum, plures nō alliciūt me. Vide ſalo
monē: qui cū ſapiens fuerit. iij. Regſ. xj. a. adamauit vxores
alienigenas multas. Et poſtea ſequit: q fecerunt eū adorare
idola. Sic patres nr̄i theologi multiplicibꝰ redditibꝰ adorant
idola auaricię. Itē legale fuit qd dicit Numeri. xviij. b. Om
nē medullā vini ⁊ olei ⁊ frumēti, ⁊ quicqd offerunt pmitiarum
dn̄o tibi dedi ⁊c. Hoc legale poptime voluit tenere: ſed atten
dat qd ſequit hic. Vniuerſę legis debitor ē. Sed legale fuit q
ſummꝰ ſacerdos tpe vicis ſuę non bibebat vinū nec accedebat
ad vxorem ppriā: ergo q debitor es huiꝰ, aduerte. Sed dicūt
q ceſſauit h. Sed forte dices, nō habeo ppriā: quare ergo ac
cedis ad alienam: hoc mortale eſt. Aliter. c ¶ Si circūcida
mini: monachis albis ⁊ nigris dicit apl'us: Qm̄ debitores
eſtis vniuerſę legis: tranſlatio fiat. Glo. Quia ſimul ab eodē
et ſub eadem ſponſione vtraq data ſunt: ergo qui accipit re
gulā beati bn̄dicti: cū oīa ſcripta i ea ſint ſil' data a beato bn̄
dicto: et ipſe ſub eadem ſponſione oīa pmiſerit: ſi vnius debi
tor ē, eadē rōne omniū. Sed nōne ibi expreſſū eſt de carnali
bus non veſcēdis ni
ſi debilibꝰ ⁊ ęgrotis:
et de viliſſimis pan
nis: Ideo pōt dici
qd ſequit: quia, g
¶ Euacuati eſtiſ a
chriſto. i. grā chri
ſti: quā q habet ple
nus ē: et ita chriſtū habet q eſt plenitudo. Hiere. iiij. f. Aſpe
xi terrā. i. amatores terrenorꝫ: et ecce vacua erat ⁊ nihil. Gen.
j. a. Tenebrę erāt ſup faciē abyſſi. i. pctā. Et ſequit: Terra au
tem erat inanis ⁊ vacua. Augꝰ. Propt temetipſū deꝰ meꝰ fe
ciſti oīa: et qui eſſe vult ſibi ⁊ nō tibi, nihil eſſe incipit. Idē lo
* quens ad dn̄m:
* ritus idolorꝫ. Quę talibꝰ vmbris. Heb. x. a. Vmbrā ha
bens futurorꝫ lex nō ipſam rerum imaginē ⁊c. Ipſū morem. Expoſitio Glo.
Actſ. xxj. e. Non ſimulatione. Augꝰ videt obuiare: ideo h
magis noxiū erat ea quaſi noxia eis phibere. Eo eī q nati et
nutriti ſub obſeruatiōe legaliū magis pni erant ad obſeruan
dū. Et iterum: q nitimur in vetitum. Et eſt argumētū q plati
pcepta ſiue inſtituta ex leui cauſa niſi coacti non debēt imuta
re. Sed obijcit de h qd hic dicit. Non fuerāt tanq diaboli
ca gentiū ſacrilegia fugienda: ſed ſupra primo: Nō eſt leuior
hęc legis ſeruitus q̄ idolatri: q erant fugienda ⁊c. Sol'. Di
ſtingue tpa ⁊ concordabit ſcriptura Legalia tpe legis erant in p
cepto ⁊ meritoria faciētibꝰ ex charitate: poſt paſſionē ⁊ ante
manifeſtationē euāgelij, indifferētia: poſt manifeſtationē ve
ro mortalit peccabāt faciētes: de hoc tempe loquit hic. Ite
rū: magis noxiū erat ea quaſi noxia phibere his hoibus. i. iu
deis ſub lege natis vſq ad quos durare debuerāt: ergo iudei
nati in iudaiſmo peccauerūt non obſeruādo legalia ante mani
feſtationē euāgelij: ergo petrus peccauit comedendo carnes
porcinas: ex quo vſq ad eos durare debuerāt. Sol'. Sicut duę
negatiōes exponunt qn̄q per affirmationē: ita ⁊ affirmatio
per duas negationes. Senſus g eſt: id eſt vſq ad quos obſer
uari nō debuerāt: id eſt ipſi nō tenebant nō obſeruare an̄ ma
nifeſtationē ſed erant eis indifferētia. Angularē lapidē. Eſa.
xxviij. d. Eph. ij. d. Adhuc edocti erant: quia vt dictū eſt val
de proni erant ad legalia. Vnde dicebant. Exo. xxiiij. Non
deeſt qui impleat ⁊c. Niſi eni proni eſſent ad ritum ſacrificio
rum: nunq dediſſet eis dn̄s niſi decalogū. Congruentiā: vt
facerent huiuſmodi ſacrificia: ſicut iudei non erant. Prohibe
re nullo inter medio tempe. Quę cum honore: qd factum eſt
quia poſt terminationē: adhuc obſeruauerūt ea fideles p ali
quantulū temporis. Sepelienda: id eſt ad imittenda. Et nota
q vſq ad paſſionem fuit lex viua a paſſiōe vſq ad manifeſta
tionem euangelij fuit mortua, extunc ſepulta. Obſeruātibus
dixit noxia eſſe: hoc plane iuxta diſtinctionē pędictam: et in
hoc diuerſimode ſentiūt Augꝰ ⁊ Hieroꝰ. Lege fide: id eſt ie
iunia. Maius eni malum eſt ex libero ſeruū fieri q̄ naſci. Vn
de Boetius. Extremū infortunij genus malū eſt fuiſſe fęlicē:
id eſt ex debito. Omnia legalia debet adimplere: ergo q cir
cūcidebant ad omnia alia legalia ſeruanda tenebant: ſed ob
ſeruando illa peccabant mortaliter: ergo tenebant ad morta
le. Item de duobus malis, maius malum eſt magis fugiēdū:
etſi facimus minus malum: tn̄ tenemur non facere maius ma
lum: ſed maius peccatum erat ſeruare legalia cū circumciſio
ne q̄ ſolam circūciſionē: ergo ex hoc q obſeruabant circum
ciſionem non tenebatur ad alia legalia: quid eſt ergo q di
cit Glo. et etiam apoſtolus. Debitor eſt vniuerſę legis. Pręte
terea: ſi eſſet aliquis qui crederet q circumciſio iuſtificaret
quia a tanto patre ſicut fuerat abraam fuit tradita: videtur
q non teneretur ad alia legalia: ſicut nec abraam: quia non te
neretur ex conſcientia. Sic eni q de ſola circūciſione crede
ret: nec ex pręcepto tenetur: quia non erant ei pręcepta: ergo

 nullo modo.

a Eccē ego paulꝰ dicō vobis:
b quoniā ſi circūcidamini: chri
c ſtus nihil vobis pderit. Te
d ſtificor autē rurſum oī hoi cir
f cūcidēti ſe: qm̄ debitor ē vni
g uerſę legi faciēdę. Euacuati
h eſtis a chriſto: qui in lege iu
k ſtificamini a grātia excidiſtis.

a Nos ēi ſpū ēx fide ſpēm iuſti
b c cię expectām⁹: nā in chriſtō ie
d e ſu neqꝫ circūciſio aliqͩ valet
neqꝫ p̄putiū ſed fides q̄ per
f charitatē opaꝛ. Currēbatꝭ be/

* quens ad dñm. Qui ſibi ſapit/ deſipit: ⁊ q̄ curat eſſe niſi ꝑ te
pro nihilo eſt et nihil eſt. Idē. Animā deo capacē non implet
quicq̄d deo min⁹ eſt. Nota ꝙ in duobus dinoſcit eſſe vacuū:
q̄ñ percuſſum reſonat: et q̄ñ infuſa non repellit. Q̄ñ eni pcuſ/
ſus ictu detractionis ⁊ blaſphemię vel iniurię non reſonat per
murmur vel blaſphemiam/ plenus eſt et
ſ.6.d. charitatem habet. Sicut dicitur. j. Corſ.
B xiij. a. inter mlta: Si charitatē aūt n ō ha
beam/ factus ſum velut ęs ſonans ⁊c. Si/
militer/ qui infuſa nō repellit/ vacuus eſt.
Ex hoc patet ꝙ fere omnes theologi no
ſtri vacui ſunt. Quis eñ p̄bendā oblatam
repellit: Jō etiā oēs pctōres vacui ſūt: q2
Eſa. lvij. d. Cor ipij q̄ſi mare feruēs. Et
Eccs. j. b. Omnia flumina intrant mare: et mare. i. cor pecca/
toris non redundat. i. non impletur. Sic cor auari theologi
etiam ſi multa haberet/ non tñ ſatiaꝛ vel non redundat extra
p elemoſynarū largitionem. Q2 autem cor pctōris ſit mare di
cit Eſa. lvij. d. Cor ipij q̄ſi mare feruēs qd̄ quieſcere nō po/
teſt. Sed ibi ſequiꝛ: Et redūdāt fluct⁹ eius in ɔculcationē et
lutū. Tñ Eccs dicit ꝙ mare non redūdat: qd̄ verū eſt: q2 non
redūdat p elemoſynas: ſed p nimias expēſas q̄s faciūt in ɔcul
cationē ſubditoꝝ ⁊ oppreſſionē ⁊ in lutū luxuriarū. q. d. oīa ex
pendunt: vel guerrādo ⁊ placitādo vel luxuriādo. Et iō Eſa.
Eſa.57. Redundant fluct⁹ eius in ɔculcationē ⁊ lutū: et non ē pax im
pijs dic dñs. Talib⁹ dicit apl's: Euacuati eſtis a chriſto:
q̄ eſt granū frumēti: Joh. xij. d. Nec mir ſi ſūt vacui: quia ha
Aggei.1.b. bent ſaccum ꝑtuſum: vel habent vas ɔfractum. Eccj. xxj. c.
Cor fatui q̄ſi vas ɔfractū. Vacuū ḡ ē cor eoꝝ: cū tñ p̄ceptū ſit
Deuꝛ. xvj. d. Nō apparebit añ dñm vacu⁹. Et idē di Eccj.
xxxv. a. Bñ dico ꝙ vos in lege ɔfidētes amiſiſtis grām: qd̄
patet per oppoſitū: q2 p̄mo. b Ex fide. i. per fidē. c Spē
iuſticię. Hoc legitur tripliciꝛ vel quadrupliciꝛ: q2 ſpes ſumi/
tur paſſiue. i. pro re ſperata: vl' actiue. i. ꝑ v̄tute qua ſperam⁹:
vel cauſa ſpei. i. ꝑ chriſto. Dicit ergo: c Spem iuſticię:
id eſt vitā ętern̄ā quā ſperam⁹ hr̄e per iuſticiā. Vel intrāſitiue.
d Expectam⁹ ſpem iuſticię. i. iuſticiā ſperatā. i. vitā ęt/
nam: in q̄ erit ɔſūmatio iuſticię. Vel/ Spem/ virtutem/ iuſti
cię/ expectam⁹ ⁊ deſideram⁹ vt habeam⁹ p̄fectam ſpem: quę
eſt de p̄fecta iuſticia quā habebim⁹. a Spiritu/ per ſpūm. ſ.
Vel/ b Ex fide. i. p fidem. c Spem iuſticię. i. chriſtum
quē ſperam⁹ nobis daturū iuſticiā. i. iuſtificationē. Spiritu
id eſt per ſpiritūſanctū: non p legalia vel p q̄d aliud. e Nā
in chriſto. i. hiis q̄ volūt viuere in chriſto ⁊c. f Curre/
batis. Dupliciter incurriꝛ malū: aut ꝑpetrādo/ a q̄ iā docuit
eos declinare: aut omittēdo bonū qd̄ debebāt facere: ⁊ vtrūqꝫ
incurrebāt p ſuggeſtionē hoim. Dicit ḡ: Currebatis/ q̄ndā
ſeruādo fidē et operādo ſm eā. Et/ Bene/ q2 ex charitate.
☙ Quis vos faſcinauit
Moraliter Moraliꝛ c Spem iuſticię expectam⁹. ij. Timoth.
iiij. b. In reliquo repoſita eſt mihi corona iuſticię. Prouerb.
xiiij. d. Sperat iuſtus i morte ſua. Phil. iij. d. Saluatorē ex/
pectam⁹ dñm chriſtū ieſum: q̄ ⁊c. Prouerb. xvij. d. Gemma
gratiſſima expectatio p̄ſtolantis. f Currebatis. Q2 diu
fuerunt in ſinceritate fidei ⁊ dilectionis currebāt ad vitam ęt/
nam. j. Corſ. ix. d. Neſcitis ⁊c. ſic currite vt comprehēdatis.
Brauiū victorioſū eſt ipſe de⁹: ſic currite. i. p̄ſeuerant. Joh.
xx. a. dicitur: Currebant ſimul ⁊ alter pręcucurrit citius: tñ pe
trus ſolus introiuit. Sic multi nouitij in p̄ncipio q̄ñqꝫ feruen
tiores ſunt alijs: ſed poſtea ſunt remiſſi: alij ecōuerſo. Sꝫ eis
poteſt dici. Frater currebas bene: quis te faſtidiuit vel ipedi/
uit. Eſa. xl. g. Qui ſperāt in dño mutabūt fortitudinem aſſu/
ment pennas ſicut aquilę: current ⁊ non laborabūt: ambula/
bunt ⁊ non deficient. Duo eni ſunt neceſſaria: vt cū hilaritate
* faciamus qd̄
Expoſitio Glo. nūllo modo. Sol'. Apoſtolus et Glo. loquunꝛ de illis qui po
nebant ſpem in circūciſione eo ꝙ eſſet pręcepta in lege: et ex
hoc ꝙ in lege habebant ɔſcientiā ꝙ ſine illa non erat ſalus: ex
hoc ergo ɔſcientia: et quia circūciſio erat quaſi fundamentū
omniū legaliū cū circūciſiōe tenebāꝛ ad oſſia alia. Unde etiā
erāt quaſi perplexi: q2 ex ɔſcientia tenebanꝛ ad illa ⁊ ex obſer
uatione coꝝ manifeſte p̄dicta tenebanꝛ nō facere: Ad illud er
go: maius malum erat quō erāt debitores. Sol'. Quia eſſent
tranſgreſſores ſi non facerēt ꝓpter ɔſcientiā aliq̄d. Ad vlti/
mū dicendū ꝙ talis non teneꝛ niſi ad cir/
cūciſionē. Virtutibus: chriſti. i. collatis a
chriſto. Argumētū ꝙ aliqs poteſt cadere
a charitate. Crediꝭ iuſtificari. Roma. iij
c. Ex operib⁹ legis non iuſtificabiꝛ omis
viuens. Non noceret circūciſio: tunc tem
poris. Exciſi a gratia: et ita ab alto ſolio
gl'ię et gratię excidiſtis. Apocꝭ. ij. b. Me
mor eſto itaqꝫ vnde excideris ⁊ age pęni/
te ntiam. Qui in lege iuſtificari vult. i. qui ſpem ponit in lega
lib⁹. Spem iuſticię: id ē qua ſperaꝛ ipſa iuſticia: ergo ſpes ſpe
rat iuſticiam: ⁊ ſpes ē tm̄ de futuris: ergo ſpes nō eſt cū iuſti/
cia: et ita nō eſt verū: qd̄ qui habet vnā habet oēs: qd̄ autem
ſpes tm̄ ſit hmōi: habeꝛ ab Aug. in Enchiridion dicente: Fi
des ē bonaꝝ ve malaꝝ rerū p̄ſentiū p̄teritaꝝ ⁊ futurarū. Ite/
rū: Fides eſt ⁊ ſuarū ⁊ alienarū rerū: ſpes v̄o bonarū reꝝ tm̄
eſt: nec niſi futuraꝝ ⁊ ad ſe ꝑtinētiū qui eaꝝ ſpem gerit: perhi
betur ſupple eſſe: Quę cum ita ſint ꝓpter has cauſas diſtin/
guenda erat fides a ſpe: ſicut vocabulo: ita ⁊ reali differentia.
Sol'. Qua ſperaꝛ iuſticia. i. impletio ⁊ ɔſūmatio iuſticię quę
erit in futuro. Sitiens iuſticiā. i. iuſticię ɔſūmationē. Mat. v.
a. Fides ſperat in ea renouari: ergo fides eſt ſpes: q2 act⁹ non
eſt ꝓprie virtus: ſi ergo ſperare eſt fides cum ſperare ſit pro/
prie ſolius ſpei: fides eſt ſpes. Sol'. Fides ſperat. i. habens fi/
dē ſpat: vel di ſpare/ q2 generat actū ſpei Ut Aug⁹ in Enchi
ridion. Cū bona nobis futura eſſe credunꝛ: nil aliud ē q̄ſ ſi ſpe
retur. Recte dico: ex fide eſſe iuſticiā. i. iuſtificationē. Verum
Actꝭ. xv. b. Fide purificās. Non eni pōt ſumi ꝑ iuſticia quę
eſt virt⁹ cardinalis: imo fides eſt ex iuſticia: p̄terea q2 aut ipſa
eſt ſpēs iuſticię ⁊ ſupiora ſunt eſſe inferioꝝ. Et h̄ patet p h̄ qd̄
dicit Aug⁹ in. xiij. lib. de ciui. dei. xx. ca. Q̄ñquidē virtutem
eſſe diſtinguēdam in quattuor partes: videlicet/ prudentiam/
fortitudinem/ iuſticiam/ temperantiā: et q̄m ſingulare ſpecies
ſuas habēs in partib⁹ iuſticię. Equaꝛ pręputio circūciſio: q2
de⁹ dat gratiā tā pręputiatꝭ q̄ꝫ nō p̄putiatꝭ. Media v̄o ḡ iter
v̄tutes ⁊ vitia ſūt ⁊c. Ergo circūciſio media ē iter bonū ⁊ ma
lum: et ideo non eſt fugienda: quid ergo eſt qd̄ ſupra dictum
eſt ab apl'o: Si circūcidamini chriſtus vobis nihil proderit.
Sol'. Tribus modis diciꝛ circūciſio media/ quia eſt congrue
inter extrema: virtus eſt ſemper appetēda: vitium ſemp fugien
dum: circūciſio autem nec ſemper eſt appetenda vt modo: nec
ſemper fugienda: vt tempore legis: Vel media quo ad tēpus
inter mediū qd̄ fuit a paſſione vſqꝫ ad manifeſtationē veritatꝭ
euāgelij: Tūc eni circūciſio ⁊ alia legalia poterāt obſeruari ſi
ne pctō: Vel diciꝛ media ꝙ ad petitionē fideliū: tūc ei tempo
ris qui fidem habebāt non debebāt appetere ꝙ eſſent circū/
ciſi vel ſi fuiſſent ꝙ nō eſſent i circūciſi. Fides ſine operib⁹ nō
ſaluat ſ̄ q̄ ⁊c. Ex hoc videtur ꝙ fides informetur a dilectiōe:
quia dilectio mouet ad opera: p quę viuit fides. Ad idem vi/
detur facere qd̄ ſequiꝛ poſt: Fides ſine dilectione malus eſt.
Sed ɔtrariū eſt qd̄ ſequiꝛ hic. Opus fidei ē ipſa dilectio: quō
ergo informat fidem. Sol'. Quidam dicūt ꝙ charitas omnes
virtutes informat ⁊ fidem: Sed dicim⁹ ꝙ non eſt verum: im/
mo fides ꝓpriam formam habet: et opus eius eſt dilectio: q2
eam generat: et ideo diciꝛ: fides operaꝛ per dilectionē: vt op⁹
dilectiōis imputeꝛ fidei tanq̄ꝫ auctori ⁊ mouēti ⁊ p̄cipiēti cha
ritati vt opereꝛ. Unde ſi/ per/ notat ſubauctoritatē: malus au
tem diciꝛ fides ſine dilectione: quia non operaꝛ ſine ea p ope/
ra fidei. Perficiendo. Scōm hoc videtur ꝙ opera fidei infor
menꝛ ex dilectione. Sol'. Opera fidei exteriora informat cha
ritas: ſed interiora ipſius opera quę eius ſunt proprie non in/
format. Sed ex diabolo. Argumentū ꝙ aliqua actio eſt a dia
bolo: qd̄ verum eſt inquantū mala: et ita illa p̄ſuaſio erat a dia
bolo ſuggerente ⁊ ex deo non inſpirante: ſed permittente vel
❧ conſentiente. Modicū

a Quis vos faſcinauit/ vel impediuit. ſcdm Aug. q. d. illi q̄ vos impedierūt ab hoc curſu inuidebāt vobis/ vel mihi ſic̄ faſcinātes. j. Theſſal. ij. d. Impediuit vos ſathanas ꝛc. c Ne mini cōſenſeritis. ij. Pet. iij. d. Vos igitur fratres p̄ſcientes hec cuſtodite voſmetipſos ne inſipientiū errore ꝛc. d Vo cati p gratiam. e q. d. ſi predico circūciſionem: ergo euacuatū eſt ſcandalum crucis. i. ſcandalum qd̄ habebant iudei ex hoc q̄ p̄dicabā crucē. Suſtinuerat ei ab eis perſecutionē: quia dixit q̄ euacuata erat circūciſio ꝛ omnia legalia. q. d. ſi predicarē circumciſionē: iudei nō ſcandaliçarent contra me: nec perſequerentur me: patet q̄ nō p̄dico eam. o

Modicū fermē/tū. Dico ñ cōſentia/tis: dico vob̄ nec i/mimo: qz mimū hȩ/rencȩ prauitatis cor/rumpit q̄cq̄d boni ē/in hoie. Hoc oſten/ditis per exēplū. f Ego cōfido i vo/bis: qz fuiſtis boni. g In dño ꝛc. ij. Cor. vij. d. Gau/deo q̄ i oib̄ cōfido i vob.

a ne: quis vos faſcinauit verita/
b ti non obedire? Nemini con/
c ſenſeritis. Perſuaſio hec nō
d e eſt ex eo qui vocat vos. Mo/
dicum fermentum totam maſ
f ſam corrumpit. Ego confi/
g do in vobis in domino q̄
h i nihil aliud ſapietis. Qui au/
k tem conturbat vos/ portabit
iudicium quicunq̄ eſt ille.
l Ego autem fratres ſi circū/
m ciſionem adhuc predico: qd
adhuc perſecutionē patior?
n Ergo euacuatum eſt ſcanda/
o lū crucis? Utinam et abſcin/
dantur qui vos conturbant.

o Utinā et abſcindantur. Dupliciter legitur hoc: et alludit p̄prio negocio. q̄ Apl's agebat contra circumciſionē q̄ debebat ceſſare qd̄ volunt q̄ vos circumcidamini. Et vtinā abſcindantur: id eſt non ſolum circūcidantur/ ſed abſcindantur/ qd̄ plus eſt: quia quando totum membrū ſeparatur a corpore dicitur abſcidi nō circūcidi: tn̄ nō imprecat̄ eis malū: ſed bonū eis optat his verbis: licet dicat ſub ſpecie imprecationis. Vel/ Abſcindant̄. i. cōtinentes fiāt: vel fiant ſteriles a generatiōe illa qua vos generant in errore. Dicit autem ſub ſpecie imprecationis mali vt terreantur.

Prouerb. xix. c. Erudi filiū tuū ne deſperes. h Nihil aliud ſapietis: q̄ qd̄ docui. Simile. ſ. j. b. Sz licet nos aut āgel' de celo ꝛc. Phil. ij. a. Implete gaudiū meū vt idē dicatis oēs ꝛc. j. Cor. j. b. Idipſū ſapiatis. Ego cōfido. Hoc dixit ne p̄uocarent̄ ad deſperationē. Docenti intereſt p̄dicatoris. Simile Heb. vj. b. Cōfidim' de vob ꝛc. i Qui aūt cōturbat vos. i. q̄cūq̄ fac̄ aliū ruere i peccā. Leuit. xx. a. Si q̄s dederit de ſemine ſuo idolo moloch morte morief. Et Pſ. Declinantes autē i obligatiōes. Ro. j. d. Qui talia agunt digni ſūt morte ꝛc. Deut. xxvij. c. Maledictus q̄ errare facit cecū in via. Leuit. xix. c. Corā ceco nō pones offendiculū. Ponere offendiculū eſt vt dic̄ Glo. ei qui lumē diſcretionis nō videt ſcādali occaſionē p̄bere. k Portabit iudiciū. i. ſuſtinebit dānationē. Ps. 124.

[illegible] * faciam' ꝛ q̄ pſeueram'. Et ſi q̄s hec habeat: pōt ei dici illud Prouer. iiij. b. Currēs ñ habeb offēdiculū. j. Cor. ix. d. Ego ſic curro ñ q̄ſi i icertū ꝛc. Phil. iij. c. Ad deſtinatū pſeq̄r ad brauiū ſupne vocatōis. a Quis vos faſcinauit. Sic. ſ. iij. a. Multi retardant̄ a curſu bone operationis. b Veritati nō obedire. Roma. x. c. Nō omēs obediūt euāgelio. Sed ecōuerſo. Eccſ. x. d. Pecunie obediunt oia. e Modicū fermētū: praua pſuaſio vel hereſis q̄ totā vnā cōgregationē cito corrūpit. ij. Timoth. ij. c. Sermo eorū cācer ſpit. j. Cor. v. b. ſimile: Neſcitis qz modicū fermēti ꝛc. Similit̄ ꝛ a modicis peccatis debet hō cauere eadem ratione. Matth. xvj. a. Cauete a fermēto phariſeorū. Exo. xij. c. Quicūq̄ comederit fermētū pibit aīa ei' de iſrael a p̄ma die vſq̄ ad ſeptimū. i. a p̄ncipio vite ſue vſq̄ ad finem. Oſee. vij. b. Quieuit ciuitas paululū a cōmixtione fermēti donec fermētatū ē totū. Ita faciūt heretici: in p̄ncipio occulte inſerūt hereſim: poſtea manifeſte p̄dicāt eā. j. Cor. xv. d. Corrūpūt mores bonos colloq̄a praua. Idō i p̄ncipio obſtādū ē hereſi: qz Sero medicina paratur: Cū mala p lōgas cōualuere moras. Leuit. ij. c. Ois oblatio q̄ offert̄ dño abſq̄ fermēto fiet: nec q̄cq̄ fermēti ac mellis adolebit̄ i ſacrificio. Per fermētū ſignificat̄ malicia ꝛ neq̄tia Per mel cōcupiſcētia. j. Cor. v. c. Nō i fermēto veteri: neq̄ i fermēto malicie ꝛ neq̄tie ꝛc. i Qui aūt cōturbat/ Turbatores ſtudij vel capituli vel cōgregatiōis ſūt ſic̄ phariſei. i. ſingulares. Tales turbant ſocietates religioſorū. Joſue. vij. d. Quia turbaſti nos exturbet te dñs in hac die: lapidabatq̄ eū ōnis iſrael. Geñ. xxxiiij. d. dicit iacob ad ſymeon ꝛ leui: Turbaſtis me ꝛ odioſū me feciſtis chananeis ꝛ phereſeis habitatorib' terre hui': Ita dicit chriſt' theologis q̄ ſignificant̄ p ſimeon: et ſacerdotib' q̄ p leui intelligūt̄. Iſti ei turbāt totā eccleſiam et odioſum faciunt totum ordinem clericalē ſecularibus. Lra. l Ego aūt fratres. Rñdet calūnie que ei imponebat̄. Dicebant eni pſeudo q̄dam galathis: ſciatis q̄ paulus eſt ſubdolus: aliud eni predicat coram vobis: et aliud ſentit ꝛ p̄dicat alijs. Et hoc eſt: m Si circūciſionē predico alijs vt mihi imponūt qui vos ſeducunt. Adhuc ſicut faciebā ante cōuerſionē meā: Adhuc q̄ me perſequebant̄: qz dicebam q̄ nullus debebat circūcidi. n Ergo euacuatū ē:

Ad litterā.

Vos eni quaſi

Moraliter. f Ergo euacuatū ē ſcādalū crucis. j. Cor. j. d. Predicamus chriſtum crucifixū: iudeis q̄dem ſcādalum. Qz p̄dicabat q̄ legalia debebāt ceſſare per crucem: ſicut quādo p̄dicat̄ aſpera penitentia: et qd̄ ceſſare debent opera carnalia: multi ſcandaliçant̄. Matth. xj. b. Venit iohānes nō manducans neq̄ bibens/ et dicitis quia demoniū habet. j. Cor. j. c. Verbū crucis peūtib' q̄dē ſtulticia ē. o Utinā abſcindant̄. Matth. xix. b. Sunt eunuchi q̄ de matris vtero ſic nati ſunt. i. q̄ ſeruauerunt innocentiā baptiſmalē: et ſunt q̄ ſeipſos caſtrauerūt p̄pter regnū celorum. Sap. iij. c. Felix ſterilis ꝛ incoinq̄nata que neſciuit thorū in delicto: Felix ſpado q̄ non eſt operatus ꝛc. Hoc eſt qd̄ hic dicitur: Utinam abſcindant̄. Vel. i. vis generandi in horrorem eis auferat̄. Oſee. ix. c. Da eis dñe. Quid dabit eis? Da eis vuluā ſine liberis. Vel ad litterā: Utinā abſcindāt̄. i. morte ſuccidant̄ anteq̄ ſecum plures in errorem peruertant. Eſa. liij. c. Quia abſciſus eſt de terra viuentiū. i. ſublatus morte. Iterū Moraliter

* Eſa. xxxviij. c.

consentiente. Modicum fermentū. i. hec circumciſio tali modo obſeruata. i. ſpem ponendo in ea. Conſperſum. i. mixtū. Serpit. ij. Timoth. ij. c. Si circūuenti. Sed q̄ proprio ductu rationis decidunt in errorem: tales ſunt in eo p̄tinaces. Purū fontē: de Ezech. xxxiiij. c. Purā aquā bibētes reliquā pedib' v̄ris turbabatiſ ꝛc. Mutato ordie. j. Cor. xv. f. Pri' eſt qd̄ eſt aiale: deinde qd̄ ē ſpūale. Etiā ſi carne: Joh. viij. e. ſūt fili' abrae. Pro nullo parcet̄ ei. Hoc dicit: qz aliq̄s magn' iude' ſubuerterat eos. Supra. ij. c. Sz nec paul' tam p̄caci ꝛc. Exo. xxij. d. Dijs tuis nō detrahes nec p̄ncipē tuū. Modo dices petrū p̄ncipem eccleſie. Mat. xvj. c. Promiſſus p̄ncipat': Joh. vlt. e. conſtitut' eſt princeps cū ter dictum eſt ei. Paſce oues meas. Si circumciſionē predico vt olim feci. Sz vt dicit̄ Phil. iij. a. Ipſe erat de tribu beniamin: ergo alij q̄ leui poterāt p̄dicare: ergo ꝛ modo eadē ratione. Ad idem. j. Cor. xiiij. f. Poteſtis oēs p ſingulos p̄phetare. Glo. Exponere ſacrā ſcripturā: ergo ꝛ laicus pōt p̄dicare. Sol. Quilibet ſapiēs ꝛ edoctus ſi ei fuerit iniūctū ab eo qui pōt: ſi nō oriat̄ inde ſcandalum/ pōt predicare. Qd̄ obijcit de laico: ſi vocas laicū nō ordinatū pōt: ſi laicū nō lr̄atū non pōt. Ut olim ante cōuerſionē. Errantē cōuerti: Jaco. vlt. d. Sententiam ſuā: q̄d ſentiret de h̄ qd̄ p̄dicabat corā eis. Sabbatū et circūciſionem euacuabat: in predicatione de cruce/ dicens obſeruatione ſibi euacuatam: et ſimilit̄ circūciſionē. Eleganti ambiguo: quia poteſt exponi ꝛ in bono ꝛ in malo. Unde ſequit̄: Ut nō timore ſed amore. Amore. Roma. viij. c. Non accepiſtis ſpiritū ſeruitutis iterū i timore: ſ ꝛc. Liberi ſitis. j. Cor. vij. d. Qui

Expoſitio Glo.

Gal. 5. b.

a Vos enim: qꝛ ſi opꝰ ne generēt vos in errorem circūci/
ſiõis: vt ſic ſeruire vos oporteat ex timore. Eni. i. qꝛ. Vos
vocati eſtis libertatē/ vt ſeruiat' ex amore. Et cū ita ſit:
b Tm̄/ hoc peto vel neceſſe ē vl' tm̄ exigit hoc deꝰ a vobis:
c Ne libertatē in occaſionē detis carnis. i. ne delicijs
carnis vacetis ꝓpter libertatē in qua non
infligitur vobis pena temporalis. d Sꝫ
per charitatē ſpiritus. i. que ꝓcedit
de ſpiritu ſctõ. Poſtq̄ꝫ docuit eos declina
re a malo: incipit eos docere facere bonū:
C qd incipit a charitate. f Omnis eni
lex. i. oīa p̄cepta. g In vno ſermo/
ne implet: diliges ꝓximū tuū ſicut
teipſum: qui eni diligeret ꝓximū ſuum
ſicut ſeipſum/ nunq̄ꝫ mecharet in vxore
eiꝰ: nunq̄ꝫ occideret eū: et ſic de alijs pre/
ceptis. h Sicut teipſū. i. ad id ad qd
teipſū. Leuit. xix. d. Diliges amicū tuū
Matth. 22. d. ſicut teipſum: vt nihil ei facere velis: qd
non tibi. Matth. vij. b. Oia q̄cūq̄ꝫ vult' ⁊c. Hec ei eſt lex et
ꝓphete. Mat. xxij. d. Roma. xiij. c. Nemini quicq̄ꝫ debea/
tis niſi vt inuicē diligatis: q eni diligit ꝓximū legē ipleuit: nā
⁊c. j. Joh. iiij. c. Si diligamꝰ inuicē: deus in nobis manet ⁊c.
i Qd ſi inuicē ⁊c. Docuit eos declinare a malo ſuggeſto ab
homie: inde a malo ſuggeſto a diabolo: ibi: Perſuaſio hec
nõ eſt ex eo q̄ vos vocauit. Glo. ſ ex diabolo. Adhuc
inſiſtit vt bõ. Dico ſeruite inuicē p charitatē. Qd/ p ſ: k Si
inuicē mordetis/ detrahēdo vnus alij: ſaltem/ l Vide
te ne conſūmamini/ per diſſenſionē. Diſſenſio eni inimi/
ca eſt dilectioni. Vel/ Cõſūmamini: ad l'ram. Eccl. xxij. d.
Ante ignē camini vapor ⁊ fumꝰ ignis inaltatur: ſic ⁊ ante ſan/
guinē maledicta ⁊ ꝯtumelie ⁊ mine.
Eſa. xxxviij. c. Preciſa eſt velut a texēte vita ⁊c. a Vos
Moraliter * ei in libertatē vocati eſtis. j. Cor. vij. d. Qui ei vocatꝰ ē
i dño ſeruꝰ/ libertꝰ ē dñi. Ro. viij. c. Nõ accepiſt' ſpiritū ſerui
tutis iterum in timore. b Tm̄ ne libertatē in occaſio
nē detis carnis: quoꝝ raſa corona ſignum eſt q̄ imediate
ſint ſub deo: ſicut ecõuerſo mulieribꝰ velamen capilloꝝ in ſi/
gnū ſeruitutis. j. Pet. ij. c. Nõ q̄ſi habentes velamē malitie
libertatē: ſed ſicut ſerui dei: oēs honorate ⁊c. In hoc etiā qd
ſequit: c Seruire inuicē. Roma. xij. c. Honore inuicē
p̄uenientes. j. Cor. viij. c. Videte ne forte hec licētia veſtra
offendiculū ſit infirmis p charitatē. j. Pet. iiij. b. Sup oia au
tem in vobis mutuā charitatē habentes. Ideo. j. vj. a. Alter
alterius onera portate. j. Cor. xij. d. Si patitur vnū mēbꝝ cõ
patiūt oia mēbra. Per charitatē. Hugo de ſãcto victore.
Nota q̄ı charitate e iuenire ſeruitutē ⁊ libertatē: Tūc q̄ſi libe
ra eſt cum ſponte ſe exercet in p̄uatis: tunc q̄ſi ſeruilis cū poſt
poſit' ꝓprijs volūtatibꝰ accõmodat ſe volūtati ꝓxi. i Qd ſi
inuicē. Moralit' tāgit duo gn̄a detrahendi. Qui mordet par
tim aufert ⁊ partim dimittit: hoc eſt q̄ bona apparētia inficia
ri non poſſunt: ſed tn̄ ſaltem diminuunt: qui aūt totum inficiūt
hi comedūt. Job. xxxi. d. Quis det de carnibus eius vt ſatu/
remur. Job. xix. d. Quare ꝑſeq̄mi me ſicut deꝰ ⁊ carnibꝰ meis
ſaturamini. Ibi Gregꝰ. Qui detrahūt aliene vite: de alienis
paſcunt carnibꝰ ⁊ ſaturant. Prouerb. xxiij. c. Noli eſſe in cõ/
uiuijs potatoꝝ nec in comeſſatiõibꝰ eorum q carnes ad veſcē/
dū conferunt. Carnes ad veſcēdum conferre/ eſt narrare vitia
alioꝝ: Et ſignificant detractores per beſtiam Daniel. vij. b.
Beſtia ſimilis vrſo in parte ſtetit et tres ordines dentiū in ore eiꝰ.
Vrſus habet q̄ſi humanas manꝰ ⁊ pedes: ſ os habet fetidū
⁊ dulcia diligit: in h̄ nõ ſunt ei ſimiles detractores: qꝛ q̄ fetent
in hoīe illa maſticāt. Tres ordines dētiū: tres modi detraben
di: aperta bona diminuēdo: occulta negãdo: falſum crimē im/
ponēdo. Qd ſi mordetis. Ille mordebat q dicebat. j. Reg'.
xxix. c. Rectꝰ ⁊ bonꝰ es tu i ꝯſpectu meo ⁊c. Et ſubdit: Sꝫ ſa/
trapis non places: ecce morſus. Sic faciunt multi qui bona
vident q̄ negare nõ poſſunt. Jaco. iiij. c. Nolite detrahere alt
utrum fratres mei: qui eni detrahit fratri aut qui iudicat ⁊c.
Dico aūt in chriſto

a Vos eni in libertatem vocati
b c eſtis frēs: tantū nē libertatem
d in occaſionē detis carnis/ ſed
e per charitatē ſpiritus ſeruirē
f g inuicē. Ois eni lex i vno ſer/
mone iplet: Diliges ꝓximū
h tuū ſicut teipſū. Qd ſi iuicē
i k mordetis ⁊ comeditis: vide/
l te ne abinuicē cõſūmamini.

x. eni in dño vocatꝰ eſt ſeruꝰ libertꝰ eſt dñi. Tunc eritis ſer/ Expoſitio
ui: qꝛ q facit pctm̄/ ſeruus ē pcti. Joh. viij. c. Que ꝓcedu de Glo.
ſpiritu ſctõ: niſi ꝓcedit ex ſeipſo: q̄ charitas non ē ſp̄ūſſanctꝰ:
qd eſt ꝯ mgr̄m. Nõ per affectū carnis. i. non appellat charitas
dilectio q̄ diligimꝰ ex affectu carnali. Omnis lex i vno ſermo
ne implet. Ad id. j. Timoth. j. a. Chari/
tas ē finis p̄cepti. Glo. Finis. i. impletio.
Et ſolet queri cum duplex ſit charitas:
Motus i deū ⁊ in ꝓximū: quo ad quē il/
loꝝ motuū ſit impletio legis: et videt q̄
quantū ad motū quo p charitatē moue/
mur in ꝓximū: per h̄ qd ſubditur: Dili/
ges ꝓximū tuū ſicut teipſum. Sol. De/
cem ſūt p̄cepta legis. Tria p̄ma in prima
tabula: quibus ordinamur ad deū: et illo/
rū impletio charitas eſt/ quo ad motum
charitatis q eſt i deū: ſed dilectio ꝓximi
ſiue motꝰ charitat' q eſt in ꝓximū/ imple
tio eſt ſeptē alioꝝ q̄ ordināt nos ad ꝓxi
mū. Sed qꝛ nõ diligimꝰ deum q̄n diligamꝰ ꝓximū/ nec ꝓxi/
mū quin deū: dicit motus de vtroq̄ꝫ: ⁊ ſimplicit' dicit q̄ cha/
ritas eſt legis impletio: tn̄ magis ꝓprie ex dilectiõe dei omia
implent: qꝛ nõ diligit ꝓximū qui nõ diligit deū. Preceptum
ſeruat: cõtra quātū põt bona facit: ſ nullꝰ quātū põt bona fa/
cit: q̄ nullus ſeruat illud. Sed ſoluēdū eſt: ſicut illd ſup Mat.
xij. c. Bonꝰ homo ꝓfert de theſauro ⁊c. Quātū boni inten/
dis tantū boni facis: vt ſit ꝓportio in genere: non ꝓportio in
quātitate. i. ſi multū boni intēdis/ multū boni facis. Similit'
hic: Quantum põt bona facit multū. In Leuit. xix. c. Tota
lex. Mat. xxij. d. Dilectio dei i dilectiõe ꝓximi ꝯtinet: ſicut
tam in affectu qꝛ nõ diligimꝰ ꝓximū: niſi ꝓpter deū. In h̄ p̄/
cepto ꝑfectio ſalutis: qꝛ p ipſum complent oia alia. Qui eni
nõ diligit ꝓximū quē videt: deū quē non videt quõ diligere
põt. j. Joh. iiij. d. Sed ꝯſtat q̄ male inducit hec auctoritas:
nec valet ad ꝓpoſitū niſi ſit a cauſa: ergo non diligere ꝓximū
eſt cauſa nõ diligēdi deū: ſed affirmatio ē cauſa affirmationis
et negatio negatiõis ex ꝓprijs cauſis: ergo ſm̄ hoc dilectio
ꝓximi ē cauſa dilectionis dei. Sed ꝯ dicit Gregꝰ. Amor dei
generat dilectionē ꝓximi: et in dilectiõe ꝓximi amor dei cale
facit. Sol. Reuera dilectio dei ē cauſa dilectiõis ꝓximi: Eti
ꝟbo Joh. eſt tm̄ comparatio quātum ad hoc q̄ ꝓximꝰ eſt viſibi
lis ⁊ deus inuiſibilis: et ꝯſtat q̄ faciliꝰ ē diligere qd videmus
q̄ꝫ qd non videmꝰ. Inducit aūt ad oſtēdendū q̄ dixerat ſine
ꝓximo non põt diligi deus. i. ſine h̄ effectu nõ põt eſſe cã. Et
h̄ ſatis plene ꝓbat p illā auctoritatē Joh. Diligere ꝓximū. i.
oēꝫ hoiem tanq̄ꝫ ſeipſū. i. ad qd ſeipſū. Sꝫ eodē p̄cepto tenet
diligere reprobos ex charitate: ⁊ ſcit deū velle illos damnare
et tenet ꝯformare volūtatē ſuā volūtati dei. Quia ſuper illud Pſ. 100.
Pſ. Nõ adheſit mihi cor prauū: dicit Glo. Prauum. i. di/
ſtortū ē cor qd n̄ vult q̄ ſcit deū velle ⁊ ſciebat deū velle h̄ qd
dānet. Sol. Tenemur diligere oēm hoiem ex charitate niſi
nob ſit reuelatū q̄ ſit reprobꝰ: qꝛ diligere aliquē ex charitate ē
ei velle deū: ꝓprie tn̄ ex charitate poſſumꝰ velle tali bonū qd
habꝫ q̄ minꝰ peccet. Eſt aūt iſte motꝰ vt dic Augꝰ caſtitatis ſi
ue temperātie. Et h̄ mõ diligebat chriſtꝰ reprobos. Qui n̄
diligit ſe. Cõtra. Eph. v. f. Nemo vnq̄ꝫ carnē ſuā odio habu
it. Item i p̄mo de doctrina chriſtiana dic Augꝰ. An q̄s ſe dili/
gat dubitare temeritatis ē. Sol. Hec ꝟba ſt iꝓpria. Sic di
puero: Tu vis verberari: Et ſumit ꝯſequēs p antecedēte. i. vis
illud ex quo ſequit q̄ verbereris. Similiter dicit aliqs odire
ſe: qꝛ vult illud ex quo ſequit ſibi malū. Item. Quid ē qd dic:
Qui diligit iniq̄tatē. Sol. aliqs diligit iniq̄tatē nõ inquātū ē
iniq̄tas: ſ inq̄ntū ē delectabile. Que i ſacris ſūt. i. q̄ ꝑtinēt ad
fidē. Ad charitatē referat: ſ i his cõprehēdūt oēs motꝰ q ſūt
ex p̄ceptis q ſūt meritorij: ergo charitas informat oēs motꝰ
meritorios: et ita motꝰ fidei. Sol. Ad charitatē referunt. i. ad
finē charitatis. i. ad bonū qd eſt ꝓprie finis charitatis. Occa
ſione charitatis: ſupple hoc dicit deſtruant. Nõ ait: nõ feceritis.
Cõtra. Roma. xiij. d. Curā carnis ne feceritis in deſiderijs.
Sol. Feceritis eſt

a Dico aūt in chriſto.q.d.q̄ nō vertis libertatē in occaſionē carnis: docerit vobis. b In chriſto.i. in fide chriſti:ɜ nō alit. In q̄. d Ambulate.i. pficite bene opando. ε b: c Spiritu.i. ſm̄ ratione: vel ſpū ſctō. e Et deſideria carnis non pficiet. Job.xxxix.a. Quis dimiſit onagrū liber: vt illū q ſequit ſpm̄. Et po ſtea dicit: Exactoris vocē nō audit. Ibi Glo. Exactor: vent eſt ſermo vl' vox na turę.i.naturalis ap petit° eſt: clamor au tem exactoris ē mē ſurā neceſſitatis ex cedere. Roma. viij. a. Nō ſm̄ carnē am bulem°. Eccl. xviij. b. Poſt cōcupiſcētias tuas nō eas. c. vol. Si pſtes aie tue ɜcupiſcētias ei° ꝛc. Et h̄ magnū eſt ꝛ difficile.ſ. carnis deſideria nō perficere. g Eni.i.q2. f Caro ɜcupiſcit: q̄ſi bellū mutuū eſt īnt carnē ꝛ ſpm̄. i At nō quecūꝙ vult. f Caro cōcupiſcit aduerſus ſpiritū. ſm̄ rationē ꝛc.

a Dicō aūt in chriſtō: Spiritū
b ambulate ꝛ deſideria carniſ nō
c pficietl. Caro ēni cōcupiſcit
d aduerſus ſpm̄: ſpiritus autē
e aduerſus carnē. Hęc ēni ſibi
f iuicē aduerſant: vt nōn que
g cunꝙ vultl illa faciatl. Q2 ſi
h ſpiritū ducemi: nō eſtiſ ſub le
i gē. Manifeſtā aūt ſūt opera
k carnis: quę ſūt fornicatiō/ im
l mūdicia / impudicitia / luxu
m ria / idōloꝶ ſeruit° / venēficia /
n inimicitię / ɜtentiōes / ęmula
o tiōes / irę / rixę / diſſenſiōes / ſe
p ctę / iuidię / hōmicidia / ebrietā
q tes / comēſatōes: ꝛ his ſimilia:
r quę p̄dico vobis ſicut p̄dixi:
s qm̄ q talia agūt regnū dei nōn

Job. vij. d. Quare poſuiſti me ɜ̄riū tibi. Bern. Poſuiſti: nō tū ɥhibuiſti: alioqn me ipſe poſui. Et fact° ſum mihimetipſi grauis: Juſtiſſime q̄dē vt hoſtis tu° ſit hoſtis me°: ꝛ q tibi repugnat et mihi: ego vero q tibi: ego ꝟo q̄ mihi repugno: ꝛ ſic inuenio i me qđ ɜ̄dicit legi tuę ꝛ mēti meę. Roma. vij. d. Uideo aliā legē in mēbris meis ꝛc. h Hęc aduerſant. Ab ſię.j.a. Surgam° aduerſus edom in ꝓliu.i. carnē ꝛc. Judic. ij.d. Ego nō delebo gētes dicit dñs.i. mot° carnis: vt in ipſis experiar iſrael: vtrū ꝛc. Et i eodē.iij.a. Hę ſūt gētes quas ꝛc. Numeri.xxxiij.g. Si aūt nolueritis interficere habitatores terrę q remāſerit.i. mot° ſcđo / pmo.ſ. q nō ſtatim traſeunt erūt vobis q̄ſi claui i oculis ꝛ lanceę i laterib° ꝛc. Joſue.xxiij c. de eodem. k Q2 ſi ſpū ꝛc. non eſtis ſub lege: q2 vbi ſpūs dñi: ibi libertas.ij. Cor.iij.d. Roma. viij.b. Si qs ſpiritū chriſti nō habet: hic non ē ei° ꝛc. Sꝫ quō ſciet h̄: Mat. vij. c. A fructib° eoꝶ cognoſcetiſ eos. Jdeo ſubdit h̄: l Manifeſta aūt ſūt ꝛc.q.d. opa mala ſpūs ſūt occulta: ꝟ opera carnis q̄ſi groſſa ꝛ vincula vident. Eſa. v.c. Uę q trahitis iniqtatē i funiculis iniqtatis.i. ſubtilib° laqueis. Sequit. Et q̄ſi vinculū plauſtri pctm̄.i. apte peccātiſ quātū ad opa carnis. Et nota q̄ ſeptē et octo ſūt hec mala. Quattuor pma ad generatiuā: duo vltima ad nutritiuā: hęc ſūt in hoīe ɜ̄ ſeipſū: quintū id ē idoloꝶ ſeruitus contra deum: reliq̄ oia contra proximū. m Fornicatio. Heb. xiij.a. Fornicatores ꝛ adulteros iudicabit deus.ij. Cor. xij.b. Nō egerunt pniam ſup immūdicia ꝛ fornicatiōe ꝛ impudicitia. n Jdoloꝶ ſeruit°. Eph. v.b. Ois fornicator / aut imūd° / aut auar° qđ ē idoloꝶ ſeruit° nō habet hereditatē in regno chriſti ꝛ dei. o Ueneficia. Apoc. vlt.c. Foris canes ꝛ venefici. Sap. xviij.c. De oib° credētes ꝓpt veneficia: tūc pmū cū fuit exterminiū pmogenitoꝶ ꝛc. p Inimicitię. Ezech. xxv.d. Ulti ſe ſūt toto aīo interficiētes ꝛ implētes inimicitias veteres. q Cōtentiones. Jaco. iij.d. Si ɜtentiōes ſūt i cordib° vris nolite gloriari. Roma. xiij.d. Nō in ɜtentiōe et ęmulatiōe. r Jrę. Eph. iiij.e. Sol n̄ occidat ſup iracūdiā vřaꝫ. s Rixę / Prouer. x.b. Uniuerſa delicta opit charitas. t Diſſenſiōes. Rom. xvj.c. Obſeruetiſ eos q diſſenſiōes ꝛ offēdicula faciūt. v Sectę. ij. Pet. ij.a. Introducūt ſectas pditiōis. Et i eodē.b. Sectas nō metuūt introducere blaſphemātes. x Inuidię. Job. v.a. Paruulū occidit inuidia. y Homicidia.j. Joh. iij.c. Qui odit fratrem ſuum homicida eſt. z Ebrietates / pot°.ſ. ſupflu°. Luc. xxj.g. Attēdite ne grauent corda vřa crapula ꝛ ebrietate. a Comeſatiōes / cib° nimi°. Roma. xiij.d. Nō i comeſatiōib°. b Qm̄ q talia agūt regnū dei n̄ ɜſequēt / vl' / poſſidebūt.j. Cor. vj. b. Neꝙ fornicarij ꝛc. Jtē Roma.j.d. Qui talia agūt digni ſt morte.j. Cor. xv.f. Caro ꝛ ſāguis regnū dei n̄ poſſidebūt.

Fructus aūt ſpūs

Sol. Fecerit ſ ē verbū ſubiūctiuū ꝛ pteriti tpis: vn̄ idem eſt qđ nō pficietis qđ tn̄ ait non feceritis: q2 nullus pōt eſſe qn aliqn̄ habeat delectatiōes carnales. Semꝑ noua in h̄ exiſtens: in ꝟbo ɜcupiſcit qđ eſt ichoatiuū. Simile Roma. viij d. Ois creatura igemiſcit: q̄ ſemꝑ noua. In bonis manifeſtū ē: q ſentiunt eas. Uidete q̄le bellū. Fuit ne h̄ bellū i chriſto: videt qđ ſic Mat. xxvj.d. Pat ſi fieri pōt: dicebat caro / et ratio oppoſitū. Contra alia oia fuerunt placata in arca.i. in chriſto. Sol. In eo nō fuit aliqđ belluꝫ: q2 etſi caro ei° volebat ɜ̄riū ſpiritui / nō tn̄ ɜtra ire: q2 nō volebat n: ſi qđ ratio volebat eā velle. Nec multū eſt vitiū.i. peccatū: q2 fere nunꝙ eſt pmo pm° ſine ſcđo: pmo q eſt pctm̄ vel vitiū corruptio carnis ē. Caro ɜcupiſcit aduerſus ſpm̄: ſed ꝑ pmū motū ɜcupiſcit aduerſus ſpm̄: q̄ pm° mot° ē pctm̄. Sol. Prim° mot° nō eſt pctm̄: ſed qn̄ incipit ɜdelectari ratio. Cui vitio contraria ꝟtus: ſed virtus nō eſt ɜ̄ria niſi pctō mortali: ſed q̄ virtus dr̄ ɜ̄ria illi vitio: q2 refrenat illud. Q2 ſine vtroꝙ delectatio nulla ſentit: q̄ et nulla triſticia ſentitur ſine vtroꝙ: ergo modo aīa nō ɜtriſtat igne gehennę materiali. Sol. Aīa pōt hr̄e delectationē ſine corpe: ſicut aīa aplī qn̄ rapt° fuit: et quo ad partē ſupiorē ratiōis q̄ eſt impmixta corpi: delectationes aūt carnales de quib° intelligēdū eſt qđ hic dicit / ſunt in ɜiūcto et his nō opponit triſticia de igne gehēnę. Uolum° vt nullę ɜcupiſcētię ſint i vobis: ergo volum° vt nulli mot° ſint i vobis: qđ eſt impoſſibile: q2 fatuū eſt. Jtē Jaco.j.a. Oē gaudiū exiſtimate fratres mei cū in tēptatiōes varias incideritiſ. Sol. Differt dicere ſocratē volo n̄ videre ꝛ volo ſocratē nūꝙ videre: q2 illđ ē verū: q2 volo q̄ aliqn̄ ſocratē nō videā: ſimilit volum° aliqn̄ vt nullę ſint in nobis ɜcupiſcētię: ſicut ſacerdos qn̄ celebrat: ꝟ nō debet qs velle vt nūꝙ ſint aliq̄. Ad illđ Jaco.j.a. Oē gaudiū exiſtimate fratres mei cū ꝛc. ex h̄ q̄ patiēter eas ſuſtinetis: non dicit ex h̄ qđ incideritis: ſed cū incideritis / ſupple: ex hoc q̄ patienter ſuſtinetis eas. Que errantibus et male agētibus poſita eſt.j. Timoth.j.b. Juſto non eſt lex poſita. G̃. iij.c. Lex eſt propter tranſgreſſores poſita: donec veniret ſemē cui ꝓmiſerat ꝛc. Qui ducē habet ſpm̄ſanctū ꝛc. Quia Joh. xiiij.d. Cū venerit paraclet° docebit vos omnē veritatē. Attēde q̄ ait ꝛc. verba ſunt Hiero. contra Aug. ſicut. ē. q. Tu intelligis o Aug. Quid ſit eſſe ſub lege ſic: id eſt ſub hoc ſenſu. Hos damnabiliter: ratio eſt Aug. Et exponit quid ē eſſe ſub lege. Sub lege ē q timore ꝛc. A malo abſtinet. Ad idem ſuper illud Pſ. In lege domini voluntas eius. Glo. Aliud eſt eſſe in lege: ꝛ aliud eſſe ſub lege: Qui in lege ē: ſm̄ legem agit neceſſitatiſ timore coactus: ille liber / iſte ſeru°. Ad idem ſuper illud: Confige timore tuo ꝛc. Glo. Caſto q foras mittit timorem ſeruilem: quo pęna timetur / nō amatur iuſticia ꝛc. vſꝙ et ſequeretur op° vbi ſperaretur impunitas. Sed queritur tunc quomodo enim voluntas peccandi in latrone qui ſeruili timore abſtinet a peccato: quia furaretur ſi vellet. Et dicitur q̄ voluntate abſoluta vult non furari: voluntate vero conditionata vult furari: id eſt ſi ſequeretur impunitas. Alij dicunt q̄ voluntate rationis vult non furari / voluntate ſenſualitatis vult ꝛ non peccat ex hoc ꝛ non eſt in mortali: quia vult hoc non ex amore. Manifeſta autem ſunt opera carnis. Glo. id eſt per ſe apparēt mala. Hoc dicit: quia de quibuſdam ſpiritualibus ē occultū vtrum ſint mala: vt i laqueis ſimonię. Jmmundicia etſi non opere impleatur. Hoc intelligitur de cogitatione luxurię quando anima in eo ęque cum deo vel plus delectatur etiam ſi non cōſentiat. Geñ. iij.c. In pectore ſiue ventre repeſ. Pectore quo ad cogitationem cum delectatiōe de luxuria: ventre quo ad opus. Jmpudicitia nō

B 5 pudicę viuere.

Expoſitio Glo.

B

De pcbē.c. auaricie.

21. diſ.c. denicꝙ 6.q.1.c. illi qui.

Pſ.1.

Pſ.1.

Pſ.118.

a ꝯſequentur. Fruct⁹ aūt ſpiri-
b tus eſt charitas/gaudiū/pax/
patientia/ benignitas/ boni-
tas/ longanimitas/ māſuetu-
c do/fides/modeſtia/continen-

a Fruct⁹ aūt ſpirit⁹. Perfectio inſtructionis morū: vt di-
ctum eſt/ꝯſiſtit in duobus: in inſtructione declinandi a malo:
et inſtructione operandi bonū. Ad malum autē ⁊ a bono in-
clinamur per ſuggeſtionē hominū vel diaboli vel carnis. De
hoc habitū eſt. Hic aūt incipit inſtructio ad bū operandū: q̄
diuerſificat̃ ſm perſonas. Primo ḡ oſtē-
Apocal.22.a. dit que generalit̃ facienda ſunt ab omni-
bus in his duodecim fructibus. Secun-
do que a prelatis: ibi: Fratres ⁊ ſi pre
occupatus. Tertio docet que bona
debeant facere ſpecialit̃ ſubditi: ibi: Cō-
municet aūt is qui cathecizat ⁊c.
Ad vltimū facit ſpiritualē exhortationem
ad ipſos galathas vt non ſe ſupponant iu-
go ſeruitutis operum legalium: et ſic in idem a quo incepit cō-
cludēdo terminat hāc epiſtolā: et qđ ꝑncipalit̃ intendebat cō-
cludit. Dicit ergo: Fructus autē ſpirit⁹ ſancti vel anie ſpi-
ritualis ſm rationem illuminate per gratiam ſpiritusſancti.
b Charitas ⁊c. Pax. Aug⁹. Pax eſt hominū ordinata
ꝯcordia. c Modeſtia. Prouerb. xxij.a. Finis modeſtie
timor dñi. Fructus duodecim ſunt. Apoc. xxij.a. Ex vtraq̧
parte fluminis lignū vite afferens fructus duodecim per mē-
ſes ſingulos. Ezech. xlvij.c. Per ſingulos menſes afferens
primitiua. In eodem. Et erunt fructus eius in cibum ⁊ folia ī
medicinā. Et nota ꝙ fruct⁹ ſiūt terre vt ꝓferēt̃/ arboris vt ꝓ-
ducēt̃/ hoīs vt poſſidētis: ſic opus bonū ē dei ꝯtutis ⁊ hoīs.
Aduerſus hmōi nō

Expoſitio Glo. pudice viuere. Hoc intelligitur quantū ad circumſtantias for-
nicationis: vt ſunt tactus/baſia et huiuſmodi. Vel ipudicitia
dicitur qđ venit de cibo ⁊ potu. Similit̃ Roma. xiij.d. Im-
pudicitijs. Luxuria: q̄libet ſuꝑfluitas: Unde dicit̃ a luxu qđ ē
ſuꝑfluitas: et eſt etiam in veſtib⁹ ⁊ ornatu: et vniuerſalit̃ in q̄li-
bet poteſt eſſe. Sȝ opponitur: q2 infra dicit Glo. ꝙ oīa que h̄
enumerat tollunt regnum: ergo ſuꝑflua comeſtio eſt mortale
peccatū. Soluit̃ ꝙ intelligit̃ de generib⁹ ſingulorꝫ: nō de ſin-
gulis generū. Sed contra dicit Glo. Etiā ſingula. Item ad
idē Exo. xxij.a. Si furatus fuerit aliquid ⁊ illud inuentū fue-
rit apud eum reſtituet duplum: ſi autem demolit⁹ fuerit reſti-
tuet quadruplum: Sȝ hoc videtur grauius eſſe peccatum cū
res iam nō extabat: ſed cum ſuꝑflua que debent eſſe pauperū
comedant̃/non extant: ergo maius peccatum eſt ſuꝑflua co-
meſtio q̄ȝ ſuperflua retentio: et ita videtur peccatum mortale
ſuperflue comedere. Sol. Concedimus ꝙ plus peccat ſuper-
fluum comedens in vno ſenſu/q̄ȝ ſuperfluū retinens: conſu-
mit eni alienū. Sed comeſtio ſuperflua duas haber ſignifica-
tiones vel comeſtio ſuꝑfluorum: que.ſ. debent dari paupe-
rib⁹: et hoc mortale: de hac intelligit hic. Vel ſuꝑflue comede-
re qđ eſt metas neceſſitatis naturalis excedere ī comedendo:
et hoc q̄n̄q̧ eſt peccatū veniale q̄n̄q̧ mortale. Item obijcit d̄
hoc qđ dicit: Inimicitie perſeuerantes: quia.j. Ioh.iij.c.di-
citur/ꝙ omnis q̄ odit fratrem ſuū homicida eſt: ḡ ſiue ſit odi-
um perſeuerantie ſiue non: peccat mortaliter. Sed dicendum
ꝙ hec dicit ad differentiā ire perſeuerantem et inimicitiā vo-
cat odium qđ eſt ira inueterata. Iracundia que non ē perſeue-
rans quandoq̧ eſt venialis quādoq̧ mortalis. De perſeuerā-
ti dicitur idem/Roma.iij.a. Diſſenſiones quando partes fa-
ciunt in eccleſia. Scđm h̄ videtur ꝙ paulus ⁊ barnabas pec-
cauerunt mortaliter. Act. xv.g. Quia fecerunt de ſe partes.
Sed dicendū ꝙ non: quia ſpūſſanctus fecit illam diſſenſionē
et procurauit: et ex ea proceſſit maior vtilitas q̄ȝ ſi non fuiſſēt
ſeꝑati propter ꝯuerſionem plurium ad predicationē illorum:
vn̄ ⁊ barnabas ibi melius fecit q̄ȝ paulus. Ebrietates aſſidue:
ergo aſſidua ebrietas ſiue conſuetudo inebriandi ſe/eſt morta-
le: ſed h̄ non eſt niſi ſepius bibere: ergo aut omnes vices ille in-
ſimul generant ebrietatē aut aliqua: tū ſi aliqua tm̄/vel eſt ḡ
qđ dicit aſſidue: ſi omnes inſimul: ergo non eſt dicendū ꝙ in
hac vice vel illa factus ſit ebrius/ſed in vna: ⁊ in qualibet eadē
ratione. Si dicat ꝙ illis vicibus ſit vnū mortale: hoc nihil ē:
quia veniale non habet proportionem ad mortale. Preterea
ſi multiplicitas inebriādi ſe facit ebrietatem poſteriorem eſſe
peccatum mortale/eadē ratione ille qui eſt in lupanari cum ſe-
piſſime fornicetur/magis peccat q̄ȝ ſi ſemel hoc faciat aliquis
vir ſanctus. Sol. Dicitur de aſſidua ebrietate ꝙ ſit mortalis:
quia vt frequentius accidit in eis qui inebriant ſe vt delecten-
tur in potu ſupra deum vel eque: et quia
experti ſunt pluries vini effectum nec ca-
uent: et ideo patet ꝙ contemnunt. Nec
eſt ſimile de illis qui ſunt in lupanari: q2
magis ⁊ magis debilitāt̃ ad reſiſtēdū for-
nicationi: ſ₃ q̄ cōſuetus eſt ī ebrietate: po-
tentior eſt ad reſiſtendū ebrietati: et cauti-
or ad cognoſcēdā fortitudinem vini. Nō
eni omnia vite inique tribuenda ſunt car-
ni. Ad idem ſup illud.ij. Cor.v.a. Ingemiſcim⁹ grauati ⁊c.
Glo. Et ſi corpus grauat animā ⁊ habet incitamēta vitiorꝫ ⁊
deſideria vitioſa: non tū omnia ſunt ex eo: nec omnia vite in
quo vitia tribuenda ſunt carni. Sed contra ſuper illud Ro-
ma.vij.b. Concupiſcentiam neſciebam ⁊c. Hoc elegit apoſto-
lus generale ⁊c. vnde omnia mala oriuntur ad illud. Super il-
lud Roma.vij.c. Sum venundatus ſub peccato. Glo. ibi di-
cit: ꝙ ex ꝯcupiſcentia oriunt̃ omnia peccata. Solui poteſt ſm
diuerſos ſtatus: quia poteſt haberi reſpectus ad ſtatum ade
qui fomitem non habuit: cuius peccatum non fuit ex carne: ſ₃
habito reſpectu ad ſtatum preſentem omne peccatum poteſt
dici ex carne per occaſionem vel cauſam. Vel poteſt dici ꝙ
omne peccatum eſt ex fomite qui eſt in anima: et hic appella-
tur concupiſcentia: peccatum autem hic dicitur eſſe ex carne
ſolum illud in quo caro habet delectari: alia tū ex fomite ſunt:
Quia vt dicit Aug⁹ in libro de ciuitate dei. Omnia peccata
ſunt ex fomite. Similis diabolo: quoniā noluit habere ſupe-
riorem. In veritate. Ioh. viij.f. Hec autem apoſtolica ſen-
tentia ⁊c. Cōtra Origenē loquitur: qui dicitur fuiſſe decep-
tus per illud Eſa. xxiiij. d. Et poſt multos dies viſitabun-
tur ⁊c. Sed illud de viſitatione per vindictam intelligit̃. Si-
cut probatur. j. Cor. iij.c. de ligno feno ⁊ ſtipula. Quia nul-
lus locus medi⁹ eſt. Ubi ergo erit locus purgatorij ⁊ limbi?
Et dicendum ꝙ quantum ad nos nullus erit eis locus niſi
paradiſus ⁊ infernus. Nominat fructus: quia propter ſe pe-
tenda ſunt. Sed hec ſunt gaudium pax ⁊c. Ergo virtutes ꝓ-
pter ſe ſunt petende ⁊ diligende: ſed frui eſt inherere alicui rei
propter ſe: ergo fruendum eſt virtutibus. Contra. In primo
libro de doctrina chriſtiana. Res autem quibus fruendum ē
ſunt pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanct⁹: eadem trinitas. Preterea
virtutes non videntur eſſe appetende propter ſe niſi propter
bonum qđ in eis eſt: ergo cum anima ⁊ angelus eas habētes
ſint meliores: appetēdi ſunt propter ſe. Sol. Deo fruendum
eſt materialit̃ virtutib⁹ effectiue: q2 faciūt nos tales q̄ poſſum⁹
deo frui: delectatione autem fruimur informatiue: ſicut aliq̄s
eſt albus albedine. Sed quia concludit ꝙ virtutibus eſt fruē-
dum materialiter: quia propter ſe ſunt appetende: Dicendum
propter ſe: id eſt non propter aliud emolimentum tempo-
rale. Fructus autem ſpiritusſancti.ſ. vel rationis: ergo chari-
tas/gaudium/pax ⁊c. ſunt fructus rationis. Contra. Aug⁹.
Virtus eſt bona qualitas mentis quam deus operatur ⁊c. er-
go virtus non eſt fructus rationis ſiue mentis. Sol. Virtus
dicitur fructus dei vt arboris anime ſiue rationis vt ſubiecti:
hominis vt poſſidentis. Ad celum euocat vel euolat. Unde
igitur machina mentis vis amoris. Modeſtia ꝙ modum in
dictis vel factis ſeruat. Sed omnis virtus conſiſtit in medio:
ergo omnis virtus ponit modum in fact vel dictis: ergo mo-
deſtia eſt virtus generalis ad omnes virtutes. Sol. Mode-
ſtia ꝓprie eſt tm̄ in dictis: additur tū in factis: q2 ex dictis quā-
doq̧ exequit̃ factum. Et nota ꝙ benignitati ſiue largitati be-
ne coniūguntur: bonitas: id eſt dulcedo animi ⁊ manſuetudo:
quia ex dulcedine animi cum manſuetudine debet quilibet da-
re qđ dat. Un̄. ij. Cor. ix.b. Hilarē datorem diligit de⁹. Et
Eccl. xviij.b. Nōne ardorem refrigerabit ros ⁊c. Continētia
ꝙ etiā a licitis ſe abſtinet: caſtitas q̄ recte vtitur licito: Sed
nonne idem eſt

a Aduerſus hmōi nō eſt lex / imo eſt ꝓ iuſtis ſ; ꝯ vitia.
b Qui aūt ſūt chriſti. Oñdit ꝙ ſi volum⁹ eē arbores iſtos fructus portātes: nō debem⁹ noſmetipſos ī delitijs plātare: ſ; cū chriſto i cruce i qua magnū fructū faciem⁹. c Carnem ſuam crucifixerūt cum vitijs ꝛ ꝯcupiſcētijs. i. mortificauerūt in ſe ꝑ prudentiā vitia. d Et ꝯcupiſcētijs. i. mala deſideria. i. quaſi ꝯciderunt opera pctōꝝ quaſi malas arbores: et herbas ꝛ deſideria horum ſunt quaſi iudices. Hoc modo poteſt terra veſtra fructus iſtos portare: Si ſpū. Adhuc docet qd debent fugere oēs generalit. Et cōtinua ſic: dico ꝙ / Qui chriſti ſūt / carnem ſuā crucifixerūt cū vitijs ꝛ ꝯcupiſcētijs: vt non moueantur ad mala opera: nec ad mala deſideria ꝛ viuāt ſpūalit. Uiuendo aūt ſpūalit non ſufficit quieſcere a malo / niſi ꝛ bonū faciant: ☞ Ūn ſubdit:

a tia / caſtitas. Adūerſus hmōi
b non eſt lex. Qūi autem ſunt
c chriſti / cárnem ſuam crucifi
d xerūt cū vitijs ꝛ ꝯcūpiſcētijs.

Moralit a Qui aūt ſūt chriſti. Hi ſūt ſpecialit religioſi q̄ crucifigūt carnē ſuam cum vitijs ꝛ ꝯcupiſcētijs. Sed ſūt qdam ieiunātes ꝛ vigilātes q̄ crucifigūt ſe morbis: quia h̄ faciunt vt nō infirment. Auarus crucifigit ſe pauptate ne ſit pauper. Alij īfamię. Qui aūt crucifigūt ſe ne ī eis orian̄t vitia et ꝯcupiſcentię crucifigūt ſe ſicut dīc apl̄s. ij. Reg. xxj. b. Dentur nobis ſeptem viri de filijs ſaul vt crucifigam⁹ eos dño. Saul interpꝛtatur abutens vel petitio: hęc eſt caro cuius filij ſunt deſideria. Nota q̄dam nolunt oīno crucifigi / vt chriſt⁹: tm̄ manus nō pedes / crucifigētes ſe vitijs / ſed non ꝯcupiſcentijs. Sed nota ꝙ chriſt⁹ duas manus duob⁹ clauis habuit affixas: pedes tm̄ vno: qd̄ ſignificat: qꝛ mala opa ꝛ v̄ba omittēda ſunt ꝓpter deū ꝛ ꝓpter hoīes: ꝛ coꝛ ſolum crucifigendū eſt ꝓpter deum q̄ ſolus illū videt. Itē nota ꝙ quattuoꝛ milites crucifixerunt dñm p̄ncipalit: multi tñ alij fuerunt cum eis: qꝛ ꝓpter quattuoꝛ cauſas p̄ncipalit debet q̄s ſe crucifigere ī cruce religionis: et tñ ꝓpter multa alia. Pꝛimus miles opoꝛtunitas bñfaciendi: ſecūdus neceſſitas bñfaciendi: terti⁹ ꝓmotio ad bonū: q̄rt⁹ cautela. De p̄mo dixit pharao Exo. viij. g. Ite ꝛ ſacrificate dño deo vr̄o ī terra hac. Sic multi dicūt: Bñ viuat ī hoc ſeculo: et ſufficit. S; rñdet moyſes nō pōt ita fieri: ſed in deſerto. i. in clauſtro. Itē ꝓpt neceſſitatē bñfaciēdi: quia remiſſi ꝛ tepidi ſum⁹ in ſeculo: debem⁹ nos ponere in arto religionis vt ſic quaſi neceſſitate cogamur bñ facere. Luc. x. g. Poꝛro vnū eſt neceſſariū. Itē ꝓpter ꝓmotionē ad bonū: per bonū exēplū qd̄ inuenit in clauſtro. Ferrū ei inter carbones viuos caleſcit: ſed tu es inter frigidos lapides ī ſeculo / quō ergo calefieri poteris: q̄ autē inter ignitos ē in clauſtro: ꝛ tñ coꝛ habet frigidū / ſimilis ē diabolo cui impꝛoperat dñs Ezech. xxviij. d. Poſui te ī monte ſctō meo ī medio lapidū ignitoꝝ. Hoc aūt maxime coagrauauit pctm̄ diaboli: qꝛ inter bonos angelos cū ipſe eſſet: in ſe etiam innocēs: et tñ fact⁹ ē ibi diabolus: Sic q̄ inf viros ſctōs fuerūt mali ꝛ maxime q̄bus dñs ꝯſeruauit innocētiā ſuā. Quart⁹ miles ꝑ quē crucifigi debem⁹ in cruce clauſtri / eſt cautela / et ī bono ꝛ ī malo: qꝛ ſi aliq̄s faceret dimidiū bonoꝝ ī ſeculo q̄ facit in religiōe / ꝓ magno ꝛ ſctō reputaret: et ſic bona ſua eſſent ei occaſio ſupbiēdi: ſed in religione nō ſic: qꝛ multi melioꝛes ſūt ibi. Itē ibi ē cautela a malo: qꝛ ibi fit hō aīal oculatū ex oī parte: ſicut dꝛ Apoc. iiij. c. Cū ei ꝑus nō hr̄et niſi duos oclōs: et de illis male ſe videret: modo quot ſūt fratres: tot habēt oculos q̄ eū inſpiciūt: coꝛrigūt viā greſſuū ei⁹. S; nota ꝙ nō inuenit ꝙ aliq̄s ſe poſitū in cruce occiderit: ſed q̄ occidit ſe nimis affligēdo: peioꝛ videt oībus crucifixoꝛib⁹. Et nota vbi dꝛ: Joh. xix. f. de duob⁹ latronibus ꝙ inuenerūt eos viuos ꝛ fregerunt eis crura vt citius moꝛerentur. Per crura ſuſtentatio: qd̄ facit qui ſuſtentationem cibi vel pot⁹ vel ſomni vel huiuſmodi ſibi ſubtrahit.

✱ Si ſpū viuimus

Expoſitio Glo. nōne idem eſt ꝯtinētia qd̄ caſtitas. Itē ſcd̄m h̄ reddere debitum vxoꝛi eſt opus caſtitatis: qꝛ hoc eſt recte vti licito. Pꝛeterea eiuſdem virtutis eſt facere aliq̄d ꝛ vitare ſiue abſtinere a ꝯrio: g̃ abſtinere ab illicito vt vti licito: eiuſdē virtut eſt: ergo eadem eſt virt⁹ ꝯtinentia ꝛ caſtitas. Sol. Cōtinentia oꝛdinat nos ad ꝓximū amicū: caſtitas aūt ad ꝓximū inimicū: a quo etſi q̄nq; poſſumus expetere vindictā: tñ debemus hoc facere ſm̄ honeſtatē vt non excedamus. Et ſic patet ꝙ nihil ad ꝓpoſitum de vſu vxoꝛis: et ꝙ non ſunt ꝯtrarij actus nec eiuſdē v̄tutis. Caput virtutū ꝓmiſit: id ē charitatē. Cōtra: imo fides p̄mo petit campum: impugnatur autem fides ꝛc̄. Pꝛeterea ſicut ſe habet mot⁹ ad motum: ita habitus ad habitum: ſed credere naturalit pꝛius eſt q̄ȝ diligere. Unde Aug⁹ in lib. de trini. Inuiſa poſſumus diligere: incognita nequaq̄ȝ: ergo fides eſt pꝛioꝛ q̄ȝ charitas. Sol. Fides pꝛima eſt oꝛigine: humilitas ꝯſeruatiōe. Unde Greg⁹. Qui virtutes ceteras ſine humilitate ꝯgregat q̄ſi puluerē ī vētū poꝛtat. Modeſtia: pꝛia ē virtutū operatōe: charitas īfoꝛmatiōe ſm̄ q̄ſdā: ſm̄ alios dicitur pꝛima ſicut mater augmētatione ꝛ impinguatione: qꝛ non valēt alia opa bona: ſine ea ꝛ ꝑ q̄ augmentantur virtutes alię. Item dignitate. j. Coꝛ. xiij. d. Non reputabuntur eſſe virtutes. Argumentum ꝙ ea infoꝛmat omnes virtutes foꝛmatas pꝛimarum intellige quantum ad delectationem. Uniuerſa bona opera. Membꝛa ex iſto capite exoꝛta. Sed hęc membꝛa ſunt alię virtutes: ergo aliquę virtutes oꝛiuntur ex charitate: ergo fides. Sol. Fides non inquātum eſt virtus oꝛitur ex charitate: ſed inquantum eſt virtus fruct⁹ qd̄ eſt ſm̄ ſuū motum: Diabolus enī credit deum eſſe: ſed quia n̄ diligit: non fruitur eo. Qui non diligit bonum dilectione charitatis. Quaſi ſola ſit pꝛęcipienda: ergo charitas eſt in pꝛęcepto. Contra. Supꝛa humanam naturam eſt: quia virtus eſt quam deus efficit in nobis ſine nobis: ergo non debet nobis pꝛęcipi: ſic̄ nec cęco ꝙ videat qd̄ impoſſibile ē: g̃ nulla virtus ē in pꝛęcepto: ſed tm̄ virtutis actus: ꝛ hoc cum ipſo modo habenti charitatem ꝛ non habenti charitatem ſolus actus eſt in pꝛęcepto. Sol. Qd̄ ergo hic dicit quaſi ſola eſt ī pꝛęcepto: id eſt pꝛęceptum eſt cuilibet qd̄ faciat qd̄ in ſe eſt ad habendum charitatem: quo facto infundet charitas. Hic quęrit vtꝝ ſint duodecim tm̄ fructus ſpiritus ꝛ non plures vel paucioꝛes / cū videātur ſm̄ diuerſitatē materię: vt patet per deſcriptionē in Glo. plures eſſe materię q̄ȝ duodecim ꝛ plures fruct⁹. Item videtur ꝙ ſuperflue enumeret apoſtolus / vel petrus diminute. ij. Pet. j. b. vbi tm̄ octo enumerat. Miniſtrare ī fide virtutem: in virtute ſcientiam: in ſcientia abſtinentiam: in abſtinentia patientiam: in patientia pietatem: in pietate fraternitatis amoꝛem: in amoꝛe autem fraternitatis charitatem: Et pꝛęterea ibi enumerat ſcientiam: paulus autem non: et videt ꝙ alter male. Item Jaco. iiij. d. Similiter tm̄ octo. Sapientia pꝛimū quidem pudica eſt ꝛc̄. Item videt male dicere patientiam eſſe fructum: quia vt dicit hic in Glo. Patientia eſt tolerantia aduerſoꝛum: ſimiliter benignitas eſt largitas rerū: vt dicit Aug⁹ in dialogo ad Oꝛoſium: quia fructus dicitur a fruendo. In pꝛimo libꝛo de doctrina chꝛiſtiana dicit / ꝙ res q̄bus fruendū eſt: ſunt pat ꝛ fili⁹ ꝛ ſpūſſctūs. Ergo ſm̄ h̄ tm̄ illę virtutes q̄bus mouemur imediate in deū debēt dici fruct⁹: videlicet: fides / ſpes / ꝛ ſapiētia. Sol. Fruct⁹ dꝛ a fruēdo: fruimur aūt tm̄ bono: bonū autem diuidit in delectabile / expediens ꝛ honeſtū: Delectabile aūt diuidit in quattuoꝛ: deū / nos et ꝓximū: hic aūt eſt amicus aut inimic⁹: Charitate autē fruimur deo / gaudio nobiſmetipſis / pace pꝛoxio / amico patientia / pꝛoximo inimico. Et h̄ patet ꝑ deſcriptiōes hoꝝ in Glo. Similit bonū expediēs eſt de⁹ / nos / ꝓxim⁹ / amicus ꝛ inimic⁹. Et ī his rñdēt ꝑ oꝛdinē q̄ttuoꝛ fruct⁹ ſequētes. Silr bonū honeſtū diuidit in hęc quattuoꝛ q̄bus reſpondent alij quattuoꝛ fructus per oꝛdinem. Et h̄ meli⁹ patebit in deſcriptiōibus in Glo. Ad pꝛimū ergo dicit ꝙ non eſt hęc diuiſio ſm̄ materiā: ſed magis ſm̄ diuiſionē finis. Ad ꝯtrarietatē de petro / dicēdum ꝙ apl̄s enumerat fructus ꝓut habēt in p̄ſenti: petr⁹ autem ꝛ iacobus ꝓut erunt in patria: ibi autem mutabit expediens in honeſtum ꝛ delectabile: et ideo tm̄ vnius erunt ſm̄ diuiſionem delectabilis ꝛ honeſti. Qd̄ obijcitur ꝙ non enumerat hic ſcientiam quā petrus enumerat: dicēdū ꝙ dat intelligi: per patiētiā / māſuetudinē / caſtitatē / q̄ ſt ad ꝓximū inimicū.

Sciētia aūt docet

a Si ſpiritū viuim⁹ſpū ābulemus. Nōn efficiamur inanis glorię cupidi: inuicē ꝓuocantes: inuicem inuidentes.

¶Ca. VI.

Fratres et ſi preoccupat⁹ fuerit homo in aliq̄ delicto: vos qui ſpūales eſtis huiuſmodi instruite in ſpiritū lenitatis: ꝯſiderās teipſū: nē ⁊ tu tēpteris

¶ Unde ſubdit: a ¶Si ſpiritu viuim⁹/ ſm ꝙ docet ſpiritus. b ¶Spū ambulem⁹: id eſt ſm doctrinā ſpūſſancti vitā reprehendat in aīali ex motu ⁊ ſenſu: id eſt ſi mouearis opādo bona ⁊ ſentias audiendo vera. Et ſubdit quō eſt ambulandum. c ¶Nō efficiamur inanis glorie cupidi/ q̄ frequent ſequitur ſpiritualit viuentes. d ¶Prouocantes/ ad illicita. e ¶Inuidentes/ bonis opib⁹ aliorum q̄n non audem⁹ eos ad malum prouocare: hoc ſequitur ex inanigloria.

Moraliter * a ¶Si ſpiritu viuimus/ ſpiritu ambulemus. Bone ei operationes ſigna

A ſunt: ꝙ viuimus ſpiritualiter: et ꝙ ſpiritus ſanctus viuat in nobis: ſicut motus exterior corporis ſignū eſt ꝙ adhuc ſit anima in corpore. Sed per contrarium dicit Greg⁹: motus exterior indicat ꝙ interior nulla ſtabilitate ſubſiſtat. b ¶Ambulemus. Joh. xij. e. Dū lucē habetis ambulate in luce. c ¶Nō efficiamur inanis glorię cupidi. Uere inanis: quia tales paſcūt ſe vēto. Unde ſignificat per onagros. Hiere. xiiij. a. Onagri ſteterūt in rupibus/ traxerūt ventū/ amoris ſui. Onager quādo nō poteſt habere ſociam ſuam/ aſcendit rupem ⁊ vertit ſe ex pte ex qua ipſa eſt: ⁊ ipa ventum odorans ſociat ſe illo. Phil. ij. a. Nihil per ꝯtentionē nec per inanem gloriam: ſed in humilitate ſuperiores ſibi inuicē arbitrātes. ij. Cor. x. d. Qui gl'iat in dño glorieẗ. Et ex h/ d ¶Inuicē prouocātes/ ad irā ꝙ videt alios laudari: Ipſi ſūt icēdiarij diaboli. Dicit ei. j. Cor. iij. d. Templū dei ſctm̄ eſt qd̄ eſtis vos: Et ipſi incendūt eos ad iram: vnde ſunt excōmunicati a deo. Ecc̄i. xxviij. b. Certamen feſtinatum incendit ignem. Et ibidem. Si ſuffiaueris q̄ſi ignis exardeſcet. Prouocare eni iram/ ē exufflore ignē. Eph. vj. a. Patres: id eſt prelati: nolite ad iracūdiam ꝓuocare filios veſtros. ij. Paral. xxv. f. Cur malum prouocas aduerſū te: vt cadas tu ⁊ iudas tecum? e ¶Inuidentes. Nullus adeo ſocius eſt fidelis ſicut inuidus. Condiuidit eni lucrum ⁊ danū cum diabolo. Lucratur eni quādo homies malefaciūt: et iuidus ſimiliter: qd̄ patet/ quia inde gaudet: quando bona faciunt perdit diabolus/ ⁊ inuidus ſimilit: cuius ſignū eſt qꝛ triſtaẗ inde. Nota. Inuidia occidit abel/ vendidit ioſeph/ tradidit morti chriſtum/ adam eiecit de paradiſo.

Expoſitio Glo. ⁂ ſcientia autem docet conuerſari per hec tria in medio praue huius ⁊ peruerſe nationis. Ad illud fruct⁹ dicitur a fruendo: dicendum ꝙ etiam ibi ſumitur fructus large vt comprehēdat vſūfructū. Unde dicit ibidē Aug⁹. Ab omni ligno poſſumus habere aliqd̄ adiutorium: vnde in re nullum lignū infructuoſum. Et conſtat ꝙ ligno non fruimur proprie: propter h patet qd̄ frui ibi ſumitur large. Sed poteſt dici ꝙ deo fruimur i ſe vel creatura prout ipſa eſt via ad deum ⁊ virtus eſt ſm ꝙ dic apoſtol⁹ ad Philemonē. d. Fruar te i dño. Charitas g̊/ bonitas ⁊ fides ſunt virtutes quibus fruimur domino in ſe: alię autem octo quibus fruimur eo i creatura. Impoſita eſt crux in exemplum in chriſto. Reprimendā maliciā antonomatice. Sap. j. a. In maliuolam animam non introibit ſapiētia. Cū alia ſcelera finiant. Ergo illi q̄ ſūt in inferno peccāt. Hec ſolutio habita eſt ſupra. Liuoris ignibus. Job. v. a. Uirū ſtultum interficit iracundia: ⁊ paruulum occidit inuidia. Greg⁹. Paruulus inuidia occiditur: quia niſi inferior eſſet de bono alterius nō doleret. Hinc Glo. Fulgeñ. ex inuidia ſequuntur hi effectus. Uult⁹ minax: toruus aſpectus/ pallor in facie/ in labijs tremor eſt/ ſtridor in dentib⁹/ verba rapida ⁊ effrenata conuitia/ ⁊ manus ad violētiam prompta: etſi gladio interim vacua/ odio tñ furiatę mentis eſt armata.

Fratres etſi preoccupatus ¶Expo. Ca. VI. ⁊c. Exhortatur ſpiritualit prelatos ad modum docēdi ſubditos. Dicit ergo: f ¶Fratres. q. d. i corripiendo ſubditos licet ſitis ſupra ipſos/ recognoſcite vos eſſe fratres. g ¶Preoccupatus: qd̄ eſt quando non ex induſtria vel malicia: ſed ex ſurreptione potius vel ignorantia vel infirmitate. Preoccupatus/ peccat. De p̄occupatis ergo loquitur non de obſtinatis vel hereticis vel maleficis: de quib⁹ dicitur Exo. xxij. c. Maleficos non patieris viuere. j. Cor. v. b. Paulus tradidit ſathanę fornicatorem. Itē petrus ananiam ⁊ ſaphiram. Act. v. a. h ¶In aliquo delicto: non dicit peccato: ſ delicto. i ¶Uos q̄ ſpirituales. Ridiculum eſſet ſi hoc facerēt carnales. Un̄ Greg⁹ ſuper illud. ij. Reg. vij. a. Nō edificabis mihi domū/ qꝛ vir ſanguinū es: dicit: Sordes tergere non valent man⁹ quę lutū tenēt. Item. Qui carnalibus actib⁹ adhuc incubat proximorum mentes inſtruere neceſſe eſt erubeſcat. k ¶In ſpiritu lenitatis: non acriter: ſed leniter tales ſunt tractandi. Unde Ecc̄i. viij. a. Non deſpicias hominem auertentē ſe a peccato: nec improperes ei: memento q̄m omnes i corruptione ſumus. ij. Reg. xxiij. a. Dauid ſedet i cathedra ſapientiſſim⁹ princeps inter tres: ipſe eſt quaſi tener ligni vermiculus. Sic debet eſſe quilibet prelatus in cathedra iudicij ſua mollicie ⁊ compaſſione penetrans duriciā cordiū ſubditorū. Ecc̄i. xxxij. a. Rectorē te poſuerūt noli extolli: eſto i illꝭ q̄ſi vn⁹ ex eis: Corripe eos non vt dñs/ ſ vt ſoci⁹. j. Pet. v. a. Nō vt dñantes i clero: ſ ⁊c. Exo. xxij. a. Si egreſſus ignis iuenerit ſpicas ⁊ compͥhenderit aceruos frugum ſiue ſtantes ſegetes in agris: reddet damnū q̄ ignem ſuccenderit. Glo. Ignis eſt caſtigatio acerrima ⁊ imoderata: ſpicę auditores ſimplices: aceruus prouectorꝫ cōuētus. ⁊c. Cant. iiij. c. Mel ⁊ lac ſub lingua tua. j. Timoth. v. a. Seniorē ne icrepaueris: ſ obſecra vt patrē. Et. ij. Timoth. ij. d. Seruum dñi non oportet litigare: ſed manſuetum eſſe ad omes docibilem/ patientem: cum modeſtia corripiētem eos qui reſiſtunt. Ps. Corripiet me iuſtus in miſericordia. Ps. 140 Numeri. xvij. c. habet ꝙ virga aaron ꝓtulit amygdalas: qꝛ nō ē correctio ſacerdotalis quę non cōpatitur infirmis: quę nō habet dulcedinē ſub amaro cortice. iij. Reg. xix. b. Non in ſpiritu dñs. Quare? Quia non fuit lenis ſ ſubuertēs mōtes: id eſt mentes. Si autē peccauerit homo ex certa malicia: ita ꝙ nō p̄occupat⁹/ ſicut h dr̄: tūc nō leuiter ſicut h: ſ vt dr̄. j. Cor. v. b. Tradidit apl's fornicatorē ſathanę. Iſte ꝓceſſus expreſſus habet Matth. xviij. b. Si peccauerit i te frater tu⁹. l ¶Cōſiderās teipſū: Ecc̄i. xxxj. b. Intellige q̄ ſūt ꝓximi tui ex teipſo. Cōſiderās teipſū. Bern. Cur h? Ne ſi ꝓximi malū ꝯſideres ⁊ tuū nō attēdas mouearis nō ad miſerationē: ſ ad indignationē: nō ad iuuādū/ ſ ad iudicādū. Igiẗ eo ſpū frēs egrotāti ſubuenias: q̄ tibi ſubueniri vis cū egrotas. Et poſtea dicit: Diſcipul⁹ veritatis ordinē ſequiẗ magiſtri. In beatitudinibus eni dñs prius mites q̄ꝫ miſericordes pronunciat. Itē Bern. Uos qui ſpirituales eſtis inſtruite ⁊c. Inſtructio fratrum pertinet ad miſericordes. In ſpiritu lenitatis ad mites: ac ſi diceret inter miſericordes deputari nō poteſt qui in ſemetipſo mitis non eſt. m ¶Ne ⁊ tu tempteris. Ideoq̄ꝫ q̄n facit dñs ꝙ temptanẗ prelati/ vt ſciant cōpati ſubditis in temptatōib⁹.

¶ Alter alterius.

Expoſitio Glo. f ¶Frēs etſi p̄occupat⁹ ⁊c. Ne inflatiōe bonę vitę: q̄ ſm h charitas iflat. Cōtra. j. Cor. viij. a. Sciētia iflat/ charitas edificat: ad q̄d ſic diſtinguit ſi charitas inflaret? De ſciētia etiam cū ſit donū dei: queritur quō inflat: et primo cum ſcientia ſit in ratiōe: inflatio in affectu: queritur quō ſcientia inflare facit affectū. Sol. Bona vita nō dicitur hic charitas: ſed bona opa: de quib⁹ patet ꝙ plures inflātur: ⁊ ſic charitas nō iflat occaſionalit: non tñ tātū quātū ſciētia: qꝛ habens ſciam: cum ſcia manifeſtat ſe eſſe ſciam pl⁹ videt eā q̄ꝫ habēs charitatem quia charitas nō manifeſtat ſe eſſe charitatem: Nemo aūt inflaẗ aut raro de eo qd̄ nō videt i ſe aut credit. Qr q̄rit quō inflat cū ſit i rōe: patet per ſilē d pauone q̄ ex pulchritudie quā habet i cauda elatiōnē habet i corde. Et delictū fortaſſe ē declinare a bono: et ſic videtur ꝙ peccatum omiſſionis ſit in ſola priuatione: tñ videtur ꝙ hoc primo valeat ad oppoſitum:

⁂ quia declinare

Alter alterius. Poſtq̃ exhortat⁹ eſt prelatos vt ſuplo
res: hortatur pares honorare fraternitatē/ portare infirmita/
tem/ ſubuenire orōnib⁹: et ꝓprij corporis laborem: et tpaliter
ſuccurrendū: cum dicit: Alter alterius onera portate:
ſic faciunt cerui maxime tp̄e amoris. Ideo dic̄ Abacuk. Po
Abac.3.a

net pedes meos q̃ſi
ceruorum. Roma.
xv.a. Debemus er/
go nos firmiores im
becillitates aliorum
ſupportare ⁊c̄. b
Legē chriſti/ qui
pcepit mutuā cha
ritatē portando pec

a Alter alteri⁹ onera portate: et
b ſic adiplebitis legem chriſti.
c Nam ſi q̇s exiſtimat ſe aliq̇d
d eſſe cū nihil ſit: ipſe ſe ſeducit.
e Opus aūt ſuū ꝓbet vnuſq̇ſq̧
f g

cata nr̃a: id eſt pęnam pro eis: ⁊ vos debetis ſic eſſe inuicē: et
eſſe pes reputatiōe noſtra. c Nā ſi q̇s ⁊c̄. li/ aliq̇d/ intē
ſiue ſumitur: ſicut Act̄. viij. b. De ſimone mago qui dicebat
ſe eſſe aliquē. i. magnū: qḋ faciunt ſuperbi non ſupportātes ſe
inuicem: quia qui aliū ſupportat ſub eo eſt potius q̃ ſupra eū:
Sicut equus q̇ aliquē portat/ ſub eo eſt poti⁹ q̃ ſupra eum.
d Exiſtimat ſe aliq̇d eſſe/ ab oibus econuerſo autē de/
bet facere vt ſit aliq̇d. Unde Greg⁹. Ut aliq̇d ſimus/ ꝯſidere
mus q̃m ꝓpe nihil ſimus. Act̄. ix. b. Apertis oculis nihil vi/
debat. ſ. ſe eſſe/ iudicio ſuo. Eſa. xl. d. Oēs gentes quaſi non
ſint ſic ſunt coram eo. Conſtitue ḡ te corā deo: et ſic nihil eſſe
apparebis tibi. Eſa. xlvij. b. Dicis in corde tuo: ego ſum ⁊ ꝑ/
ter me non eſt amplius ⁊c̄. Soph. ij. d. Dicebat in corde ſuo:
ego ſum ⁊ extra me non eſt ampli⁹ ciuitas alia. ſ. vel anima vel
ſcientia vel ꝯgregatio. Luc̄. xviij. b. Non ſum ſicut ceteri ho
minū. Hiere. xxij. d. Nūquid regnabis q꞉ conferſ te cedro. j.
Cor̄. iiij. b. Quid habes qḋ non accepiſti ⁊c̄. Luc̄. xviij. d.
Nemo bonus niſi ſolus deus. Luc̄. xvij. c. Cum oīa bn̄fece/
ritis ⁊c̄. ij. Cor̄. xij. d. Tāetſi nihil ſum: ſigna tn̄ apl̄atus mei
facta ſunt ſuper vos. e Seducit. i. ſeorſum a deo ducit. j.
Joh. j. c. Si dixerim⁹: q꞉ pctm̄ non habemus ⁊c̄. Jaco. j. d.
Si quis putat ſe religioſum eſſe: ecce ꝑſumptio non refrenās
linguā ſuam/ ecce iactantia: ſed ſeducens cor ſuū: huius va/
na eſt religio. f Opus aūt: quaſi non debet ſe exiſtimare
eſſe magnū eo q̧ laudat̃. g Aūt/ pro ſed: opus ſuū pro
bet: ſicut examinat̃ argentum: quia ſemper eſt ibi aliq̇d fecis
admixtū. Job. ix. d. Uerebar oīa opa mea. Ibi Greg⁹. Duo
i bonis cauēda ſūt: deſidia ⁊ fraus. Deſidiā facit minor amor
dei: fraudē ꝓpri⁹ amor ſui: Greg⁹. Qual̄ vnuſq̇ſq̧ apḋ ſe late
at illata ꝯtumelia ꝓbat. Sed mlt̄i ſi examinarent opa ſua nil
inuenirēt niſi feces. Eſa. j. f. Argentū tuū verſū ē in ſcoriam.
Sed Prouerb. xxv. a. Aufer rubiginē de argento: ⁊ egrediet̃
vas puriſſimū ⁊c̄. Et nota qḋ dicit: Opus ſuū: non alienū
Multi enī ſunt ꝓbatores optimi operum alienoꝝ: ſed in ſuis
deficiūt: Cū tn̄ dicat apl̄s alibi. ij. Cor̄. xiij. b. Uoſmetipſos
temperate ſi eſtis in fide: ipſi vos ꝓbate. Item. j. Cor̄. xj.
f. Probet aūt ſeipſum homo ⁊c̄. h Et ſic. i. poſtq̃ actus
ſuos ꝯſiderauerit: Pl⁹ alij de te q̃ tu tibi credere noli. i In
ſemetipſo tm̄ gloriā habebit. i. in deo q̇ eſt i eo. ij. Cor̄.
xiij. b. Jeſus chriſtus in vobis ē: niſi forte reprobi eſtis. Uel/
In ſemetipſo: non in laude alioꝝ: ſed in ꝓpria ⁊ pura ꝯſcie/
tia: q꞉ gloria noſtra hęc eſt teſtimoniū ꝯſciētię noſtrę. ij. Cor̄.
j. c. Uel. i. gloriabit̃ in ꝓpria ſui ꝯſideratiōe: qn̄ dn̄s dederit ei
grām reuertēdi ad cor ſuū: vt ibi cognoſcat pctā ſua. k Et
nō in altero. i. non in laude alterius: vel. i. non in ꝯſideratio/
ne pctōꝝ alteri⁹. Et eſt bonū recurrere ad ꝓpriā ꝯſciētiā: quia
quicq̇d dicāt homies de vobis: oportet q̧/ l Unuſq̇ſq̧
onus ſuum portabit. i. pęnā ꝓ pctis ſuis. Uel ſic: Un⁹
Math.11.d
quiſq̧ onus ſuū: tam bon⁹ q̃ malus. Onus meū leue. Si
Ps.17.
cut onus graue grauatę ſunt ſuper me. Eſa. iij. b. Dicite iuſto
qm̄ bn̄: qm̄ fructū adinuētionū ſuarū comedet. Uę autē ipio
in malū. Poſt reddes vnicuiq̧ iuxta opera ſua. ij. Cor̄. v. b.
Oēs nos manifeſtari ⁊c̄. Hiere. xxiij. g. Onus erit vnicuiq̧
ſermo ſuus. Et loquit̃ falſis ꝑdicatoribus ⁊ quęſtuarijs ⁊ qui
quęrūt laudē ⁊ fauorē vl̄ generalit̃ de oib⁹: q꞉ de oī ꝟbo ocio
ſo reddituri ſum⁹ rationē in die iudicij. Ideo ne tūc onere pec
cati opprimamur ſalubre ꝯſiliū dat̃ Eſa. lviij. b. Oē on⁹ dirū/

pe. m Cōmunicet aūt is. Docuit quomodo ſuperio/
res ⁊ prelati ſe debeant habere inter ſe et ſubditos ⁊ ad quem
tenent̃: hic docet qualit̃ ſe debeant habere ſubditi ad ꝑlatos.
n Qui catheçizat̃. i. inſtruit̃. o Uerbo/ etſi nō exēplo.
p In oib⁹ bonis/ tpalib⁹. Qḋ ex h̄ patet: q̧ ꝑlati habent

h Et ſic i ſemetipſo tm̄ gloriā ha
i bebit ⁊ nōn in altero. Unuſ/
k q̇ſq̧ eni on⁹ ſuū portabit. Cō
l m municet āt is q̇ catheçizat v̇bo
n ei q̇ ſe catheçizat i oib⁹ bonis.
o p

ius recipiēdi ꝓcura
tiōes a ſubditis: etiā
licet ipſi ſint mali.
Unde. j. Cor̄. ix. b. 23.q.4.c. ſi quos a catholica ⁊c. forte.
Si nos ſpūalia vob
ſemiauim⁹ magnū ē B
ſi carnalia vr̃a meta 13.q.1.c.eccl̄ias
mus. Mat. x. b. Di
gnus eſt operarius
mercede ſua. In ſignū cui⁹ qn̄ diacon⁹ q̇ ſignificat ꝑdicatorē
vadit ad legēdū euāgeliū q̃ſi ad ꝑdicādū euāgeliū defert̃ an̄
eū puluinar: p qḋ tpalia ſignificant̃. Hiero⁹. Pſalm⁹ loquēs ꝑ
dicatorib⁹. Sumite pſalmū ⁊ date tympanū. i. ſonitū ꝑdica/ Ps.80
tiōis: q̇ faciet auel̄ dn̄i ſurgere a luto pcti. ij. Cor̄. viij. c. Ura
abūdantia illoꝝ iopiā ſuppleat. Phil̄. iiij. c. Nulla eccl̄ia cōi/
cauit mihi niſi in rōe dati ⁊ accepti niſi vos ſoli. Ecc̄j. xiij. c.
¶ In diuiſione
quia declinare a malo/ etſi eſt pura priuatio nō eſt lauda/ Expoſitio
bile: quia etiam ſic ē in lapide: ſ; inſurgere ꝯtra malū ⁊ arma Glo.
ri ad hoc q̧ non imperet̃ malū laudabile: ergo ſimilit̃ nec de/
clinare a bono eſt laudabile ꝓut eſt in pura ꝑuatione. Delic/
tum eni ſiue omiſſionis peccatū nō eſt in ſola ꝑuatione: qḋ ve
rum eſt/ ſed ē omiſſio qn̄ ꝯtēnit facere qḋ debet: vel qn̄ facit ta
le cū quo nō pōt facere illḋ ad qḋ tūc tenet̃. Ut nequeat vita/
re. i. vix queat. Sicut illud Amb. Impoſſibile ē preces mul/
toꝝ nō exaudiri. Et Marc̄. ix. d. Dn̄e adiuua incredulitatē
meā. i. fidē meā modicā p quā vix credo. Cū latet veritas: et
tūc peccat p ignorantiā. Nihil ad miſcḋiā ſic iclinat. Un̄ ſup
Job. v. d. Uiſitās ſpeciē tuā non peccabis: dic̄ Greg⁹. Pro/
ximū viſitat q̇ ad eū paſſib⁹ amoris tendit: vt in altero cōſide
rās ex ſeipſo colligat qualiter infirmitati alterius condeſcen/
dat. Legem chriſti. i. charitatem quę dicitur lex: ſuper illud
j. Joh. ij. d. Unctio docebit vos de oib⁹. Magnū compatiōe
peccātis: qḋ eſt magnū peccatū. Un̄ Greg⁹. Sicut incentiuū
eſt elatiōis ꝯſideratio peioris: ita cautela ē humilitatis reſpe/
ctus melioris ſpūal̄ hoīs. Nō eū ſeducūt laudatores ei⁹. Cō
trariū ſeq̇tur imediate: q꞉ cū ipe ꝑſentior ſibi ſit q̃ illi mauult
ſe in illis quęrere q̃ in ſeipſo: ergo laudatores ſeducunt ipſū.
Ad idē. Eſa. iij. b. Qui te bn̄dicūt illi te decipiūt. Sol̄. Lau/
datores decipiūt vel ſeducūt. i. ſeductionē incipiūt: qui lauda
tur ꝯſentiēdo conſūmat eam. Un̄ qḋ dicit Glo. Nō ſeducūt:
id eſt ſeductionē non ꝑficiūt. Et habet̃ ſimile ſup Marc̄. xij.
d. de vidua q̄ obtulit duo minuta. Glo. De⁹ nō ꝯſiderat quā
tū/ ſed ex quāto. Cōſtat ei q̧ ꝯſiderat vtrūq̧: ſed nō ꝑncipalit̃
quātū ſ; ſecūdario. Gl̃iabit̃ i deo. ij. Cor̄. x. d. Qui gloriatur
in dn̄o gloriẽt. Portās oleum. Matth. xxv. a. Et nihil aliud
ꝑncipalit̃ ſupple. Mūdum cor. Prouerb. xx. b. Quis poteſt
dicere: mundū eſt cor meū. Qui eni vere iuſt⁹ ⁊c̄. Sed chriſt⁹
vere iuſt⁹ fuit: ergo ꝑpoſuit aliquē ſibi: ergo vel vere vl̄ falſo
aliq̇s fuit maior ipo: ſi falſo: ḡ peccauit: ḡ nullū ꝑpoſuit. Quo
rū cognitio. Prouerb. xiiij. b. Cor qḋ nouit amaritudinē aię
ſuę ⁊c̄. Hęc propria ab vnoquoq̧ portantur: non ergo a pre
latis. Contra. Ezech. iij. d. Filij hominis ſpeculatorem dedi
te ⁊c̄. ſanguinem autem eius de manu tua requiram. Item
Heb. vlt̄. b. Obedite prępoſitis veſtris ⁊ ſubiacete eis: ipſi
eni peruigilant quaſi rationem pro animabus veſtris reddi/
turi. Item. Numeri. xxv. a. quia populus peccauerat prece/
pit dn̄s ſic dicens: Tolle cūctos principes populi ⁊ ſuſpende
eos in patibulis contra ſolem. Et ibi dicit Origenes. Si hęc
homies recogitarēt: non ita honores ambirent. Sol̄. Nullus
portabit peccatum alterius. Unde prelatus non punietur ꝑ
peccatis ſubditorum: ſed pro populo: vt propria negligentia
in corripiendo illos: et pro hac negligentia tm̄ dicitur dn̄s ſan
guinem eorum requirere ⁊ rationem pro animabus eorū red/
dere: id eſt pro negligētia quam habuit reſpectu aiaꝝ quas
ſumpſit: dominus precepit ſuſpendi: quia negligentes fue/
rant in populi

¶ In diuiſiōe ſortis da ⁊ accipe. Et dicit: In oib⁹ bonis/nō tm̄ in cibis: ſed in oib⁹ neceſſarijs. Deut. xij. c. Caue ne dereliquas leuitē in oī tp̄e q̄ verſaris in terra. Vel ſic. Communicet: cōmunit̄ ſe exhibeat in omnib⁹ bonis. i. humiliet ad faciendū oīa bona q̄ dicūt ei. Hec aūt expoſitio videtur eſſe ex abundāti. Sꝫ qꝛ diceret aliq̄: non poſſumus ei cōmunicare tp̄alia: qꝛ paupes ſumus. Hoc remouet dicēs: a Nolite errare. i. ex erroꝛe ita dicere. b De us nō irridet. i. n̄ fallit̄: bene ſcit vtrum

De peni. et re. c. cum ex oꝛe.

a b Nolite errare: deus non irri c detur. Que enim ſeminaue d rit homo: hec ⁊ metet: quoni e am qui ſeminat in carne ſua f de carne ⁊ metet coꝛruptionē: qui aūt ſemiat i ſpū de ſpiritu

verū dicat̄. Glo. Scit coꝛda vr̄a: non ignoꝛat facultates: excuſatio veriſimilis hoīez pōt placare: deū nō pōt fallere. Prouerb. xxiiij. b. Qui inſpectoꝛ ē coꝛdis ipſe intelligit ⁊ ſeruatorem aīe tue nihil fallit. Job. xiij. b. Nec decipiet̄ vt hō vr̄is fraudulētijs. c Que eni ſemiauerit: q̄ſi bn̄ debetis eis cōmunicare tp̄alia. Eni: quia: Que ſemiauerit ⁊c̄. i. magnū fructū inde pcipiet̄: licet parū eis detis: ſic ille q̄ ſemiat. ij. Coꝛ. ix. b. Qui parce ſemiat parce ⁊ metet: ⁊ q̄ ſemiat i bn̄dictiōib⁹ ⁊c̄. d Qm̄ q̄ ſemiat i carne ⁊c̄. Sicut illi q̄ dāt amicis rōne carnis. Vel e In carne. i. de carne i q̄ ē ſemen pctōꝝ. Oſee. x. b. Araſtis impietatē ⁊ meſſuiſtis iniq̄tatē. i. pęnā. In eodē. viij. b. Ventū ſemiabūt ⁊ turbinē metent. Prouerb. xxij. b. Qui ſemiat iniq̄tatē metet mala. Eccl̄i. vij. a. Nō ſemines mala i ſulc̄ iniuſticię: ⁊ nō metes ea i ſeptuplū. Ideo dꝛ hic. Qui ſemiat i carne de carne metet coꝛruptionē. Roma. viij. c. Si eī ſm̄ carnē vixerit̄ moꝛiemi. Roma. vj. d. Stipēdia pcti moꝛs. f Qui aūt ſemiat i ſpū. i. bona opa a charitate q̄ eſt a ſpū ſctō pueniētia. g Metet vitā ęternā. Oſee. x. d. Semiate vobis i veritatem in iuſticia: non in falſitate: vt hypocritę/ ⁊ metite. i. metetis/in oꝛe miſericoꝛdię. i. magnā miſcd̄iam: cū dicet fili⁹ dei. Matth. xxv. c. Venite bn̄dicti p̄ris mei ⁊c̄. Hoc ē os miſcd̄ię. Prouerb. xj. c. Semināti iuſticiā merces fidelis. h Bonū aūt faciētes. Hoꝛtat̄ eos ad pſeuerātiā: qꝛ finis nō pugna coꝛonat. i Nō deficiam⁹. Hiere. xvij. b. Et erit folium ei⁹ viride: et in tp̄e ſiccitat̄ nō erit ſollicitū: nec aliq̄n deſinet facere fructū. Eccl̄i. xliiij. b. Illi ſūt viri miſericoꝛdię q̄rū pietates nō defuerūt. Oſee. vj. b. Miſcd̄ia vr̄a q̄ſi nubes matutina. i. cito recedit̄ ab opib⁹ miſcd̄ię. k Tp̄e eni ſuo. i. puenīēti qō erit i futuro. Glo. Nō eni de⁹ facit ſtatim q̄cq̄d ad ſalutē oꝛat̄: nec iō negat qꝛ differt: ſed/tp̄e ſuo. i. ꝯgruo p̄ſtat. Simile Luc̄. xij. c. Vt det illis in tempoꝛe tritici menſuram.
Ps. i. Ps. Lignum ſecus decurſus aquarum qō fructum ſuum dabit in tempoꝛe ſuo. Jaco. v. b. Agricola expectat precioſum fructum terrę. Phil. iij. c. Poſterioꝛ oblitus ad ea que ſunt anterioꝛa me extēdo. Ibi Glo. Vita boni chꝛiſtiani ſanctum deſideriū ē: qō aūt deſideras nōdū vides: ſed deſiderādo capax efficieris: vt cū venerit qō deſideras iplearis. Si ei velles iplere aliq̄ ſinū tuū: ⁊ noſti q̄m magnū ē/ extēderes ſinū et extēdēdo faceres capacioꝛē. l Metem⁹. Qui metit ſepat a terra qō creuit i terra. Eccl̄s. iij. a. Tp̄s plātādi ⁊ tp̄s euellēdi qō plātatū ē. m Nō deficiētes. i. ſi nō defecerim⁹ bn̄ faciēdo. Jaco. j. a. Sitis pfecti ⁊ itegri i nullo deficiētes. Vel Nō deficiētes. i. ppetuo. Vel/Nō deficiētes metem⁹: qꝛ nō fruſtrabimur fructu. Oſee. viij. b. Culm⁹ ſtans nō ē i eo germē: Ecce defect⁹. n Ergo dū tp̄s ⁊c̄. Ex q̄ tātū eſt p̄miū pſeuerātiū in bonis opib⁹: ergo dum habem⁹ in hac vita tp̄s bn̄faciēdi. Eccl̄i. x. d. Noli cūctari i tp̄e anguſtię. i. quia breue ⁊ anguſtū eſt tp̄s. o Opemur bonū. Eccl̄s. ix. c. Quodcūq̄ facere pōt man⁹ tua iſtant̄ opare qꝛ ⁊c̄. Job. ix. a. Me opꝫ opari opa ei⁹ q̄ miſit me dōec dies ē: veniet eī nox q̄n nemo pōt opari. p Ad oēs. Glo. Vt ſit pfecta dilectio. q Ad domeſticos fidei. i. ad chꝛiſtianos. Glo. Facilioꝛes ⁊ ꝓpenſioꝛes i bono circa fratres eſſe debem⁹: q̄ oībus impendēda ē miſericoꝛdia: in quo q̄ p̄ponēdi ſūt iuſti q̄ ſunt

ex fide: Rn̄deo/melioꝛi maioꝛ affect⁹: magiſ indigēti maioꝛ effectus eſt tribuēdus. Et nota ꝙ dicit: Ad domeſticos fidei: nō dicit carnis. Cāt. ij. a. Oꝛdinauit i me charitatē: nō dicit carnē: tm̄ etiam ꝓpinq̄s ſm̄ carnē magis ſuccurrēdū eſt. j. Timoth. v. a. Qui ſuoꝝ ⁊ maxie domeſticoꝝ curā nō habet fidē negauit: et ē infideli deterioꝛ. Leuit. xvj. d. Roget p ſe ⁊ p domo ſua p vniuerſo cętu filioꝝ iſrael. Nota oꝛdinē: pꝛimo pro ſe ⁊c̄. Prouer. xj. c. Qui crudel̄ ē: etiā ꝓpinq̄s abijcit. ¶ Videte

j. Tim. v.

g Metet vitā ęternā. Bonū aūt h i facietes nō deficiam⁹: tempo k l re eni ſuo metem⁹ nō deficiē m n tes. Ergo dū temp⁹ habem⁹: o p opemur bonū ad oēs: maxi q me aūt ad domeſticos fidei.

C

E rant populi in coꝛrectione quando debebant ⁊ poterant coꝛrigere eū. Alieno pctō null⁹ inq̄nat̄. Videt̄ eē iſtātia i peccato adę ⁊ in pctis ſubditoꝝ reſpectu p̄latoꝝ. Sol. Hoc intelligit̄ de pctis ſupadditiſ ⁊ pctō adę non inq̄namur/ vt eā ꝓpinqua: ſ fęditate carnis. De p̄latiſ dꝛ ſicut dicit Glo. ſup Mat. Cōſētire videt̄ q̄ tacet cū poſſit ⁊ debeat redarguere. Verbo: nō exēplo. Argumētū qō licet doctoꝛes ⁊ p̄dicatoꝛes ⁊ p̄lati mali ſint: tn̄ ſubditi debēt eis neceſſaria miſtrare. Nō i mal̄. Matth. xxiij. a. Que dicūt facite ⁊c̄. Impoſturā. i. deceptionē. Similit̄ Gen̄. xxvj. b. Quare ipoſuiſti nobis. i. decepiſti nos. Cōuenientē meſſem. ſ. coꝛruptionē: ergo pctōꝛes metent coꝛruptionē i iudicio. Cōtra. j. Coꝛ. xv. g. Moꝛtui reſurgēt incoꝛrupti ⁊ oēs mali. Sol. Qui facit carnalia opa iam habet coꝛruptionē: ⁊ ex hac coꝛruptiōe i p̄ſenti etiā habet coꝛruptionē. i. aptitudinē ad coꝛruptionē naturaliū. ſ. ⁊ in futuro coꝛruptionē gehennę. Nō ergo dicit̄. j. Coꝛ. xv. d. Reſurgēt moꝛtui: intelligit̄ de coꝛruptiōe mēbꝛoꝝ. Nec deus iponit remunerationem: ergo homo nō debet imponere finē operi etiam minimo: quia ſemper meret̄ ex quo inceſſant̄ remunerabitur. Sed ſi hoc: ergo et mali ſemper demerentur: Sol. Eſt finis conſumens. ſ. moꝛtale qō deſtruit omnia bona p̄cedentia quātum ad meritum vitę ęternę: de h̄ intelligit̄. Et eſt finis conſūmans q̄ ē charitas ſicut habet̄. j. Timoth. j. Finis p̄cepti ē charitas. Glo. pꝛima ꝯſūmatio. Ex h̄ in parte patet expoſitio illius Glo. Quia homo peccauit in ſuo ęterno: ideo puniuit eū de⁹ ęternalit̄. Quantū ſemiauim⁹ in opib⁹ tm̄ ⁊c̄. Immo multo pl⁹: qꝛ ſupꝛa meritū remunerabit nos. Sol. Tātū et quātū nō ſūt nota paritatis ſed quātitas: et h̄ in genere. Et ſicut dic̄ Aug⁹ ſup Gen̄. iij. b. Nec i diſpari faſtu par ſupbia. Et ſup. j. Coꝛ. xv. f. ſup illud: Stella differt ⁊c̄. In diſparitat̄ claritate erit par gaudiū. i. ſimile vel Cōmune. Vt ſit perfecta dilectio: ergo ſi opamur dilectio eſt perfecta: Quilibet ergo operās i charitate habet pfectā charitatē. Sol. Duplex ē perfectio. Sufficiētię quę dicit̄ pfectio vniuerſitatis: quādo quis diligit omnia diligēda: hec ſufficit ad ſalutem: de hac intelligitur qō hic dicitur: Et eſt perfectio intētionis: quę eſt tm̄ in charitate perſonata omnib⁹. Pari dilectione vita ęterna optanda ē. Scd̄m hoc tantū eſt diligēdus vnus quātū alius: et ita nō debes plus diligere patrē q̄ꝫ extraneum vel inimicum. Ad idem ſuper illud Deut. vj. a. Diliges dn̄m deum tuū ⁊c̄. Glo. Eque oēs diligendi ſūt. Sed ſi in omnib⁹ pꝛoficere nō poſſit/his potiſſimū conſulendū eſt qui pꝛo locoꝛum ꝗpoꝛtunitate ⁊c̄. nobis coniūcti ſunt. Sed contra ſup illud/ Cant. ij. a. Oꝛdinauit i me charitatē dic̄ Glo. Vt deū pl⁹ diligam⁹ q̄ꝫ nos: ⁊ nos q̄ꝫ pꝛoximū. Super h̄ duę ſunt opiniones. Quidam eni dicunt ꝙ oꝛdo charitatis inter nos ⁊ deum attendit̄ penes affectum: quia magis affectuoſe debemus diligere deum q̄ꝫ nos. Inter nos autem ⁊ pꝛoximum attenditur penes effectum et ſic magis diligendi ſunt parentes ⁊ filij ⁊ cognati q̄ꝫ extranei. Alij dicunt ꝙ oꝛdo charitatis ꝓpꝛie attenditur penes affectum. Et hoc videtur eſſe rōnabile: quia gratia non deſtruit naturam: ſed perficit eam. Et ideo cum quilibet ſe diligat magis naturaliter q̄ꝫ pꝛoximum: et domeſticum magis q̄ꝫ extraneum: charitas ſimiliter magis diligit parentes et domeſticos q̄ꝫ extraneos. Sed contra hoc: quicunq̄ facit

oppoſitū peccat

Expoſ. Glo.

ſ a Videte/quid licet. Hec eſt vltima pars hu[9] epiſtole: in qua redit ad id qḋ ꝑncipalit intendit.ſ. vt nō ſe ſubiciāt lega/lib[9] obſeruātijs. Et nota ꝙ ex hoc loco vſqꝫ in finē ep̄le ſcrip/ſit ꝓpria manu:ſcriptura.ſ.q̄ſi loco ſigilli vtens/vt ſic magis credāt eis que hic dicunt: ⁊ ne crederēt ab aliq̄ qui eos vellet ſubuertere/ſcriptam fuiſſe: et ꝓpter pſeu/do qui in pſona eius falſa ſcribebant eis.

Moraliter Moralit a Videte q̄libus l̄ris ſcripſi vobis manu mea.i.opatione bona que eſt inſcriptio vel ſigillū inſcriptionis: vel ſicut antiq̄[9] in fine l̄rarum ſolebant ſcribere ꝓpria manu loco ſigilli. Ideo dicit. Eccī.xxix.d. Que habes in manu ciba ceteros. Sed modo omēs noſtre l̄re.i. ꝑdicatiōes fa/cte ſunt ſine ſigillo.i.opis ꝯfirmatiōe. Et ideo nō credit nobiſ ſicut nec l̄ris falſis. Et dicit ſignant: Videte:nō audite. Illa eni p̄dicatio ē efficax q̄ in ope oſtēdit viſui nō ſolū auditui. Eſa.lij.b. Propt̄ h̄ ſciet ꝑpl̄s me[9] nomē meū in die illa: quia egoipſe q̄ loq̄bar ecce aſſum.q.d.talē exhibeo me in ope:q̄lis fui in ꝑdicatiōe. Abacuk.ij.a. Scribe viſū ⁊ explana ſup ta/bulas vt pcurrat q̄ legerit eū. Apoc.j.c. Cōuerſus ſū vt viderē vocē que loq̄bat mecū. b Quicūqꝫ ei. Cōtinuatio. Iō aſcripſi:q2 h̄ erat neceſſarium: Quicūqꝫ enim.i.pſeudo. c Volūt placere/iudeis. d In carne.i.in carnalib[9] ob ſeruātijs. e Hi cogūt vos circūcidi. Act.xv.a. Quidam deſcēdētes de iudea docebāt fratres:q2 niſi circūcidamini ſm morē moyſi/nō poteritiſ ſalui fieri. f Vt nō patiant ab infidelib[9] iudeis q̄ tm̄ legē eſſe tenendā adhuc credebant. g Perſecutionē cruc.i.q̄ ꝓ cruce/chriſti/iſert.j.Cor.j.d. Predicam[9] chriſtū crucifixū:iudeis q̄dē ſcandalū: gēti/bus aūt ſtulticiā. Perſecutionē cruc. Iſti eni iudei pſeq̄bant chriſtianos crucē p̄dicātes:et iſti pſeudo crucē p̄di/cabāt:vt a chriſtianis emolimētū accipent/⁊ cū h̄ circūciſio/nē:vt ſic euaderēt man[9] infideliū iudeoꝝ. Vel h̄ dicit iō ꝙ romani impatores legē dederāt vt oib[9] iudeis liceret vti ſacrifi/cijs ſuis. Vñ oēs circūciſi licet eſſent chriſtiani: reputabant iudei:nec pſeq̄bant eos gētiles. Alij aūt chriſtiani q̄ nō erant circūciſi cogebant adorare idola. Vñ pſeudo ſuadebant iſtis galathis vt circumciderent ſub ſpe euadendi illā pſecutionem ꝯgaudēdo ritui iudeoꝝ. Sed licet ſic dicerēt ob h̄ monebant eos ne pſecutionē paterent ꝓ ꝑdicatiōe cruc. ꝓpter quā dabatur eis emolumētū tpale. h Neqꝫ eni qui circūcidūt: q̄ſi nō debet ſeis credere:q2 ipſi h̄ ꝑdicāt ⁊ tn̄ nō cuſtodiūt. Et h̄ē. Neqꝫ ei q̄ circūcidūt legē cuſtodiūt.i. on[9] alioꝝ legaliū nō cuſtodiūt: ⁊ tn̄ tenent.s.v.a. Teſtificor oī hoī circū/cidēti ſe: q2 debitor ē vniuerſe leg̃ faciēde. Vel/ i Legem: cuſtodiūt.i.decem precepta leg̃ q̄ ſine fide/ſpe/ ⁊ charita/te nō p̄nt cuſtodiri. k Sꝫ volūt vos circūcidi vt in carne vr̃a.i.in carnali circūciſiōe. l Glorient/ apud iu/deos:q2.ſ.faciūt multos pſelytos. Mat.xxiij.b. Ve vob ſcribe ⁊ phariſei q̄ circūitis mare ⁊ aridā vt faciat̃ vnū pſelytū. m Mihi aūt ⁊c. niſi in cruce dñi nr̄i ieſu chriſti. ij. Cor.xiij.a. Nā etſi crucifix[9] ē ex īfirmitate: ſꝫ viuit ex ꝟtute. o Per quē.ſ.chriſtū crucifixū. p Mihi mūd[9] crucifixus ē.i.ea q̄ mūdi ſūt.ſ.delectatiōes mihi crux ſūt ⁊ ecōuer/ſo. Vñ Bern. Qui rapt[9] ē vſqꝫ ad tertiū celū: crux illi ē oē cui mūd[9] inheret/⁊ his adheret q̄ mūdo crux eſſe vident: Ꝙuis in v̄bis his nō incongrue poſſit intelligi crucifixū ei mundum reputatione ipſum ꝟo mūdo crucifixū cōpaſſiōe. Crucifixū eni mūdum videbat obligatiōib[9] vitiorum: et ipſe crucifige/bat ꝑ cōpaſſiōis affectū.

Moraliter Moralit m Mihi autē abſit gloriari niſi i cruce. In trib[9] maxie q̄ ſūt i cruce gloriādū ē:pauptate/amaritudie/vilitate. Sꝫ q̄dā gl̄iant de pauptate: fugiūt aūt amaritudinē. Alij aūt gloriant i pauptate ⁊ amari/tudine: ſꝫ vilitatē ſuſtinere nō p̄nt/vt ſint cū chriſto opprobriū

Ps.21. hoim ⁊ abiectio plebis. Chriſt[9] illa tria i cruce ſuſtinuit: Nu/dus eni pepēdit i cruce. In nuditate pauptas/in ſuſpenſione amaritudo/in cruce vilitas oſtēdit. Threñ.iij.c. Recordare pauptat̃ mee: ecce pauptas: et trāſgreſſiōis mee.i.exceſſus q̄ in me cōplet[9] ē cū tam vilit fuit crucifixus. De hoc exceſſu Luc.ix.d. Erāt aūt moyſes ⁊ helias viſi in maieſtate ⁊ dicebāt exceſſū quē complet[9] erat i hieruſalē: Abſinthij ⁊ fell: ecce amaritudo. R.

a Videte q̄lib[9] litter̃ ſcripſi vo/b bis mea manu. Quicūqꝫ eni/c volūt placere in carne: hi cō/d e gunt vos circūcidi: tm̄ vt cru/f g cis chriſti pſecutiōnē nō pati/h ant. Neqꝫ ei q̄ circūcidunt le/i k gem cuſtodiūt: ſꝫ volūt vos circūcidi/vt in carne vr̃a glo/l m rient. Mihi aūt abſit gloriari n niſi in crūce dñi noſtri ieſu o chriſti: per quē mihi mūdus p crucifixus eſt/ et ego mundo.

Mihi autē abſit gl̄iari. Tria q̄dā ꝑcipua i ope nr̄e ſalutis itueor: formā humilitat̃ q̄ ſemetipſū de[9] exinaniuit: charitatis mēſurā: quā vſqꝫ ad mortē crucis extēdit: redēptiōis ſa/cramentū: quo per ipſam mortē quā ꝑtulit abſtulit mortē no/ſtrā. Hor duo ꝑma ſine tertio ſunt ac ſi ſuper mare pingas. n Niſi in cruce ⁊c. Bern. Ergo crux amari pōt ⁊ habet gloriationē: ita ſi ſit q̄ colligat ſup lignū crucis/ vitā gemiat: crucifigat iocūditatē/oleū leticie ſtillat/balſamū ſudat ſpūali/um chariſmatū. Item Hugo d̃ ſanc. vic. In cruce chriſti glo/riatio: in cruce dextri latronis ꝯſolatio: i cruce ſiniſtri ꝯfuſio. In prima pena ſine culpa ⁊ poſt gloriatio. In ſcḋa pena pro culpa: ⁊ poſt remiſſio. In tertia pena pro culpa: ⁊ poſt dam/natio. Et infra. Si ꝓ culpa pateris erubeſcere: ſi ſine culpa gloriare. Latro vis magis eſſe q̄ꝫ chriſt[9]: et forte ſiniſter blaſ/phemator non forte confeſſor. Tu enim pro culpa pateris: non agnoſcis nec iudicem venerariſ: ſi ſaltem dexter fuiſſes culpam humiliter agnoſceres/ patienter penam proferres et mox veniam

Expoſitio Glo.

oppoſitum peccat: ſed nonne ſine peccato poteſt quis di/ligere magis beatum petrum q̄ꝫ patrem ſuum: ⁊ conſtat ꝙ ſic. Soluunt ergo ſm primam opinionem: Ad hoc qḋ hic dicit: Pari dilectiōe.i.ſimiliter. Et habetur ſimile: Sap.vj.b. Puſillum ⁊ magnum ipſe fecit ⁊ equalit eſt ei cura de oibus. Si/militer illud Deut. Eque diligēdi ſunt.i.ſimilit. Ad illud: Aliquis poteſt plus diligere beatū petrū: Verum eſt: q2 ille ordo attendit omnib[9] alijs circūſtantijs parib[9]. Tñ in libro de do/ctrina chriſtiana/videt eſſe quedā auctoritas apte cōtra hoc: nō diliges te ⁊c. Sed retractata eſt in ꝑmo libro retractatio/nū. Inuicē mēbra: Eph.iiij.f. Eiuſdē mgr̄i: q2 dicit Matth.xxiij.a. Vn[9] eſt mgr̄ vr̄. In quo preponendi ſunt iuſti: ergo ſi habeam patrē malū ⁊ vicinū iuſtū ⁊ vterqꝫ equalit indigeat citi[9] debeo impēdere bñficiū iuſto q̄ꝫ patri meo malo. Sol. Eſt impenſa quedā tempaliū quedam ſpūaliū. Scḋm impenſam tempaliū potius debeo ſubuenire p̄ri meo malo q̄ꝫ vicino iuſto. Scḋm impenſam ſpūaliū vt eſt prebēda vel promotio in eccleſia dei: potius debeo ſubuenire iuſto q̄ꝫ patri vel fratri iniquo. Da miſericordiam. Eccī.xij.a. Alia littera: Da miſericordiā. Ideo bene quia peccator eſt: qḋ faciunt quidā hiſtrionib[9]: quia ſunt hiſtriones: ⁊ eis qui adducūt ſibi mere/triculas. Preputio ꝑferebat: id eſt oſtendebat legis noue pre/ceptoꝝ.ſ. Non occidere. Exo.xx.b. Que niſi in charitate ⁊c. adimpleri non p̄nt. Sed quilibet tenetur ad iſta decem prece/pta ſine quātitate: ſm ꝙ ſunt precepta: Cum eni dicit: Dili/ges dñm deum tuum ⁊c. modus non eſt in precepto niſi ha/benti charitatem. Qḋ autem dicitur hic itelligit de impletione meritoria. Multos proſelytos. Hi erant conuerſi de gen/tibus qui recipiebant circumciſionem. Nota Glo. Ecce vnde mūdi phioſophus erubuit: ibi paulus theſaurum reperit ⁊c. Vnde.j.Cor.j.d. Predicam[9] chriſtum crucifixū: iudeis qui/dem ſcandalum ⁊c. Et i eodem. Chriſtum dei virtutem ⁊ dei ſapientiam. Nota Glo. Ideo ei crux chriſti ⁊c. vſqꝫ ibi: Diligat. Roma.j.b. Non erubeſco euangeliū. Vnde domin[9] pre/uidens ꝙ multi debebant erubeſcere crucem dixit Luc.ix.c. Qui me erubuerit coram hominibus: erubeſcam et ego eū coram patre meo. Sub velamine.j.Cor.x.c. Hec om/nia in figura contingebant illis. Dominus geſtans. Ioh.xix c. Eſa.ix.b. Factus eſt principatus eius ſuper humerum eius: id eſt crucē

G mox veniam inuenires. a In chriſto enim: quaſi ideo ſolum in cruce glorior ⁊ non in carnali circūciſione: quia in chriſto ieſu neq; circūciſio aliq̄d valet neq; preputiū.i.equalia ſunt deo preputiū ⁊ circūcidi.i.non magis diligit aliq̄s a deo ꝓpt̄ vnū q̄ꝫ ꝓpt̄ alterū. b Sꝫ noua creatura.i.creatio noua

G.5.a. ſiue regeneratio que
B fit p fidē. Vñ ponit̄ abſtractū ꝓ ꝯcreto.
† Ps̄.50. Sic d̄r in Ps̄. Cor mūdū crea i me de⁹. Et h̄ d̄r: q2 hō qui n̄ habet grām: q̄ſi nihil ē ante deū. Noua creatura. Roma.ij.d. Circūciſio cordis i ſpū non lr̄a:

a In chriſto eni ieſu neq; circūciſio aliq̄d valet neq; preputium: ſed noua creatura. Et q̄
b
c cunq; hanc regulā ſecuti fue
d rint: pax ſup illos ⁊ miſericor
e
f dia ⁊ ſup iſrael dei. Decętero
g nemo mihi moleſtus ſit: Ego

cui⁹ laus nō ex hoīb⁹ ſ3 ex deo.ij.Corſ.v.d. Si q̄ i chriſto noua creatura vetera trāſierūt. Eph.ij.b. Ipſi⁹ factura ſumus creati i ipſo chriſto ieſu i opib⁹ bonis. Iaco.j.c. Voluntarie genuit nos ⁊c̄. c Hāc regulā.i.hāc eplām q̄ eſt q̄ſi regula viuēdi.ij.Corſ.x.d. Spem habētes creſcētis fidei v̄r̄e i vobis magnificari ſ̄m regulā nr̄am. Leuitſ.xix.g. Nolite facere iniquū aliq̄d i iudicio in regula. d Pax ⁊ miſericordia i.trāquillitas beatis ⁊ remiſſio pctōꝝ. Michee.v.b. Erit iſte pax cū venerit aſſyri⁹ in terrā nr̄am. e Et ſup iſrl̄.i.iudeos non quoſlibet: ſed q̄ ſunt dei: id eſt ſpūales non carnales. f Decętero.i.amodo. Vel De cętero vt ſint due dictiones.i.de alio p̄ter fidē.ſ.de legalib⁹. g Nemo mihi moleſtus ſit.q.d. ſatis afflict⁹ ſum tribulatiōib⁹ ⁊ verberibus: vñ nullus debet addere mihi afflictionē ſup afflictionē: qđ faceretis ſi ꝯuerteremini redeūtes ad legalia. Vñ dic̄: Nemo mihi moleſtus ſit.i.nō redeat ad legalia: qđ eſſet mihi moleſtū. h Stigmata.i.ſigna de ꝑſecutiōib⁹ q̄s ſuſtineo ⁊ ſuſtinui ꝓ dn̄o ieſu. Cantſ.viij.b. Pone me vt ſignaculū ſuper cor tuū ⁊c̄. Et dicit: i In corpe: nō tm̄ in veſte. Col.j.d. Adimpleo ea q̄ deſūt paſſionū chriſti in carne mea. k Gratia ꝑ quā tenetis q̄ vobis ſcripſi. l Amē: per hoc verbū hebręū vera eſſe q̄ locut⁹ ē oſtēdit̄. Hic ad vltimū nota ordinē toti⁹ eplę. Eſt aūt bipertita. In p̄ma parte oſtēdit multiplicit̄ legalia nō eſſe obſeruāda. In ſcđa inſtruit nos i morib⁹ ibi: State ē ⁊c̄. In p̄ma ē parte p̄mę partis cōmēdat ſe vt ſermonē ſuū reddat autēticū. Et p̄mo de electiōe: ibi: Electus nec p hoiem. Sed anteq; ꝑficiat redarguit a leuitate et incōſtātia: ibi: Miror q̄ ſic cito ⁊c̄. Poſtea excōmunicat oēs ꝑuerſores eoꝝ: ibi: Licet angel⁹. Quarto cōmendat ſe a ſinceritate doctrinę ſuę modo: ibi: Ego hoīb⁹ ſuadeo ⁊c̄. Quinto a ꝯuerſiōe ſua: ibi: Cū aūt placuit ei ⁊c̄. Et ſic terminat̄ primū capitulū. In ſcđo capitulo cōmendat ſe de h̄ q̄ nihil accępit ab apl̄is: ſ3 a deo: ibi: Deide poſt annos quattuordecim. Scđo cōmēdat ſe a collatiōe euangelij cū alijs apl̄is: vbi nil mali reptū eſt: ibi: Aſcēdi autē ſ̄m reuelationē in hieruſalē ⁊c̄. Tertio ex h̄ q̄ reſiſtit falſis fratrib⁹ nec ꝯſentit eis: ibi: Sed nec tit⁹. Quarto ex h̄ q̄ alij apl̄i ꝓbuerūt ei aſſēſū: ibi: Dextras dederūt. Quito ex hoc qđ reſtitit petro i facie: ibi: Priuſq; ei venirē. Sexto: ibi: Nos natura iudei a legſ cognitōe. Septio incipit ꝓbare q̄ lex nō ē tenēda. Et p̄mo ab auctoritate: q2 chriſtus p̄cępit q̄ nō ampli⁹ teneret̄: ibi: Q2 ſi quęrētes. Octauo ꝓbat h̄ p naturā mgr̄i: quę ē vt null⁹ deſtruat q̄ docuit nec doceat quę deſtruxit: ibi: Si eni quę deſtruxi. In tertio capitulo ꝓbat nō eſſe iuſtificationē a lege. Et p̄mo p dationē ſpūſſcti: ibi: Hoc ſolū. Secundo p exēplū abrae: ibi: Prouidēs āt ſcriptura. Tertio auctoritate legſ: ibi: Abrae dictę ſūt ꝓmiſſiōes. Quito p naturā mediatorſ: ibi: Mediator aūt vni⁹ nō eſt. Sexto p ſimile ſūptū a lege humana: ibi: Itaq; lex pędagog⁹. Item quartū capitulū ꝓbat idē. Et p̄mo per ſimile ſumptū a lege humana i tutorib⁹: ibi: Quāto tpe. Scđo ꝓbat h̄ auctoritate ꝓpria: vbi oñdit qđ debet ei credi. Prio q2 recęperūt eū honorifice. Scđo q2 mt̄tum diligit eos ⁊ dolet de ꝑuerſione eoꝝ: ibi: Filioli quos iterū parturio. Tertio redit ad ꝓbationē ſuā ⁊ oñdit p auctoritatē legis q̄ lex nō ē tenēda cū euāgelio: ibi: Scriptū ē qm̄ ⁊c̄. In q̄nto capitulo incipit eos inſtruere i moribus: in p̄ncipio monēs eos ne redeant ad ritū legaliū: et auctoritate ſua oſtēdit eis q̄ nō debent: ibi: Ecce ego paul⁹. Et ibi: Teſtificor autem rurſus. Scđo aggreditur moralē inſtructionē: quę duas partes habet: ſicut ⁊ iuſticia: videlicet declinare a malo ⁊ facere bonū. Et declinare a malo triplicit̄ ē:

h eni ſtigmatā dn̄i ieſu in corpo
i re meo porto. Gratia dn̄i nr̄i ieſu chriſti cū ſpū veſtro fratres. Amen:

Explicit epiſtola pauli ad Galathas.

Prio a malo ſuggeſto ab hoīe: ibi: Currebatſ. Scđo a malo ſuggeſto a diabolo: ibi: Perſuaſio hęc nō ē ex eo. Glo. ſed a diabolo. Tertio docet eos declinare a malo ſuggeſto a carne: ibi: Dico aūt in chriſto: ſpū ambulate. Poſtea docet eos facere bonū. Et p̄mo bonū qđ generalit̄ ꝑtinet ad oēs: ibi: Fruct⁹ aūt ſpūs. Et ſic finit̄ quintū capitulū. In ſexto aūt caplō p̄mo adhuc inſtat in hac ḡnali iſtructiōe. Secūdo aūt docet q̄ ꝑtinēt ad p̄latos: ibi: Fratres etſi p̄occupat⁹. Tertio quę ad patres: ibi: Alt alteri⁹. Quarto q̄ ad ſubditos: ibi: Cōmunicet. Quinto ſubiūgit generalē admonitionē ꝑſeuerātię: ibi: Bonū aūt faciētes. Vltimo reducit eis ad memoriā q̄ nō debēt ſeruare legalia qđ p̄ncipaliter intendebat: Et ſic terminat̄ epiſtola.

✠ eius: id eſt crucem quę nobis apparuit: id eſt ce. Nos ergo ſicut filij regni portantes inſignia nobilitatſ nr̄ę n̄ erubeſcam⁹. Deformitas chriſti. Cōtra. Speciōſus forma p̄ filijs hoim. Sed h̄ appellat̄ deformitas vilitas quā ꝓ nobis ſuſtinuit. Eſa.liij.a. Nouiſſimū viroꝝ. Pulchritudo nr̄a.i.cauſa noſtrę pulchritudinis ſpūalis hic ⁊ glorię in futuro. Nō eſt magnū in ſapiētia dei ⁊c̄. ſed cruce. Hoc videt̄ ſine merito: imo illud ęque meritorium ē vitę ęternę ſicut iſtud. Preterea niſi i chriſto fuiſſet ſapia ⁊ maieſtas ⁊ ptās dei nō eſſet gloriādū in cruce ſiue in eo crucifixo. Vñ ꝓpt̄ illa gloriandū eſt in cruce: ergo ęque magnū vel mai⁹ ē gloriari i iſtis ſicut i cruce. Sol. Maius gloriari i cruce eo modo q̄ dicit̄: mai⁹ ē de impio facere piū q̄ꝫ creare cęlū ⁊ terrā: q2 impio aliq̄d ē repugnās iuſto i cęlo ⁊ i terra nihil repugnat creationi. Similit̄ in illis tribus nihil repugnat gloriationi: imo i ꝯſideratiōe eſt quędā dulcedo q̄ mouet ad gloriationē: ſed in ꝯſideratiōe crucis ⁊ crucifixionis chriſti ē quidā horror q̄ repugnat gloriationi. Et ideo dicit̄ magnū in cruce gloriari: et nō in illis licet ęque ſit meritoriū. Ad illud dicēdū q̄ reuera magis gloriādū eſt i ſapiētia ⁊c̄. et tm̄ gloriari in cruce ē maius: ſicut magis diligendi ſunt amici q̄ꝫ inimici: tm̄ mai⁹ ē diligere inimicos q̄ꝫ amicos. Nec ſuū aliq̄d in me cognoſcit. Sꝫ h̄ videt̄ falſū: q2 ep̄s fuit magn⁹ in ſęculo: ⁊ ep̄s fuit: quō ē mūdus in eo ſuū nō cognoſcebat: Sol. eſt q2 tpe fuit q̄ſi ignoratus nō habēs ꝓpriā manſionē et ideo in eccleſijs non reputabat̄ magn⁹. Et in me non habet quicq;: Ioh.xiiij.d. Ibi Glo. Pauper venit vt in eo nō inueniret diabol⁹ q̄d auferret. Et nota q2 nō ⁊c̄. plerūq; ⁊c̄. Nota q2 eadē Glo. habet̄ ſup Iob.iij.d. Quare miſero data ē lux. Pax.i.tranq̄llitas mētſ et miſcđia ⁊c̄. Noli curare de ordie: q2 q̄nq; in Glo. iuenit̄ ordinatū ecōuerſo et q̄nq; ſicut eſt hic: ſed reuera pctōꝝ remiſſio pręcedit. Paſſiones ⁊ tribulatiōes ij.Corſ.iiij.c. Mortificationē dn̄i ieſu chriſti in corpore meo porto. Phil.iij.c. Configurat⁹ ſum morti ei⁹ ſi quō ⁊c̄. Decum dimicant. Argumentū q̄ magis peccant affligentes pauperes q̄ꝫ diuites. Vnde Exo.xxij.d. Viduę ⁊ pupillo non nocebitis ſi lęſeritis eos vociferabūt̄ ad me ⁊ ego audiā eos dicit dn̄s.

Expoſi. Glo. Ps̄.44

Explicit Poſtilla dn̄i Hugonis Cardinalis ſup epiſtolā Pauli ad Galathas.